

GH. BUZATU CORNELIU BICHINEȚ
(COORDONATORI)

**ARHIVE SECRETE,
SECRETELE ARHIVELOR
II**

BUCUREȘTI
EDITURA MICA VALAHIE

GH. BUZATU CORNELIU BICHINEȚ
(COORDONATORI)

**ARHIVE SECRETE,
SECRETELE ARHIVELOR
II**

BUCUREȘTI
EDITURA MICA VALAHIE

Gh. Buzatu

Corneliu Bichineț

(coordonatori)

Arhive secrete, secretele arhivelor

Vol. II

Studii și documente publicate

în colaborare cu:

Mihai Lupoi, Gh. Mițărel,

Stela Cheptea, Marusia Cîrstea,

Cezar Măță, Alin Spănu

MICA VALAHIE

2011

COLECȚIA

Românii în istoria universală

The Romanians in world history

(Vol. 98)

Editor:

Gh. Buzatu

EDITURA MICA VALAHIE

Tel. 0722.33.99.84, 021-642.51.02

www.micavalahie.ro

micavalahie@yahoo.com

ISBN ePUB: 978-606-738-000-2

ISBN PDF: 978-973-7858-74-0

Copyright © 2011 Mica Valahie

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este

destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

elefant

„Azi popoarele își torc istoria pe câmpul de bătaie“

(Mihai Antonescu, 10 martie 1944)

IV - SERVICIILE SECRETE, ÎN RĂZBOI ȘI DUPĂ (1939-1950)

13 - 1939 septembrie 12 - Notă informativă a Corpului Detectivilor cu privire la contactele lui Mihail Manoilescu cu generalul Ion Antonescu.

CORPUL DETECTIVILOR

Grupa I

12 septembrie 1939

Nr. 34

Mihail Manoilescu încearcă stabilirea unor legături cu generalul Antonescu

Membrii cercului Octavian Goga, îndeosebi cei din jurul inginerului Ion Gigurtu, afirmă că Mihail Manoilescu, printr-un emisar încă necunoscut, a avut un schimb de vederi cu generalul Antonescu.

Comentând cele de mai sus, tinerii național-creștini, simpatizanți ai generalului Antonescu, critică amestecul lui Manoilescu în acțiunea cercului lor, învinuindu-l că pregătește o „acțiune-surpriză” și comentând defavorabil trecutul său politic.

(ANR, fond DGP, dosar 139/1939, f. 35).

14 - 1939 noiembrie 14, București - Notă informativă a Corpului

Detectivilor cu privire la întrevvedereea dintre Ion Gigurtu și generalul Ion Antonescu.

CORPUL DETECTIVILOR

14 noiembrie 1939

Nr. 34

Întrevvedere Gigurtu - general Antonescu

Cu ocazia unei întrevvederi, care a avut loc săptămâna trecută la Predeal, generalul Ion Antonescu a întrebat pe ing. Gigurtu care este adevărul în privința circulației clandestine care relatează ședința unor membri ai fostului senat legionar, sub președinția teroristului Horia Sima.

Se afirmă că generalul Antonescu regretă de a se fi înșelat în privința scopurilor urmărite de Mișcarea Legionară, declarând interlocutorului său că, „dacă ar fi cunoscut adevăratele ei intenții, ar fi intervenit în timpul guvernării Octavian Goga, pentru a se încerca eventuala lor captare, iar nu îndârjirea lor prin măsuri de autoritate și altul ar fi fost curentul care aliniaza astăzi rămășițele Mișcării Legionare“.

Gigurtu caută să țină secretă această întrevvedere, socotind-o drept o chestiune personală, care nu face parte din ansamblul preocupărilor sale politice.

Fruntașii cercului Octavian Goga însă, în urma acestei întrevvederi, critică legăturile lui Gigurtu și au început să-l suspecteze.

(ANR, fond DGP, dosar 139/1939, f. 52).

15 - 1940 iunie 13, București – Notă a Siguranței Statului privind Secția de sabotaj extern a MAI al URSS.

13 iunie 1940

NOTA

Organizarea Secției pentru Sabotaj în Străinătate a Comisariatului de Interne sovietic

Spre deosebire de Ministerele de Interne ale celorlalte țări, care se ocupă de obicei exclusiv de chestiuni cu caracter lăuntric, Comisariatul de Interne al U.R.S.S. dispune de o Secțiune pentru Sabotaj în Străinătate, al cărui sediu se găsește în Piața Liubianka din Moscova, în aceeași clădire cu organele Gugobezului (fostul GPU)¹.

Secțiunea pentru Sabotaj în Străinătate este condusă de Feldman, evreu, în vârstă de 47 de ani, fost funcționar superior al Comisariatului Comerțului Exterior.

Secțiunea este împărțită în trei diviziuni principale:

- Subsecțiunea pentru Europa;
- Subsecțiunea pentru America și Africa;
- Subsecțiunea pentru Asia, Australia și Extremul Orient.

Fiecare subsecțiune este – la rândul său – împărțită în departamente, dispunând de următoarele subdiviziuni:

a. Departamentul Transporturilor și Legăturilor: Căile Ferate, Tramvaiele, Navigația Fluvială, Navigația Aeriană, Telegraful și Telefonul, Radio-Difuziunea;

b. Departamentul Industrial: Uzinele electrice, Uzinele de apă, Uzinele de gaz, Industria de război, Edificiile militare, Uzinele metalurgice, Minele de cărbuni, Atelierele chimice, Fabricile de produse alimentare;

c. Departamentul Aprovizionării Statului și Armatei: Depozitele de munițiuni și materiale de război, Depozitele de alimente, Organele pentru aprovizionarea statului;

d. Departamentul Naval: porturile, șantierelor, flota comercială, flota de război, aviația și hidroaviația.

Secțiunea pentru Sabotaj în Străinătate dispune de centre de sabotaj în toate țările, ai căror membri se infiltrează în organisme particulare și de stat sau atrag elemente locale, folosind mijloacele obișnuite de corupție și persuasiune.

În același timp, Secțiunea dispune de centre principale de sabotaj în anumite state, considerate ca deosebit de prielnice acestui fel de activitate: 2 centre în Suedia, 1 centru în Olanda, 2 centre în Finlanda, 1 centru în Lituania și 1 centru în Estonia.

Organizarea și activitatea Secțiunii pentru Sabotaj în Străinătate dovedesc – o dată mai mult – duplicitatea și lipsa de cinste a U.R.S.S. în relațiile sale cu alte țări, tinzând exclusiv și permanent la distrugerea regimului legal și la instaurarea unui sistem de dictatură proletară, sub egida Moscovei.

(ANR, fond PCM - SSI, dosar /9,1940 f. 58-59).

16 - 1940 iunie 29, București – Corpul Detectivilor informează despre activitățile comuniștilor.

29 iunie 1940

C.D.

Astăzi, în cursul dimineții, Comitetul Central al Partidului Comunist a avut consfătuiri, analizându-se situația actuală și perspectivele de viitor în lumina informațiilor aduse de un emisar al lui Ștefan Foriș, conducător al Partidului Comunist din România, care se află de circa 2 săptămâni la Moscova și care, venit împreună cu aparatul politic pe teritoriul Basarabiei, devansând trupele, s-a strecurat odată cu refugiații în București.

Aceste informații pot fi rezumate astfel:

„Există două ipoteze:

Sub impresiunea copleșitoare a pierderii Basarabiei și Bucovinei, Garda de Fier și elementele naționaliste vor căuta să vină la guvern, fie pe calea unor manifestațiuni și campanii, învinuind guvernul de trădare și pe suveran de slăbiciune, fie comunicând acestea Legației germane sau direct la Berlin, ca reprezentând starea de spirit a populației țării.

Poporul român – căci, orice s-ar putea spune, există o majoritate care nu simpatizează Germania – s-ar opune unui atare guvern care, cu tot girul oficial al Germaniei, nu se va putea menține și atunci s-ar produce un război civil din care Partidul Comunist din România trebuie să tragă cât mai urgent cel mai mare profit.

Adversitatea contra Germaniei va crește cu atât mai mult cu cât Puterile Axei vor face – la cererea Moscovei – declarații favorabile cedării celor două provincii.

În acest moment, dacă au fost unii care au înclinat către Germania, declarațiile amintite îi vor arunca în cealaltă tabără, a germanofobilor.

Condițiunile sunt optime și Partidul Comunist trebuie să fie pregătit să ducă lupta, indiferent sub ce lozincă, pentru divizarea națiunii până la războiul civil.

Există și o altă ipoteză – greu de admis în actuala stare de dezorientare generală – dar care totuși trebuie luată în considerare.

Suveranul ar putea să caute să facă o diversiune internă, transferând atențiunea opiniei publice în sectorul evreiesc.

Elementul evreiesc din Basarabia și Bucovina – cu toate sfaturile de pondere date de comuniști – s-au dedat la acte de violență și umilire a celor ce s-au refugiat în Vechiul Regat. Refugiații vor difuza pretutindeni aceste excese, creând o stare de spirit antisemită în toată țara.

Nu este exclus ca suveranul să găsească calea de mijloc, adică să nu accepte un guvern gardist, dar să imprime celui actual, care ar urma să sufere numai o ușoară remaniere, un program antisemit cu legiuri adecvate – fără excese -, însă aplicabil imediat.

Prin aceasta s-ar obține un dublu efect:

- nemulțumirea opiniei publice ar fi dirijată spre evrei,
- opinia publică din Reich ar fi atrasă de partea României.

Guvernul german va fi nevoit în acest caz să acorde tot creditul necesar unui atare regim în România, întrucât la Moscova se știe că simpatiile Reichului către Garda de Fier erau condiționare numai de antisemitismul acesteia, germanilor fiindu-le indiferent cine va soluționa în România problema evreiască.

Odată cu acțiunea antisemită declanșată în România, U.R.S.S. nu va întinde coarda, pentru că, într-o atare conjunctură, guvernul Reichului nu va mai putea să privească cu liniștea de până acum acțiunea rusă în România, pentru a nu i se aduce din partea poporului german acuzația de complicitate.

În această din urmă ipoteză, Partidul Comunist din România va trebui să păstreze cea mai mare circumspecție.

(ANR, fond DGP, dosar 199/1940, f. 142-144).

17 - 1940 iulie 10, București - Adresă a Serviciului Poliției Sociale și al Informațiilor din Prefectura Poliției Capitalei prin care se înaintează comandantului Lagărului Miercurea-Ciuc o listă cu membrii organizațiilor comuniste trimiși în acest lagăr.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

CONFIDENȚIAL

SERVICIUL POLIȚIEI SOCIALE

10 iulie 1940

ȘI AL INFORMAȚIILOR

Nr. 157184

Domnului comandant al Lagărului de Internare

Miercurea-Ciuc

În conformitate cu dispozițiile Ministerului de Interne, avem onoarea de a înainta un număr de 22 persoane, membri ai organizațiilor comuniste din București, cărora li s-au fixat domiciliu obligatoriu în lagărul Miercurea-Ciuc și vă rugăm a ne conforma primirea.

Menționăm pe contra pagină numele persoanelor trimise pentru internare.

p. PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

/ss/ Indescifrabil

NOTĂ

1. Leiwant Marcus
2. Prioteasa Grigore
3. Zucherman Bernadt

4. Gips Leon
5. Avrănescu David
6. Constantinescu Alexandru
7. Ledner Ita
8. Herman Baroch Berea
9. Cruceanu Mihail
10. Șaraga Lascăr
11. Nachtigal Alfons
12. Marcovici Mihail
13. Manole Ofelia
14. Weistein Emanoil
15. Valceff Boris
16. Vâlceanu Constantin
17. Rosenberg Alexandru
18. Trandafirescu Constantin
19. Taflan Ion
20. Farladanschy Iacob
21. Segal Nathan
22. Lieblich Sandu

(ANR, fond DGP, dosar 104/1940, f. 10-11).

18 - 1940 iulie 12, București - Decizie ministerială de numire a comisiei însărcinate cu aplicarea dispozițiilor pentru contopirea Direcției Generale a Poliției cu Comandamentul de Jandarmi și Prefectura Poliției Capitalei.

MINISTERUL INTERNELOR

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIILOR ȘI

SIGURANȚEI STATULUI

492308

12 iulie 1940

DECIZIUNE

Noi, Ministru Secretar la Departamentul Internelor;

În vederea lucrărilor necesare aplicării dispozițiilor cuprinse în Decretul Lege pentru contopirea Direcțiunii Generale a Poliției cu Comandamentul de Jandarmi și Prefectura Poliției Capitalei;

DECIDEM:

Art. I. Se numește o comisie ce va desăvârși toate aceste lucrări și care este compusă din:

a. Dl. MIHAIL MORUZOV, director general în Ministerul Apărării Naționale, ca președinte;

b. Domnii: RALIU N. GEORMAN, director cl. I în Direcțiunea Generală a Poliției;

c. General TOPOR ION;

General ANGHELESCU CONSTANTIN;

General ANTON CONSTANTIN,

din Comandamentul Corpului de Jandarmi, și

d. VINTILĂ IONESCU director în Ministerul Apărării Naționale, detașat la Prefectura Poliției Capitalei, ca membrii.

Art. II. Direcțiunea Generală a Polițiilor și Siguranței Statului este însărcinată cu aducerea la îndeplinire a prezentei decizii.

MINISTRU,

DIRECTOR GENERAL,

General,

General,

(ANR, fond DGP, dosar 191/1940, f. 6).

19 - 1940 iulie 13 - Adresă a Ministerului de Interne către Direcția Generală a Poliției și Siguranței cu privire la înființare Direcției Generale a Polițiilor și Siguranței Statului.

MINISTERUL DE INTERNE

Direcțiunea Administrației de Stat

Nr. 07811

13 iulie 1940

Domnului Director General al Poliției și Siguranței

Exercitarea poliției de ordine și siguranță în țară se făcea prin trei organe separate, întârziind și îngreunând hotărârile ce Ministerul trebuie să le ia în aplicarea diferitelor măsuri.

Sesizat de aceasta și în dorința Guvernului de a proceda la unificarea și simplificarea întregii aparaturi de Stat, am prezentat M.S. Regelui un Decret Lege care a fost aprobat și semnat.

Prin acest Decret Lege se instituie un singur organ de conducere polițienească cu numele „Direcțiunea Generală a Polițiilor și Siguranței Statului“, sub a căruia conducere unică se încadrează cele trei organe polițienești actuale: Direcțiunea Generală a Poliției, Corpul de Jandarmi și Prefectura Poliției Capitalei.

Principiul de organizare ce stă la baza acestui Decret Lege constă în a se diviza poliția generală, poliția de Ținut și poliția județeană în două ramuri distincte – poliția de siguranță și poliția de ordine –, având un program suplimentar de intendență și materiale.

Vă rugăm a lua măsuri în raport cu atribuțiile ce revin fiecăruia ca în timpul cel mai scurt posibil să se treacă la realizarea dispozițiilor prevăzute de acest Decret Lege în cea mai perfectă disciplină, în bună armonie și deplină conlucrare.

Trebuie ținut seamă că în împrejurările actuale o conducere unică și cu caracter militar se impune prin situația de mobilizare în care ne aflăm și este de cea mai mare importanță pentru ușurarea executării atribuțiilor de siguranță și păstrarea ordinii interne.

MINISTRU,

General

Director,

(ANR, fond DGP, dosar 191/1940, f. 2).

20 - 1940 iulie 13, București - Adresă a Direcției Generale a Polițiilor și Siguranței Statului către Rezidentul Regal al Ținutului Olt, conținând normele de aplicare a legii pentru înființarea Direcției Generale a Polițiilor și Siguranței Statului.

MINISTERUL INTERNELOR

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIILOR ȘI

SIGURANȚEI STATULUI

495128

13 iulie 1940

EXCELENȚĂ,

Direcțiunea Generală a Poliției, contopindu-se prin Decretul Lege Nr. 2370 din 12 iulie 1940 cu Comandamentul Corpului de Jandarmi și Prefectura Poliției Capitalei într-un organism unic cu denumirea „Direcțiunea Generală a Polițiilor și Siguranței Statului“, avem onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele norme date pentru punerea în aplicare a acestei legi, de către organele competente:

A.

1. Comandanții Regimentelor de Jandarmi de la Ținuturi trec șefi ai Inspectoratelor de Poliție.

2. Inspectorii de Poliție trec șefii poliției de siguranță organizând cu personalul existent două birouri:

a. Biroul de Informații

b. Biroul Poliției Judiciare.

3. Ajutoarele de comandanți trec șefii poliției de ordine sub a căror autoritate vor intra jandarmii gardienii publici, ofițerii și agenții de poliție administrativă precum și întreg personalul administrativ din Ținut.

Din personalul inspectoratelor de poliție se vor selecționa elemente capabile pentru misiuni informative și de poliție judiciară încadrându-se, cum s-a mai spus, în cele două birouri, iar restul se va pune la dispoziția poliției de ordine.

B.

1. Poliția județului va fi condusă de comandantul legiunii de jandarmi care devine șeful poliției întregului județ, sub ordinele căruia vor trece toate oficiile de poliție de pe teritoriul județului.

2. Chestorul sau șeful poliției devine șeful poliției de siguranță al județului organizând cu personalul existent două birouri:

a. Biroul de Informații

b. Biroul Poliției Judiciare

Ajutorii de comandanți de legiune trec șefi ai poliției de ordine sub a căror autoritate vor intra jandarmii, gardienii publici, ofițerii și agenții de poliție administrativă precum și întregul personal administrativ din județ.

Cu personalul existent se va proceda cum s-a prevăzut în ținuturi.

Circumscripțiile polițienești din orașele de reședință, comisariatele de poliție,

detașamentele de poliție din orașele de reședință vor depinde de poliția de ordine a reședinței județului.

Polițiile de frontieră de porturi, aeroporturi și gări vor depinde de poliția de siguranță a județului.

Pe lângă Inspectorate, ca și pe lângă polițiile de județ, va funcționa câte un stat major cu atribuții de a studia toate problemele și ipotezele în legătură cu acțiunile sociale de stări excepționale.

C.

Aparatul informativ de pe teritoriul Ținutului sau județului trece la resortul poliției de siguranță respective.

D.

Localurile actuale, în măsura posibilității, se vor folosi în asemenea fel ca birourile să fie plasate într-unul singur și cel mai bun iar gospodăria (dormitoare, magazii, garaj, grajd, etc.) în celălalt local.

E.

În termen de 10 zile șefii inspectoratelor de poliție vor întocmi tabele de întregul personal unificat – civil și militar atât pe Ținut cât și pe poliții de județ cunoscând că vor fi chemați la Direcțiunea Generală a Polițiilor la timp pentru stabilirea încadrării definitive.

DIRECTORUL GENERAL AL POLIȚIILOR ȘI

SIGURANȚEI STATULUI

General /ss/ Liteanu

(ANR, fond DGP, dosar 191/1940, f. 23).

21 - 1940 august 3, București – Secția a II-a a Marelui Stat Major Român informează Serviciul Secret al lui M. Moruzov despre activitatea agenților URSS.

MARELE STAT MAJOR

Secția II, Biroul 2, Nr. 1

No. 209.697/B

3 august 1940

Marele Stat Major

Secția a 2-a

către

Serviciul Secret

Am onoare a comunica:

Cu ocazia cercetării ultimelor cazuri de spionaj s-a constatat că majoritatea curierilor sovietici trimiși pe teritoriul nostru au asupra lor acte de identitate românești bine falsificate.

Cu ocazia evacuării Basarabiei și nordului Bucovinei populația rămasă în teritoriul anexat posedă acte de identitate identice cu cele existente în prezent pe teritoriul nostru, astfel că agenții sovietici le pot utiliza cu multă ușurință.

Pe de altă parte, la toate primăriile din teritoriul ocupat au găsit imprimare ce urmează a fi numai completate cu numele acelora ce sunt trimiși în țara noastră.

Pentru a preveni infiltrația pe teritoriul nostru a agenților sovietici înarmați cu acte de identitate originale care ar împiedica descoperirea lor, se impune de

urgență schimbarea tuturor actelor de identitate atât ca formă, hârtie și culoare, cât și ca text.

La fel, urmează a se proceda cu orice fel de imprimat care, completat, ar putea servi ca act de identitate sau altă justificare.

Este necesar, deci, ca toate departamentele și instituțiile de stat să dispună a se schimba actualele legitimații și imprimare.

În acest mod s-ar împiedica temporar trimiterea de agenți în țara noastră, Sovietele fiind nevoite să recurgă din nou la formula falsificării acestor acte, care, în urma unei analize mai atente, pot fi recunoscute ținând seama de unele caracteristici pe care organele sovietice le ignorează.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, asigurarea înaltei noastre considerațiuni.

ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR,

General de corp de armată adjutant

Fl. Țenescu

Șeful Secției II,

Colonel

I. Crețulescu

S-a comunicat tuturor departamentelor de stat (ministere).

(ANR, fond SSI, dosar 9/1940, f. 194).

22 - 1940 septembrie 9, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului cuprinzând informații de la Legația Marii Britanii.

9 septembrie 1940

Sursă serioasă

Informațiuni din cercurile Legației engleze

În cercurile Legației engleze se afirmă că Marea Britanie nu recunoaște conferința de la Viena a țărilor riverane Dunării, deoarece nici aceste țări n-au ținut cont de interesele engleze pe Dunăre.

În consecință, Anglia va cere României și Iugoslaviei s-o despăgubească în numerar sau în natură pentru flota ei dunăreană pe care o cedează.

În caz de refuz, Anglia va dispune transportarea întregii ei flote dunărene la Istanbul sau o va vinde U.R.S.S.

În cercurile Legației engleze se afirmă că, în cursul săptămânii prezente, vor sosi în România mai mulți ziariști elvețieni și americani, care vor întreprinde anchete asupra stărilor de lucruri de aici.

Aceștia ar fi în realitate agenți acoperiți ai Intelligence Service-ului, cu misiuni speciale în legătură cu sondele petroliere românești.

În cercurile conducătoare ale Legației engleze din București se afirmă că, datorită ultimelor evenimente din România și a reacțiunii cercurilor naționaliste contra Angliei, această Legație va înceta să mai existe nominal cu începere de la 1 octombrie 1940.

Ministrul Reginald Hoare va pleca al Istanbul, iar secția consulară va fi condusă de Robin Hankey, primul secretar al Legației.

Serviciul de Informații englez își va muta sediul la Societatea Anglia și la Institutul anglo-român din str. Slătineanu 20.

Secția financiară a Legației va funcționa la Legația USA.

(ANR, fond DGP, dosar 124/1940, f. 45-46).

23 - 1940 septembrie 10, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului cuprinzând comentariile cercurilor politice interne pe marginea schimbării regimului.

10 septembrie 1940

Sursă sigură

Noile măsuri ale regimului comentate de diverse cercuri politice

În cercurile politice românești primele măsuri luate de noul regim au produs o deosebită impresie, fiind astfel comentate:

Național-țărăniștii

Intimii lui Iuliu Maniu afirmă că acesta le-ar fi declarat următoarele, în legătură cu noile decrete date de dl. General Antonescu, Conducătorul Statului Român, referitoare la controlul averilor foștilor demnitari din ultimii zece ani și înzestrarea țării:

„Pentru a treia oară în istoria politică a țării românești, se pune problema răspunderilor și a controlului averilor.

A dori ca de această dată să se meargă până la capăt și să se cerceteze în mod

serios averile și modul în care a fost întrebuințat fondul destinat înarmării.

Ne interesează cu atât mai mult să se facă lumină în această chestiune, cu cât dl. Gheorghe Tătărescu și acoliții lui sunt cei care au oprit înarmarea țării prin scandalul Skoda și care, în același timp, au căutat să arunce discreditul atât asupra mea, cât și asupra operei pentru înzestrarea armatei, începută de mine.

Ar fi bine ca atât controlul averilor, cât și controlul fondurilor de înarmare să se facă cât mai rapid, pentru ca să nu planeze inutil o atmosferă de suspiciune atât asupra elementelor politice, cât și a militarilor care au lucrat în această direcție.

Partidul Național-Țărănesc așteaptă liniștit opera de asanare, prin control, care a fost inițiată“.

Liberalii

În cercurile frunțașilor liberali decretele de mai sus sunt comentate în felul următor:

„O nouă eră politică nu poate începe decât prin tragerea la răspundere a celor care au abuzat de situația lor în stat.

Din punct de vedere moral, atât conducătorii de mâine, cât și opinia publică doresc, în sfârșit, să știe destinația fondurilor la care au contribuit.

Se spune că dl. Dinu Brătianu nu va apăra pe membrii Partidului Liberal care au fost în serviciul personal al ex-regelui Carol, renegând principiile partidului.

Dacă d-nii Tătărescu sau alții au abuzat de situația lor în stat – spune d-sa – ei vor trebui să dea socoteală pentru faptele comise și, ca atare, să fie pedepsiți“.

Comuniștii

Comuniștii au primit favorabil noile măsuri ale Conducătorului Statului.

După părerea lor, aplicarea acestor decrete va demonstra:

„Imoralitatea personalului politic burghez, care a condus țara abuzând de munca proletarilor în interesul lor personal“.

Comuniștii cred că, în mod normal, acuzațiile ce se vor aduce oamenilor regimului trecut, în legătură cu irosirea fondurilor menționate, vor provoca reacțiunea opiniei publice, prin crearea unei atmosfere de suspiciune și revoltă împotriva foștilor conducători politici.

(ANR, fond DGP, dosar 90/1940, f. 35-37).

24 - 1940 septembrie 11, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului cuprinzând știri și comentarii după abdicarea Regelui Carol al II-lea.

11 septembrie 1940

Sursă serioasă

Consfătuirea prietenilor ex-regelui Carol

În cercurile Legației engleze se afirmă că ieri, 10 septembrie a.c., a avut loc în locuința familiei Negropones din str. Negustori nr. 1 o reuniune a prietenilor ex-regelui Carol.

Au participat membrii familiei Negropones, Alex. Scanavy, Robin Hankey, primul secretar al Legației britanice, și Colas, ambasadorul Greciei la București.

Discutându-se situația creată prin abdicarea regelui Carol, s-a hotărât înființarea unui birou de informații la sediul Legației engleze, care să informeze pe fostul suveran asupra tuturor evenimentelor din țară.

Viitoarele adunări ale amicilor ex-regelui Carol vor avea loc în str. Negustori, nr. 1A și la locuința lui Alexandru Scanavy, din Alea Eliza Filipescu nr. 20.

(ANR, fond DGP, dosar 124/1940, f. 65).

25 - 1940 septembrie 12, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului privind ecoul unor demersuri politice ale generalului Ion Antonescu, Conducătorul Statului Român.

12 septembrie 1940

Sursă serioasă

Ultimul apel către țară al d-lui general Ion Antonescu reține în mod deosebit atenția cercurilor politice. Redăm comentariile prilejuite de acest apel:

Național-țărăniștii

„Noi, care cunoaștem ce înseamnă răspunderea în stat, înțelegem și aprobăm apelul d-lui general Antonescu, care arată clar că, fără ordine, tot ce s-a reușit prin dărâmarea regimului trecut și abdicarea regelui Carol poate fi pierdut.

Aceasta cu atât mai mult cu cât situațiile noi pe care conducerea statului trebuie să le suporte nu pot admite cea mai mică ezitare, în ceea ce privește ordinea, care asigură liniștea și putința de reorganizare.

Credem că acest apel nu se referă în nici un caz la noi, deoarece ni s-a comunicat că avem libertatea să funcționăm ca organizație politică, dar suntem rugați să nu abuzăm de această permisiune.

Am dat curs acestei dorințe, am renunțat la orice manifestare care ar putea dăuna statului și ordinii și ne organizăm liniștiți, în vederea funcționării ca partid legal, care nu înțelege să-și ascundă scopurile și idealurile ce îl animă.

Am dori ca și tineretul român, căruia nu-i contestăm nici patriotismul, nici

curăţenia sufletească, să înţeleagă clipele grele prin care trece ţara şi să urmeze în totul apelul patriotic şi atât de omenesc cuprins în cuvintele d-lui general Antonescu“.

Liberalii

„Chiar înainte de existenţa aceluia apel, dl. Dinu Brătianu a cerut membrilor Partidului Liberal să se abţină de la orice manifestaţie contrară noului regim.

De aceea, Partidul Naţional Liberal nu se simte întru nimic lezat sau vizat de noul apel al Conducătorului Statului.

Partidul Liberal sprijină şi aprobă în totul cuvintele hotărâte prin care dl. General Antonescu arată că nu va permite nici anarhia, nici dezmaţul“.

Comuniştii

Cercurile comuniste au reţinut din apelul d-lui general Antonescu afirmaţiunea că, la temelia statutului, au stat şi vor sta muncitorul de la ţară şi oraş.

Este un limbaj care de apropiere de al nostru şi care ne arată că noul Conducător al Statului încearcă să-şi apropie muncitorimea.

(ANR, fond DGP, dosar 90/1940, f. 39-40).

26 - 1940 septembrie 21, Bucureşti – Direcţia Generală a Siguranţei Statului informează despre activitatea comuniştilor.

DIRECŢIA SIGURANŢEI

21 SEPTEMBRIE 1940

Serioasă

Cercurile germane sunt informate că elementele comuniste au primit ordin să pătrundă în mișcarea legionară.

Conducerea Partidului Național-Socialist german din România a fost informată, prin agenții din Galați ai Serviciului Secret german de Informații politice, că organizațiile comuniste au dat ordin elementelor respective să se înscrie în mișcarea legionară, unde să caute a câștiga încrederea și simpatia comandanților, de circumstanță corectă.

La momentul oportun, aceste elemente vor fi întrebuințate în scopul provocării de diversiuni în cadrele mișcării legionare.

Este probabil că se intenționează chiar pregătirea unei organizații de sabotaj, la adăpostul mișcării legionare, deoarece ordinul de mai sus vizează îndeosebi pe comuniștii din industriile petroliferă, transporturi și de război.

(ANR, fond DGP, dosar 139/1940, f. 68).

27 - 1940 noiembrie 2, București – Direcția Generală a Poliției transmite lista (aproximativă) a colaboratorilor Intelligence Service-ului din România.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIA GENERALĂ A POLIȚIEI

2 noiembrie 1940

Domnule Director general,

Am onoare a înainta alăturatul dosar, care conține 28 file pentru a fi controlat și a se raporta de urgență rezultatele

MINISTRUL DE INTERNE

/ss/ Petrovicescu

COLABORATORI AI „I.S“

WATSON HAROLD GARFIT	Soc. Unirea Ploiești
ARTUR PERI	Hotel Ambasador București
BELL AUGUSTIN OSWALD	Hotel Royal Palace București
GREEN STANLEY GEORGE	Soc. Unirea Ploiești
EDUARD BODEN	
WILSON RICHARD	
MAIOR HONAN	
WARTSON D. ROBERT	Hotel Athenée Palace
Mc. O'CONNOR	
JIMMY LEED	
LORD RAWNSBERY	
ERICH ASPINALL	Director Soc. Orion
HOUSECHALD	La Dl. Elias Ploiești
NERCESIAN	
STEPHENSON MAURICE	Soc. Astra Câmpina
FIELD DAVID JOHN	Hotel Athenée Palace București
BLACKLEY CHARLES	Ploiești, București, Brăila „Bri
MAINSHALL THEODOR MERLIN	Hotel Athenée Palace București

EVERET CHARLES MICHEL	
BILL YANG	
YOUNG RAYMOND WILIAM	Ploiești, Str. Zoe Scorțeanu 9
DELAGE MAURICE THEODORE ANDRE	Ploiești, Str. B.P. Hașdeu 10 Bi
LENSEIGNE JEAN PAUL	Ploiești, Rafinăria Columbia, a
EMBURY STANLEY ARTHUR	Giurgiu
DIONYS CELENDIS	Brăila
KAHN JEAN SALY	București
ANTON HOBART	Pilot Soc. Lom
PERY CLARK	Fab. Anglia-Ploiești
MILUTIN D. MILOCHEVITCH	
ALBERT EDWARD ROSE	
ING. DROC	Ploiești
HARIS BURLAND WILIAM	Hotel Athenée Palace București
ALEXANDRA OLKONSKY	Bd. Tache Ionescu 43
KOZARIAN de OCULICI EDITE	Bd. Domniței 12
TATIANA MARTOTEV	Str. Louis Blank 24
MAXWELL HUGH ROBERT	
ADDISEN BARKER EDWARD	
LUSTI IVOR	Hotel Athenée Palace București
FERARI ANA (fostă SUDACK)	Constanța
SMARTH HERBERT ALFRED	Hotel „Carlton“ Constanța
DOGGETT STANLEY	
HONEY PERCY	
GARRARD HRAGAM GERALD	
CALAMBOCHIDIS GEORGE	

MARTON ARHUR SIDNEY	
DURANTY WALTER	
MORELL SYDNER	
CHOVZELSKY BOGDAN	
LEITCH FARLANE Mc. COLIN	
TREACY F. JOHN	
WILSON LEVELYN RICHARD	
SWIFT HARRY	
MURRAY ROBERTSON JAMES	
SOLE ERNEST JOHN	
HITT GEORGE DONALD	
GRAY F. FRIDERICH	
PENNIFOLD EDGAR ALBERT	
GRAND IOSEF CAROL	
GRAND FALDING HERBERT	
BIRKIN CYRIL	
WALMSLEY ERNEST LEONARD	
WALTON FREDERICH THOMAS	
FORRESTER S.R. DONALD	
YOUNG REGINALD CHARLES	
GNILFORD MEJOR JOHAN	

(ANR, fond DGP, dosar 91/1940 , f. 8-9, 10-24).

28 - 1940 noiembrie 4, București – Ordin strict secret al Prefecturii Poliției Capitalei privind manifestările comuniștilor planificate pentru ziua de 7 noiembrie 1940.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

STRICT SECRET

SERVICIUL POLIȚIEI SOCIALE

4 noiembrie 1940

ORDIN DE SERVICIU

În ziua de 7 noiembrie 1940, comuniștii sărbătoresc a 23-a aniversare a Revoluției Ruse și instaurarea Regimului comunist.

Partidul Comunist din România, neavând ființă legală și organizațiile sale activând clandestin, a făcut toate pregătirile proiectând următoarele acțiuni:

- a. șablonarea în timpul nopții pe garduri, pe ziduri, a diferitelor lozinci și semne comuniste;
- b. răspândirea clandestină a manifestelor cu caracter revoluționar, în vederea sărbătoririi acestei zile și prin care se va îndemna muncitorimea să procedeze la manifestații și demonstrații de stradă, pentru pretinsele revendicări profesionale, economice și politice;
- c. organizarea de manifestații de simpatie în fața imobilului Legației ruse;

- d. organizarea de demonstrații protestatoare în fața Legațiilor germană, italiană și japoneză, ale căror state sunt considerate provocatoare de război;
- e. organizarea ziselor întruniri zburătoare ale lucrătorilor, la porțile de intrare în fabrici și unde delegații comuniști vor încerca să vorbească muncitorilor atât la intrare cât și la ieșirea lor din fabrici, despre aniversarea revoluției;
- f. organizarea muncitorilor la ședințe clandestine ce urmează a se ține în casele membrilor, cu scopul de a se ține cuvântări ocazionale;
- g. arborarea stegulețelor roșii pe clădiri, garduri și stâlpi de telegraf, în localurile de întrunire, de trecere a muncitorilor, la intrările și ieșirile din fabrici;
- h. manifestații care să se producă prin surprindere și simultan la ieșirea lucrătorilor din atelierele C.F.R., Pirotehnia Armatei, Regie și marile întreprinderi, adică acolo unde comuniștii pot conta pe o masă compactă de muncitori;
- i. dacă timpul va fi favorabil, sunt prevăzute și excursii în pădurile învecinate Capitalei, unde se intenționează să se țină întruniri;
- j. încetarea lucrului în ziua de 7 noiembrie la o anumită oră, timp de câteva minute și aceasta în semn de simpatie față de U.R.S.S.

Față de toate aceste intenții ale Partidului Comunist, se ordonă următoarele măsuri de pază și siguranță:

1. Pentru luarea măsurilor preventive și represive întregul teritoriu al Capitalei se împarte în patru sectoare după cum urmează:
 - a. sectorul 1, sub conducerea domnului șef de poliție C. Cotișel și având în subordine comisariatele de poliție 1, 2 ,3 ,4, 5, 6, 7, 8 și 9;
 - b. sectorul 2 , sub conducerea domnului șef de poliție Zamfirescu Teodor, având în subordine comisariatele 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, și 19;
 - c. sectorul 3, sub conducerea domnului șef de poliție Ilie Gheorghe, având în subordine comisariatele 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28 și 29;
 - d. sectorul 4, sub conducerea domnului șef de poliție Culița Teodor, având în

subordine comisariatele 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37 și 38 P.S.

Coordonarea și supravegherea generală a măsurilor ce se vor lua de către domnii șefi de sectoare, în cadrul ordinelor date, se va face de către dl. chestor Emil Iagolnița.

Întrucât sunt indicii că muncitorii comuniști vor căuta ca înaintea zilei de 7 noiembrie a.c. să încerce provocarea de dezordini, împărțirea manifestelor ori ținerea de întruniri zburătoare, întregul personal polițienesc prevăzut la punctele a, b, c, de mai sus va fi concentrat în ziua de 6 noiembrie a.c., orele 6 dimineața, când se va proceda cu toată strictețea la luarea de măsuri de supraveghere în tot cuprinsul Capitalei.

Concentrarea va dura până în seara zilei de 8 noiembrie a.c., când Prefectura va da dispoziții de urmare.

Se atrage o deosebită atenție comisariatelor în raza cărora funcționează localurile Legațiilor germană, italiană, japoneză și spaniolă să ia măsuri de pază, pentru a nu se petrece nici un fel de manifestații cu caracter demonstrativ.

2. În ceea ce privește misiunea domnilor șefi de sectoare:

Sectorul 1 – va lua măsuri de prevenire cât mai eficace, în punctele cunoscute ca vulnerabile în aceste zile și care sunt:

Legația U.R.S.S., unde măsurile preventive se vor lua de către agenții dați de la Serviciul Poliției Judiciare, Sociale și Poliției Legionară.

Acești agenți vor căuta să verifice persoanele ce intenționează să vină la Legație, pentru a împiedica strecurarea comuniștilor veniți cu intenții de a manifesta apoi în fața Legației.

Jandarmii afectați se vor ține în rezervă și nu vor fi întrebuințați în apropierea imobilului Legației, evitându-se astfel, cu mult tact, orice activitate care ar putea să fie remarcată de zisa Legație.

În raza circ. 8 și 9, unde se află cartiere compacte de muncitori, de asemenea se va da o deosebită atenție.

Restul comisariatelor își va organiza un serviciu informativ continuu, format din

personalul distribuit în întreprinderi, piețe etc.

Aceste antene de informații vor ține contact telefonic cu centrul sectorului din sfert în sfert de oră, raportând tot ceea ce se petrece și chiar dacă situația se prezintă în perfectă ordine.

Dl. șef al sectorului va raporta aceste date și cunoștințe la rândul său Prefecturii.

Telefoanele punctelor de observație vor fi comunicate și domnului șef al Poliției Sociale pentru ca, în caz de nevoie, să se poată cere relații și da ordine directe.

Centrul Sectorului 1 va fi Circa a 3-a.

Sectorul II – va lua măsuri de atență supraveghere la piețele Obor, Central, Dudești (Circa a 14-a), Fabrica Lemaître.

În restul sectorului, comisariatele vor organiza așa cum s-a arătat mai sus un serviciu de informații, indicând telefoanele posturilor sale Prefecturii.

Centrul sectorului II va fi la Circa a 18-a.

Sectorul III – va lua măsuri precise de prevenire a oricăror manifestații comuniste, în raza circ. 22 și 26, unde funcționează multe întreprinderi industriale.

Circumscripția 22 va da o deosebită atenție Parcului Carol, unde se vor putea organiza întruniri.

Toate comisariatele, ca și cele din sectoarele celelalte, își vor organiza o rețea informativă, așa cum s-a arătat mai sus.

Centrul sectorului 3 va fi la circumscripția 26.

Sectorul IV – va avea în prima preocupare atelierele C.F.R. Manufactura de tutun Belverde, Piața Crângași, unde comuniștii proiectează organizarea unei demonstrații, B-dul Filantropia și toate piețele de desfacere.

Se recomandă, de asemenea, tuturor comisariatelor din acest sector organizarea unei rețele informative ale căror numere de telefon să fie comunicate Prefecturii din timp, pentru relații și ordine directe.

Centrul sectorului 4 va fi la circumscripția 36.

3. Regimentul de Jandarmi Pedestri va pune la dispoziție fiecărui sector câte două plutoane.

Dl. șef al sectorului va ține un pluton la sediul său de unde, la nevoie, se va deplasa cu această forță de rezervă pentru a interveni, oriunde se va semnala, o asemenea necesitate. Cel de al doilea pluton se va da la dispoziția comisariatelor pentru acoperirea nevoilor lor.

Sectoarelor 2 și 4, Regimentul de Jandarmi le va atribui în total câte trei plutoane, din care două se vor da circumscripții iar unul la dispoziția sectorului.

Pentru transportul acestor efective de jandarmi, fiecărui șef de sector i se va pune la dispoziție de către Serviciul Circulației câte un autobuz.

Trupa de intervenție a șefului sectorului se va completa, la nevoie și de îndată, din disponibilul Regimentului de Jandarmi pedestri căruia în acest scop Serviciul Circulației îi va pune la dispoziție, de asemenea, un număr de 4 autobuze.

4. Serviciul Circulației, în afară de autobuzele prevăzute mai sus, va mai da și următoarele:

a. câte un automobil la dispoziția d-lui Chestor Iagolnița, d-lor șefi de sectoare;

b. 3 automobile la dispoziția Brigăzii II. Aceste măsuri sunt date pentru transport și legătură pe teren.

5. Domnii șefi de sectoare vor colabora la realizarea tuturor acestor măsuri și cu organele Direcțiunii Generale a Poliției și ale Poliției Legionare raportând în orice moment evenimentele petrecute și informații asupra situației pe teren. În fiecare dimineață se va raporta în scris de către domnii șefi ai sectoarelor respective, arătându-se amănunțit modul cum s-au desfășurat evenimentele timp de 24 de ore.

6. Grupul Gardienilor Publici va da dispoziții tuturor gardienilor în subordine și va intensifica măsurile de supraveghere a străzilor, în așa fel încât agenții comuniști colportori să poată fi prinși în flagrant delict, atunci când vor proceda la șablonare, răspândire de manifeste, arborare de pancarte ori steaguri roșii.

Domnii șefi ai sectoarelor, ofițeri și agenți de poliție, ofițeri de jandarmi, ofițerii gardienilor publici sunt rugați stăruitor să fie pătrunși de îndatoririle lor profesionale și, printr-o colaborare armonioasă, completă și eficace, să se ajungă la stăpânirea evenimentelor.

Se anexează și tabelul întreprinderilor industriale unde se execută lucrări pentru Stat și asupra cărora, de asemenea, trebuie concentrată întreaga atenție a tuturor.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

Colonel Șt. Zăvoianu

(ANR, fond DGP, dosar 104/1940, f. 74-79).

29 - 1940 noiembrie 11, București – Decretul generalului Ion Antonescu, Conducătorul Statului și președintele Consiliului de Miniștri, privind numirea lui Eugen Cristescu ca Director General al SSI-ului, începând cu data de 15 noiembrie 1940.

GENERAL ION ANTONESCU, CONDUCĂTORUL STATULUI ROMÂN ȘI
PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI

Asupra raportului Domnului Ministru, Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Interne și al Domnului Subsecretar de Stat pentru Armata de uscat, pe lângă Ministerul Apărării Naționale, cu nr. 15 071 P, din 11 noiembrie 1940;

În conformitate cu dispozițiunile art. 80 litera e și art. 100 din Codul Funcționarilor Publici;

Pe temeiul Decretului Lege nr. 3 229 din 8 septembrie 1940 și, în baza dispozițiunilor Decretelor legi nr. 3 052 din 5 septembrie 1940 și nr. 3 072 din 7 septembrie 1940;

AM DECRETAT ȘI DECRETĂM:

Art. I. – Domnul Eugen Cristescu, Directorul Administrației de Stat, personalului și mobilizării din Ministerul Afacerilor Interne, se transferă, în interes de serviciu, în Ministerul Apărării Naționale și se înaintează, pe data de 15 noiembrie 1940, în funcțiunea de Director General, însărcinându-se cu conducerea Serviciului Special de Informații, în locul Domnului Colonel în rezervă Ioan Nicolaid.

Art. II. – Atribuțiunile Domnului Eugen Cristescu, Șeful Serviciului Special de Informații, sunt cele fixate prin art. II al Decretului nr. 3 230 din 8 septembrie 1940.

Art. III. – Domnul Ministru, Secretar de Stat la Departamentul Afacerilor Interne și Domnul Subsecretar de Stat pentru Armata de uscat pe lângă Ministerul Apărării Naționale, sunt însărcinați cu executarea acestui Decret.

Dat în București la 11 noiembrie 1940.

CONDUCĂTORUL STATULUI ROMÂN

ȘI

PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINIȘTRI

ss. General Ion Antonescu

MINISTRUL AFACERILOR INTERNE

GENERAL DE DIVIZIE,

ss. indescifrabil

SUBSECRETAR DE STAT PENTRU ARMATA DE USCAT

pe lângă

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

GENERAL DE DIVIZIE

ss. indescifrabil

Nr. 3 765

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 136, f. 314-315).

30 - 1940 noiembrie 20, București – Raport Secția a II-a a Marelui Stat Major Român privind activitatea agenților sovietici în România.

MARELE STAT MAJOR

Secția II, Biroul 2

SECRET

No. 218.300 din 20 noiembrie 1940

Urmare la no. 209.807/B din 3 iulie 1940;

Am onoare a face cunoscut că, datorită situațiilor excepționale prin care trecem, inamicii noștri caută să obțină informațiuni sau să creeze anumite stări de spirit la populația țării și mai ales la oștire pentru a le slăbi și distruge.

Serviciile lor de spionaj cheltuiesc sume fabuloase și nu caută decât un mediu de dezvoltare prielnic.

Acest mediu îl oferă în mod conștient trădătorii de neam și în mod inconștient firele impresionabile și slabe care, fără să-și dea seama, vorbesc ce nu trebuie la public, în familii etc.

Pe stradă, la restaurante, în localuri publice, telefon etc., spionajul își urmărește misiunea cu mare perseverență.

El alcătuiește, din crâmpoșe de discuțiuni ce le surprinde zilnic, un tot complet pe care îl exploatează.

Varietatea procedeeelor întrebuințate de serviciile de spionaj străine este atât de mare, încât unele par de domeniul fanteziei.

Scopul pe care îl urmăresc este de a ști tot, în orice domeniu, de a cunoaște pe comandanți sub toate raporturile (calități și defecte), iar în populație de a crea anumite curente care să slăbească rezistența și coeziunea națională.

În ordinul menționat cu numărul de mai sus, s-a arătat modul cum serviciul de spionaj sovietic a căutat să introducă în oștire chiar elemente din armată (în special ofițeri și trupă ce rămăseseră în Basarabia), de care să se folosească în atingerea scopurilor ce urmăresc.

Pentru a pătrunde cât mai adânc în masa poporului, serviciul de spionaj sovietic utilizează mare parte din repatriații civili, din diferite straturi sociale și intelectuale. S-au creat astfel propagandiști și mai ales rezidenți care să le poată furniza informații importante.

Pentru a stânjeni această activitate, se reamintesc dispozițiunile din ordinul nr. 209.807/B din 3 iulie a.c., în plus:

- o riguroasă supraveghere a tuturor elementelor reîntoarse din Basarabia;
- controlul corespondenței militarilor;
- intensificarea măsurilor pentru păstrarea documentelor secrete, cât și pentru pază și control la depozite, posturi de comandă etc.

Se anexează o notă cuprinzând unele din procedeele utilizare de serviciul de spionaj sovietic.

Nota aceasta s-a trimis până la batalion și divizion (inclusiv), pentru a fi citită și comentată în cel mai scurt timp de către toți cei în subordine.

Domnii comandanți de corpuri de armată sunt rugați a controla dacă acest ordin

a fost citit și comentat la unitățile din subordine.

Din comentariile făcute, se vor întocmi propuneri referitoare la cele semnalate mai sus și se vor înainta M.St.M. – Secția II, până la data de 20 decembrie 1940.

ȘEFUL MARELUI STAT MAJOR

General

Ioanițiu

Șeful Secției II

Colonel

Dumitrescu Polihron

[ANEXĂ]

NOTĂ INFORMATIVĂ

(Generalități)

STRICT SECRET

Exploatând situația creată prin cedarea Basarabiei și Bucovinei de Nord, serviciul de spionaj sovietic și-a intensificat activitatea într-o măsură foarte mare.

N.K.V.D. (G.P.U.) caută să profite de repatriații din ținuturile ocupate pentru a recruta dintre ei un număr cât mai mare de informatori.

Pentru recrutarea acestora, se servește de mijloace diverse. Aceste mijloace sunt în raport cu situația familială, cu firea, cu interesele fiecărei victime și a pregătirii ei intelectuale.

Unora le exploatează dorința de a se întoarce în țară, altora sentimentele familiale, legăturile sentimentale, pofta de parvenire, viciile etc.

În acest scop, fiecare victimă aleasă spre a primi misiunea de spionaj este interogată amănunțit asupra vieții, asupra rudelor ce le are, cunoștințelor, ocupației și asupra tuturor posibilităților de activitate în acest domeniu.

Procedeul de cercetare și instruire variază și el după caz. Pentru intelectuali se întrebuițează metoda convingerii. Pentru cei cu pregătire mai redusă, amenințarea. Tuturor li se fac promisiuni că vor fi bine răsplătiți bănește și că vor avea situații bune în U.R.S.S.

În caz de refuz, amenințarea cu moarte și cu surghiunul.

În toată gama procedeelor, banul își are locul de cinste. Se pare că în acest scop Sovietele nu cruță nici o cheltuială, oricât de mare ar fi.

Scopul urmărit de N.K.V.D. (G.P.U.)

Din cercetarea cazurilor, reiese că scopul este multiplu:

a. În toate misiunile încredințate agenților informatori, se stăruie intens asupra informațiilor cu caracter militar. Aceste informațiuni se referă la dispozitivul trupelor și efectivul lor în zonele din apropierea Prutului. Se pretind însă date ample și asupra zonelor din interiorul țării.

Felul informațiilor ce trebuiesc culese privesc îndeosebi nr. de ordine al regimentelor, lucrările de fortificații permanente sau pasagere. Apoi, la numărul unităților motorizate, artilerie, aviație, aerodromuri, șosele, căi ferate, depozite

de muniții și alimente.

Se mai cer insistent date personale asupra comandanților și ofițerilor subalterni, despre felul lor de viață, vicii, legături familiare, cunoștințe, persoane care i-ar putea influența etc.

b. informațiile cerute de N.K.V.D. (G.P.U.) se mai referă și la viața economică a țării, căutând să afle producția în toate domeniile economiei naționale, depozitele de alimente, combustibili etc.

Câțiva dintre informatori, din cei cu pregătire intelectuală mai serioasă, au primit misiunea să culeagă date asupra importului de mașini, armament și orice materiale din Germania și Italia, asupra prezenței specialiștilor germani și italieni în întreprinderile noastre industriale, în aviație etc.

Aproape tuturor li se dă și însărcinarea să observe cu multă atenție starea de spirit din armată și a populației din toate straturile sociale, în special a muncitorilor din industrie.

Aceste informații sunt culese cu scopul de a exploata anumite nemulțumiri în favoarea lor. Se urmărește prin acest procedeu crearea unui spirit defetist și o dezagregare morală a populației. Oamenii recrutați de N.K.V.D. (G.P.U.) au fost îndemnați să facă propagandă în favoarea Sovietelor, a puterii, armatei sovietice, pentru a crea o atmosferă cât mai favorabilă scopului urmărit de ei.

Recrutarea agenților informatori

Se face în felul următor:

După ce au ales persoana ce li se pare potrivită unei asemenea misiuni, o pune să dea o declarație amănunțită asupra vieții sale, a studiilor, a rudelor, cunoștințelor etc. În raport cu această declarație și cu capacitatea fiecăruia, i se fixează misiunea, după ce în prealabil fiecare este pus să semneze un angajament și o fișă de încadrare în serviciul secret sovietic. Conform acestui angajament, orice divulgare a misiunii aduce cu sine pedeapsa capitală, conform legilor sovietice.

După aceste forme, se trece la instruirea informatorilor. Această instruire se face în mod mai mult sau mai puțin sumar și cuprinde sfaturi cum să procedeze după ce au trecut granița, ce să declare în cazul când sunt prinși, cum să-și execute misiunea, precum și felul de transmitere al informațiilor culese. Informatorilor mai serioși li se recomandă să nu activeze 2-3 luni după ce se stabilesc în țară, pentru a nu fi suspectați.

Modul de transmitere a informațiilor

N.K.V.D. (G.P.U.) recomandă în general următoarele procedee:

1. Prin curieri, care pot fi identificați după o parolă stabilită mai înainte;
2. Informatorii înșiși se pot întoarce cu informațiile culese, în anumite zile și vor trece printr-un anumit punct, dinainte stabilit. Odată trecuți, vor cere să fie duși în fața ofițerilor N.K.V.D. (G.P.U.) care i-au trimis. Nu vor declara nimic decât în fața acestora. Se dă câte o parolă și pentru grănicerii sovietici ca să le înlesnească drumul;
3. Adresele informatorilor rezidenți pot fi comunicare prin anunțuri în ziarele mari din Capitală, sub formă banală de pierderi de acte, vânzări etc.

Pe lângă aceste procedee semnalate la ordinul nr. 209807/B din 3 august a.c., se mai enumeră următoarele:

1. Un curier a fost sfătuit să poarte corespondența într-un săculeț legat în dreptul testiculelor;
2. Altul să vâre corespondența în căptușeala cizmelor;
3. Corespondența să fie îngropată într-un anumit loc, de unde va fi ridicată de curier.

Din cele studiate se degajează impresia că majoritatea celor recrutați pentru serviciul de spionaj sovietic au primit această misiune cu foarte mare ușurință.

Acest fapt denotă o lipsă de rezistență, de pregătire sufletească și o conștiință națională foarte redusă.

Numai așa se explică faptul că mulți din cei recrutați au primit această însărcinare sub presiunea celor mai mici amenințări. Probabil că s-a creat legenda că U.R.S.S. pedepsește cu moartea sau cu deportarea în imensul teritoriu ce-l stăpânește pe care cei care nu primesc rolul de informatori.

S-a mai remarcat faptul că acei care au rezistat mai mult ofertelor N.K.V.D. (G.P.U.) și amenințărilor lor nu au fost tratați mai rău decât aceia care au acceptat din primul moment. Au mai fost cazuri când N.K.V.D. (G.P.U.), văzând refuzul categoric al repatriaților de a intra în solda lor, nu au mai insistat.

Din cele de mai sus, se deprind anumite îndatoriri pe care trebuie să le aibă în vedere toți bunii români și loiali. Aceștia, chiar dacă sunt puși în situația de a accepta sub amenințare ofertele N.K.V.D. (G.P.U.) de a intra în solda lor, au datoria morală ca imediat ce au pășit pe teritoriul român să denunțe misiunea și să colaboreze la prinderea curierilor sovietici iar nu să tăinuiască misiunea lor și să o mărturisească abia la insistențe și constrângeri serioase și repetate.

Pentru conformitate

ȘEFUL BIROULUI II,

Maior /ss/

Tr. Borcescu

(ANR, fond Inspect. G-l al Jand., dosar 589, f. 283-285).

31 - 1940 noiembrie 23, Iași - Raport al Inspectoratului Regional de Poliție Iași către Direcțiunea Generală a Poliției cu privire la răspândirea unor manifeste comuniste pe raza Inspectoratului.

INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIȚIE

către

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI BUCUREȘTI

Iași 2731 St. 381/582 23 1H.45

Avem onoarea de a vă raporta că informatorii noștri introduși în cercurile intime ale organizației comuniste din Iași ne-au înștiințat că în noaptea de 22 spre 23 curent se vor răspândi manifeste comuniste noi. Imediat am dispus ca Chestura de poliție Iași să ia întinse măsuri pentru strângerea manifestelor și arestarea celor care le difuzează. Unul din informatori a primit și el un pachet de manifeste comuniste spre difuzare, pe care ni le-a predat nouă. Manifestele sunt de cinci feluri: primul tip de manifest este intitulat: „Muncitori țărani, soldați și intelectuali din Moldova“, semnat „Comitetul regional din Moldova al Partidului Comunist din România“ și datat 23 noiembrie 1940. Atacă războiul dus de Germania și Italia împotriva Angliei, precum și politica celor două țări, care au ocupat Balcanii, inclusiv România, unde găsesc totul pentru continuarea războiului. Scoate în evidență ideea de pace dusă de U.R.S.S. Atacă actualul guvern român, precum și pe Președintele Consiliului de Miniștri, general Antonescu, și pe vicepreședintele Horia Sima. Încheie cu îndemnul revoluționar.

Al doilea manifest este intitulat: „Muncitori“ și se atacă corpul muncitorilor legionari; al treilea manifest este intitulat: „Muncitori, țărani“ etc. Se îndeamnă la lupta împotriva scumpetei. Al patrulea manifest este intitulat: „Femei“. Se îndeamnă la demonstrații de stradă pentru a obține ajutoare. Al cincilea manifest este intitulat: „Amnistie“. Se cere îndepărtarea dictaturii și se îndeamnă la intrarea în comitetele de luptă antifasciste.

Toate manifestele sunt tipărite pe hârtie groasă. Primul are dimensiuni 16/24cm, iar celelalte sunt format etichetă.

Manifestele au fost aduse de la București de un curier, care n-a putut fi arestat întrucât ne-am fi compromis informatorul.

De urmare vom raporta. Cu poșta înaintăm manifestele.

INSPECTOR REGIONAL

(ss) Giosanu

No.32667

din 23 noiembrie 1940

(ANR, fond DGP, dosar 104/1940, f. 87).

32 - 1940 noiembrie 29, București - Notă a SSI cu privire la manifestările comuniste din Capitală.

S.S.I.

SECRET

29 noiembrie 1940

NOTĂ

Din cercurile comuniste

1. Ca răspuns la cererea organizației locale din Capitală a Partidului Comunist de a arăta cauzele inactivității din ultimul timp, organizațiile raionale au înaintat o serie de rapoarte din care rezultă următoarele:

Membrii de partid și simpatizanții refuză misiunile ce li se încredințează și nu răspund la întâlnirile de legătură din cauza fricii.

Majoritatea simpatizanților partidului refuză orice contact cu partidul deoarece sunt suspectați de colegii sau cunoscuții lor legionari.

Luând cunoștință de aceste rapoarte, organizația locală a dat o serie de instrucțiuni drastice, subliniind că toți cei ce vor refuza nemotivat misiunile încredințate vor fi sancționați cu excluderea din partid.

Instrucțiunile arată că acțiunile partidului trebuie continuate indiferent în ce condiții și cu orice riscuri.

În special se va pune accentul pe acțiunile pe tema scumpetei și de șablonare a diferite lozinci împotriva regimului și mișcării legionare.

2. În cercurile conducătoare ale organizației locale din Capitală se fac, în legătură cu situația politică pe plan internațional, următoarele comentarii:

„Acțiunea Italiei în Grecia întâmpină mari greutăți atât din cauze de ordin intern, dat fiind situația economică dificilă în care se găsește Italia, cât și din cauza ajutorului militar dat grecilor de englezi.

Războiul din Grecia trebuie privit ca un aspect al luptei ce se dă între Londra și Berlin pentru cucerirea postului de comandă al războiului ce urmează a fi dezlănțuit asupra Sovietelor.

Pretențiile Bulgariei față de Grecia, cât și faptul că acest stat nu aderă la Pactul Tripartit, sunt aspecte ale vizitei lui Molotov la Berlin.

Pentru restabilirea raportului de forțe față de Axă, dezechilibrat în urma acțiunii italiene în Grecia și a aderării României la Pactul Tripartit, Sovietele vor căuta să-și mărească influența în Bulgaria și Turcia“.

Verificat

comunicat și Marelui Stat Major

(ANR, fond DGP, dosar 104/1940, f. 90-91).

33 - 1940 noiembrie 30, București - Notă a SSI cu privire la manifestările comuniste din Capitală.

S.S.I.

SECRET

30 Noiembrie 1940

NOTĂ

Comentarii și zvonuri lansate de propaganda comunistă

În legătură cu ultimele evenimente de ordin intern și extern, propagandiștii comuniști lansează în diferite variante, potrivite modului în care se difuzează, o serie de comentarii și zvonuri răspândite în scopul de a scădea încrederea opiniei publice în regim dintre care reproducem pe cele mai importante:

„Cele petrecute la Jilava, în Capitală, la Ploiești și în alte orașe dovedesc că actuala conducere a Statului a pierdut frânele autorității, care au trecut în mâinile elementelor iresponsabile, fiind începutul actelor de dezordine și anarhie.

Pământul este neînsămânțat, în contradicție cu asigurările oficiale, iar foametea se va adânci pentru populația din toate categoriile, mai ales în urma trimerii zilnic de mărfuri și alimente în Germania, ceea ce sporește nemulțumirea poporului muncitor.

Molotov a plecat nemulțumit de la Berlin și, imediat ce a ajuns la Moscova, a înlocuit pe Schkwartzew, ministrul U.R.S.S. din Germania², Uniunea Sovietică rămânând la punctul său de vedere în ce privește Moldova și Dobrogea pentru expansiunea spre Balcani.

Pe de altă parte, dacă actele petrecute recent în România se vor repeta și conducerea Statului nu va domina situația, nu este exclus ca trupele sovietice să vină în Moldova și Dobrogea atât pentru liniștea țăranilor și muncitorilor din aceste provincii, cât și pentru a înlătura eventualitatea ca Reichul care are aici interese mari pentru asigurarea produselor petroliere, să nu întindă un eventual protectorat și asupra provinciilor ce se găsesc în calea expansiunii U.R.S.S. spre Strâmțori“.

— — — Zvonuri

Comunicat și Marelui Stat Major

(ANR, fond DGP, dosar 104/1940, f. 93-94).

34 - [1940], București – Raport al Inspectoratului General al Jandarmeriei privind situația Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța sub ocupația URSS.

DARE DE SEAMĂ

asupra stării de lucruri în teritoriile românești aflate sub ocupația sovietică.
(Întocmită după datele extrase din declarațiile refugiaților).

GENERALITĂȚI. Declarațiile date de refugiați cuprind informațiuni cu privire la starea politică, economică, socială și militară din Basarabia și Bucovina de Nord.

În ce privește politica, economia și starea socială, toți refugiații arată la fel că condițiunile de viață s-au înrăutățit și că populația trăiește în mizerie.

Înformațiunile cu caracter militar diferă în ceea ce privește calitatea armamentului cu care este înzestrată Armata Roșie.

Unii susțin că atât armamentul cât și piesele blindate sunt de calitate bună, alții arată că din contra tunurile sunt vechi, iar tancurile și carele de asalt sunt uzate și de calitate proastă. Probabil că unele unități au armament nou și bun, iar altele armament vechi și de calitate proastă.

STAREA POLITICĂ. Imediat după ocupare, autoritățile sovietice au început persecuția sistematică a acelor pe care i-au considerat ca elemente periculoase. Din această categorie fac parte intelectualii, foștii funcționari, ofițerii, magistrații și moșierii. Mulți din ei au fost arestați. După spusele unora în cetatea din Tighina se află circa 4 000 deținuți.

Evreii au o situație mai bună datorită faptului că au devenit un fel de organe auxiliare a N.K.V.D.-ului, asumându-și rolul de denunțatori voluntari.

Sunt considerați ca periculoși foștii membri ai partidelor naționaliste (legionari și național-creștini), precum și liberalii. Oarecare îngăduință se arată pentru foștii membri ai partidelor național-țărănești și sterist [C. Stere].

Starea sufletească a întregii populații se caracterizează printr-o nemulțumire generală și prin deprimare.

În pătura țărănească nemulțumirea este și mai mare din cauză că țăranimea s-a văzut înșelată în speranțele ei.

Din recoltele strânse de pe moșiile marilor proprietari nu s-a distribuit decât o mică parte pentru cei săraci.

După anunțarea proiectului pentru înființarea și organizarea colhozurilor și sovhozurilor, țăranii au înțeles că nu vor mai avea pământ.

Din cauza asprimii excesive a dispozițiilor în privința stabilirii impozitelor, prigonirilor religioase precum și de teama de a nu fi trimiși la munci în minele din Rusia, un grup de locuitori din comuna Suceveni, jud. Storojineț, conduși de locuitorul Suceveanu Ioan au trecut în noaptea de 14-15 noiembrie a.c. frontiera prin pădure între Fântâna Albă și Corbești.

Grupul compus din 84 persoane era înarmat cu 13 arme militare un revolver, precum și 1 000 cartușe. Acestora li s-au alăturat și câțiva locuitori din comuna Prisăcăreni. În total au fost 97 persoane, dintre care 9 femei și 19 copii până la 17 ani. Unul din ei purta un steag tricolor. La orele 3 dimineața au fost descoperiți de grănicerii sovietici care au deschis foc asupra lor, făcând uz și de grenade. Văzându-se atacați din două părți, țăranii au tras și ei asupra grănicerilor sovietici și au continuat drumul până când au reușit să ajungă pe teritoriul românesc. Pe câmpul de luptă au rămas 9 inși, majoritatea femei și copii. Dintre cei cari au trecut frontiera 4 au fost răniți.

Nemulțumirea prinde rădăcini și în rândul comuniștilor și chiar în o parte din populația evreiască.

Sunt multe mărturii că unii din funcționarii sovietici și chiar militarii au manifestat sentimente antisemite.

În armată se pot distinge două curente: unii care se arată devotați lui Stalin și alții care simpatizează cu Molotov.

Mișcarea subversivă e în creștere, mai ales din anul 1933, când guvernarea sovietică au aplicat măsuri extrem de severe contra acelor cari au refuzat să intre în colhozuri.

În U.R.S.S. activează organizația anticomunistă denumită „Stelajul Verde“ (Zelenîi Dub). Din această organizație ar face parte mulți ofițeri care dețin importante posturi în armată, inginerii și militarii care lucrează la un canal pe Volga.

Se încearcă ca și regiunea petroliferă Batumi să fie înglobată în această mișcare. Printre adepții mișcării s-a numărat și personalul însărcinat cu paza depozitelor de armament Leningrad. Pentru luna ianuarie 1941 se pregătește o acțiune

serioasă.

Pe teritoriul Ucrainei activează altă organizație subversivă - U.N.D.C. (Ucrainskaia Narodnaia Democraticeskaia Organizația - Organizația Ucraineană Democratică), care are legături cu naționaliștii ucraineni care activează în Germania.

STAREA ECONOMICĂ. În comparație cu ceea ce a fost înainte de ocupația rusească, starea economică în Basarabia și Bucovina de Nord este dezastruoasă.

Cauzele care au contribuit la crearea unei asemenea situații sunt următoarele:

1. Specula negustorilor.
2. Ridicarea mărfurilor aflate în Basarabia și trimiterea lor peste Nistru.
3. Lipsa de aprovizionare din Rusia.

Marile magazine în care a mai rămas marfă au fost transformate în cooperative sau în magazine de consum conduse de funcționarii sovietici sau câțiva evrei locali.

În unele localități prăvăliile mici au fost închise și deschise de câteva ori chiar în cursul aceleiași zile, după cum primeau dispozițiuni de la diferiți comuniști.

Tendința generală este însă spre desființare. În vederea acestui scop negustorii au fost somați să predea stocurile de marfă ce mai posedă.

Contra celor care nu se supun se recurge la diferite măsuri coercitive. Una din măsurile preferate de guvernarea sovietică este fiscalitatea excesivă. Aceluiași regim îi sunt supuși și meseriașii care lucrează pe cont propriu. (Un cizmar plătește pe un trimestru 1 200 ruble – 48 000 lei, bijutierii plătesc pe lună 120 ruble).

Cooperativele de consum, un fel de magazine universal, sunt puține la număr și slab aprovizionate. În Chișinău sunt 4 cooperative alimentare și 4 de manufactură. În alte orașe, 1-2.

Prețul alimentelor a crescut în mod considerabil.

Astfel un kilogram de pâine costă 90 copeici, un kg de unt - 50 ruble, un rând de haine 700-800 ruble, o pereche de pantofi 200 ruble, un kg săpun - 15 ruble, un kg de petrol 1 rublă.

La Bălți toate băncile au fost concentrate în una singură numită Banca de Stat, condusă de un director venit din Rusia și un subdirector evreu.

Leul a circulat până la data de 30 august, cursul valutar fiind fixat la 40 lei pentru 1 rublă.

Scoaterea din circulație a banilor românești s-a făcut fără a se anunța populația, care fapt a pricinuit pagube mari.

Banii rusești se preschimbă din 5 în 5 ani, astfel că banii ce au fost emiși în 1934 nu mai circulă.

Moșiile mari, așezate pe terenuri bune și viile mari, proprii pentru cultura rațională au fost preluate de stat, iar moșiile situate pe terenuri accidentate, precum și viile mici au fost împărțite la țărani.

În comunele rurale s-au înființat comitete comunale, care decid asupra exproprierii. Aceste comitete sunt conduse de câte un politruc (politiceskii rukovoditel) - conducător politic.

Cooperativele vând marfa numai celor care posedă carnetele speciale eliberate de poliție. Aceste carnetele se eliberează numai cetățenilor care au servicii sau ocupații bine definite.

Industria mare nu a fost desființată, însă multe fabrici au încetat lucrul din lipsă de materii prime și combustibil. Morile din Ismail nu funcționează decât atunci când clientul aduce combustibil pentru încălzirea cazanelor. În general, industria lucrează pentru armată. Nu mai există industria casnică, fiind considerată ca o pierdere de timp.

La Chișinău autoritățile sovietice au descoperit că un grup de comercianți evrei au dosit în cavourile de la cimitirul israelit mari cantități de mărfuri. Vinovații au fost arestați și se spune că ar fi fost împușcați.

Recoltele de pe moșiile marilor proprietari au fost strânse de către țăranii săraci care au predat-o colectivului, păstrându-și o parte pentru întreținerea proprie.

Tot inventarul viu aflat pe moșii a fost ridicat și dus în Rusia. Pentru vitele ce aparțin țăranilor se percep impozite mari. Pentru o vacă se plătește 100 ruble, pentru o oaie 12 ruble, pentru o găină se percepe un impozit de 60 ouă pe an.

Pentru recoltele de pe ogoarele țăranilor se percepe un impozit progresiv în natură: pentru un ha câte 90 kg de ha, de la 2-5 ha câte 210 kg de ha, de la 5-8 ha câte 300 kg de ha, de la 8-10 ha câte 400 kg de ha, de la 10-15 ha câte 500 kg de ha, de la 15-100 ha câte 800 kg de ha.

Stocurile de cereale provenite din impozitele în natură n-au fost depozitate în Basarabia ci au fost trimise peste Nistru. Arăturile nu se fac fiindcă țăranii nu știu cui va rămâne recolta.

Mulți țărani ispitiți de prețuri fabuloase cu care se plăteau vitele s-au grăbit să le vândă. Când leul a fost scos din circulație, ei au rămas săraci cu totul.

STAREA SOCIALĂ. Administrația este condusă de comitete orășenești și satești compuse în majoritate din evrei și elemente vicioase. Funcționarii au fost aduși din Rusia. Satele sunt conduse de sfaturi satești – Sel-Soviet (prescurtarea de la Selschi Sovietsfat sățesc).

Prețurile au fost înlocuite cu volispolcom (volostnoi ispolnitel - comitet executiv de plasă).

De la 1 noiembrie a.c. [1940] a început eliberarea pașapoartelor. Cu această ocazie un mare număr de intelectuali, comercianți, proprietari, industriași au fost îndepărtați din Chișinău, fixându-li-se domiciliu în alte comune.

Justiția este condusă de Comitetul de Justiție al Republicii Moldovenești. Puterea judecătorească se exercită de: judecătorii de raioane, tribunale județene, curte de apel (verhovnîi sud). Judecătorii sunt numiți, iar asistenții sunt aleși din muncitori.

Sovietele nu dispun de personal pedagogic suficient. În multe școli predau profesori improvizați, fără pregătire suficientă.

Profesorii și învățătorii care acceptă să rămână în slujbă trebuie să urmeze mai întâi cursuri speciale de documentare marxistă și pedagogie sovietică.

La Chișinău s-au deschis: un institut agronomic, 2 institute pedagogice, mai multe școli; în unele se predă limba moldovenească, în altele în limba rusă. Inspectoratul școlar al Ținutului Nistru a fost transformat în Comisariatul Narodnic pentru învățământ și cuprinde județele: Orhei, Lăpușna, Tighina, Bălți și Soroca.

Din profesorii secundari care au intrat în serviciul Sovietelor sunt semnalati următorii: Dobândă, Parno, Ștefănuță, Neaga (profesor de limba franceză), din învățători: Bârliba, Arvat, Bălan, Țiganu și Glișinschi.

Studentilor când li s-a propus să-și continue studiile la Lvov sau Odessa; fiecare student trebuie să plătească o taxă lunară de 200 ruble, în care intră și întreținerea în cămin.

Cultul creștin nu este interzis, însă a fost supus unor vexațiuni sistematice. Multe biserici au fost închise. Mitropolia din Chișinău a fost transformată în casa pionierilor. Din capela de la Facultatea de Teologie s-a făcut dormitor pentru soldați. În biserica luterană s-au adus o parte din obiecte ce se păstrau în Muzeul Național care a fost deteriorat de ultimul cutremur.

Pentru ca o biserică să rămână deschisă se cere ca un anumit număr de enoriași să-și ia obligația de a plăti impozitele către stat și comună, de a îngriji de clădirea bisericii și a plăti clerul. Impozitul bisericii este de 300 ruble. Preoții sunt rău tratați, n-au dreptul să poarte haine preoțești. Numai în timpul serviciului religios poartă odăjdii.

Soțiilor de preoți care au solicitat posturi de învățătoare li s-a pus condiția sau să divorțeze sau bărbații lor să se lepede de religie.

Poșta a fost organizată astfel: oficii poștale de reședință, oficii poștale de voloste (plasă) și oficii poștale de sate (otdelenie). Se resimte lipsa telegrafiștilor.

INFORMAȚIUNI CU CHARACTER MILITAR. Aceste informațiuni au o valoare relativă fiindcă pe deoparte sunt furnizate de oameni nepregătiți, iar de pe altă parte trupele sovietice sunt în continuă mișcare, din care

cauză nu se poate ști cu precizie ce unități se află într-o localitate. Totuși, chiar din aceste informații necomplete rezultă că rușii intenționează să folosească teritoriile ocupate ca o puternică bază de operațiuni. În vederea acestui scop s-au adus în Basarabia și Bucovina de Nord trupe de toate armele, au început lucrări pentru construirea și amenajarea aerodromurilor, săparea tranșeelor și construirea fortificațiilor.

În jurul orașului Bălți se construiesc 4 aerodromuri, lângă târgul Mărculești unul. Întinderea lor va fi de 120 ha.

La Chișinău aerodromurile s-au mărit considerabil, fiind destinat pentru 2 500 avioane. Se crede că se construiesc hangare subterane. Alt aerodrom s-a înființat lângă abator.

Se mai construiesc aerodromuri la Bacioi lângă Chișinău, la Coadarlunga jud. Tighina, la Nisiporeni, la Sangeră, la Hâncești jud. Lăpușna, Congaz jud. Cahul.

S-au mai înființat aerodromuri lângă Mănăstirea Condrița, Mănăstirea Capriana și comuna Cojusna jud. Lăpușna. În satul Balaurești, pe moșia Gonata se amenajează un teren de circa 140 ha pentru aerodrom.

La 9 km de Târgu Rezina, la hotarul dintre județele Bălți și Orhei, se amenajează un teren în suprafață de 80 ha pentru aerodrom.

În județul Soroca, între comunele Florești și Mărculești, se lucrează la o bază pentru circa 1 000 avioane.

Centre și baze de aviație sunt în localitățile: Chișinău, Cetatea Albă, Ismail, Cahul, Tighina, Reni, Bolgrad, Râșcani-Bălți, Lipnic-Soroca, Nisiporeni, Călărași, Cornești. Se zvonește că la Sărăteni se va construi un aerodrom subteran.

Fortificații se fac de-a lungul Prutului, de la Ungheni, Petrești, Sculeni, Brănești, Drumeni, Moara Domnească, Fălești până la Bălți, și pe dealurile comunelor Strășeni, Rădeni, Cornești, Perival, Stolniceni, Pârliți.

Între gara Lipcani și halta Griva pe malul Prutului se fac săpături. La sud de Tighina este o pădure unde nu se permite intrarea nimănui. Se mai fac săpături la Mămăliga, Coșuleni, Costiceni, Noua Suliță Edineț. La frontiera între Polonia și Bucovina s-au făcut fortificații de pământ și s-a pus sârmă ghimpată.

La Chișinău în localul Comandamentului Corpului 3 Armată s-a instalat Statul Major al Corpului 54, iar în localul Liceului Eminescu - Statul Major al unei unități de aviație.

În cazarma Regimentului 25 artilerie se află o unitate de tancuri.

Cea mai mare parte din armata aflată la Chișinău, foarte numeroasă de altfel, a fost trimisă spre frontieră și mascată de-a lungul Prutului, începând de la Hotin, Bălți, Lăpușna, Cahul, Reni, Galați, Vâlcov până la Delta. Armata este formată din unități pedestre, cavalerie, care blindate, tancuri, artilerie antiaeriană.

În Bucovina de Nord s-a adus un corp de armată aparținând N.K.V.D.-ului - care a fost cantonat în județul Storojineț-Vinița, Căscăuți, Orășeni, Storojineț). La Cernăuți se află un corp de cavalerie, un grup de aviație și un corp motorizat.

La Adâncata jud. Storojineț se află un corp de grăniceri. În pădurea Flondor se află armată în bivuacuri. Comandamentul frontului are sediul la vila lui Șerban Flondor.

La Cernăuți, în Piața Ghica Vodă, sunt instalate 50 tunuri antiaeriene.

Pe terenul cazarmii Regimentului 4 Pioneri se află peste trei sute camioane militare.

În pădurea Budeni, jud. Storojineț stau în bivuacuri unități de cavalerie circa 3 divizioane.

În comuna Seletin lucrează 2 companii de săpători. Se sapă tranșee pe dealul Plosca și Crasnidil. La Cozmeni lângă liceu sunt foarte multe tunuri anti-aeriene.

Se fac mari pregătiri pentru o eventuală trecere a Prutului.

Spre Reni s-au transportat poduri plutitoare, bărci și tot materialul necesar pentru trecerea apelor.

Spre gara Românești s-au transportat materiale de cale ferată - poduri, bărci demontate de 6-8 metri lungime, alimente, haine și combustibil.

De la Bălți și de la Râșcani se transportă spre Prut plute, poduri plutitoare, tunuri și mitraliere.

La Soroca s-a adus material pentru poduri, însă a fost transportat mai departe spre Rusia.

În județul Storojineț, pe malul Siretului, au fost depozitate bărci, pontoane, material pentru poduri, odgoane.

Baze navale nu există în Basarabia. Sunt numai 2 mici detașamente de marină în orașele Cetatea Albă și Vâlcov, care au misiunea de a face legătura între Basarabia și orașele Odessa, Ovidiopol și Maiski.

La Chișinău, Cetatea Albă, Bolgrad s-au văzut parașutiști făcând exerciții. În aviație sunt înrolate femei.

La Bolgrad au rămas depozite de combustibil. La Chișinău, în suburbia Buicahi, este un depozit de munițiuni. În gara Visterniceni s-au descărcat cantități mari de muniții.

Pe șoseaua Chișinău-Hâncești trec numeroase camioane încărcate cu fierărie, lemnărie și materiale de construcție destinate, după cum se spune, pentru construcția unor orașe speciale unde vor locui militarii. La Cernăuți, în apropierea cazărmii Regimentului 4 pioneri, spre calea ferată, se află un mare depozit de benzină și motorină. Lângă cazarma Regimentului 17 Obuziere se află un mare depozit de materii inflamabile.

Între Chișinău și Tighina au circulat transporturi de cisterne de petrol.

În comuna Dochia jud. Soroca se află un depozit de muniții. Efectivele armatei ocupante s-ar ridica la 1 500 000 oameni.

Rușii au început să construiască nouă linii ferate. Astfel, se lucrează la facerea liniei Bolgrad-Ismail, pe locul unde încă din timpul războiului trecut s-au făcut terasamente. Se mai lucrează la calea ferată Chișinău-Orhei.

Uniforma soldaților ruși nu diferă prea mult de uniforma altor armate. Gradele se poartă pe guler. Gradele inferioare au la guler triunghiuri. Ofițerii inferiori romburi, iar ofițerii superiori dreptunghiuri alungite.

Cu excepția ofițerilor superiori, tot restul armatei este compus din oameni cu un nivel cultural redus.

De la 15 octombrie a.c. [1940], a început încorporarea contingentului 1941. Sunt chemați toți tinerii care au trecut vârsta de 17 ani.

CONCLUZII. Analizând starea de lucruri din Basarabia se ajunge la convingerea că în Rusia totul se află într-o stare aproape haotică. Acest lucru se deduce din faptul că încorporarea unui teritoriu cu totul neînsemnat față de întinderea U.R.S.S.-ului (peste 20 000 000 km pătrați) se prezintă pentru guvernanții sovietici ca o problemă foarte grea în privința organizării administrative și economice. Se poate presupune că nici măcar în scopul de propagandă rușii nu au fost în stare să aducă în Basarabia și Bucovina de Nord personal birocratic de elită și destule provizii pentru a convinge populația că U.R.S.S.-ul, întra-adevăr, este un Stat în plin progres. Starea jalnică în care s-au văzut sovieticii veniți în Basarabia, precum și lăcomia lor de a achiziționa tot ce vedeau cu ochii a fost o dovadă puternică că mizeria ce domnește în Rusia întrece cele mai pesimiste presupuneri.

Excepție fac armata și poliția. Oricare ar fi spiritul soldaților ruși, totuși se vede că ei sunt bine îngrijiți. Personalul de la N.K.V.D. este bine pregătit pentru misiunea ce o are, dispunând de oameni inteligenți, culți, care posedă 2-3 limbi.

(ANR, fond IGJ, dosar 62/1941, filele 1-10).

34 - [1941 ianuarie], București - Scrisoare a șefului Direcției Generale a Poliției către ministrul de Interne, referitoare la relațiile dintre SSI și Direcția Generală a Poliției.

DOMNULE MINISTRU,

Referindu-mă la întrebările puse de Dvs. mai jos, în legătură cu reclamațiile d-lui Eugen Cristescu, contra Direcțiunii Generale a Poliției și contra mea, am onoare

a vă răspunde cele ce urmează:

1. Afirmația d-lui Cristescu că locuința d-lui subsecretar de stat Rioșanu și a d-sale sunt supravegheate de agenți ai Siguranței Generale este pe de-a-ntregul inventată și prin nimic dovedită.

Siguranța Generală, de la data de 5 septembrie 1940 și până în prezent, nu a supravegheat nici un moment locuințele actualilor demnitari și funcționari, decât numai atunci când a fost vorba de măsuri de pază cerute.

Pretinsa informație verificată cum că locuința d-lui Cristescu a fost supravegheată de agenții Brânzei Aurelian și Danciu Gavril este produsul unei fantezii bolnave.

Realitatea în această chestiune este următoarea:

În str. Lirei, nr. 16, locuiește agentul de siguranță Boris Ostapov, evacuat de la Ismail, împreună cu soția sa Edvochia Ostapov, născută Cerveenco, sora maiorului sovietic de la N.K.V.D., Dimitrie Cerveenco din Ismail, care a recrutat în scopuri de spionaj pe Balaban Ștefan, refugiat plasat la Brăila, ca rezident stabil și căruia i s-a trimis ca agent de legătură din partea aceluiași maior pe curierul Pavel Filipov, aflat de asemenea arestat la noi.

Agentul Boris Ostapov ne-a fost semnalat și de Chestura Galați, ca recrutat de Soviete în scopuri de spionaj, motiv pentru care l-am adus la București și l-am dat în primirea a doi agenți, pentru a-l dovedi.

Agentul Ostapov, a cărui rea credință a fost dovedită în parte, cu ocazia cercetărilor, se află reținut la Direcțiune, unde fusese adusă și soția sa, care mai apoi a fost eliberată și pusă sub observație continuă, începând din ziua de 8 ianuarie a.c. și până în prezent.

Dovezi:

a) Dovada purtând data de 18 ianuarie 1941, a Circumscripției a 17-a Poliție că Boris Ostapov este înscris împreună cu soția în cartea de imobil nr. 824/1939, fișa nr. 23721 din 2 noiembrie 1940 și că locuiește în str. Lirei, nr. 16, deci în vecinătatea d-lui Cristescu.

b) Trei referate ale comisarului Gheorghiu, din 8, 9, 10 și 18 ianuarie a.c.,

privind cazul Ostapov, Ștefan Balaban-Borisov și Pavel Filipov, ultimii doi doi agenți de spionaj sovietic.

Aceasta este pura realitate, în ce privește pretinsa supraveghere la domiciliul d-lui Eugen Cristescu.

În ziua de 17 ianuarie a.c., orele 9, mi se semnalează din partea șefului de grupă dispariția de 24 de ore a agenților Brânzei Aurelian și Danciu Gavril, însărcinați cu supravegherea soției agentului de poliție Boris Ostapov.

Făcând cercetări spre a stabili împrejurările în care au dispărut aceștia, agenții trimiși la fața locului au fost acostați de câțiva indivizi care se pretindeau agenți de poliție și care se legitimau unul cu carnetul de tramvai, iar alții cu carnetul de informatori.

Cum era și natural, agenții noștri i-au ridicat și i-au adus pentru identificare la Direcțiune, unde constatându-se că sunt informatori ai Serviciului S., au fost puși imediat în libertate.

De la ei s-a aflat că agenții Siguranței, Brânzei Aurelian și Danciu Gavril, se află sechestrați în niște celule ale Serviciului S. de la cazarma „Malmaison“.

După o deținere de 24 de ore, în condițiuni nedemne, agenții noștri au fost puși în libertate, după ce li s-a aplicat tratamentul de care vorbesc în declarațiile anexate.

Las la aprecierea Dvs., domnule ministru, să judecați afirmațiile și faptele d-lui Cristescu în lumina realității și să stabiliți buna sau reaua credință a d-sale asupra spuselor ce face și dacă urmărește sau nu scopuri cu totul altele decât cele mărturisite.

Pentru că d-l Cristescu a arestat prin abuz de putere și fără just motiv doi agenți ai forței publice în exercițiul funcțiunii, îmi permit a reaminti ordinul Dvs. nr. 2637 din 10.11. 1940, care sună:

- a) „Pentru a se delimita cu precizarea necesară sferele de acțiune a fiecărui organ informativ, se ordonă:
- b) Tot ceea ce este în legătură cu apărarea națională în genere și cu armata în special, se instrumentează de S.S.

c) În caz când asemenea cazuri sunt inițial descoperite de Dvs., ele vor fi imediat aduse la cunoștința S.S.-ului, raportându-se și Ministerului.

d) Toate celelalte cazuri vă aparțin.

e) Vi se mai face cunoscut că S.S. nu este organ de poliție, nu face arestări, ci numai informații, în spiritul celor de mai sus.

Pe viitor veți binevoi a vă conforma“ -

Ministrul Afacerilor Interne

General în rezervă C. Petrovicescu.

În consecință, dl. Cristescu nu avea drept să aresteze, informatorii D-sale n-aveau calitatea legală de a legitima lumea pe stradă și de a aresta, după cum n-au nici calitatea și dreptul de a purta arme.

De asemenea, nici o lege din țara românească nu prevede nici o sancțiune sau, mai bine zis, împrejurarea de a trece sau staționa pe strada Lirei nu constituie o infracțiune care să justifice deținerea cuiva, pe timp de 24 de ore și mai puțin a unui agent al forței publice.

2. La a doua întrebare, ce știu asupra motivelor care au determinat reținerea și percheziționarea comisarului ajutor Petrovici, de la Direcțiunea Generală de Poliție, și dacă acesta servea ca agent de legătură între noi și Serviciul S., răspund:

Comisarul ajutor Petrovici a fost reținut de dl. director general Al. Ghika, pe baza informațiilor d-sale particulare.

Mi-a fost dat spre cercetare, din partea d-lui director general, împreună cu tot materialul ce s-a găsit la percheziție și din care se constata existența unei agenturi a d-lui Cristescu infiltrată în rândurile Mișcării Legionare și faptul că legătura cu această organizație era făcută prin comisarul ajutor Petrovici, fără aprobarea Direcțiunii Generale a Poliției.

Notele de informațiuni găsite și provenind de la așa-ziii informatori, erau sută la sută mincinoase și, ca exemplificare, anexez în copie câteva dintre ele.

Afirm hotărât că aceste note difuzate erau tendențioase.

De multă vreme observ că cercurile conducătoare ale guvernului sunt inundate cu fel și fel de informațiuni, în marea lor majoritate mincinoase și tendențioase.

De asemenea, observ că chestiuni de minimă importanță petrecute la Direcțiunea Generală a Poliției sunt spionate și înfățișate domnului ministru Rioșanu tot așa de alterate și tendențioase.

Dovadă

În ziua de 8 ianuarie 1941, se comunică informația mincinoasă că, din ordinul subsemnatului, s-au dat unui grup de legionari 800 de cartușe, calibrul 9 mm., pentru care urmează a se încheia proces-verbal de consumarea lor în interesul serviciului.

Realitatea era că acest grup nu era compus din legionari, erau agenți externi de contra-informații ai Direcțiunii Generale a Poliției, care au fost trimiși în Basarabia chiar prin intermediul Serviciului S., prin dl. colonel Gh. Ștefănescu de la același serviciu.

Informația transmisă domnului ministru Rioșanu voia cu orice preț să mă înfățișeze ca unul ce aş avea legături cu elementele extremiste din Legiune, adică exact ceea ce urmărea dl. Cristescu.

În buletinul de informații al Ministerului de Interne, Subsecretariatul de Stat al Poliției, fără dată, din luna decembrie 1940, fila nr. 11, la nota în care informatorul se ocupă de macedonenii care se adună la Cafeul Regal din B-dul Elisabeta și de antreprenorul cafenelei Vasile Culina, cărora le atribuie acțiuni și intenții extremiste, insinuează la sfârșitul raportului că atât dl. ministru Papanace, la Ministerul de Finanțe, cât și subsemnatul, la Direcțiunea Generală a Poliției, suntem mari susținători ai macedonenilor, deci lasă să se strecoare bănuiala că și noi facem parte din aceeași categorie extremistă, prin urmare putem să fim elemente periculoase.

În notele informative ale așa-zisei agenturi a d-lui Cristescu, găsită la comisarul ajutor Petrovici, se vorbește că subsemnatul aş fi luat masa cu comandantul legionar Cuțumina, în seara zilei de 7 ianuarie a.c., la restaurantul „Drăguș“, iar în altă notă îl califică pe Cuțumina ca un element de teroare al Legiunii.

Realitatea este că nu am luat masa cu nimeni în seara zilei de 7 ianuarie a.c., că nu-l cunosc pe Cuțumina nici din vedere, nici personal și că deci informațiile pe care le culegeau erau alterate sau complet falsificate.

Las la aprecierea Dvs., domnule ministru, să judecați atât acțiunea în sine, cât și omul care difuza informațiile false și rog a aprecia de asemenea dacă prin aceste procedee și-a servit sau și-a deservit țara.

Comisarul ajutor Petrovici afirmă inexactități când spune că a fost folosit ca agent de legătură între subsemnatul și Serviciul S., întrucât niciodată nu a avut vreo însărcinare din partea subsemnatului și niciodată nu mi-a adus vreo lucrare de la acest serviciu.

Comisarul ajutor Petrovici, care este nepotul d-lui Cristescu, s-a pus la dispoziția acestuia fără știința și asentimentul Direcțiunii Generale a Poliției, a fost plătit de dl. Cristescu cu suma de lei 12 000 lunar și trecut în lista informatorilor cu numele conspirativ de „Apat“.

Un funcționar al Direcțiunii Generale a Poliției care spionează serviciul din care face parte și hrănește cu informații mincinoase noul serviciu în care s-a angajat ca informatori, este, după părerea mea, un funcționar vinovat.

Cât este de rea credința comisarului ajutor Petrovici, se vede din afirmația sa, despre care iau cunoștință actualmente, că în timpul cât a fost supus cercetării, subsemnatul aveam un revolver pe masă cu care mereu încercam diferite ținte, căutând să-l intimidez.

Realitatea este că acest revolver aparținea comisarului ajutor Petrovici, marca „Bereta“, seria 434 878, pe care sus-numitul îl avea în buzunar, de unde i s-a scos și după ce a fost descărcat de cartușele din magazie și din țeavă a fost lăsat pe biroul meu și pus apoi în casa de bani.

Deci revolverul nu a fost pus pe masă nici pentru intimidare, nici în a lua parte la scop.

Comisarul ajutor Petrovici, care a fost unul dintre colaboratorii apropiați ai lui Nichi Ștefănescu, de tristă memorie în Direcție, se vede că a rămas cu multe din apucăturile fostului său șef, calități care se vede că-i sunt foarte apreciate de noul său patron.

Ceea ce declar ritos este că cercetarea față de comisarul ajutor Petrovici s-a făcut în condiții foarte civilizate și în cea mai perfectă obiectivitate.

3. La a treia întrebare a Dvs., dacă Serviciul S. are dreptul sau nu de a se ocupa de problemele privind Mișcarea Legionară în special și de cele interne în general și dacă amestecul nostru în aceste probleme nu constituie o imixtiune în atribuțiile acestui serviciu, răspund:

Siguranța Generală a Statului este organ informativ al Ministerului de Interne, care se ocupă de toate acțiunile elementelor subversive și cu toate problemele care privesc ordinea internă.

Serviciul Special de Informații al Armatei a fost creat cu intențiunea de a se ocupa de chestiunile contra-informative pur militare.

Deci, atribuția legală și justificarea existenței lui este contra-informația în rândurile armatei și pentru chestiuni în legătură cu armata.

Acesta este, de altfel, și spiritul ordinului Dvs. nr. 2637 din 30 septembrie 1940, despre care am făcut mențiune mai sus.

Dacă Serviciul S. ar avea atribuții de poliție internă, ar urma să ne trezim în față cu o a doua Siguranță, neoficială, pe lângă cea existentă, ceea ce nu se poate, întrucât nici o lege nu o prevede și nu o recunoaște ca atare.

Dacă Serviciul S. a deviat de la rosturile lui inițiale, ca să ajungă la ceea ce a fost sub trista conducere a lui Moruzov, adică un organ de provocăție al camarilei Palatului, aceasta nu însemnează că situația de atunci poate continua și azi.

Domnul Cristescu, la luarea în primire a noului serviciu, ne-a propus din inițiativă proprie să alcătuim un regulament pentru delimitarea atribuțiilor, întrucât recunoștea și D-sa că Serviciul S. depășise limitele permise și, datorită protecției de care se bucura Moruzov în cercurile Palatului, își extinsese sfera de acțiune în domenii ce nu-l priveau și în detrimentul atribuțiilor sale firești pe care le neglija.

Din motive pe care nu le cunoaștem, dl. Cristescu nu a mai venit cu acest proiect, pe care ni-l reamintea la fiecare pas, iar organizarea, personalul și imixtiunea Serviciului S. în treburi străine de preocupările sale este aceeași ca și în trecut.

Deși Moruzov fizicește a murit, spiritul lui continuă și azi să trăiască la Serviciul S., prin practicile și acțiunile de provocare la care se dedă.

Am luptat ani de zile contra lui Moruzov, verbal și în scris, pentru că aveam noțiunea clară că este un trădător și duce țara spre pieire.

Cred că domnul general Antonescu își amintește că subsemnatul, împreună cu doi ofițeri superiori ai Marelui Stat Major, am fost la D-sa în noaptea de 5/6 septembrie 1940, când l-am pus la curent cu toată acțiunea de dezinformare a lui Moruzov.

Astăzi dau același strigăt de alarmă, spunând fără înconjur că:

a) Dl. Cristescu, prin acțiunea pe care o inițiază de la venirea sa în fruntea Serviciului S., destramă conducerea statului.

b) Dl. Cristescu, prin informațiile inexacte pe care le debitează, sapă o prăpastie adâncă între conducerea statului și Mișcarea Legionară.

c) Dl. Cristescu sapă aceeași prăpastie între autoritățile de stat menite ca, prin colaborarea lor, să fie utile țării.

d) Dl. Eugen Cristescu, fostul consilier tehnic și intim al lui Armand Călinescu în epoca prigoanei și în epoca când subsemnatul eram pus la stâlpul infamiei, prin ordinul nr. 61385 din 3 septembrie 1938, pe care-l anexez în fotocopie, calificat ca un răzvrătit pentru atitudini socotite pe acea vreme contrare măsurilor de ordine ce se luau, trebuie să știe că Siguranța Statului lucrează pentru apărarea intereselor naționale și nu contra lor și că subsemnatul, care ca minor am fost voluntar în războiul mondial și sunt decorat cu medalia „Ferdinand“ cu spade, nu-i îngădui să-mi atribuie intenții care nu le-am avut și nu le am.

Acțiunea dizolvantă a d-lui Cristescu trebuie să înceteze, până când nu-și produce efectele dezastruoase.

DIRECTORUL POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

(ANR, fond PCM - SSI, dosar 49/1940, f. 16-23).

35 - 1941 ianuarie 15, București – Notă a SSI privind acțiunile agenților britanici în România.

S1SI

15 ianuarie 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ britanic

Buhagiar, secretarul consular la Departamentul Comercial al Legației engleze, a primit dispozițiunea ca, împreună cu funcționarul Sabetay, să redacteze un tablou de toți remizierii de bursă înlăturați de actualul regim din România pentru a li se acorda un fond de ajutor, contra-servicii informative, legătura dintre acestea și reprezentanța comercială urmând a fi făcută de funcționarul Sabetay.

Jacques Sabettier, fost maior de geniu în armata franceză, în prezent mobilizat pe loc la reprezentanța diplomatică din București, este unul dintre partizanii activi ai generalului De Gaulle și, în același timp, colaborator al Serviciului secret francez și britanic.

Numitul domiciliază în Capitală, str. Mincu, nr. 35.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 25).

36 - 1941 ianuarie 15, București – Nota SSI privind reorganizarea activității agenților britanici în România.

SSI

16 ianuarie 1941

NOTĂ

Reorganizarea Serviciului Informativ britanic

Mărindu-se mult numărul informatorilor Legației engleze, Serviciul de Informații britanic a hotărât introducerea unor procedee noi în raporturile cu aceștia.

Astfel, a luat decizia ca informatorii Legației Iranului, chiar cei care aveau legături directe cu englezii, să lucreze numai prin Jouillard, secretarul de legație iranian.

Totodată, a decis ca centrele Serviciului Informativ de la Ploiești, Câmpina, Giurgiu, Galați și Constanța să concentreze toată activitatea regională, urmând a ține permanent contact cu Capitala prin curieri.

Informatorii armeni vor fi concentrați în două grupe: una politică, care va lucra prin președintele coloniei armenе, Mestugian, și una economică, prin agentul informativ armean, Karakasian.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 26).

37 - 1941 ianuarie 15 – 25 mai 1941, București – Raport al MAI al României privind activitatea serviciilor de poliție din Direcția Generală a Poliției.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

ACTIVITATEA SERVICIILOR DE POLIȚIE DIN DIRECȚIUNEA
GENERALĂ A POLIȚIEI

15 ianuarie 1941-25 Mai 1941

Activitatea Direcției Generale a Poliției în cele trei ramuri de atribuțiuni cu care este investită: A. Poliție Administrativă; B. Poliție Judiciară; C. Poliție de Siguranță, s-a desfășurat în intervalul de 15 ianuarie 1941-25 mai 1941, în felul următor:

A. POLIȚIA ADMINISTRATIVĂ

1. Verificarea întregului personal polițienesc, în raport cu evenimentele de la 21-24 ianuarie a.c., printr-o comisiune instituită ad-hoc.
2. Întrucât în lunile din preajma evenimentelor de la 21-24 ianuarie a.c., s-au făcut numiri de personal fără respectarea dispozițiilor legale și s-au dat delegații de conducere a oficiilor polițienești fără justificarea unor nevoi reale, s-

a luat măsura epurăției și intrării în legalitate, ridicându-se delegațiile de conducere date ilegal și îndepărtându-se din serviciu toți funcționarii polițienești numiți în condițiunile arătate. Totodată au fost rechemați la serviciu funcționarii îndepărtați în mod abuziv.

În consecință s-au înlocuit și carnetele de recunoaștere ale polițiștilor, anulându-se cele vechi.

3. Printr-un Decret de lege (Monitorul Oficial, Nr. 38 din 14 februarie 1941), Conducătorul Statului a dispus împărțirea teritoriului țării în 8 Inspectorate de Poliție, corespunzătoare celor 8 inspectorate ale jandarmeriei.

4. S-au achitat sporurile de salarii conform modificării aduse Codului funcționarilor publici pentru îmbunătățirea situației lor.

5. s-a organizat serviciul pașapoartelor, înființându-se o viză specială pentru toți cei ce părăsesc țara.

Pașapoartele eliberate cetățenilor români de origine evrei poartă și mențiunea evreu-evreică, în scopul unei evidențe precise și pentru a face posibilă măsura ca toți evreii plecați să nu mai reintre în țară.

6. În aplicarea Decretului-Lege prin care românii din străinătate pierd cetățenia și în caz că defăimează țara sau lucrează împotriva intereselor ei, s-au făcut intervenții pentru ca reprezentanții noștri diplomatici din străinătate să ni-i semnaleze.

7. Pentru formarea și educarea cadrelor polițienești a fost organizată o școală de specialitate care și-a început activitatea.

8. S-au ținut examene pentru ocuparea posturilor vacante de funcționari de poliție inferiori.

9. S-a permis (Decretul-Lege publicat în Monitorul Oficial, Nr. 88 din 12 aprilie 1940) magistraților și foștilor militari activi direct în funcțiuni superioare, în Direcțiunea Generală a Poliției. În acest scop s-au făcut lucrări pregătitoare.

10. Se lucrează în încheierea lucrărilor pentru inventarierea patrimoniului Direcțiunii Generale a Poliției pe exercițiul 1940-1941.

11. S-au făcut formalitățile necesare pentru asigurarea bunurilor Direcțiunii Generale a Poliției.
12. S-au făcut numiri și înaintări cu privire la personalul polițienesc din Direcțiunea Generală a Poliției.
13. Se fac studii pentru organizarea unor Brigăzi Mobile de Poliție Judiciară, cu competență pentru întreaga țară.
14. S-au terminat lucrările și s-au dispus măsuri disciplinare cu privire la funcționarii polițienești, cari au avut o atitudine incompatibilă cu misiunea lor, în zilele de 21-23 ianuarie a.c.
15. S-a întocmit tabloul de creanțe arierate în vederea ordonanțării lor.
16. S-au terminat lucrările cu Inspectorii Regionali privitoare la noua ordine de bătaie a personalului polițienesc din serviciile centrale și exterioare. S-a dat decizia de confirmare în posturi a personalului, care a fost trimisă Ministerului Afacerilor Interne pentru aprobare.
17. S-au trimis la Inspectoratele Regionale fișele personale de salariat public, primite de la Președinția Consiliului de Miniștri, spre a fi completate de personalul polițienesc.
18. S-a întocmit un tabel numeric de funcționarii Direcțiunii Generale a Poliției, căsătoriți și necăsătoriți ce posedă locuințe, ce a fost înaintat Ministerului Afacerilor Interne.

B. POLIȚIA JUDICIARĂ

1. S-a întocmit lucrarea statistică pe luna februarie 1941 a infracțiunilor și infractorilor.
2. S-a stabilit punctul de vedere, fixându-se normele de urmat, cu privire la atribuțiunile organelor polițienești în urmărirea, constatarea și reprimarea comerțului ilicit de devize, comunicându-se Comisiunii respective din Ministerul

Economiei Naționale.

3. S-au luat măsuri pentru urmărirea infractorilor de drept comun din întreaga țară, după norme stabilite.

4. S-a întocmit un Buletin de cercetări, urmăriri și instrucțiuni pentru toate oficiile polițienești din țară.

5. S-a instituit, pe lângă Direcția Poliției Judiciare, un serviciu special cu funcționari polițienești proprii și experți din afară, pentru verificarea activității asociațiilor secrete franc-masonice.

Serviciul a identificat un număr însemnat de persoane și a stabilit activitatea acestora.

6. S-a întocmit lucrarea statistică pe luna Martie a.c., a infractorilor și infracțiunilor constatate pe teritoriul comunelor urbane din țară.

7. S-a redactat numărul următor al Buletinului de cercetări, urmăriri și instrucțiuni al Direcțiunii Generale a Poliției.

8. Se continuă verificarea fișelor pentru stabilirea identității infractorilor ce se folosesc de nume schimbat.

9. S-au întocmit fișele interioare (după natura infracțiunilor și după alfabet) și se clasează fotografiile după state și după natura infracțiunilor și fișele dactiloscopice, după formula dactiloscopică, cu scopul de a ține în evidență și a descoperi pe infractorii recidiviști.

10. S-a procedat la studierea materialului documentar și la întocmirea unui proiect de Decret de Lege cu privire la majorarea pedepselor în materie de furt, pentru infractorii recidiviști.

11. S-a întocmit și înaintat Președinției Consiliului de Miniștri darea de seamă asupra lucrării Comisiunii Speciale pentru verificarea asociațiilor secrete francmasonice și rotaryene, din România, împreună cu raportul Comisiunii de experți.

12. S-au dat instrucțiuni circulare oficiilor de poliție din țară să ceară tuturor serviciilor certificate eliberate de la Cazierele Parchetelor respective, pentru a se

preîntâmpina furturile din locuințe și de la stăpâni.

13. S-a dat ordin circular instructiv cu privire la aplicarea legii sabotajului, ținându-se seama de principiile cuprinse în ultimul Decret Lege.

14. S-au dat instrucțiuni circulare Inspectoratelor Regionale de Poliție să înainteze rapoarte cu organizarea birourilor de poliție judiciară din țară, atribuțiile personalului, material, propuneri, pentru a se stabili procedee uniforme în desfășurarea activității poliției judiciare.

15. S-a întocmit prima broșură de legi, regulamente și decizii ministeriale, necesare organelor polițienești, lucrare în curs de executare la Imprimeria Națională.

16. S-a lucrat în continuare la alcătuirea unui memoratoriu, necesar ofițerilor și agenților de poliție.

17. Se efectuează trierea, prin traducere din limba maghiară, a materialului masonic, găsit la Timișoara, întocmindu-se fișe și dosare.

18. S-au dat noi instrucțiuni organelor polițienești în subordine, pentru întocmirea buletinului statistic, trimițându-se prin delegații respectivi, Inspectoratelor și Polițiilor din țară, imprimările necesare.

19. S-a redactat ultimul număr al buletinului de cercetări, urmăriri și instrucțiuni al Direcțiunii Generale a Poliției.

C. POLIȚIA DE SIGURANȚĂ

1. S-a întocmit darea de seamă asupra evenimentelor petrecute în capitală și în țară de la 20-25 ianuarie a.c., concretizate în tentativa loviturii de Stat săvârșită de legionari.

2. S-au executat toate măsurile cuprinse în Decretul-Lege al Conducătorului Statului, cu privire la reprimarea rebelilor și restabilirea ordinii în Stat.

3. S-a urmărit activitatea mișcărilor subversive, prin toate organele polițienești din țară în legătură cu plebiscitul din 2 martie 1941.
 4. S-a întocmit o dare de seama generală asupra problemelor evreiești din România, care a fost înaintată Președinției Consiliului de Miniștri.
 5. S-a instituit un serviciu special pentru verificarea persoanelor care cer repatriere din teritoriile cedate, avizându-se pentru fiecare caz în parte la comisia de repatrieri din Ministerul Afacerilor Interne.
 6. S-au luat măsuri pentru verificarea tuturor străinilor angajați în regiunile petrolifere și miniere.
 7. S-au luat măsuri pentru verificarea situației refugiaților, activitatea desfășurată și dacă în rândurile lor nu s-au introdus indivizi suspecti.
 8. Poliția de Siguranță a continuat operațiunea de internare în lagăre a suspectilor și a celor socotiți periculoși ordinii și siguranței Statului și paralel cu aceasta au fost triați și eliberați cei deveniți inofensivi.
 9. Poliția de Siguranță a verificat și continuă să verifice pe întreg cuprinsul țării aplicarea Decretului-Lege cu privire la minimum de salariu al muncitorilor din ateliere, fabrici și întreprinderi urmărind rezultatele obținute.
- De asemenea urmărește aplicarea Decretului-Lege referitor la îndepărtarea evreilor (ucenici, lucrători și patroni) din profesii.
10. Poliția de Siguranță verifică starea de spirit a evreilor și urmărește acțiunea lor în legătură cu aplicarea Decretului-Lege pentru exproprierea urbană a proprietăților evreiești.
 11. În urma severelor măsuri luate s-au capturat de la rebeli un număr însemnat de arme și muniții, în mare parte de proveniență militară, obținute prin dezarmarea gardienilor publici, jandarmilor, jefuirea unităților militare și a magazinelor particulare. Darea de seamă specială a fost înaintată la timp Președinției Consiliului de Miniștri.
 12. S-au luat severe măsuri la toate punctele de frontieră pentru oprirea intrării în țară a elementelor suspecte.

13. Poliția de Siguranță a continuat urmărirea elementelor legionare extremiste pe tot cuprinsul țării, deferind justiției pe cei dovediți culpabili de activitate contra ordinii și siguranței.

Se continuă raziile și descinderile pentru descoperirea rebelilor dispăruți, a armamentului și munițiilor ascunse, precum și a mărfurilor jefuite cu ocazia rebeliunii.

14. Acțiunea comuniștilor din diferite întreprinderi este urmărită de organele Direcțiunii, care au procedat la o serie de arestări necesare cercetărilor în curs.

O echipă specială urmărește mersul grevei de pe Valea Jiului și identificarea agitatorilor pentru a fi arestați.

15. S-a înființat pe lângă toate polițiile din țară, un serviciu special pentru punerea în aplicare a decretului lege din 19 aprilie, referitor la declararea aparatelor de multiplicat scrisul.

16. Pentru a împiedica difuzarea de știri alarmiste, organele polițienești din țară și din capitală execută măsurile ordonate pentru ridicarea aparatelor de radio-ascultare de la evrei.

17. Trecerea clandestină a legionarilor în Bulgaria cu ajutorul mașinilor germane peste podurile Giurgiu și Turnu Măgurele a fost oprită prin măsurile de control și pază luate de organele polițienești din acea regiune.

S-au dat ordine organelor polițienești din țară de a supraveghea de aproape activitatea legionarilor din țară condamnați și eliberați conform Decretului-Lege Nr. 1132 din 18 aprilie a.c.

18. Se continuă de către organele polițienești cu concursul celor militare cercetările și arestările tuturor instigatorilor la greva muncitorilor din Valea Jiului.

19. Activitatea clandestină a comuniștilor este urmărită prin tot aparatul informativ polițienesc, iar cei dovediți că, prin infiltrare în rândurile rebelilor, s-au dedat la acte de teroare, au fost arestați și trimiși în fața instanțelor militare.

20. S-au luat măsuri de verificarea ultimului transport de refugiați basarabeni, pentru identificarea unui număr de 15 agenți sovietici care s-ar fi strecurat

printre ei, cu tendința de a se introduce între greviștii din Lupeni și Petroșani.

21. S-au luat măsuri ca nici un ziar sau revistă din țară să nu mai publice articole contra Ungariei sau care critică acordul din Viena din 1941³.

22. Intrarea refugiaților din Ardealul de Nord în țară este oprită de către organele polițienești la punctele de frontieră.

23. Încercările de sabotaj în diferite întreprinderi petrolifere au fost oprite prin trimiterea în lagăr a elementelor suspecte.

24. S-a oprit colectarea de material vechi și trecerea lui peste frontieră, care se făcea de către Grupul Etnic German, luându-se măsuri prin toate polițiile din țară și la punctele de frontieră.

25. Direcțiunea a făcut toate facilitățile pentru trecerea în tranzit a unui număr de emigranți evrei de la Curtici spre Constanța, în drum spre Palestina.

26. S-au luat măsuri în toată țara pentru intensificarea acțiunii informative în centrele muncitorești spre a se cunoaște starea de spirit și a se reprima orice fel de instigațiuni menite să tulbure ordinea și să pericliteze siguranța generală a statului, deferindu-se justiției cei dovediți culpabili iar contra agitatorilor față de care nu sunt probe suficiente, s-au luat măsuri spre a fi trimiși în lagăre de muncă.

27. S-au dat dispozițiuni în țară a se supraveghea activitatea lucrătorilor C.F.R., fiind informațiuni că sunt instigați de legionari și comuniști și intenționează sabotarea transporturilor germane.

28. S-au dat ordine organelor polițienești din țară de a supraveghea activitatea caselor de călugări maghiar, fiind informațiuni că servesc de sedii conspirative pentru serviciul secret ungar de informații.

29. S-au supravegheat condamnații lăsați liberi prin suspendarea pedepsei, pentru a împiedica orice atitudine ostilă siguranței statului.

30. S-au întocmit fișele speciale ale foștilor conducători legionari, trimițându-se Președinției, ca răspuns la ordinul nr. 60645/41.

31. S-au dat ordine inspectoratelor de poliție din țară pentru întocmirea de foi de

control persoanelor care circulă cu autoturisme și taxiuri.

32. S-au luat măsuri să fie trecuți peste frontieră condamnații pentru infracțiuni politice originari din Basarabia și Nordul Bucovinei la terminarea executării pedepsei.

33. S-au făcut toate facilitățile cerute pentru emigrarea evreilor din țară, dându-se ordine în consecință tuturor organelor polițienești.

34. S-a semnalat Ministerului de Finanțe că industriașii, comercianții și meseriașii sunt impuși prea mult la fisc, față de veniturile lor, fapt ce produce o profundă nemulțumire în rândurile lor.

35. S-au luat măsuri ca populației evreiești din România să i se aplice cu strictețe dispozițiunile statutului juridic al evreilor, precum și a tuturor decretelor legi care au urmat, în legătură cu situația lor, neadmițându-se să li se facă nici o concesie din partea organelor polițienești.

36. S-au reînnoit ordinele de urmărirea acelor care au arme ascunse și în special a legionarilor care mai dețin revolvere „Bergmann“, ce au fost procurate de Mișcarea Legionară.

Prin ordinul circular no. 2029 A din 30 ianuarie a.c., Ministerul Afacerilor Interne a dat dispozițiuni prefecților de județ și Serviciului Cenzurii, prin care s-au luat măsuri de a se interzice presei să se mai ocupe, sub nici o formă, de trupele germane aflate în România sau de armata română în afară de comunicatele sau reportajele date spre publicare de Președinția Consiliului de Miniștri și Marele Stat Major.

(ANR, fond DGP, dosar 189/1941, f. 1-9).

38 - 1941 ianuarie 16, București – Notă a SSI de analiză a activității Legației SUA la București.

SSI

16 ianuarie 1941

NOTĂ

O statistică a activității Legației americane

Numărul total al lucrărilor (rapoarte economice, politice, militare, de presă, diverse) ieșite de la Legația americană în 1940 se repartizează astfel:

■

ianuarie	2 311
februarie	1 944
martie	1 936
aprilie	2 050
mai	2 225
iunie	1 730
iulie	1 500
august	1 666
septembrie	2 590
octombrie	3 010
noiembrie	3 329
decembrie	4 434

■

Rezultă că activitatea Legației americane, care a fost minimă în iulie 1940, a crescut de atunci în mod continuu

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/194, f. 23).

39 - 1941 ianuarie 20, București – Notă a Secției a II-a a MStM privitoare la acțiunile SS-ului în România.

MARELE STAT MAJOR

Secția II, Biroul II

20 ianuarie 1941

NOTĂ

Privitoare la organizarea și activitatea formațiunilor SS ale Grupului Etnic German din România

Organizarea formațiunilor SS din România:

- Principii de organizarea similar celor din Reich;

- Nu au trupe la dispoziție, ci numai formații SS, unități „Cap de mort“, și o grupare denumită FM;
- Unitățile au fost grupate în două standarde (similare regimentului):
- Standarta de West (Banat), denumit Regimentul „Garda Banatului“, condusă de Peter Schmidt;
- Standarta de Est (Ardeal), denumită Regimentul de Gardă ES. ES.A, condusă de Hans Bartsch.

Uniforme:

Caschetă neagră cu cap de mort, veston negru cu nasturi argintii, guler îndoit cu șnur negru argintiu, cămașă brună, cravată neagră, pantalon negru de cizmă, cizme negre.

Recrutarea membrilor:

- Se face numai dintre membrii partidului;
- Criteriile de selecționare se bazează pe o probitate fizică și intelectuală deosebită;
- Recrutarea se face după o vizită medicală riguroasă, făcută de medici germani; medicii germani au executat vizitarea tinerilor în următoarele comune: Aradul Nou, Șagul Nou, Petroasa-Severin, Bazna, Gătaia, Sculea, Sosdea Nouă, Șimleul Mic, Tapu, Cenade, Saroștin;
- La Brașov funcționează Poliția SS, compusă din 4 grupe a 36 de oameni, având sediul în str. Regina Maria nr. 40 (casa Honterus);
- S-au semnalat Marelui Stat Major două cazuri (Brigada 1 Mixtă Munte) în care comunitatea germană a înaintat unităților certificate de boală semnate de medici germani pentru soldații care nu s-au prezentat la unități.

ȘEFUL SECȚIEI II

Colonel,

Dumitrescu Polihron

(ANR, fond PCM, dosar 82/1941, f. 136, 143).

40 - 1941 ianuarie 29, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului privind unele acțiuni informative ale agenților străini în România.

DIRECȚIA SIGURANȚEI

29 ianuarie 1941

Serioasă

Semnalarea unor agenți ai serviciilor străine de informațiuni

Miss V.C. Downey, din str. Slătineanu no. 9, activează ca agentă informatoare a Serviciului englez de Informații.

Sunt indicații că soțul ei, Alexa Popa, lucrează cu agenții Legației U.R.S.S. din București.

(ANR, fond DGP, dosar 152/1941, f. 181).

41 - 1941 februarie 2, București – Notă a Direcției Generale a Siguranței Statului privind activitatea agenților britanici în România.

DIRECȚIA SIGURANȚEI

3 februarie 1941

Serioasă

Activitatea Serviciului englez de Informațiuni

Legația engleză a delegat pe agentul său Johnsohn, domiciliat în str. Negustori nr. 14, să recruteze noi informatori, în locul evreilor retrași sau decedați în ultima vreme.

Recrutarea se va face, pe cât posibil, dintre românii din vechile organizații politice sau străini care au situație stabilă în România și relații în lumea politică românească.

Ziaristul american Fleischmann, domiciliat la Hotelul Athenée Palace, care trece drept funcționar al Legației engleze, a fost văzut în ultimele zile făcând dese vizite la unul din sediile Serviciului englez de Informații din str. Eliza Filipescu nr. 4.

Surprins într-o discuție cu Doran, s-a putut afla că Fleischmann este întrebuințat de anglo-americani ca spion, împotriva armatelor germane din România. D-na Ana Fuad Bey, soția ministrului Egiptului, fiind bolnavă și nemaiputând activa în sistemul informativ conspirativ al Intelligence Service-ului, va fi înlocuită, pe tot timpul bolii, de Amroussy Bey, unul din secretarii Legației egiptene, el însuși agent al Serviciului englez de Informațiuni.

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 190).

42 - 1941 februarie 5, București – Notă a Secției a II-a a MStM relativ la acțiunile consulului german din Constanța în cursul rebeliunii legionare.

MARELE STAT MAJOR

Secția a II-a

5 februarie 1941

NOTĂ

Din sursă cu desăvârșire sigură

Viceconsulul german din Constanța, Emil Geyer, a avut, cu ocazia reprimării rebeliunii recente, o atitudine depășind cu mult atribuțiunile sale.

Faptele care dovedesc această atitudine sunt:

1. În ziua de 24. 01, când s-a procedat la dezarmarea și evacuarea celor baricadați la sediul legionar Constanța, viceconsulul Geyer s-a atașat din proprie inițiativă la cei doi ofițeri germani care au participat la tratative, a cerut stăruitor ca predarea armelor și eliberarea rebelilor să se facă sub control german și s-a opus ca autoritățile militare să identifice persoanele ce se aflau în sediul sus-menționat.

Acest gest al viceconsulului a fost în discordanță cu atitudinea perfect ireproșabilă a ofițerilor germani.

2. În discuțiuni incidentale cu diferiți ofițeri români a afirmat categoric:

- că armata germană nu va tolera ca rebelii să fie arestați, întrucât ei s-au predat armatei germane, iar nu celei române;

- că, în cazul luării unor măsuri de represalii contra rebelilor, armata română va avea a face cu armata germană. D-sa viza, în special, pe comandanții marilor unități din Constanța.

3. S-a interesat de aproape de procesul intentat contra celor doi ofițeri, condamnați pentru a fi procurat munițiuni rebelilor și a intervenit pentru scăparea lor.

4. A intervenit, sub diferite forme, pentru punerea în libertate a unor persoane arestate pentru motivul participării la rebeliune (lt. comandor P. Lăzărescu);

5. Se află în strânsă legătură cu unii de șefii legionari, urmăriți pentru instigare la rebeliune;

6. Încă înainte de producerea rebeliunii, a stăruit să se constituie cuiburi legionare în unitățile militare de aviație din Constanța;

7. Toate informațiile acestea le avem direct de la dl. General Macici, comandantul Corpului 2 Armată.

/ss/ Indescifrabil

Ilie Șteflea

(ANR, fond PCM, dosar 82/1941, f. 6-7).

43 - 1941 februarie 8, București – Notă a SSI cuprinzând unele detalii informative.

SSI

8 februarie 1941

NOTĂ

Unii evrei părăsesc, de frica de a nu fi descoperiți, Serviciul de Informațiuni britanic

Diferitele birouri din Capitală care lucrează pentru Serviciul de Informațiuni englez au semnalat lui Doran, șeful Serviciului de Informațiuni englez, că evreii părăsesc în mod treptat și sistematic înșărcinările de informatori și agenți politici și economici.

Englezii sunt convinși că această retragere strategică a evreilor se explică numai prin teama lor de a fi descoperiți de autoritățile române și tratați ca trădători sau spioni.

În cazul când fenomenul va continua a se produce și serviciile engleze vor fi descompletate în măsura de a nu mai putea lucra eficace, Serviciul de Informațiuni englez va recurge la informatori de altă origine etnică, în special armeni și greci.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar153/1941, f. 196).

44 - 1941 februarie 8, București – Notă a SSI referitoare la reorganizarea activității agenților britanici în România.

SSI

8 februarie 1941

NOTĂ

Serviciul Informativ britanic se reorganizează și-și intensifică activitatea în regiunea Dunării

În dimineața zilei de 5 februarie a avut loc în biroul conducătorului Serviciului Informativ englez, Doran, din str. Eliza Filipescu nr. 4, o întrevedere între acesta și funcționarii Legației britanice cu atribuțiuni speciale, Salin, Johnson, Whrite, Hankey și Ambery.

Cu această ocazie, s-a discutat modalitatea de a se păstra legătura permanent cu agenții din provincie cu tot controlul sever care se face și greutatea comunicațiilor.

Totodată, s-a decis suprimarea deplasărilor săptămânale ale agenților provinciali, devenite imposibile, precum și lăsarea liberei inițiative a acestora.

În acest sens, s-a hotărât și asupra numărului informatorilor ce urmează a fi trimiși de către Serviciul Informativ britanic în regiunea Dunării, îndeosebi la Giurgiu, Oltenița și Călărași

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 197).

45 - 1941 februarie 10, București – Notă a SSI relativ la activitatea informativă a Legației SUA la București.

SSI

10 februarie 1941

NOTĂ

Activitate febrilă la Legația americană

La Legația americană din București se observă în ultimul timp o vie activitate, care caracterizează de altfel toate reprezentanțele diplomatice americane din Balcani, în legătură cu situația din sud-estul Europei.

Data fiind activitatea excepțională pe care o întreprind legațiile din Balcani ale Statelor Unite, guvernul de la Washington a majorat cu 50% fondurile secrete ale tuturor acestor legații.

Pe de altă parte, în conformitate cu instrucțiunile primite în ziua de 5 ianuarie a.c., prin curier special, de la colonelul Donovan, trimisul lui Roosevelt în țările balcanice și Egipt, colonelul Ratay, atașatul militar american în România, va organiza o nouă rețea informativă care să cuprindă Bucureștii, Sofia, Belgradul, Budapesta și Istanbul.

Biroul central al acestei noi rețele informative va fi la Istanbul, unde informațiile primite din România, Iugoslavia, Ungaria și Turcia vor fi centralizate de colonelul Salomn.

Tot în ziua de 5 ianuarie, Ministrul Statelor Unite la București, Gunther, a ordonat sistarea tuturor debursărilor din casa Legației, care se făceau cu titlul de subvenții, ajutoare, cheltuieli extrabugetare etc.

Măsura a fost luată pentru ca Legația americană să aibă la dispoziția ei sume lichide „pentru întreprinderile care ar cere inițiative imediate“.

Cercurile diplomatice americane n-au dat nici o explicație asupra eventualității și naturii acestor împrejurări și ele s-au mărginit să afirme că Guvernul Statelor Unite va invita pe supușii americani din Germania și Italia să părăsească aceste țări între 20 și 25 februarie a.c. „pentru ca evenimentele care se vor declanșa foarte curând în Europa să nu-i surprindă în aceste state“.

Chestiunea se urmărește.

Sursă serioasă.

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 37-38).

46 - 1941 februarie 12, București – Notă a SSI cu privire la activitatea agenților turci în România.

SSI

12 februarie 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ turc

În tot cursul zilei de 9 februarie a.c., atașatul militar turc, căpitan Kenen Kocaturc, și membrii Serviciului Informativ, Halid Haracik, Fanzi Ridevan, Langas Sezen și Lufti Guvenc, au redactat rapoarte informative privind situația din România și, în special, mișcările trupelor germane, făcând comunicări asupra

următoarelor chestiuni:

- camuflajul Capitalei în timpul nopții, fapt considerat de Serviciul Informativ turc ca prevestind evenimente foarte apropiate;
- operațiile de concentrări de trupe din România;
- eforturile depuse de Serviciul Informativ englez și colaborarea sa cu Serviciul Informativ american;
- Informațiuni de le litoralul Mării Negre.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 201).

47 - 1941 februarie 12, București – Notă a SSI relativ la activitățile informative ale serviciilor secrete străine în România.

SSI

12 februarie 1941

NOTĂ

Intensificarea activității colaboratorilor români, iranieni și armeni ai Serviciului Informativ britanic

Bebe Petrescu, agent al Serviciului Informativ englez din București, a primit instrucțiuni în ziua de 9 crt., din partea conducerii acestui serviciu, să facă fără întârziere vizite tuturor colaboratorilor români ai Serviciului Informativ britanic, pentru a-i determina să intensifice această colaborare, dată fiind probabilitatea ca agenții englezi să fie nevoiți să plece din România.

În același sens, au fost rugați președintele coloniei armene Mestugian pentru a interveni între agenții armeni și funcționarul Jouillard, de la Legația Iranului, printre iranieni.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 200).

48 - 1941 februarie 14, București – Notă a SSI privind propaganda britanică de război în România.

SSI

14 februarie 1941

NOTĂ

Temele propagandei engleze, care va continua și după plecarea Misiunii
britanice

Propaganda engleză va continua, sub diferite forme, și după plecarea Misiunii

britanice din România și se va face după următoarele teme:

1. O Românie întregită și independentă nu se va putea înfăptui decât prin triumful Angliei;
2. Ostilitatea provocată de aglomerarea trupelor germane în România;
3. Atitudinea politică a partidelor național-liberal și național-țărănesc;
4. Infiltrarea, în public și cercurile ofițerești, a ideii că Anglia nu va putea fi învinsă;
5. Ideea că o victorie germană va reduce România la un simplu protectorat;
6. Eventualele bombardamente și distrugeri sunt cauzate de prezența trupelor germane în România.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1941, f. 33).

49 - 1941 februarie 15, București - Ordin al Direcției Generale a Poliției prin care se trimite repertoriul informațiilor ce trebuie culese dintr-o regiune

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

Cabinet, Nr. 223

J. No. 7592 S.

15 februarie 1941

SECRET

Direcția a III-a

1/ Completare

2/ Lunar o dare de seamă,

care să cuprindă mișcarea

în țară și Capitală

din acest punct de vedere

General

/ss/ Leoveanu

REPERTORIU

de informațiunile ce trebuiesc culese dintr-o regiune

I. ACȚIUNI POLITICE

a) Liberalii

b) Național-Țărăniștii

c) Naționaliștii: cuziști; Blocul Generației Naționaliste de la 1922; vaidiștii

d) Legionarii moderați

e) Alte organizațiuni politice

Organizații, întruniri, manifeste, idei ce se pun în circulație.

II. MIȘCAREA LEGIONARĂ REBELĂ

- Activitatea capilor rebeli – după insuccesul insurecției de la 21 ianuarie;
- Activitatea fracțiunii Ion Z. Codreanu și situația ei politică actuală față de fracțiunea Horia Sima;
- Legăturile dintre legionarii rebeli și comuniști;
- Comentariile opiniei publice asupra mișcării legionare, în general, și insurecției în special, și asupra măsurilor luate de domnul Conducător al Statului privitor la reprimarea anarhiei;
- Dacă dezarmarea elementelor rebele este reală;
- Care este activitatea actuală în cadrul mișcării legionare.

III. ACȚIUNEA ROMÂNILOR VENIȚI DE PESTE HOTARE:

Macedoneni, timoceni.

Organizații, întruniri, manifestări, legături cu legionarii rebeli, idei ce se pun în circulație.

IV. MIȘCAREA STUDENȚEASCĂ

- Organizații;

- Acțiunea în centrele studențești;
- Atitudinea studenților față de noua ordine în stat;
- Diverse alte manifestări.

V. MIȘCĂRI SUBVERSIVE

- Comuniștii: Partidul Comunist Român; M.O.P.R. (Ajutorul Roșu); U.T.C. (Uniunea Tineretului Comunist);
- Socialiștii;
- Societatea clandestină „Ardealul“ (măsuri pentru descoperirea postului clandestin și a autorilor manifestelor);
- Evreii: atitudinea de rezistență față de măsurile luate în cadrul Statului Național, sabotaj economic, mișcări sioniste;
- Secte religioase;

Organizații, întruniri, manifestări, idei ce se pun în circulație.

VI. MINORITĂȚI

- Germanii;
- Bulgarii: activitatea revizionistă; organizația „Bratsvo“, legături cu organizațiile teroriste U.D.R.O și D.R.O. din Cadrilater;
- Unguri: iridenta maghiară; organizațiile de autoapărare; eventuale legături cu partidul „Crucile cu Săgeți“;

- Ruși: acțiunea emigrației ruse;
- Ucrainieni: petliuriști (republicani), hatmaniști (monarhiști);
- Urmărirea acțiunii comunităților iugoslave din Banat;

Urmărirea activității comunităților grecești, în special sabotaj economic.

Organizații, manifestări, idei puse în circulație.

VII. STAREA DE SPIRIT A POPULAȚIEI din punct de vedere:

- a) Economic: mersul agriculturii, alimente de primă necesitate, lipsuri, prețuri și speculă;
- b) Industrial: materiale necesare (mașini, unelte, combustibil), prețuri – specula, mâna de lucru de specialitate, dacă este;
- c) Social: muncitorii – ora de lucru, remunerații, trai, reforme; funcționarii; pensionarii; liber profesioniștii (avocați, medici, ingineri, studenți);
- d) Cum se manifestă populația față de diferite curente politice; impresia lăsată de rebeliunea de la 21 ianuarie; cum sunt privite concentrările ce se vor face în primăvară; starea sanitară a populației.

VIII. INFLUENȚA LEGIONARILOR ASUPRA STĂRII DE SPIRIT

(ajutoare, concentrări, acțiuni pentru înfrângerea speculei, spor de salarii, contracte de închiriere celor căzuți în rebeliune etc.).

(ANR, fond D.G.P., dosar 89/1941, f. 57-58).

50 - 1941 februarie 17, București – Notă a SSI despre activitatea agenților britanici în România.

SSI

17 februarie 1941

NOTĂ

Ultimele rapoarte ale Serviciului Informativ britanic, sub vechea lui conducere

Ultimele lucrări ale Serviciului de Informații englez din București, sub vechea conducere, au fost transmiterea la Londra a următoarelor comunicări:

- 220 avioane de transport germane au trecut prin Ungaria spre România;
- Gările din România sunt complet ocupate de armata germană și română, iar traficul de călători civili este aproape întrerupt;
- Guvernul român a dispus evacuarea regiunilor petrolifere și a zonelor expuse de pe litoralul dunărean și maritim;
- S.M.R: a oprit plecările vapoarelor spre Bosfor.

Sursă serioasă

Comunicat și Ministerului Afacerilor Străine

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 205).

51 - 1941 februarie 18, București – Notă a SSI privind intențiile britanice de a distruge zona petroliferă în caz de război

SSI

18 februarie 1941

NOTĂ

Englezii vor bombarda depozitele și transporturile de petrol și numai dacă această acțiune n-ar da rezultate vor încerca să distrugă regiunile petrolifere

Înainte de a pleca, Adams, de la Departamentul Comercial englez, a declarat că nu crede că aviația engleză va distruge regiunile petrolifere din România, pentru motivul că în ele este plasat 90% capital englez, american, belgian și olandez.

Este mult mai probabil că vor fi bombardate centrele de desfacere ale produselor petroliere, depozitele și transporturile. Numai dacă aceste operațiuni n-ar da rezultate, se va recurge poate la bombardarea locurilor de producție – a terminat Adams.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1941, f. 37).

52 - 1941 martie 17, București - Propunerile Corpului de Jandarmi

București către Secția II din Marele Stat Major cu privire la organizarea și funcționarea școlilor de informatori.

CORPUL DE JANDARMI

Nr. 45371

17 martie 1941

Către

Marele Stat Major

Secția a II-a

La ordinul Nr. 8 035/1941 referitor la organizarea și funcționarea școlilor de informatori;

Am onoare a raporta că Inspectoratul General al Jandarmeriei are următoarele propuneri de făcut în ceea ce privește jandarmeria :

1. Suntem de acord ca întreaga acțiune informativă să fie pusă sub o directivă unitară;
2. Suntem de acord ca să se repartizeze și delimiteze în mod precis misiunile ce revin diferitelor organe și autorități cu atribuțiuni informative în stat;

Jandarmeria le are precizate și delimitate și în prezent prin legi și regulamente.

Din acest punct de vedere credem că, în ceea ce ne privește, nu ar mai fi decât să se reamintească dispozițiunile legale.

3. Acțiunea informativă în jandarmerie astăzi se exercită prin organele de poliție generală, care dispun de numărul de agenți acoperiți bugetari recrutați din rândurile subofițerilor și constituiți în echipe sau grupe (ale Insp. G-ral Jandarmi, inspectoratelor și legiunilor) și de un număr de agenți rezidenți recrutați din rândurile populației și ale organizațiilor ce sunt puse sub supraveghere.

Instrucția agenților acoperiți bugetari jandarmeria a făcut-o în școlile speciale (nu cu funcționare permanentă, ci cu intermitență, după nevoi).

4. Suntem de acord că este necesar să se organizeze școli de pregătirea agenților informatori, școli cu caracter general și cu o instrucție unică la început și apoi o instrucție de specialitate.

Această pregătire este posibilă pentru agenții acoperiți organici, dar nu este posibilă instrucția în școli în ceea ce privește jandarmeria - pentru agenții rezidenți recrutați incidental deoarece nimeni nu s-ar mai angaja în asemenea condiții.

Ca să poată lucra, acești agenți rezidenți trebuie să rămână complet acoperiți, căci nu ar fi posibil altfel.

Instrucția agenților pe care-i folosește jandarmeria (recrutați din straturile sociale pentru misiuni limitate ca fond, durată și spațiu) se poate face individual de către organul ce folosește asemenea agenți, prin instrucțiuni și convorbiri asupra misiunii și mijloacelor de lucru; dar numai atât și nici nu este nevoie de mai mult.

În ceea ce privește pregătirea agenților acoperiți organici (recrutați din subofițeri) suntem de acord să se instruiască mai întâi într-o școală centrală unică și apoi să fie specializați pe probleme de urmărit, în școli speciale organizate de fiecare instituție (ofițerii jandarmi au trecut toți printr-un curs de informațiuni polițienesci, cu o durată de 45 zile, iar în școlile jandarmeriei toți subofițerii noștri primesc o instrucție specială sub acest raport).

5. Pentru organizarea școlilor de agenți, jandarmeria dispune de personalul necesar instruirii agenților.

6. În prezent, dispunem de un număr de circa 150 jandarmi subofițeri pregătiți pentru funcțiunea de agenți acoperiți și ne-ar mai trebui 70 agenți, până la completarea nevoilor actuale.

După aceea, va trebui să instruim anual o serie de circa 40 agenți pentru înprospătarea și completarea efectivelor.

7. Celelalte nevoi, referitoare la organizarea și funcționarea școlilor, le putem împlini în limita posibilităților ce avem.

INSPECTOR GENERAL AL JANDARMERIEI

General

Şeful Serviciului Jandarmeriei

Colonel

C. Tobescu

(ANR, fond IGJ, dosar 74/1940, f. 104-108).

53 - 1941 martie 21, Bucureşti – Notă a SSI referitoare la activitatea informativă britanică în România.

SSI

21 martie 1941

NOTĂ

Serviciul Informativ englez a primit dispoziţii să raporteze asupra lucrărilor militare, sondajelor petroliere şi revizionarea armatei germane din România

Buhagiar, colaborator al Serviciului Informativ englez din România, a primit de

la Londra dispozițiunea să comunice urgent detalii în privința următoarelor chestiuni:

1. Noile lucrări executate de germani în scop militar în sudul și sud-estul României cu schițe topografice;
2. Noile centre de aprovizionare stabilite de armata germană în regiunea Dunării;
3. Noile lucrări de sondaje petroliere făcute de germani în Prahova, Dâmbovița și Buzău.

Toate aceste lucrări vor fi expediate prin curier special lui Morell, conducătorul Serviciului aero-tehnic din Serviciul de Informații englez din Istanbul.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 210).

54 - 1941 martie 24, București – Notă a SSI privind activitățile informative britanice în România.

SSI

24 martie 1941

NOTĂ

Englezii vor continua să acorde avantaje Societății „Sun“ din București în schimbul activității sale informative

Buhagiar, colaborator al Serviciului Informativ englez din România, a comunicat lui Marcel Menalovici, directorul Societății „Sun“, agent în Serviciul Informativ economic englez și distribuitor de salarii agenților români din acest serviciu, că se prelungesc toate avantajele acordate Societății „Sun“, așa cum erau până la 15 februarie a.c., când au plecat oficialii englezi din România.

Se știe că aceste avantaje se acordă în schimbul activității oculte în interes care se desfășoară la Societatea „Sun“.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1941, f. 46).

55 - 1941 martie 24, București – Notă a SSI relativ la ziaristul Liviu Nasta.

SSI

24 martie 1941

NOTĂ

Liviu Nasta, gazetar și colaborator al Serviciului Informativ englez și american,
și-a întrerupt temporar activitatea

În urma unei scrisori trimisă de Buhagiar, din Serviciului Informativ englez,

Liviu Nasta, colaborator al serviciilor de informații englez și american, a răspuns că, din cauza stării rele a sănătății, nu poate colabora pentru moment la acțiunea anglofilă, dar că este pentru totdeauna legat de Anglia și reprezentanții săi din București, pe care îi va servi imediat ce va putea.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 47).

56 - 1941 martie 26, București – Notă a SSI privitoare la activitățile informative britanice în România.

SSI

26 martie 1941

NOTĂ

Arhiva secretă a Societății „Dorna-Vatra” predată Serviciului Informativ englez

Arhiva secretă a Societății de Asigurări „Dorna-Vatra”, care a lucrat până în ultimul timp cu Serviciului Informativ economic englez, a fost încredințată lui Buhagiar, colaborator al acestui serviciu, pentru a nu cădea în mâinile germanilor, care au preluat afacerile acestei societăți.

Societatea „Dorna-Vatra”, cu sediul în B-dul Brătianu nr. 22, a fost condus până acum de Marcel P. Manolovici, agent al Serviciului Informativ englez din

România.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1941, f. 48).

57 - 1941 martie 27, Bucureşti – Notă a SSI privind activităţile serviciilor secrete britanic şi american în România.

SSI

27 martie 1941

NOTĂ

Modalitatea prin care serviciile de informaţii britanic şi american ajută pe internaţii în lagăre

De acord cu Edson, de la Legaţia USA, Buhagiar, de la fosta Legaţie britanică, a hotărât ca ajutoarele în bani pe care serviciile de informaţii englez şi american le dau celor internaţi în lagăre sau familiile lor să fie achitate prin diferite firme comerciale din România, pentru a lăsa impresia că vin din partea acestor societăţi din operaţii sau lichidări ale afacerilor celor interesaţi.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1941, f. 49).

58 - 1941 martie 28, București – Notă a SSI despre proiectele agenților britanici relativ la petrolul românesc.

SSI

28 martie 1941

NOTĂ

Serviciul Informativ englez din România a întocmit un raport cu schițe asupra depozitelor, locurilor de încărcare și mijloacelor de transport a benzinei din România în Germania

Buhagiar, colaborator al Serviciului Informativ englez, a redactat un raport asupra condițiilor în care se execută astăzi transportul de benzină din România pentru Germania.

În acest raport se afirmă că, din cauza podurilor germane de peste Dunăre, transporturile pe fluviu au devenit imposibile, ele trebuind să se rezume la căile ferate. Inconvenientul aici este lipsa cisternelor, din care cauză depozitele sunt arhipline, unele rafinării fiind nevoite să înceteze lucrul.

Raportul are anexată o schiță cu cele mai numeroase depozite, centrele supraîncărcate și locurile de încărcare.

Raportul a fost expediat în seara de 25 martie a.c., prin Legația USA.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 50).

59 - 1941 aprilie 4, București – Notă a SSI referitoare la acțiunile unor agenți occidentali în România.

S.S.I.

4 aprilie 1941.

NOTĂ

Activitatea serviciilor informative american și englez

În personalul Serviciului informativ anglo-american au intervenit următoarele schimbări:

Drum Hunt, al treilea secretar al Legației U.S.A., va lua conducerea Serviciului Informativ economic american.

Bentler și Manch, funcționari la departamentul economic al Legației U.S.A., vor lucra în serviciul informativ economic englez.

Edson, șeful Serviciului informativ american, intenționează să plece pentru câțva timp la Istanbul. În absența sa, conducerea Serviciului de informații american și colaborarea cu englezii va fi preluată de Scotten, al treilea secretar al Legației

U.S.A.

Buhagiar, colaborator al Serviciului informativ englez, semnalat că intenționează să părăsească țara, va expedia la Istanbul restul bagajelor rămase de la foștii membrii ai Legației engleze, precum și banii rezultați din vânzarea mobilelor acestora. De asemenea, a retras din safe-urile diferitelor bănci bijuteriile și banii săi personali în valută străină în valoare de 10 milioane lei. Totul a fost depus în casa Legației U.S.A.

Warren, Scott, Capland și Walton, semnalați anterior ca agenți informativi americani, camuflați sub masca de geologi și care au plecat spre Constanța, au primit dispoziții să se concentreze unii la Istanbul, iar alții la Belgrad.

Legația U.S.A., înștiințată că peste câteva zile va sosi în București William Bross, agent al Serviciului informativ american, care face o călătorie de informații în țările din sud-est.

De asemeni că Geo Lytten, agent informativ american, va trece prin România, venind de la Budapesta în drum spre Istanbul.

Serviciul informativ englez a depus fonduri la Legația Egipteană și la Legația portugheză, pentru Legația mexicană, în vederea colaborării acestora cu Serviciul menționat.

Într-o întrevedere dintre Buhagiar, colaborator al Serviciului informativ englez, și Jouillard, secretar la Legația Iranului, s-au hotărât majorarea subvenției engleze pentru Serviciul informativ iranian.

Totodată, Jouillard a comunicat lui Buhagiar că, din cauza dificultăților pe care le fac autoritățile românești, majoritatea supușilor iranieni vor părăsi țara, așa încât se va recurge la concursul evreilor care s-au dovedit conștiincioși în serviciul informativ ce-l îndeplinesc.

Serviciul informativ anglo-american a hotărât de asemeni sporirea fondurilor cu 50 lire sterline lunar, pentru sub-centralele informatice din Ploiești și Târgoviște.

Sursă serioasă.

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 79-80).

60 - 1941 aprilie 5, București - Notă a SSI referitoare la acțiunile unor agenți occidentali în România.

SSI

5 aprilie 1941

NOTĂ

Activitatea serviciilor informative englez și american

Buhagiar, colaborator al serviciului informativ englez, este avizat din Budapesta că Salin, fostul consul englez la București și apoi conducătorul Serviciului informativ englez la Odessa, a trecut prin Budapesta spre Belgrad, unde a fost numit subșeful Serviciului informativ englez pentru Iugoslavia.

Buhagiar, din Serviciul informativ englez, și Scotten, consul american și colaborator al Serviciului informativ american, au hotărât ca localul din Calea Victoriei nr. 91, fost club englez, actualmente închis, să fie utilizat de americani, înființându-se acolo un „cerc economic“.

Serviciul informativ economic american a primit un spor de 2000 dolari lunar, pentru intensificarea colaborării anglo-americane.

Atașatul militar american, colonelul Ratay, lucrează la un plan de colaborare a americanilor din România, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Grecia și Turcia, pentru cazul când situația actuală din Balcani se va agrava⁴.

Elaborarea planului va fi gata în câteva zile.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 83).

61 - 1941 aprilie 5, București - Notă a SSI despre activitatea agenților turci în România.

SSI

5 aprilie 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ turc

Ilter Zeky, curiere diplomatic, a plecat la Istanbul, de unde este așteptat să se întoarcă după 15 aprilie a.c.

Madeleine de Lousinge, agentă a Serviciilor informative turc, francez și englez, a plecat la Istanbul, de unde se va întoarce peste câteva zile.

Ea întreține legături cu lt. Gheorghiu, din marină. La Istanbul a plecat cu o misiune pentru Serviciul Informativ francez.

Kemal Bey, secretar la consulatul turc și colaborator al Serviciului Informativ,

face legătura cu agenții armeni din România, care lucrează pentru acest serviciu. Recent, Kemal Bey a redactat un raport în care face cunoscut că, prin plecarea armenilor nansenişti, se va produce un important gol în rândurile informatorilor, urmând ca aceştia să fie înlocuiți cu turci cetățeni români.

Ahmed Fuad, turc, originar din Ada-Kaleh, om de serviciu la Legația turcă, este agent de legătură între Legație și organizațiile din Dobrogea.

Raim Rasit, tătar din Dobrogea, și Rifat Ahmet, turc dobrogean, ambii afirmând că sunt cetățeni români, au fost numiți oameni de serviciu la Consulatul turc. În realitate, sunt agenți ai Serviciului Informativ.

Halid Haracek, atașat de presă și colaborator al Serviciului Informativ, a cerut ambasadorului Tanrioer suma de 100 000 lei pentru o călătorie în Moldova, Bucovina, Ardeal și Dobrogea, în vederea unei anchete informative, care i s-a cerut de la Ankara.

Tanrioer i-a aprobat 50 000 lei.

Legația turcă a fost sesizată că peste câteva zile vor sosi în România delegații economici Ali Meran și Izet Tokusan.

La Legație se afirmă că, dată fiind scăderea afacerilor turco-române și pregătirile de plecare ale Legației, cei doi trimiși au alte misiuni decât economice.

Legația turcă a dat cuvânt de ordine ca cercurile turcești din România să simuleze o atitudine filo-axistă, pentru ca astfel să-și poată continua nestingherite activitatea.

Sursă serioasă.

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 238-239).

britanici în România.

SSI

8 aprilie 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ englez

Generalul Delhomme, fost atașat militar al Legației franceze, și Jacques Sabattier, fost funcționar al aceleiași Legații, au fost însărcinați să conducă colaborarea Serviciului Informativ francez al generalului de Gaulle cu „Oculă” engleză.

Mathieu, secretarul fostei Legații belgiene, colaborează intens cu Buhagiar, din Serviciul Informativ englez, căruia îi procură informații colectate de la supușii belgieni din București.

Buhagiar, din Serviciul Informativ englez, a declarat că fondurile pe care le are aici pot susține activitatea „Oculă” engleze din România mai mult de doi ani, fără a fi nevoie de alte credite sau de ajutorul rezervelor americane.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 56).

63 - 1941 aprilie 10, București – Notă a SSI privitoare la cooperarea informativă turco-sovietică.

SSI

10 aprilie 1941

NOTĂ

Colaborarea informativă turco-sovietică cu privire la Gurile Dunării și populația de pe Litoralul Mării Negre

Mihailov, consilier la Legația URSS, delegat pentru schimbul de informații cu Legația turcă, a făcut în ziua de 7 aprilie a.c. o vizită ambadorului Tanrioer, la Legația turcă.

În timpul convorbirii, Tanrioer a cerut din arhiva Serviciului Informativ turc dosarele cu „agenți turci din regiunea Gurilor Dunării” și „Observații asupra populației etnice de pe litoralul românesc al Mării Negre”.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 248).

64 - 1941 aprilie 15, București – Notă a SSI despre planurile de război ale anglo-americanilor.

SSI

15 aprilie 1941

NOTĂ

Viitoare obiective și planuri anglo-americane pentru lupta contra Germaniei

În ziua de 12 aprilie a.c., Legația USA a primit de la Washington comunicarea că guvernul american a recomandat Angliei ca, pentru moment, să renunțe la acțiunile militare pe continentul american, mărginindu-se numai la:

1. apărarea Egiptului;
2. apărarea Strâmtorilor;
3. concentrarea de noi forțe navale, aeriene și terestre în punctele strategice;
4. bombardarea aeriană numai a punctelor vitale germane;
5. înăsprirea blocadei în jurul întregii Europe.

Marea ofensivă contra Germaniei – afirmă corespondența primită – se va dezlănțui în anul 1942, când anglo-americanii vor poseda un potențial aviatic și naval superior și vor avea – se speră – concursul popoarelor de sub dominația germană.

În acest ultim sens, la Legația USA se declară că arma decisivă a anglo-americanilor împotriva Germaniei va fi revoluția, și anume:

1. revoluția muncitorimii germane;
2. revoluțiile naționale în statele actualmente ocupate de germani;

3. revoluția socială a întregii Europe.

Semnalul acestor revoluții va fi dat prin atentate la viața diferiților conducători, distrugeri de vapoare, depozite, căi ferate, în general prin acțiuni teroriste cu concursul unor organizații secrete.

Pentru această acțiune, Anglia și America vor distribui importante sume de bani prin organizațiile socialiste din țările europene.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 96-97).

65 - 1941 aprilie 29, București – Notă a SSI despre activitatea agenților turci în România.

SSI

29 aprilie 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ turc

În cadrul activității Serviciului Informativ turc se menționează tendința atașatului militar turc, cpt. Kenen Kogaturc, de a centraliza în mâinile sale întreaga activitate, implicit gestiunea Serviciului Informativ turc din România, al cărui

șef este.

În acest sens, în ziua de 25 aprilie a.c., ministrul Tanrioer și Hasan Nurlegin, primul secretar al Legației turce din Capitală, au predat cpt. Kenen Kogaturc fondurile secrete pe care le administrase până acum.

S-au predat sume, efecte și valori de aproximativ 9 000 lire otomane, 550 lire sterline, 637 dolari etc.

De asemenea, Kokaturk a hotărât ca întreg materialul informativ să-i fie predat întâi lui și apoi să se prelucreze numai în birourile Legației. Această dispoziție se referă în special la atașatul de presă Halid Karacik și la ziaristul Langas Sezen, care aveau multă independență în activitatea lor pentru Serviciul Informativ turc.

Din inițiativa ambasadorului Tanrioer, s-a hotărât ca turcilor informatori ai Legației să li se elibereze legitimații din care să rezulte că sunt funcționari ai Legației. Aceasta pentru a se bucura de oarecare libertate de acțiune și inviolabilitate față de autorități.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 269).

66 - 1941 mai 10, București – Notă a SSI referitoare la activitatea agenților americani în România.

SSI

10 mai 1941

NOTĂ

Serviciul informativ american

Până în 1939 serviciul informativ american nu luase o dezvoltare prea mare, acționa numai prin câțiva agenți și, mai cu seamă, prin membrii corpului diplomatic, care, fiind în relații cu diplomații englezi, aveau astfel posibilitatea de informare.

Prezența colonelului John P. Ratay, atașatul militar, în compunerea personalului diplomatic al Legației americane, a adus mărirea sferelor de activitate.

Acesta îndeplinește funcțiunea de conducător al S.S. american în sud-estul Europei, având în subordine centrele: Belgrad (John Wekinggs), Budapesta (Hamilcar Watson) și Sofia (Fredie Reskin). Legătura cu Turcia se face prin atașatul naval al USA de la Ankara (comandor Tuggle).

Anticipând ruperea relațiilor diplomatice cu România, Intelligence Service-ul a procedat la o transmitere SS-ului american a căilor de informare și agenților săi, conduși de P. A. Buhagiar, singurul membru al Legației engleze rămas în țară.

Această transmitere s-a făcut din timp, Serviciul american primind de la aceștia fișele agenților, indicațiuni asupra fiecăruia, cu sfera de activitate, tabelele de plăți făcute (aceste plăți au fost făcute pe 3 și 6 luni anticipat; pentru cei care urmau să fie eliminați din serviciu li s-a plătit numai pe 3 luni), aparatul de radio-emisie, precum și instrucțiunile ce fuseseră date fiecărei grupe de informatori.

Astfel, Serviciul Informativ american a putut începe o activitate mai mare, datorită acestei noi colaborări, în plus și-a asigurat prin aceeași cale concursul serviciilor informative grec (condus de atașatul militar, generalul Maraveas) și turc (condus de Halid Aracek).

Totuși, pentru a poseda un personal al său, care să lucreze direct și numai pentru SS-ul american, colonelul John P. Ratay a reorganizat Serviciul său informativ.

Prin activitatea zilnică, membrii corpului diplomatic sunt indirect informatori onorifici.

Corpul diplomatic american se compune din:

Franklin Mott Gunther, ministru, domiciliat în str. Cpt. Mircea Petre, nr. 15, (telefon 2.31.56);

J. Webb Benton, prim secretar și consul general, domiciliat în str. Polonă nr. 19 (în casele Tătărescu), telefon 1.08.91.

Cloyce Houston, al doilea secretar de legație și consul, domiciliat în str. T. Massaryk nr. 25 (telefon 2.91.87);

Andrew A. Edson, al doilea secretar de legație, domiciliat în str. Pitar Moș nr. 27 A, apt. 1 (telefon 2.10.35);

William Scotten, al doilea secretar de legație, domiciliat în str. C. A. Rosetti 14 (telefon 2.97.97);

A. Muldrup Forsyth, al treilea secretar de legație, domiciliat în B-dul Dacia nr. 3;

Personalul inferior al Legației se compune din o serie de funcționari americani și români, după cum urmează:

Bergen Beatrice, funcționară, domiciliată la Hotel Athenée Palace, camera nr. 134;

Burnea Vetuna, domiciliată în str. Romană, ap. V;

Butler, funcționar la Serviciul Comercial al Legației;

Cristea James, funcționar și curier, domiciliat în str. Benito Mussolini 17, ap. 13, corp A;

Finkls Lilly, funcționară, domiciliată în str. Barbu Văcărescu 17;

Hunt Drum Friedrichs, consul, domiciliat în str. V. Lascăr 5;

Mills T. Sheldon, viceconsul, domiciliat în str. dr. Lueger 11;

Munch, funcționar la Serviciul Comercial al Legației;

Ocneanu Oprea Francis, funcționară, domiciliată în str. I. Gh. Duca 19;

Oprea George, funcționar, domiciliat în șoseaua Ștefan cel Mare 218, corp D, ap. V;

Packer Edel, secretar;

Petz Alexandru, funcționar;

Thamm Robert, funcționar;

Saunders Iris, funcționară, domiciliată la Hotel Athenée Palace;

Steets, funcționar, repartizat pentru lucrări tehnice.

Biroul Serviciului Informativ, condus de colonelul John P. Ratay, are următoare compunere:

F. F. Bates, funcționar, trimis de Ministerul de Război american; acesta a debutat în poliția orașului New-York, apoi pe la diferite servicii informative ale societăților de transporturi.

Domiciliat în B-dul Dacia nr. 3.

Fluchman Charles, funcționar. A fost delegat cu serviciul pe lângă SS-ul american de la Sofia, de unde a venit, declarând la început că este ziarist. Domiciliază la Hotel Athenée Palace, camera 222;

F. B. Goodrige, secretar. A instalat un sediu particular informativ la domiciliul său din str. Salcânilor 12;

Charles E. Kulik, domiciliat în B-dul Dacia 3, viceconsul, detașat la biroul colonelului Ratay.

În organizarea SS-ului american, momentan de pot distinge patru grupe: politică, ziaști, economie și militară.

Grupa ziariști.

I. W. Brown, domiciliat în B-dul Dacia 10 (telefon 2.86.79), corespondent al ziarului „Daily Herald”, funcționează la Y.M.C.A., în calitate de consilier. Consilier la legație în materie de spionaj economic. Primește de la Legație o subvenție lunară de 500 dolari. Președinte la Metropolitan Club și A.C.T., primind anual pentru aceasta o subvenție de 40 000 dolari. Agent al Intelligence Service-ului;

Cazana Constantin, ziarist, conducătorul Biroului de informații economic din Calea Victoriei 68, domiciliat în Calea Victoriei nr. 168. Activează și în cadrul I.S.-ului.

Charles Upton Clark, domiciliat la Hotel Athenée Palace, ziarist și profesor universitar. Trimis să strângă material în legătură cu situația forțelor democratice în luptă cu forțele totalitare;

De Waldeck Rosie, ziaristă, domiciliat la Hotel Athenée Palace. Activează prin informațiuni asupra operațiunilor germane în România;

John William Robert, ziarist, corespondent al agenției Associated Press, domiciliat în str. Italiană nr. 7. Are însărcinarea să conducă secția politică din biroul secret al Legației, dându-i-se latitudine să-și recruteze personalul de care are nevoie;

Matzhold Louis, ziarist, domiciliat în str. Berzei nr. 5. Activează și la serviciile englez și turc;

Russek Justin Hill, corespondentul agenției „Reuter”, domiciliat în str. Matei Millo 7 (telefon 3.40.30 și 4.95.95). Activează și în cadrul I.S.-ului;

Stove Leland, corespondentul ziarului „Chicago Daily Mail”, domiciliat la Hotel Athenée Palace. A vizitat orașele și stațiunile de pe Valea Prahovei;

Thomson Dorothea, domiciliat în str. Spătarului 36. Trimisă special de ziarul „The New York Herald Tribune”. De origine engleză, în 1939 a obținut un

pașaport american, procurat de I.S.-ul din Olanda, de undea fost expulzată de autoritățile militare germane de ocupație;

White L. James, corespondent al ziarului „The New York Post“, domiciliat la Hotel Athenée Palace.

SS-ul american intenționează să-l trimită la Sofia, unde va avea însărcinarea să strângă informații pentru viitorul centru ce se va înființa în acel oraș.

Grupa informatori politici

Alexandrescu Vally, doctor în medicină, domiciliată în str. General Florescu 2, secretară a Asociației „Amicii Statelor Unite“. A fost autorizată să organizeze la sediul asociației reuniuni, spre a câștiga noi aderenți în favoarea democrațiilor. Primește o subvenție de 500 dolari;

Bibescu Priscilla, principesă, domiciliată în comuna Strehaia-Corcora, activează și pentru I.S.;

Birman Sigmund, domiciliat în str. Labirint 79, industriaș. Autorul mai multor memorii trimise prin Legația USA guvernului american împotriva reformelor naționaliste din România;

Burnea I., avocat, domiciliat în str. Romană nr. 8, ap. V, soțul funcționarei de la Legație, Burnea Vetuna, primește de la SS-ul american 20 000 lei lunar;

Cardinaz Lola, domiciliată în str. Schitu Darvari 12, căsătorită cu ministrul Spaniei la Washington; tatăl său, Constantin Nanu, fost ministru plenipotențiar, a lucrat cu colonelul Ratay;

Catargi Marcella, domiciliată în Calea Dorobanți. Fostă agentă de pe vremea când SS-ul american era condus de Fred Hibbard, mutat la Lisabona. Cu acesta întreține corespondență și îi trimite regulat sume de bani. Avea intențiunea de a pleca în Portugalia, spre a se întâlni acolo cu Fred Hibbard;

Dr. Vintilă Ciocâlțeu, profesor universitar la Facultatea de Medicină, activează

benevol, fiind filo-american. Domiciliază în str. Puțul de Piatră nr. 5;

Ioana Ciocâltan, casnică, domiciliată în str. str. Athena nr. 1. Aceasta se poate clasa în aceeași categorie cu dr. Ciocâlteu;

Golubeatnic Pavel, șoferul lui Webb Benton, face legătura cu Legația U.R.S.S. Aduce informațiunile obținute de la informatorii săi personali și agenții sovietici;

D-ra Grosswald, subvenționată de legăție, fiind prietenă bună cu F. M. Gunther, de la care primește numeroase daruri;

Jouikand E., secretar la Legația iraniană. Acesta activează și în cadrele Intelligence Service-ului;

Petrescu Nicolae, conferențiar la Facultatea de Litere, vicepreședintele Societății „Amicii Statelor Unite“, domiciliat în str. General. Angelescu nr. 54;

Resczlencky, polonez, detașat la Legația Chile. Domiciliază în str. Emigrantului nr. 2. Activează în cadrele IS-ului, făcând legătura între Legăție și aceștia;

Romalo M., președintele Societății „Amicii Statelor Unite“;

Segal Mauriciu, funcționar particular, domiciliat în Alea Vergului 4;

Sokolovska Janina, funcționară la Legația Chile. Domiciliază în str. Maior Giurescu 4. De origine polonă, sunt indicii că ar lucra și pentru IS;

Starmer, șeful baptiștilor din România și director al Institutului Baptist, activează făcând propagandă pentru recrutarea de adepți ai democrației;

Val y Alzola, Merry Mercedes, soția secretarului Legației Spaniei, domiciliat în B-dul L. Catargi. Activează și în cadrele IS-ului;

Verea Lizzette (Wechsler Lea), fostă artistă în trupa Teatrului „Cărbuș“. Amică a atașatului militar, colonelul J. P. Ratay, are acces în birourile de la Legăție. Domiciliază în Calea Călărași 319, ap. 8-9.

Grupa informatorilor militari

În această grupă nu au fost identificați decât următorii:

Caroll W. Louis, director tehnic la S.A. de Telefoane, domiciliat în str. Pia Brătianu 18, apt. II. Fost funcționar la Societatea de Telefoane din Barcelona, unde a funcționat și în timpul războiului civil, când a furnizat informațiuni IS-ului. Cunoaște perfect instalațiunile urbane și interurbane ale Societății din București;

Gavrilă Elisabeta (Lisette), artistă de cabaret, domiciliată în str. Brezoianu 9, apt. 23. A fost în turnee în Orient, unde a activat pentru IS-ul din Grecia. În anul 1939 a lucrat pentru IS-ul american, prin Fred Hibbard. Amică a secretarului de legație A. W. Edson. A fost internată în lagăr la 2 martie și eliberată de curând;

Wasowski, polon, lucrează la Crucea Roșie polonă, domiciliat în str. Emigrantului 2. Agent al IS-ului.

Grupa informatorilor economici

Agop Agopian (alias Jakobsohn Jack), domiciliat în str. Dionisie 65. Funcționar la Societatea „W. Thomson & Co. “. Angajat pentru serviciile exterioare ale legației;

Charles Barry, petrolist de la Societatea „Vacuum Oil Co. “, se informează despre aprovizionarea Germaniei cu produse petrolifere din România;

A. Crausard, inginer, domiciliat în Calea Moșilor 150. Informator economic și politic;

Donche René, delegat comercial pentru transporturi petrolifere. Locuiește în țară pe baza unui pașaport diplomatic elvețian. Are birouri în str. Boteanu nr.3 bis, ap. 18. Domiciliază în str. Orbescu nr. 9, ap. 2;

Lyman C. Reed, geolog, domiciliat la Pensiunea „Scala“. Foarte apreciat la „Româno-Americană“, unde activează ca geolog. Activează și pentru IS onorific;

Parker William, inginer, domiciliat la Hotel Împăratul Traian;

Robinson W. Charles, director la Societatea „Româno-Americană“, domiciliat în str. Aviator Petrescu 5, ap. III;

Walker V. Archibald, inginer, director la Standard-Oil of Jugoslavia-Times, pentru a întreprinde o anchetă în chestiunea petrolului, în care este foarte bine documentat. Activează și pentru IS;

Walser Paul Herman, director la S. A. de Telefoane. Agent informator onorific. Domiciliază în str. Căpitan Av. Demetriade 18;

Feldman F.H., director general al Societății „America S.A.“, domiciliat în Piața Rosetti 3, ap. IV.

Din expunerea de mai sus se vede că Serviciul Informativ american a început să aibă o structură proprie, beneficiind și de concursul larg al IS-ului, care a avut o organizație completă în toate domeniile. Concursul celorlalte servicii, grec și turc, aduc un aport destul de apreciabil.

Chestiunea de urmărește de aproape.

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 103-111).

67 - 1941 mai 12, București – Activitatea agenților americani reflectată într-o notă a SSI.

SSI

12 mai 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ american

Doamna Benton, mama consulului general american în România, Webb Benton, este agentă de legătură între Legația americană și Legația franceză din Capitală.

Doamna Benton are misiuni de natură politică și se întâlnește în mod regulat la Legația franceză cu d-ra Jaqueline Dumier, dactilografă pentru corespondența secretă a Legației.

Asupra vizitelor și activității d-nei Benton la Legația franceză se încearcă a se da explicația că această doamnă se interesează de asistența copiilor francezi.

I. Brown, semnalat anterior ca agent al Serviciului Informativ american din România și corespondent al ziarului „New York Times“, și-a intensificat activitatea, înaintând zilnic informațiuni lui Edson, șeful serviciului menționat sau atașatului militar, col. Ratay.

Totodată, Brown, fiind și așa-zis „misionar“ al Societății Y.M.C.A din Statele Unite, această societate i-a dublat fondurile de activitate, iar Legația americană din Capitală i-a sporit salariul.

Starmer, reprezentantul Misiunii Baptiste și profesor la Școala Baptistă din Capitală, a depus la Legația USA în ziua de 8 mai a.c. un colet cu acte și valori aparținând Mișcării Baptiste din România. Se menționează că această Mișcare Baptistă camuflează o intensă activitate informativă dusă de membrii ei pentru interesele anglo-americe.

Atașatul militar american, colonelul Ratay, a dat dispozițiuni secretarului sau, Bates, să claseze lucrările referitoare la activitatea informativă și de sabotaj ale Serviciului Informatic american.

Cu acest prilej, s-a constatat că serviciul american acordă interes atât punctelor vitale germane din România, cât și întregii activități a serviciilor informative germane din România și sud-est.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 115-116).

68 - 1941 mai 12, București – Notă a SSI privind intențiile unor agenți britanici din România față de comuniști.

SSI

12 mai 1941

NOTĂ

Serviciul informativ englez intenționează să colaboreze cu comuniștii din România

Am semnalat anterior afirmațiile Legației americane din Capitală cu privire la un acord care ar fi intervenit între guvernul englez și conducerea Internaționalei a II-a socialiste în vederea colaborării acesteia împotriva Germaniei. S-au semnalat de asemenea intențiile anglo-americane de a crea în România, ca și în țările de sub ocupație germană, a unui așa-numit „Front subteran“, în care, pe lângă naționaliști, socialiști etc., să colaboreze și comuniștii.

În același sens, dintr-o discuție care a avut loc recent între atașatul militar american, colonelul Ratay, și Buhagiar, șeful Serviciului Informativ englez din România, rezultă că Buhagiar acordă o deosebită atenție și încredere unor „directive politice primite în ultimul timp de comuniștii Internaționalei a III-a de a lupta prin orice mijloace pentru descompunerea influenței și forței germane din România”⁵.

Bazat pe acestea, Buhagiar intenționează să recurgă la serviciile comuniștilor din România pentru a-i utiliza ca informatori, comuniștii părând susceptibili de aceste servicii, având în vedere starea lor de spirit față de regimul politic din România.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 117).

69 - 1941 mai 14, București – Notă a SSI (1) privind activitatea agenților britanici și americani în România.

SSI

14 mai 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ englez și american

Începând din ziua de 10 mai a.c., Serviciul Informativ economic anglo-american din România a trecut sub conducerea exclusivă a consulului american Edson.

În cadrul activității Serviciului Informativ economic anglo-american se semnalează că actualmente acest serviciu lucrează la întocmirea unor rapoarte conținând date și planuri asupra silozurilor din porturile dunărene, precum și asupra Societății anonime româno-germane „Solagra“, fondată în anul 1940 cu capital german și care se ocupă cu cumpărarea și exportul de oleaginoase.

Din datele pe care le posedă Serviciul menționat, rezultă că anglo-americanii au agenți chiar în birourile germane din București, deoarece nu este vorba numai de date comune, ci și de documente și fotocopii de pe acte originale.

Serviciul informativ american de sub conducerea atașatului militar, col. Ratay, și a consulului Scotten, de la Legația USA, a primit în ultima săptămână de la Washington următoarele ordine:

1. Să execute o anchetă atentă asupra activității conducătorilor Partidului Național-Țărănesc și evoluției politice a acestui organism, reprezentant al democrației române (cererea aceasta este interpretată de Legația americană ca un indiciu că la Washington s-au născut îndoieli în privința forței democratice a Partidului Național-Țărănesc).
2. Să se facă informațiuni serioase și complete asupra sentimentelor politice ale M.S. Reginei Mame Elena.
3. Să se comunice urgent dacă organizațiile evreiești continuă în mod activ a colabora cu serviciile anglo-americane din România și dacă situația lor de astăzi le lasă posibilitatea să continue în viitor această activitate.
4. Să se raporteze dacă activitatea polonezilor din România echivalează sacrificiile materiale pe care le fac Statele Unite în acest scop.
5. Care sunt sentimentele adevărate ale majorității corpului ofițeresc, judecătoresc, tehnic și didactic din România față de conjunctura politicii interne și externe.
6. Să se raporteze ce influență mai are Partidul Liberal în evoluția economică a României.

Anchetele ordonate sunt în curs de executare prin agenții americani în colaborare cu cei englezi.

Semnalăm pe domnișoara Poncet, supusă americană, funcționară la Legația USA, domiciliată în Calea Dorobanți nr. 141.

Numita este secretară-dactilografă la Serviciul Informativ economic anglo-american și se află sub ordinele directe ale consulului Edson, semnalat mai sus ca șef al acestui serviciu.

D-rei Poncet, care se bucură de multă încredere, i s-a dat însărcinarea să întocmească fișele secrete ale Serviciului Informativ, totodată dându-i-se și misiunea de agentă de legătură.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 119-120).

70 - 1941 mai 15, București - Notă a SSI (2) privind activitatea agenților anglo-americieni în România.

SSI

15 mai 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ anglo-american

Edson, consul american și totodată șeful Serviciului Informativ economic combinat anglo-american din România, a întocmit planurile pentru crearea unor agenții camuflate pe lângă unele firme comerciale din Constanța, Giurgiu, Ploiești, Galați, Brăila, Timișoara, Câmpina, Turnu Severin și Turnu Măgurele, în scop de a se urmări de aproape și cu cea mai mare atenție tot ceea ce se referă la activitatea germană în România.

Actualii agenți informativi ai Serviciului menționat, aflători în unele dintre localitățile de mai sus, vor continua să lucreze separat, raportând activitatea lor direct Legației americane din Capitală.

A. Muldrup Forsyth, al treilea secretar al Legației americane și semnalat ca agent al Serviciului Informativ american, a primit recent însărcinarea să conducă Serviciul Informativ consular, sub direcțiunea consulului general Webb Benton.

Serviciul Informativ consular se va referi la persoanele care vin în contact cu Secția Consulară a Legației și cu Consulatul General American.

Richard Hillard, domiciliat în strada I. G. Duca, nr. 7, vechi colaborator al Serviciului Informativ englez, a comunicat Serviciului Informativ economic combinat anglo-american, că reia colaborarea sistată cu câteva luni în urmă.

Se menționează că Richard Hillard este de cetățenie română și în timpul studiilor pe care le-a făcut la Londra a urmat și școala de informatori de la Scotland Yard.

Casa Engleză, din Calea Victoriei nr. 91, care și-a sistat activitatea odată cu plecarea oficialităților engleze din România, a fost desființată complet, bagajele fiind transportate în localul fostei Legații engleze din str. Jules Michelet nr. 24.

Imobilul din Calea Victoriei nr. 91 a fost închiriat altor locatari, astfel că s-a renunțat la proiectul din ultimul timp de a se prelua Casa Engleză de către Legația SUA.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 121-122).

71 - 1941 mai 15, București – Notă a SSI despre acțiunile agenților turci în România.

SSI

15 mai 1941

NOTĂ

Activitatea Serviciului Informativ turc din România

Între atașatul militar turc Kenen Kokaturc și atașatul comercial Muamer Alakant de la Legația turcă din Capitală a avut loc o consfătuire, în care s-a hotărât divizarea Serviciului Informativ turc, Kenan Kokaturk rămânând cu conducerea lucrărilor informative politico-militare, iar secția economică trecând sub conducerea lui Muamer Alakant, care va primi lunar, pentru informații economice, suma de 800 lire otomane.

În ce privește fondurile Serviciului Informativ turc din România, Legația turcă a primit comunicare de la Ankara că ambasadorul Tanrioer a obținut de la guvernul său pentru activitatea Serviciului menționat un spor de 18 000 lire otomane anual, totalul fondurilor însumând 88 000 lire otomane.

Am semnalat anterior recomandările făcute membrilor personalului Legației turce cu privire la discreția ce trebuie păstrată asupra ordinelor și măsurilor ce se iau.

Cu toate acestea, recent, pe baza referatului Serviciului Informativ al Legației turce, consilierul Basri Rizan a amendat cu pierderea salariului pe 5 zile pe Ahmed Fuad, Raim Rasit și Ahmed Rizat, din personalul de serviciu al Legației pentru indiscreție. Numiții au fost acuzați că au divulgat unele ordine referitoare la paza Legației în timpul nopții.

Sursă serioasă

(ANR, fond DGP, dosar 153/1941, f. 277).

72 - 1941 iulie 9, București – Notă a SSI privind atitudinea Marilor Puteri față de Războiul din Est.

SSI

9 iulie 1941

NOTĂ

Declarații făcute de Buhagiar cu privire la războiul cu Sovietele

Buhagiar, girantul intereselor engleze în România, este informat că Anglia va trimite nu numai experți militari, dar și cadre în U.R.S.S., acesta fiind și rostul deplasării generalului Wawel în India.

Din India – declară Buhagiar – generalul Wawel va trece, în mod aproape sigur, în U.R.S.S., ca să ia conducerea Misiunii engleze militare de pe lângă Armata

Roșie.

Buhagiar nu crede totuși că o Rusie victorioasă i-ar conveni Angliei și nici nu vede posibilitatea ca Sovietele să fie victorioase.

Anglia ar dori ca U.R.S.S. să fie înfrântă, însă Germania să iasă din războiul cu Sovietele destul de slăbită, pentru ca să aibă astfel pretențiuni cât mai modeste față de Marea Britanie, în ipoteza că s-ar ivi vreo posibilitate de mediație de pace, sau dacă Führerul ar face o nouă ofertă de pace după înfrângerea Sovietelor.

Buhagiar și-a exprimat părerea că, dacă Führerul ar face o ofertă de pace care să se sprijine numai pe acceptarea faptului împlinit, adică controlul Europei, la care s-ar mai adăuga doar cererea de retrocedare a fostelor colonii germane sau chiar o examinare generală a repartiției coloniilor, atunci, probabil, poziția guvernului Churchill ar deveni dificilă, ivindu-se posibilitatea ca actualul prim-ministru britanic să treacă mâna altuia, dacă condițiile germane n-ar tinde la dislocarea Imperiului britanic.

Buhagiar crede că o pace de compromis cu respectarea intereselor imperiale britanice vitale ar fi preferabilă și ar fi acceptată de opinia publică engleză mai degrabă decât perspectiva bolșevizării Europei.

Cât privește America, Buhagiar, subliniind paralelismul dintre politica Londrei și aceea a Washingtonului, afirmă că ea va încerca să dea URSS-ului ajutor în materiale prin Vladivostok numai în limita cerută de Anglia. Rolul de căpetenie pe care Buhagiar îl atribuie Statelor Unite este de a ține în șah Japonia, care nu va interveni decât dacă America ar da ajutor efectiv Sovietelor.

În legătură cu România, Buhagiar afirmă că Anglia n-ar avea nici o obiecțiune de formulat dacă, o dată cu Basarabia, ea ar încorpora și regiunea transnistriană.

Manifestându-și apoi credința că războiul cu Sovietele va dura mult și va aduce surprize, Buhagiar mai declară că Anglia nu poate fi și nu va fi atacată și că Europa, chiar cu Rusia înfrântă, va rămâne redusă la un regim de cartele, care nu va putea dăinui la infinit.

Sursă serioasă

Comunicat și Ministerului Afacerilor Străine

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 61-62).

73 - 1941 iulie 11, București – Notă a SSI despre Marile Puteri angajate în războiul mondial.

SSI

11 iulie 1941

NOTĂ

Relațiile dintre Soviete, Japonia și Statele Unite

În cercurile diplomatice americane se urmărește cu încordare atitudinea Japoniei.

Faptul că Japonia își păstrează întreaga libertate de atitudine atât în fața U.R.S.S. cât și față de Statele Unite nu satisface Washingtonul. Libertatea aceasta de atitudine a Japoniei dă guvernului din Tokio o superioritate de manevră diplomatică față de Washington și constituie o frână pentru politica intervenționistă a lui Roosevelt și un argument în plus în favoarea acelei părți din opinia publică americană care preconizează izolaționismul.

Guvernul de la Washington nu vede posibil ca Sovietele să învingă Germania, dar el dorește, în primul rând, slăbirea Reichului, chiar dacă pentru aceasta U.R.S.S.-ul ar fi distrus, așa cum a fost și Iugoslavia. Neinteresându-l în fond

soarta Sovietelor, el urmărește să se elibereze de grija ce i-o inspiră Japonia cu privire la intențiile ei în Pacific. La această eliberare, guvernul din Washington crede că ar putea ajunge angajând Japonia în conflict cu Sovietele.

Un conflict sovieto-japonez ar permite Statelor Unite să-și retragă o parte din flota din Pacific în Atlantic și ar înlătura în parte temerea opiniei publice americane că Statele Unite, concentrându-și forțele spre emisfera europeană în scopul ajutorării Angliei, ar rămâne descoperită față de Japonia, în Pacific. Un asemenea conflict ar facilita, deci, ca politica lui Roosevelt să ajungă mai repede și mai puțin riscant către ultimele ei consecințe: angajarea Statelor Unite în război alături de Anglia.

Pentru aceste motive, Anglia și Statele Unite ar presa Sovietele să se angajeze, cu toată situația lor dezastruoasă din războiul din Est, în conflict cu Japonia.

Moscova, care și ea se gândește în primul rând la interesele proprii, nu vrea însă să urmeze calea indicată de anglo-americani, decât în schimbul unor garanții de participare imediată, directă și efectivă a Statelor Unite la război împotriva Germaniei. Ea cere, deci, o intervenție grabnică a Statelor Unite în război, garanții concrete și fapte, nu promisiuni, fiindcă are frica unei păci ce s-ar încheia pe spatele U.R.S.S. și a resimțit profund inferioritatea ei față de Germania.

Răspunsul Statelor Unite a fost deocamdată ocuparea Islandei, proiectul unei colaborări între Armata Roșie din Extremul Orient și trupele chineze ale generalului Ciang-Kai-Shek împotriva Japoniei și proiectul unei colaborări între armatele engleze din Orientul Apropiat, armatele engleze din India de sub șefia generalului Wavel și resturile Armatei Roșii europene, peste Iran, împotriva Germaniei.

Japonia fiind angajată în conflict deopotrivă cu Sovietele și cu armatele lui Ciang- Kai-Shek, Statele Unite capătă mai multă libertate de acțiune pentru a depăși sfera intereselor ei directe din emisfera vestică și pentru a interveni în sprijinul Angliei, fără să mai aibă perspectiva unei totale concentrări japoneze în Pacific în vederea unei debarcări a armatei japoneze în Indiile Neerlandeze.

Ocuparea Islandei n-a dus însă la o angajare a Japoniei în conflict cu Sovietele, libertatea de acțiune a guvernului de la Tokio nefiind încă știrbită de Moscova. Amenințarea Japoniei în Pacific vizând Statele Unite se menține, prin aceasta

politica intervenționistă a lui Roosevelt e încă înfrânată.

Situația aceasta nefiind convenabilă pentru guvernul din Washington, politica americană urmărește acum înlăturarea libertății de acțiune a Japoniei în Pacific.

La Legația Statelor Unite din Capitală se afirmă că în scurt timp Japonia va trebui să-și precizeze atitudinea, dacă nu datorită politicii de la Tokio, atunci sub presiunea guvernului din Washington.

Sursă serioasă

Comunicat și Ministerului Afacerilor Străine

(ANR, fond DGP, dosar 117/1941, f. 133-135).

74 - 1941 noiembrie 13, București – Notă a Prefecturii Poliției Capitalei privind activitatea agenților britanici.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

13 noiembrie 1941

NOTĂ

Englezi

Din cercul d-lui Amroussi, atașat de presă pe lângă Legația Egiptului din

Capitală, se află că Marea Britanie pregătește o nouă ofensivă împotriva forțelor italo-germane din Tripolitania pentru a le anihila până în primăvara anului 1942.

Se pare că această acțiune a fost hotărâtă printr-o înțelegere anglo-americană, plănuiindu-se ca în primăvara viitoare forțele armate ale Statelor Unite să debarce în posesiunile coloniale franceze din Africa Occidentală și să se stabilească pe litoralul sudic al Mediteranei.

Amroussi afirmă că invadarea Aliților democrați va porni din Africa spre Italia, concomitent cu crearea unui front balcanic împotriva Puterilor Axei, prin participarea Turciei.

De notat că Amroussi deține însărcinarea rapoartelor informative ale Legației Egiptului, care se centralizează la Ambasada Britanică din Istanbul.

Posibilă

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 70).

75 - 1941 decembrie 4, București – Notă a Prefecturii Poliției Capitalei referitoare la activitatea forțelor de stânga.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

4 decembrie 1941

NOTĂ

Cercurile de stânga

Cercurile de stânga, de extrema stângă și cele anglofile continuă să fie preocupate de situația frontului din ultimele zile, afirmând că trupele sovietice se află în plină contraofensivă.

Comentând zi de zi evoluția evenimentelor de pe front, sus-menționatele cercuri susțin că alungarea și urmărirea trupelor germane din regiunea Rostov constituie primul eșec efectiv pe care îl înregistrează armata germană pe Frontul din Est.

Același eveniment marchează în același timp o etapă nouă în care strategia sovietică a început să deruteze pe conducătorii armatei germane.

Tactica războiului total și a războiului de mișcare folosită până acum de armata germană a început să devină inoperantă, datorită principiilor strategice care au fost utilizate în ultimele zile de trupele lui Timoșenco.

Cercurile susmenționate mai susțin în comentariile lor că această contraofensivă declanșată în ultimele zile de armata bolșevică pe Frontul de Est se va dezvolta în mod succesiv, pe măsura sosirii ajutorului de material de răzbi anglo-american și a înaintării de iarnă.

În virtutea acestor aprecieri, sus-menționatele cercuri propagă ideea că armata germană a intrat într-o fază de înfrângeri, care tinde a lua un caracter general în toate sectoarele frontului.

În concluzie, aceleași cercuri răspândesc versiunea că, în modul cel mai neîndoios, în cursul lunilor următoare se va contura cu precizie începutul dezagregării forței militare germane și se vor deschide până la evidență perspectivele victoriei armatelor bolșevice.

[Sursa] Sigură

Aderarea României la Pactul Anticomintern formează un A luat parte la punct de discuție al cercurilor de stânga și anglofile, afirmându-se că, prin această aderare, România și-a pierdut ultimele rezerve de solitudine pe care le-ar mai fi

avut în Anglia și America.

Aderarea la acest Pact a adâncit și mai mult România în sistemul politic al Axei.

Pentru această atitudine, România nu va mai găsi nici o scuză și nici o bunăvoință în țările anglo-saxone în momentul în care aceste state vor fi câștiga războiul și vor fi în situația de a impune pacea.

Prin adeziunea la Pactul Anticomintern, România și-a legat definitiv soarta de aceea a Axei, care este considerată eșuată prin certitudinea că va pierde războiul.

Acestea sunt aprecierile cercurilor filo-engleze asupra aderării României la Pactul Anticomintern.

Pentru aceste considerente, cercurile menționate socotesc că, după victoria Democrațiilor, România va fi lăsată de anglo-americiani, fără nici o rezervă, în seama exclusivă a influenței bolșevice.

[Sursa] Sigură

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 71-73).

76 - 1941 – Material special expediat de către Direcția Poliției de Siguranță Direcției Generale a Poliției.

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

DIRECȚIUNEA POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

[Drept răspuns] Ordinului nr. 113 din 30 mai 1941, Cabinet, prezentăm mai jos lucrarea cerută:

DIRECTIVA POLIȚIENEASCĂ CU CARACTER PERMANENT ÎN MATERIE DE SIGURANȚĂ

I. Rolul Poliției de Siguranță

Poliția de Siguranță este un organ al puterii executive cu rolul de a apăra ordinea și siguranța internă a statului în timpuri normale, cooperând cu armata în același scop, în vremuri excepționale.

II. Organizarea poliției de siguranță

Poliția de siguranță este condusă de un organ central - Direcția III Siguranță – din Direcțiunea Generală a Poliției cu sediul în Capitala țării, având în subordine serviciul siguranței din cadrele exterioare polițienești pe tot cuprinsul țării.

Direcția III Siguranță cuprinde trei servicii:

1. Serviciul Siguranței și Informațiilor, care se compune din următoarele birouri:
 - a. Biroul Siguranței Generale
 - b. Biroul Informațiilor
 - c. Biroul Presei și Translatorilor
 - d. Biroul Secretariat și Cifru

e. Biroul Documentării și Evidenței

2. Serviciul Controlului Populației Române și Străine, compus din trei birouri:

a. Biroul Populației și Cartea de Imobil

b. Biroul Emigrări, Imigrări și Statistică

c. Biroul Autorizațiilor, Expulzării și Controlului Străinilor

3. Serviciul Registraturii, Arhivei și Cazierului, compus din trei birouri:

a. Biroul Registraturii

b. Biroul Arhivei

c. Biroul Cazierului

De asemenea, sunt subordonate Direcției a III-a de siguranță și următoarele servicii:

I. Brigăzile centrale compuse din 4 brigăzi și anume:

a. Brigada I-a cu 3 sub-sectiuni

b. Brigada II-a cu 4 sub-sectiuni

c. Brigada III-a cu 3 sub-sectiuni

d. Brigada IV-a

II. Biroul Buletinului de Informații.

III. Atribuțiile Poliției de Siguranță.

Direcțiunea Siguranței prin serviciile sale:

- centralizează-sistematizează și coordonează toate informațiile primite din țară asupra tuturor problemelor sociale-economice-politice etc., care interesează ordinea și siguranța statului.
- selecționează materialul informativ primit și, după o prealabilă, verificare îl comunică departamentelor în competența cărora intră rezolvarea problemelor semnalate prin buletine zilnice.
- verifică mișcarea întregii populații – române și străine din țară – sau buletin de populație – carte de imobil – intrările – șederile și ieșirile străinilor – repatrieri – emigrări și imigrări – expulzări – extrădări – izgoniri.
- ține evidența generală a tuturor elementelor subversive și suspecte – alcătuind caziere individuale și fișe, precum și dosare generale pentru toate organizațiile supravegheate, verifică întreaga presă și toate publicațiile cu caracter tendențios apărute în țară sau introduse clandestin din străinătate – care susțin acțiunile primejdioase, traducând cu ajutorul translatorilor publicațiile în limbi străine.

Prin biroul cifrului transmite în țară și primește dispozițiile cu caracter strict secret.

Alcătuiește dări de seamă – lucrări de sinteză și de studii statistice – documentare asupra problemelor sociale – economice și politice – izvorâte din frământările sociale care fac obiectul preocupării deosebite ale guvernului.

Prin brigăzile centrale, organizează aparatul informativ pentru adunarea informațiilor asupra tuturor mișcărilor sociale, economice și politice din Capitală, supraveghează activitatea minorităților, străinilor și elementelor suspecte, face investigații pentru descoperirea reuniunilor clandestine și agitatorilor muncitorimii - legionari și comuniști.

Urmărește întreaga acțiune evreiască.

Exercită paza Familiei Regale și Demnitarilor Statului.

IV. Execuția Poliției de Siguranță

Direcția Poliției de Siguranță prin organele sale dă îndrumări organelor în subordine în țară pentru verificarea și completarea informațiilor.

Dă ordin pentru cercetări și arestări – deferind justiției pe toate elementele active subversive ordonă executarea măsurilor de internare în lagăre și trimiterea la domiciliu obligator a suspecților.

Dă dispoziții pentru plasarea la domiciliu a condamnaților eliberați din închisori.

Dă dispoziții de expulzare – extrădare – izgonire a străinilor din țară.

Ordonă măsuri pentru supravegherea emigrărilor – repatrierilor.

Ordonă confiscarea tuturor publicațiilor prohibite și ia măsură pentru urmărirea autorilor, editorilor și colportorilor.

Ordonă identificarea și urmărirea tuturor elementelor active subversive din țară sau venite din străinătate.

Ordonă măsuri pentru arestarea străinilor intrați fraudulos în țară și verificarea situației și actelor străinilor stabiliți în țară deferind justiției pe toți contravenienții la legile în vigoare.

Dă dispoziții pentru executarea măsurilor de ordine și siguranță speciale polițiilor de frontieră - porturi, gări, aeroporturi, etc.

Organele exterioare ale Direcției de Siguranță sunt:

Inspectoarele regionale de poliție

Serviciul de siguranță are următoarea compunere:

1. Biroul de Informații
2. Biroul Controlul Străinilor
3. Registraturii și a Cifrului
4. Un serviciu special de informații.

Inspectoratul prin aceste organe de siguranță execută toate măsurile de siguranță ordonate de Direcția III-a de Siguranță și din inițiativă proprie acele cu caracter local, informând organele superioare.

Face acțiuni de colaborare cu toate autoritățile militare și civile locale pentru coordonarea acțiunii de siguranță.

Dă îndrumări și dispoziții organelor în subordine pentru executarea tuturor măsurilor de siguranță.

Chestura

Serviciul de Siguranță are următoarea compunere:

- a. controlul străinilor
- b. secția mișcărilor sociale
- c. secția sabotaj industrial – activitate sionistă – mișcare muncitorească.

Prin aceste organe execută toate măsurile de siguranță ordonate ierarhic de organele superioare, ia măsuri din inițiativă proprie pentru problemele locale, raportând în același timp organelor superioare și dând îndrumări directive organelor în subordine.

Poliția de Reședință

Serviciul de siguranță la Poliția de Reședință se îndeplinește prin:

- 1. Biroul de Informații pe Teren
- 2. Biroul Controlul Străinilor

Prin aceste organe, exercită toate atribuțiilor în materie de siguranță, colaborează cu toate autoritățile locale pentru coordonarea măsurilor, ia măsuri din inițiativă proprie pentru chestiuni locale, înștiințând organele superioare și îndrumând organele inferioare.

Comisariatul de poliție

Atribuțiile Poliției de Siguranță se execută de un singur organ, în care se contopesc și atribuțiile de poliției administrative și judiciare.

ÎN CONCLUZIE:

Pentru executarea lucrării primită cu no. 113 din 30 mai 1941, de la Cabinet, care să fixeze:

- rolul
- organizarea
- atribuțiile și
- execuția poliției de siguranță după indicațiile obținute – de la Cabinet –, este necesar ca acest studiu să se întocmească în mod unitar la Cabinet cu un delegat al Direcției de Siguranță.

Întrucât trebuiesc studiate toate legile în vigoare, în legătură cu siguranța statului și fixate atribuțiile multiple ale organelor de execuție în materie, precum și modul de execuție, credem necesar a se acorda un termen util pentru desăvârșirea lucrării, întrucât termenul de 7 iunie este absolut insuficient.

(ANR, fond DGP, dosar 189/1941, f. 11-18).

77 - [1941] Îndrumări transmise de Direcția Generală a Poliției – Cabinet cu privire la modalitățile de desfășurare a acțiunii organelor de poliție

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

— — — CABINET

— — — — — Motto:

- Să vezi și să auzi, fără să fii văzut și auzit

- Să dormi și totuși să vezi

- Să fii prezent și totuși să pari absent

ÎNDRUMĂRI

asupra

MODULUI CUM TREBUI SĂ SE DESFĂȘOARE ACTIVITATEA
POLIȚIENEASCA DIN ȚARĂ ÎN ACTUALA CONJUNCTURĂ POLITICĂ

I. CONSIDERAȚII GENERALE

Evenimentele interne și externe pe care le-am trăit și le trăim pun Poliției Statului nostru probleme din ce în ce mai delicate și mai complexe, care prin natura lor au legătură nu numai cu ordinea și siguranța internă, dar chiar cu ființa statului însăși.

Ele sunt însă atât de mult influențate de evenimentele ce se desfășoară în jurul nostru încât - de cele mai multe ori - schimbă total înfățișarea, apărând în fața polițistului cu nuanțe care necesită noi studii și deci noi măsuri.

Fiecare problemă are o epocă de actualitate.

— — ASTFEL:

- mișcarea legionară într-un fel era văzută între 6 septembrie 1940 și 21 ianuarie 1941, și altfel este văzută astăzi în urma insurecției⁶

- într-un fel era văzută în timpul și imediat după insurecție și altfel este văzută astăzi, când spiritele s-au liniștit

- într-un fel acționează mișcarea comunistă când poliția este autoritară și altfel acționează când îi lipsește prestigiul

- unele erau legăturile și atitudinea noastră față de Anglia și supușii săi – înainte de actualul război -, și altele sunt astăzi când greșelile politice au fost corectate

- unele erau legăturile cu statele balcanice și supușii lor – înainte de actualul război -, și altele sunt acum când elementele din S-V Europei au schimbat complet aspectul politic.

Deci, necesitatea unei cât mai perfecte orientări și documentări asupra oricărei probleme – din partea oricărui polițist - apare și evidentă și necesară, pentru a-i stabili importanța și actualitatea față de o epocă.

Polițistul trebuie să aprofundeze bine orice chestiune, să analizeze în cele mai mici detalii și să facă știință din meseria lui.

Nu se exagerează dacă se afirmă că un polițist conștient și bine identificat cu meseria și misiunea sa, face pe lângă știință și artă, dar:

- nu este artist decât polițistul care știe să disece o problemă polițistă pe părțile, evidențiind pe cele vitale pentru a putea fi urmărite ușor

- nu este artist decât acela care știe să-și aleagă obiectivul de urmărit, din noianul de obiective dintr-o problemă
- nu este artist decât polițistul care știe să-și dozeze mijloacele pe importanța obiectivelor, ca să poată obține maximum de randament
- nu este artist decât polițistul care știe să-și îndrume acțiunea pentru a surprinde obiectivul
- nu face știință decât polițistul – care conștient de meseria lui -, nu pleacă la misiune fără să analizeze și să se documenteze asupra problemei în care va lucra.

II. DEFINIREA PROBLEMELOR ȘI OBIECTIVELOR

A. PROBLEME

Statul român, trecând astăzi prin cea mai puternică criză morală și de autoritate prin care a trecut în ultimele decenii, problemele ce se pun Poliției sunt și diferite, și mai grele decât cele ce le avea de rezolvat în timpul normal.

O înșiruire a lor - fără a socoti pe cele ce sunt puse de Codul Penal - ne va arăta vastitatea domeniului în care est chemat să acționeze un polițist – ca organ ales pentru apărarea ființei Statului -, și nevoia de a cunoaște în detaliu orice problemă – internă și externă -, care îi vine pentru rezolvat.

Pe teritoriul țării activează:

1. Organizații și acțiuni subversive, care dau la iveală o serie de probleme ce acționează direct asupra autorității Statului: problema legionarilor extremiști; problema comunismului; problema iredentismului; problema antimilitarismului; problema francmasoneriei; problema sectelor religioase etc.

2. Organizații și acțiuni de surpare a autorității Statului, în care se încadrează: problema spionajului; problema comploturilor; problema atentatelor politice; problema actelor teroriste; problema grevelor; problema sabotajului; problema alarmismului și defetismului etc.
3. Organizații ale minorităților, care pun probleme ce se referă la activitatea desfășurată de acestea în cadrul Statului: problema minorității maghiare; problema minorității germane; problema minorității ruse; problema minorității ucrainene etc.
4. Organizații sociale și economice, ale căror manifestări influențează puternic structura și viața Statului, care pun: problema muncitorească; problema profesioniștilor; problema liber profesioniștilor; problema studențească etc. Și, în fine,
5. Problema evreiască cu toate aspectele ei.

În concluzie, o infinitate de chestiuni mari și complexe, care pot fi atacate numai de cine are o pregătire ca să poată cunoaște la perfecție structura, scopul și acțiunea lentă sau rapidă ce desfășoară.

Din studiul și analiza acestor probleme urmează ca polițistul să vadă elementele constitutive, forma, evoluția și gradul în care interesează siguranța Statului la o anumită epocă, pentru ca, urmărindu-le – ele formând obiectivul -, polițistul să poată domina problema.

B. OBIECTIVELE

Le vom evidenția, analizând fiecare problemă în parte.

Din noianul de probleme, vom lua însă pe cele mai importante, și anume pe acelea care prin activitatea ce desfășoară au devenit la ordinea zilei, în actuala conjunctură politică internă și externă.

— — ASTFEL:

1. Din categoria organizațiilor subversive, care cuprinde comunismul, legionarismul - distructiv, iredentismul, toate vizând direct autoritatea statului, vom analiza legionarismul rebel, deoarece și el, ca orice organizație subversivă, are la bază – ca mijloc principal de acțiune - propaganda prin care urmărește:

- de a produce un anumit curent în opinia publică, defavorabil Statului constituit
- de a slăbi forța morală și materială a populației și a armatei
- de a zdruncina ideea de Stat
- de a întreprinde acțiuni cu caracter politic-social, dăunătoare ordinii și siguranței Statului
- de a provoca mișcări cu caracter religios
- de a recurge chiar la acte de sabotaj și terorism.

Dar problema legionară este și o problemă grea, pentru că a fost singura care s-a prezentat în fața poliției sub formele cele mai diferite:

- a. până la 6 septembrie 1940, când și-a păstrat o formă conspirativă, a fost trecută în rândul mișcărilor periculoase
- b. după lovitura de Stat de la 6 septembrie 1940, a devenit organ de guvernământ
- c. de la 21 ianuarie 1941, când se produce defecțiunea și insurecția și se transformă din nou în mișcare subversivă.

Din aceste cauze au fost nedumeriri și șovăieli în cadrul poliției.

Oricare a fost aspectul, însă ea trebuie tratată atunci când devenea subversivă – fără nici o considerațiune -, ca orice mișcare periculoasă, pentru că și ea – ca

oricare altă mișcare subversivă – avea atunci aproape aceeași structură:

- aderenți convinși și simpatizanți
- organizații pe baze subversive(cuiburi)
- case de întruniri(conspirative)
- curieri de legătură între organizații
- informatori care să urmărească activitatea autorităților
- organe pentru ajutor reciproc
- organe care să lucreze material de propagandă (manifeste)
- organe teroriste
- organe care să facă propagandă
- organe pentru împrăștierea materialului de propagandă.

Prin urmare, pentru paralizarea mișcării – deci a problemei -, nu aveam decât să paralizăm aceste elemente constitutive, care pentru un polițist sunt ceea ce noi numim obiective.

Operațiunea era posibilă deoarece cunoșteam mișcarea și acțiunea ei și, deci, ușor ne era să împiedicăm organizația de a deveni periculoasă, chiar din prima zi.

Elementelor polițienești le-au lipsit însă curajul și spiritul de sacrificiu, fără de care acțiunea poliției este nulă.

2. Din categoria operațiunii cu acțiune de surprare a autorității de stat, ne vom ocupa de spionaj, problemă care, mai ales astăzi, este preocuparea de căpetenie a tuturor statelor beligerante. El urmărește preocuparea [culegerea] informațiilor referitoare la situația militară, politică și economică și, ca să le poată obține, caută să știe:

- cine le deține sau cine le-ar putea furniza
- cum sunt păzite
- cum s-ar putea ajunge în posesia lor.

Spionajul se exercită permanent, deci problema este totdeauna de actualitate pentru Poliție, dar în stare latentă.

Pe măsură ce însă tensiunea diplomatică crește și mobilizarea începe, intensitatea lui crește – atingând chiar maximum în timpul operațiilor -, deci problema se complică, capătă importanță și Poliția trebuie să țină seama de asta.

- Elementele ce asigură desfășurarea acțiunii de spionaj sunt:
- informatorii care sunt căutați și
- mijloacele ce întrebunțează pentru căutarea informatorilor și obținerea informațiilor.

Informatori pot fi:

- militarul, funcționarul, lucrătorul sau orice cetățean, care discută în public - între ei sau cu alte persoane - chestiuni de natură secretă în legătură cu armata sau cu serviciul ce îndeplinește
- militarii, funcționarii sau meșterii, deținători de documente secrete, care din neatenție sau neglijență lasă în mod involuntar să le fie sustrate
- orice militar, funcționar, ziarist, maestru sau lucrător care cu știință divulgă sau predă spionilor informații sau documente secrete în legătură cu siguranța sau apărarea Țării.

Deci, un însemnat număr de elemente care trebuie să fie obiective pentru un polițist.

Mijloacele de informare pot fi:

- oficiale (personalul diplomatic).
- cvasi-oficiale(excursionistii, vizitele, echipele sportive etc.).

- oculte.

Menționând în special pe cele oculte - care sunt cele mai periculoase -, pentru a vedea:

- cum lucrează,

- pe cine vizează în special,

- ce procedeu întrebuițează,

- cum activează agenții,

și a evidenția obiectivele pentru polițiști,

Vom avea:

- Observatorul - acela care semnalează persoane care s-ar preta la informații.

- Recrutorul - acela care le angajează.

- Rezidentul - un agent stabil.

- Curierii.

- Agenții controlori.

- Case conspirative.

Elemente ușor de urmărit și identificat – scoase din vasta și complicata problemă a spionajului -, și care constituie organele vitale ale organizației.

În concluzie, elemente simple – obținute numai printr-o analiză amănunțită a problemelor – și care pot fi ușor urmărite de organele polițienești în sfera lor de activitate.

Importanța acestora este cu atât mai mare cu cât, atunci când poliția reușește să descopere unul – în aparență fără importanță într-o organizație -, obține de cele mai multe ori surprize nebanuite.

III. CULEGEREA INFORMAȚIILOR

Odată stabilite problemele și obiectivele, trecem acum să analizăm modul cum trebuie să se organizeze și să se execute tehnic o operațiune de culegere a informațiilor, operațiune care ne va da posibilitate să rezolvăm problemele ce ni s-au pus și să identificăm obiectivele.

Culegerea este operațiunea cu care începe orice acțiune de informare; după ea urmând: comunicarea informațiilor, verificarea, studierea și exploatarea lor, apoi sinteza, cu concluziile care ne duc la măsurile ce trebuie să le luăm în raport cu situația.

Pentru că această operațiune – de culegere - este cea mai grea și stă la baza acțiunii preventive a Poliției, o vom analiza în detaliu, pentru a vedea în ce constă și cum trebuie organizată de poliție, pentru a da maximum de profit.

Organizarea ei nu revine însă unui polițist izolat, ci unui organ de poliție, care are mijloace suficiente cu care să răspundă cererilor unei asemenea operațiuni.

Culegerea se face prin informatori, agenți, rezidenți și orice polițist care are posibilitatea să facă acest oficiu.

Procedeele de culegere sunt multiple și le vom înșira mai jos, pentru a ne face o idee de posibilitățile în materie de informare:

1. Cel mai simplu și ușor procedeu este observarea personală; un agent pregătit putând trage maximum de profit prin:

- participarea ca simplu spectator la diferite întruniri, manifestări;
- exercitarea unui comerț ambulant, în apropierea sau în interiorul unei instituții sau întreprinderi, de stat sau particulare;
- angajarea în serviciu la persoanele sau instituțiile vizate;
- angajări de discuții – în aparențe inofensive -, cu funcționari vizați sau cu cei care lucrează în întreprinderi, putându-i astfel apropia și căpăta colaboratori involuntari, inconștienți și gratuit.

2. Cele mai prețioase și mai sigure informațiuni se obțin însă prin colaboratori conștienți – angajați treptat -, la început câștigându-le prietenia, apoi angajându-i în chestiuni de la care nu mai pot deroba, fără riscuri capitale.

3. Urmează apoi presa și orice publicație, care – deși sunt mijloace de informare comode și în aparență fără importanță -, dau de cele mai multe ori rezultate surprinzătoare; ele publicând chestiunile care pot fi de mare importanță pentru un informator.

4. Când nevoia impune să obținem chiar documente originale sau copii, se recurge atunci la:

- procurarea lor de la funcționarii care obișnuiesc să lucreze acasă; agentul angajându-se într-un serviciu care să-i permită accesul în casă

- furtul valizelor sau pachetelor cu corespondență secretă, pe timpul transportului, atât de la organele poștale cât și de la curieri

- violarea corespondenței în timpul transportului; curierul, în loc să o predea imediat la destinație, o dă mai târziu, în care timp plicurile au fost violate, iar corespondența fotografiată sau copiată – fără să se lase urme

- deschiderea, cu chei false, a dulapurilor și birourilor slabe, în care – din neglijență - se păstrează arhiva secretă

- întrebuințarea narcoticelor și chiar a violențelor pentru a obține un document de mare valoare.

5. În fine, indiscrețiile - de orice natură - sunt izvoare prețioase pentru un informator dibaci, deoarece:

- din convorbiri telefonice și telegrame în clar, se pot scoate date uimitor de importante

- din discuțiile în public sau în familie – mai ales în cercul femeilor –, unde se pot face indiscreții, care să dea în vileag chiar secrete importante de Stat.

Acestea sunt procedeele de culegere, pe care le-ar putea întrebuința un informator.

Referindu-ne acum la una din aceste posibilități de informare, este ușor de imaginat un caz, pentru a vedea cum trebuie să lucreze un polițist însărcinat să execute o operațiune de culegere.

Exemplu:

- „Lucrătorii fabricii X au fost aceia care au comis actele cele mai violente pe timpul insurecției legionare“
- „Sunt informații că în cadrul lor se organizează echipe de terorism“.

Problema care se pune pentru Poliție este alegerea unui agent care să culegă informații asupra acestor echipe (compunere și planul lor de lucru).

Ne trebuie, deci:

- un agent care să trăiască în mijlocul lucrătorilor și care să cunoască una dintre meseriile fabricii X
- un curier care să ia contact cu agentul la anumite epoci, pentru a primi informațiile
- o casă conspirativă, unde să se întâlnească curierul cu agentul.

Cum găsim acest agent?

Îl căutăm în interiorul fabricii sau în afară?

În fabrică este riscant. Violența constatată aici în timpul insurecției ne pune în gardă că o încercare este periculoasă; deci, agentul trebuie căutat în afară, înlesnindu-i un angajament în fabrică.

El va trebui instruit asupra misiunii ce va avea, atrăgându-i-se atenția că:

- nu va face nimic până nu va căpăta încrederea lucrătorilor
- trebuie să fie exemplu în toate manifestările
- la orice mișcare a lucrătorilor să se dea de partea lor pentru a-i câștiga
- va începe lucrul atunci când i se va da ordin

- toată activitatea lui – când va începe lucrul - nu se va rezuma decât să asculte convorbiri, pe care le va comunica curierului la un pahar de vin fie într-o cârciumă oarecare – dacă prezintă garanție -, fie într-o casă conspirativă aparte.

În nici un caz agentul nu se va apropia de Poliție.

În fine, o serie de măsuri care să asigure discreția la maximum.

Dacă luăm A luat parte la exemplu, corespunzător unui A luat parte la procedeu de culegere de informații – fie el chiar similar primului -, vom găsi o altă serie de măsuri ce trebuiesc luate, pentru a asigura buna reușită a acțiunii polițienești.

Deci nu avem șabloane, nu avem cazuri tip, chiar dacă se aseamănă chestiunile.

Pentru fiecare caz în parte, polițistul face mai întâi o analiză amănunțită și apoi ia măsurile dictate de moment, fără să se grăbească sau să se gândească la soluția dată unei chestiuni similare.

Numai dacă culegerea de informații este asigurată, ochii poliției sunt deschiși și poate oricând să ia măsuri la timp, care să asigure ordinea și siguranța internă.

IV. ACȚIUNEA DE INVESTIGARE ȘI URMĂRIRE

Este o operă de poliție, care revine în cea mai mare măsură polițistului izolat, polițistului care are sau nu în primire un obiectiv.

Este acțiunea care verifică cu adevărat arta pe care o desfășoară un polițist.

Discreția, perseverența, prudența, curajul, spiritul de sacrificiu, tăria de caracter și sângele rece sunt calități care nu trebuie să lipsească polițistului în acțiunea de investigare și urmărire.

Numai cine le posedă poate să răspundă dezideratelor:

- să vezi și să auzi, fără să fii văzut și auzit

- să dormi și, totuși, să vezi

- să fii prezent și totuși să pari absent.

Un polițist - de orice grad și în orice împrejurare s-ar găsi – nu trebuie să uite că investigația – chiar fără motiv - și urmărirea unei chestiuni care l-a frapat într-o împrejurare oarecare poate da rezultate nebănuite.

La petreceri, pe stradă, la reuniuni, la teatru, baluri etc. polițistul trebuie să fie numai ochi și urechi și să înregistreze totul.

Nu va raporta imediat totul, dar se va documenta personal și va da rezultatul atunci când certitudinea nu mai poate fi tăgăduită.

Deci, polițistul poate face investigațiuni și urmăriri:

- fie din ordin, când i se dă un obiectiv;
- fie din inițiativă proprie, când descoperă personal ceva suspect.

Tehnica acestor operațiuni este simplă, execuția însă depinde de polițist și de arta pe care o desfășoară.

Pentru lămurire, vom încerca să vedem printr-un exemplu cum se execută o urmărire:

Exemplu:

Stând la masă într-o bodegă, un polițist aude la o altă masă în apropiere o convorbire în șoapte:

„- Trebuie să-mi dai o fotografie după el...

- Nu pot, n-am cum să-l iau; dar dacă... eu nu știu cum să fac..., lasă-mă...“.

Convorbirea a încetat brusc, cel care a dat răspunsul neclar s-a ridicat repede și a plecat.

iată, deci, pentru polițist o problemă din care, pentru moment, i s-a prezentat ca obiectiv acești doi indivizi.

Ce trebuie să facă? Să raporteze imediat sau să înceapă urmărirea lor?

Nu-i cazul de raport, pentru că nu are ce să raporteze, dar trebuie să înceapă imediat urmărirea pentru a descoperi:

- unde locuiesc;
- cine sunt cei doi indivizi;
- dacă au sau nu funcții la stat;
- ce ocupații au, originea etnică, legături familiare sau de prietenie.

Aceasta este prima hotărâre ce a luat imediat polițistul, pentru a preciza anumite date în legătură cu descoperirea făcută.

După ce stabilește cele de mai sus, într-un moment de răgaz, începe să studieze problema ce i s-a prezentat pentru a vedea:

- dacă urmărirea o face travestit sau nu;
- dacă are nevoie de ajutoare sau nu;
- care mai sunt locurile frecventate de cei doi indivizi;
- cu cine mai au ei contacte etc.

În fine, ia o serie de măsuri cere să-i asigure o completă discrețiune; chestiunea aceasta putând foarte bine să fie o eroare de interpretare, care – dacă ar fi descoperită – ar aduce neplăceri.

Deci, prudență, perseverență și mai multă judecată.

Orice operațiune pripită fiind sortită la insucces.

V. DESCINDERI – PERCHEZIȚII – ARESTĂRI

Când investigațiunile și urmărirea polițienești au fost bine îndrumate, rezultatele lor duc de cele mai multe ori la nevoia de a vedea ce se petrece într-o casă sau

instituție și atunci se recurge la descindere, care nu dă rezultate, decât dacă este inopinată.

Descinderea constă din:

- o percheziție la locul vizat și
- cercetări și arestări, dacă va fi cazul.

Pentru a vedea drepturile polițiștilor în asemenea operațiuni, vom analiza în cadrul legii fiecare operațiune în parte – percheziția și arestarea.

1. Percheziția

a) Percheziția domiciliară se face numai de judecătorul de instrucție, cu avizul procurorului (art. 246 pr. pen.)⁷.

„Art. 246 pr. pen. – Perchezițiile domiciliare nu se pot face decât de judecătorul de instrucție sau în prezența sa, conform dispozițiilor art. 208.

Cu toate acestea, perchezițiile se pot face de un ofițer de poliție judiciară, delegat de judecătorul de instrucție, în caz de urgență și când este împiedicat de a proceda el însuși.

Percheziționarea corporală se face în conformitate cu dispozițiile art. 208“.

b) Judecătorul de instrucție – în caz de urgență – poate delega un ofițer de poliție judiciară (art. 246 pr. pen.).

c) Ofițerul de poliție judiciară – la rândul lui – nu poate executa o descindere fără să aibă autorizația judecătorului de instrucție (art. 246, al. 2 pr. pen.).

d) La infracțiunile flagrante și în cazuri urgente, perchezițiile se pot face și fără această autorizație (art. 220 pr. pen.).

„Art. 220 pr. pen. – În toate cazurile flagrante de crimă sau de delict, ofițerul de poliție judiciară are dreptul să facă percheziții domiciliare și să efectueze cercetări.

Procese verbale de constatarea infracțiunii se înaintează Ministerului Public, în

cel mult trei zile de la comiterea infracțiunii, împreună cu corpurile delictive și cu cei reținuți pentru cercetare.

În cazurile prevăzute de art. 226, procurorul trebuie să se conforme dispozițiilor din acel articol.

În materie de contravenții flagrante și nepedepsite de lege, numai cu amendă, ofițerul de poliție, o dată cu constatarea faptului încasează de la contravenient amenda, dacă acesta declară că își recunoaște vinovăția și voiește a nu mai fi supus judecății, declarație care se consemnează în procesul-verbal.

În acest caz, amenda este minimum prevăzut de lege. Contravenientului i se eliberează dovadă dintr-un carnet special cu cotor“.

e) Cu ocazia percheziției, dacă bănuitul este absent, perchezițiunea se face în fața unui membru din familie și se încheie procesul-verbal de descindere în prezența acestuia și a martorilor asistenți (art. 247 pr. pen.).

„Art. 247 pr. pen. – Dacă inculpatul este deținut, orice percheziție la locuința sa se face în prezența lui sau a unui împuternicit și, dacă nu este posibil, în prezența unui membru al familiei. Când percheziția se face de un ofițer de poliție judiciară, care nu este magistrat, asistența a doi martori este obligatorie. Dacă inculpatul este liber, el este chemat să asiste la percheziție, fără încunoștiințare prealabilă“.

f) Deși legea prevede că nici o percheziție nu se poate face în interiorul unei case între orele 20 și 6 decât de judecătorul de instrucție în persoană, totuși în împrejurări excepționale se pot face descinderi între aceste ore și de ofițerii de poliție judiciară, dar numai pe baza unei autorizații legale și când interesele superioare de stat impun urgența (art. 249 pr. pen.).

„Art. 249 pr. pen. – În afară de crimă sau delicat flagrant, nici o percheziție nu se poate face de la ora 20 până la ora 6, în interiorul unei case, contra voinței celui ce o locuiește, decât de judecătorul de instrucție în persoană.

Percheziția începută ziua se poate continua și în timpul nopții.

Perchezițiile se pot efectua în timpul nopții în hoteluri, hanuri, cârciumi și, în genere, în locale deschise publicului, chiar în orele când vor fi închise“.

g) Este interzis ofițerului de poliție judiciară ordinară de a se introduce într-un stabiliment militar sau în casa vreunui militar, dacă nu este însoțit de un ofițer de poliție judiciară militară (art. 164, al. 2, C.J.M.).

„Art. 164, al. 2, C.J.M. ...

Asemenea, ofițerii poliției judiciare ordinare nu se pot introduce în casa unui militar activ, într-o cazarmă, serviciu sau stabiliment militar, decât însoțiți de un ofițer al poliției judiciare militare.

Pentru toate acestea se va obține autorizația procurorului militar respectiv“.

*

Deci, nici o descindere fără ordin și fără respectarea strictă a legii. Orice călcare și abatere aduce grave prejudicii morale instituției din care face parte polițistul și compromite de cele mai multe ori o acțiune polițienească de mare valoare.

2) Arestările

Ofițerii de poliție judiciară pot reține – pentru cercetări – pe orice bănuț, numai un anumit timp (art. 207 pr. pen.).

„Art. 207 pr. pen. – Reținerea pentru cercetări prevăzută în articolul precedent nu poate dura mai mult de 24 de ore, sub sancțiunea pedepsei prevăzută de Codul Penal pentru delictul de arestare ilegală.

În cazurile complicate, dacă cercetarea necesită un timp mai îndelungat, reținerea pentru cercetări nu se poate prelungi decât cu autorizația procurorului tribunalului sau, în cazurile extrem de urgente, a judecătorului de pace. Reținerea astfel prelungită nu poate depăși trei zile, sub sancțiunea prevăzută mai sus.

În procesul-verbal de cercetare se face mențiunea de ziua și ora când a început reținerea pentru cercetări, de motivele care au determinat-o, precum și de data și ora liberării, dacă s-a făcut mai înainte de trimitere la parchet.

Dacă învinuitul reținut se găsește în cazul art. 206, punctul 1, și e necesară o autorizare de a proceda la cercetări, ea se cere imediat, continuând provizoriu deținerea în condițiunile de mai sus.

În toate cazurile de reținere pentru cercetări, minorii se țin separat de adulți, de asemenea femeile separat de bărbați“.

Orice întârziere este abuz și va fi aspru sancționată.

*

În concluzie, ofițerul de poliție judiciară trebuie să știe că:

- pentru o descindere trebuie să aibă o delegație;
- operațiunea se bazează pe discreție absolută;
- descinderile nu se pot efectua decât pe baza unei autorizațiuni legale;
- pentru cazuri excepționale, care necesită urgență, la crime sau flagrant delict, descinderile se pot face și fără autorizație.

3) Organizarea lucrului la locul descinderii este tot o operă de poliție:

- a) În raport cu importanța descinderii, polițistul își organizează echipa de descindere formată din: comisari, agenți, trupă, pe care o transportă cu mașina auto;
- b) Transportul se oprește la circa 150-200 metri de locul unde urmează a se face descinderea și se alege un loc de staționare cât mai ascuns;
- c) Un comisar sau un agent fac recunoașterea casei și identifică în special intrările și ieșirile;
- d) După identificare, se împart misiunile:
 - pentru personalul polițienesc și trupa ce ocupă intrările și ieșirile din fața și

spatele clădirii;

- pentru personalul care intră în casă pentru percheziție și arestări.

Numai după aceea se începe percheziția de la ultimul etaj spre parter;

e) Cu această ocazie, ofițerul de poliție judiciară face și percheziții corporale și identificări. Persoanele dubioase sunt invitate la poliție pentru cercetări, unde nu pot fi reținute mai mult de 24 de ore;

f) Obiectele ce urmează a se ridica (corpurile delictelor) se inventariază și se trec într-un proces-verbal. Aceste obiecte, împreună cu dosarul și persoana bănuită, se trimit în termen de 24 de ore parchetului și numai dacă este nevoie se cere, prin parchet, deținerea pe un termen ce nu poate depăși 72 de ore;

g) Rezultatul descinderilor se raportează – printr-o notă de serviciu – șefului direct, la două ore după executare;

h) Persoanele ridicate pentru cercetări și în contra cărora nu sunt probe de vinovăție urmează a fi lăsate în libertate, dar numai după o aprobare expresă a celui care a ordonat descinderea.

*

Am găsit necesar să dau aceste lămuriri deoarece în repetate rânduri am făcut constatarea tristă că mulți polițiști nu cunosc mecanismul descinderilor și importanța lor și fac greșeli care atrag de foarte multe ori:

- sau compromiterea operațiunii;

- sau punerea poliției într-o situație ridicolă.

Întârzierea sau neexecutarea la timp a unei descinderi este cea mai gravă situație în care se poate pune un polițist, interese superioare de stat neputând fi grav atinse din cauza unei neglijențe.

VI. REPARTIZAREA MIJLOACELOR

Am spus că polițistul trebuie să facă știință din meseria lui și o face ori de câte ori analizează o problemă pentru a scoate în evidență obiectivele de urmărit.

Am spus că polițistul face și artă; dar artă face numai atunci când știe cum să dozeze și să dispună mijloacele, ca să culeagă informațiuni asupra unui obiectiv cu maximum de profit și cum să întrebuițeze disponibilitățile.

Ca să se poată obține însă toate acestea, trebuie ca de la început mijloacele polițienești să fie grupate pe probleme, iar, în cadrul fiecărei probleme, pe categorii de obiective, fără a scăpa din vedere aptitudinile personalului și principiul specializării funcțiilor.

Vom avea atunci, pentru fiecare problemă și categorie de obiective, grupe și echipe de agenți, cu organizare și număr variabil, după importanța problemelor și obiectivelor.

Vom avea specializare a funcțiilor care ne va aduce maximum de randament.

Ținând seama că majoritatea problemelor și categoriilor de obiective au puncte și elemente asemănătoare, atât în structura lor, cât și în forma în care se prezintă poliției, cu această organizare vom putea – ori de câte ori va fi nevoie de întărirea acțiunii asupra unei probleme, sau a unei categorii de obiective - să recurgem la disponibilitățile create de lipsa momentană de importanță a unei alte probleme.

Vom face, astfel, ceea ce am numit dozare de mijloace și vom da totdeauna o întrebuițare rezervelor constituite din disponibilități.

Nu trebuie să uităm însă niciodată că:

Problemele sunt chestiuni complexe, ce revin numai autorităților polițienești care:

- le studiază și le disecă după o directivă dată de organul de conducere, pentru a

repartiza misiunile;

- le sintetizează pentru a vedea gradul de importanță și în ce măsură interesează Siguranța Statului.

Obiectivele sunt elemente simple, care revin personalului de poliție inferior și izolat – grupelor, echipelor și agenților – ce execută lucrul brut, dar la care trebuie avut în vedere că:

- nu se poate repartiza unui polițist (agent) decât cel mult două obiective și nicidecum o problemă;

- se pot îndruma asupra unui obiectiv mai mulți polițiști deodată, atunci când importanța cere.

VII. PREGĂTIREA PERSONALULUI

Din toată expunerea făcută – de la începutul acestor îndrumări – o singură idee se desprinde clar, „că acțiunea poliției se reazemă pe cultura generală și pregătirea profesională a personalului de toate gradele“:

- o pregătire generală, care să-i dea posibilitatea polițistului de a ataca orice problemă, din orice domeniu;

- o pregătire profesională, care să-i dea posibilitatea să facă artă din meseria lui.

a) Prima pregătire se obține prin studiile secundare și universitare, titrații fiind aceia care să îngroașe rândurile poliției;

b) A doua pregătire se obține prin școlile profesionale ce trebuie să ia ființă – atât în cadrul Direcțiunii Generale, cât și în cadrul tuturor autorităților polițienești din țară – și prin practica la care să fie obligat zilnic.

Niciodată – oricâte școli și practică ar face – un polițist nu se poate considera pregătit.

Numai studii continui, cercetările și practica zilnică îi vor îmbogăți cunoștințele cu chestiuni noi și îi vor forma și cimenta calitățile de bun polițist.

Orice polițist – într-un post de conducere – nu trebuie să uite datoria de conștiință de a veghea la pregătirea sa și a subalternului, care trebui oricând să-l înlocuiască.

Fiecare inspectorat regional de poliție, fiecare chestură, fiecare poliție, comisariat sau detașament de poliție trebuie să fie o școală.

Să nu-și închipuie un funcționar de poliție că, terminând școala pregătitoare profesională și specială, nu mai are nevoie de studii noi.

Toată cariera este un studiu și o școală care nu se va termina decât la pensie.

Îmbogățirea cunoștințelor generale și completarea celor profesionale trebuie să fie preocuparea zilnică a unui funcționar care s-a înregimentat în cadrele poliției.

Legile și regulamentele care vizează ordinea și siguranța internă, studiile și orice carte cu subiect polițiste, romanele cu caracter polițist, cărțile cu subiecte de spionaj, dosarele justiției, cronicile judiciare din ziare, filmele cinematografice sunt documente care nu pot scăpa cercetărilor unui polițist.

El trebuie să alerge totdeauna după senzațional, după ceva nou.

Atrag îndeosebi atenția asupra datoriei fiecărui funcționar de poliție:

- de a cunoaște la perfecție orice lege care se referă la ordinea și siguranța internă;
- de a poseda în biblioteca lui toată colecția de legi ce interesează ordinea și siguranța statului.

Consultarea lor zilnică și studierea principiilor ce le stau la bază este singura documentare care împiedică pe polițist de a greși și îi dă posibilitatea de a-și

executa meseria în mod reflex.

VII. PLANUL DE LUCRU

Am arătat – în cadrul capitolelor precedente – că niciodată un polițist nu începe o acțiune până când nu judecă bine problema și nu-și face un plan.

O operațiune începută fără o prealabilă pregătire este sortită să cadă deoarece polițistul care a plecat la misiune într-o astfel de situație lucrează ca și când ar fi legat la ochi.

În ce constă această pregătire?

Să analizeze ce are de făcut, adică să-și facă planul de lucru.

Elementele pe care trebuie să le analizeze pentru a stabili un plan de lucru, ori de câte ori ni se prezintă o problemă de rezolvat, sunt următoarele:

- misiunea (însărcinarea primită);
- situația generală a problemei ce se pune și caracteristicile ei;
- repartiția mijloacelor de care se dispune pentru urmărirea problemei;
- execuția propriu-zisă a operațiunii polițienești;
- exploatarea informațiilor, urmărirea și descinderile;
- rapoartele ce se fac, forma și mijloacele prin care se transmit (telefon, telegraf, curier, poștă etc.);
- dări de seamă, dacă este cazul.

Disecând pe fiecare în parte pentru a vedea ce poate scoate un polițist din analiza lor, vom ajunge pe nesimțite la drumul ce trebuie urmat de el, pentru urmărirea oricărei probleme.

Astfel:

1) Misiunea

Analiza acestui element începe totdeauna prin întrebarea: despre ce este vorba? Ce avem de făcut?

Gândind mult asupra acestor întrebări puse pentru problema ce ni s-a dat, vom ajunge să stabilim:

- conduita de urmat;
- când urmează să înceapă lucrul și în ce ritm;
- dacă chestiunea se atacă imediat sau după un timp de supraveghere etc., etc.

În concluzie, polițistul își stabilește primele jaloane pentru operațiunea ce va urma să execute.

2) Situația generală a problemei ce se pune și caracteristicile ei.

Aici va trebui să stabilim cum se prezintă în spațiu problema pusă:

- dacă este o chestiune periculoasă;
- dacă organele ei sunt grupate sau nu și cum sunt dispuse;
- cum se poate pătrunde acolo;
- e cazul de căutat informatori în sânul ei sau îi aducem noi din altă parte;
- are elemente periculoase etc., etc.

Iată deci, o nouă serie de elemente care, însumate cu primele, ne dau o orientare clară asupra acțiunii de urmat.

3) Repartiția mijloacelor.

Este operațiune ușoară, dacă am analizat bine primele două, deoarece – cunoscând nevoile și valoarea lor – putem plasa mijloacele după importanța obiectivelor.

4) Execuția.

Constituie opera polițistului și nu poate începe până nu s-au judecat elementele de mai sus.

Aici se vede arta, aici se vede cultura adevăratului polițist care, în acțiunea ce desfășoară, trebuie să ia hotărâri în mod reflex.

Perseverența, discreția și prudența joacă un rol capital în execuția acțiunii de polițist.

5) Celelalte elemente din planul de lucru sunt în general cunoscute și am mai vorbit de ele, deci nu ne oprim asupra lor.

Ne vom opri însă să analizăm capitolul, rapoartele și modul cum se transmit.

a) Rapoartele.

Pot fi:

- cu text convențional și
- cu text clar.

Cele mai recomandabile pentru poliție sunt cele convenționale, ele putând asigura discreția pe orice cale ar fi transmise.

Transmiterea se face prin: telefon, telegraf, curier, radio etc.

Discreția ne obligă ca, ori de câte ori întrebuițăm telefonul și telegraful, să facem uz de textul convențional.

Forma raportului interesează de asemenea pe orice polițist. Ea nu poate fi oricum, ci trebuie să cuprindă în general trei părți:

- prima parte - punerea în scenă, pentru ca cel ce primește raportul să vadă de la început despre ce este vorba;
- a doua parte cuprinde o analiză a evenimentelor;
- a treia parte - concluziunea, părerea, cu impresiunile personale, și propunerile, care nu trebuie să lipsească din raport, oricare ar fi gradul polițistului ce-l face.

*

Închei aceste recomandări – pe care le consider o modestă incursiune în domeniul vast al Poliției – și rog insistent pe toți colaboratorii mei – de la agent până la cel mai superior polițist (sic!) – să le analizeze cu toată atenția, sugerându-mi orice idee două, pentru a le completa.

Nu sunt călăuzit decât de sentimentul datoriei, de a așeza această mare și importantă instituție din stat la locul pe care-l merită, dar pe care l-a pierdut din cauza unor greșeli condamnabile ale foștilor ei conducători.

Poliția a fost și trebuie să rămână a doua instituție de ordine din stat, după armată.

DIRECTOR GENERAL,

General de divizie Leoveanu

(ANR, fond DGP, dosar 175/1941, f. 41-62).

78 - 1942 ianuarie 3, București – Notă a SSI pe marginea evoluției economiei României în anul 1941.

S.S.I.

3 ianuarie 1942

32478

N O T Ă

Sinteză asupra situației economiei românești în anul 1941

Dezorganizată ca urmare a pierderilor teritoriale din 1940, economia românească a întâmpinat, în cursul anului 1941, o altă serie de dificultăți izvorâte din starea de război din Europa și apoi din intrarea țării noastre în lupta contra bolșevismului.

Să cercetăm, pe rând, situația în diferitele sectoare de activitate economică:

Agricultura

Agricultura s-a bucurat de o atenție specială din partea guvernului. S-au luat măsuri pentru a se asigura brațele de muncă necesare, prin descentrări temporare și punerea la îndemâna proprietarilor a brațelor de muncă din cadrele armatei; s-au adus din Germania mașini agricole și îngrășăminte chimice; s-au deschis credite pentru aprovizionarea cu semințe selecționate; s-a adus din Germania sfoară de hârtie pentru legatul snopilor și s-au făcut înlesniri la importul sacilor.

Grație acestor măsuri s-a izbutit a se însămânța, în genere, suprafețe mai mari decât cele din anul precedent și uneori chiar s-a depășit suprafața prevăzută în planul de cultură.

Totuși, din cauza condițiilor climaterice nefavorabile (primăvară rece și ploioasă, vară secetoasă și ploi neîncetate tocmai în timpul culesului), cum și din cauza

relei repartiții a brațelor de muncă, s-au înregistrat rezultate mai slabe decât cele așteptate, dar mult mai bune decât cele din 1940.

În tabloul de mai jos se arată întinderile prevăzute în planul de cultură pe anul 1941, întinderile realizate și producția probabilă, față de situația din anul precedent. (Datele se referă la situația din teritoriul rămas României după cedările din anul 1940)⁸.

După cum se vede, au fost însămânțate suprafețe mai mici decât cele prevăzute în plan pentru: orz, secară, floarea soarelui, rapiță și fasole. În schimb celelalte culturi au depășit planul.

Producția din anul 1941 este încă mult superioară celei din anul 1940, cu excepția orzului și porumbului, care au dat producții inferioare.

La aceste cifre trebuie adăugate cele referitoare la producția din Basarabia și Transnistria. Cercurile economice particulare nu cunosc însă date precise cu privire la recolta din teritoriile eliberate. Se știe doar că ea este satisfăcătoare și că depășește nevoile locale (comprimate de altfel în minim), astfel că va rămâne un excedent care va putea acoperi deficiturile din unele regiuni ale României (în special recolta de porumb a fost compromisă în regiunile de munte, unde n-a mai avut timpul să se coacă).

Până în august-septembrie, situația recoltei părea destul de satisfăcătoare, îngăduind nu numai acoperirea tuturor trebuințelor interne până la recolta viitoare, dar și un export destul de însemnat.

Din cauza vremii nefavorabile însă însămânțările de toamnă nu s-au putut face decât în mică parte.

Autoritățile recomandaseră agricultorilor să lase porumbul pe câmp cât mai mult, ca să se usuce. Din această cauză, țăranii n-au putut ara terenurile acoperite cu culturi de porumb, terenuri care urmau să fie însămânțate cu grâu de toamnă. Când au început în sfârșit să culeagă porumbul, era prea târziu. Ploile, frigul și apoi ninsoarea și înghețul n-au mai permis efectuarea muncilor agricole.

Mulți agricultori au rămas cu ogoarele nearate, alții au arat, dar n-au mai putut semăna. Sămânța de grâu, pregătită din vreme, nu mai poate fi folosită nici ca hrană (deoarece este tratată cu sulfat de cupru contra mazării) și nici nu poate fi folosită pentru însămânțările de primăvară (deoarece grâul de toamnă semănat

primăvara nu dă rod, decât dacă e tratat prin mijloace științifice, lucru greu de realizat la noi).

Așa fiind situația, a fost nevoie să se ia severe măsuri de raționalizare a consumului de pâine și de control al circulației grâului, pentru ca din recolta de anul acesta să rămână și o rezervă pentru anul 1942-1943, când ne putem aștepta la o recoltă slabă de grâu.

Industria

Industria românească a întâmpinat mari piedici în activitatea ei, din următoarele cauze:

1. Consecințele cesiunilor teritoriale din anul 1940, care au dezorganizat producția, despărțind unele fabrici de sursele lor de aprovizionare și alte fabrici de debușeele lor normale.
2. Pierderea unor materii prime rămase în teritoriile cedate;
3. Producția agricolă deficitară din anul 1940;
4. Dificultăți la aprovizionarea de peste granițe, din cauza extinderii războiului;
5. Sarcini fiscale și sociale mai mari;
6. Lipsă de credite;
7. Insuficiența mijloacelor de transport;
8. Insuficiența brațelor de muncă specializate, ca urmare a concentrărilor, mobilizării și acțiunii de românizare;
9. Prețurile stabilite adesea la un nivel nesatisfăcător.

Cifre cu privire la producția industrială lipsesc, mai ales în ce privește situația în al doilea semestru al anului curent, deoarece s-a socotit că în vreme de război aceste cifre constituie un secret.

În domeniul industriei extractive, activitatea a întâmpinat dificultăți din cauza lipsei de materiale. Industria petroliferă s-a văzut, producția scăzând mereu, din

cauza lipsei de materiale de sondă. Germania n-a fost în măsură să furnizeze suficiente materiale, iar din alte țări n-a fost posibil să se aducă. Numai din Ungaria s-a mai importat câte ceva.

În perioada ianuarie-iunie 1941, s-au extras 2 603 487 tone țiței față de 3 044 584 tone în perioada corespunzătoare din anul 1940. Producția în general a continuat să fie inferioară celei de anul precedent. Dovadă este și scăderea cantităților de produse petroliere puse în consumul intern. În adevăr, în perioada ianuarie-octombrie 1941 au fost puse în consumul intern 1 468 723 tone produse petroliere, față de 1 565 957 tone perioada corespunzătoare din anul precedent.

În celelalte domenii ale industriei extractive – industria aurului, cărbunelui, minereurilor metalifere – s-au înregistrat de asemenea scăderi de producție față de anul 1940, atât din cauza pierderilor teritoriale, cât și din cauza dificultăților de aprovizionare cu materiale de exploatare, materiale care erau în vremuri normale importate cu destulă înlesnire.

Industria de transformare a înregistrat de asemenea scăderi de producție, atât în sectorul articolelor fabricate pe bază de materii prime importate, cât și în acela al celor fabricate cu materii prime indigene.

Dovada o avem în faptul că și cantitățile de mărfuri puse în consum sunt mai mici decât în anul 1940, după cum reiese din cifrele de mai jos:

■

	10 mai 1941	10 luni 1940 (cantități în tone)
Ciment	262 240	308 426
Zahăr	56 417	90 977
Făină	373 199	607 376
Ulei comestibil	18 178	17 755
Acizi grași	4 544	3 850

■

Fără să fim în măsură să dăm cifre privitoare la producția metalurgică și textilă, putem afirma că și acestea au înregistrat scăderi destul de importante, nu numai din cauza pierderilor teritoriale din anul trecut, dar mai ales din cauza lipsei de materii prime.

Dovada o avem în faptul că importul de fier brut și semifabricat a scăzut de la 23 594 tone în perioada ianuarie-iunie 1941, față de 32 736 tone în aceeași perioadă, de la 15 315 la 7 292 tone.

Pe piață s-a resimțit lipsa articolelor textile și metalurgice, cu atât mai mult cu cât cea mai mare parte din producția fabricilor a trebuit să fie destinată armatei.

În aceeași situație se află și industria de pielărie, care, lipsită de piei din cauza raționalizării tăierilor de vite, lipsită de materii tanante, din cauza imposibilității importului din țările sud-americe, din Iugoslavia și din Grecia, a trebuit să execute mari comenzi pentru armată, fiind astfel obligată să negligeze aprovizionarea pieței.

Transporturile

Dificultăți mari au fost întâmpinate în cursul anului 1941 la efectuarea transporturilor, din cauză că majoritatea mijloacelor de transport a trebuit să fie pusă la dispoziția armatei.

Căile ferate au fost supra-aglomerate cu transporturi militare, astfel că disponibilitățile de vagoane pentru transporturile civile, de mărfuri și de călători, au fost mult inferioare cererilor. Din cauza deficienței transporturilor a avut mult de suferit industria și comerțul, care nu s-a putut aproviziona la vreme.

Parcul de locomotive și vagoane CFR s-a dovedit cu totul insuficient mai ales în perioada marilor operațiuni militare de peste Prut. După căderea Odessei, situația s-a ameliorat întrucâtva, fără însă să devină mult mulțumitoare.

Căraușia mecanică pe șosele a fost aproape cu totul sistată, din cauza rechiziționării autocamioanelor și autobuzelor.

Transporturile pe apă, care au un rol puțin important în traficul intern, însă îndeplinesc o misiune de mare importanță în traficul de export, au fost profund

influențate de mersul războiului. Transporturile maritime au fost cu totul sistate din momentul extinderii războiului în Balcani, iar transporturile fluviale au fost întrerupte pe Dunărea de Jos de la începutul campaniei contra rușilor, până la izgonirea acestora din Basarabia.

Comerțul interior

Comerțul interior a fost mult stingherit, în cursul anului 1941, din următoarele cauze:

1. lipsă de mărfuri;
2. dificultățile de aprovizionare, ca urmare a deficienței transporturilor;
3. controalele de tot felul, adesea șicanatoare;
4. măsurile de camuflare;
5. sarcini fiscale și sociale mari;
6. românizarea întreprinderilor și personalului;
7. lipsa de credite.

Din cauza dificultăților înșirate mai sus mulți comercianți au lichidat întreprinderea lor.

În genere, datorită creșterii prețurilor, volumul de afaceri a fost mare, dar câștigurile n-au crescut, ele fiind absorbite de sarcinile fiscale și sociale tot mai mari (impozite, taxe, subscrieri la Împrumut, ajutoare pentru spitale, răniți etc.).

Comerțul exterior

Cifre cu privire la schimburile noastre cu străinătatea nu s-au mai dat publicității din iunie 1941, adică de la intrarea în război.

Atât importul cât și exportul au scăzut însă mult cantitativ, fiind sporit pe alocuri numai ca valoare, datorită creșterii prețurilor. Comerțul nostru de export este îndrumat în proporție de 70-80% către Germania. Restul este îndrumat către

Italia, Elveția, Suedia, Danemarca, Slovacia, Protectoratul Boemiei și Moraviei etc.

Importul vine de asemenea în cea mai mare parte din Germania, restul din țările mai sus menționate.

Balanța comercială este puternic excedentară în favoarea noastră. De fapt, acest excedent nu prezintă pentru noi avantaj, deoarece este alcătuit din devize blocate în conturile de clearing, deviz pe care nu le putem folosi decât pentru a efectua importuri din țările respective. Cum aceste țări nu sunt în măsură să ne trimită mărfuri a căror valoare să fie egală cu aceea a mărfurilor pe care le exportăm, noi rămânem creditori ai străinătății pentru sume mari, care nu se știe când vor putea fi lichidate.

Situația aceasta reiese limpede din aceea că în conturile de clearing ale Băncii Naționale s-a acumulat devize în valoare de peste 18 miliarde lei (la 6 decembrie 1941), devize pentru care Banca Națională a fost obligată să plătească exportatorilor români lei.

Cele 18 miliarde lei reprezintă o valoare importantă dacă avem în vedere faptul că niciodată devizele în conturile de clearing, decontate, nu au depășit suma de 1 miliard lei (la 31 decembrie 1941 ele însumau doar 636 milioane lei).

În consecință, nici din punct de vedere al comerțului exterior, anul 1941 nu este prea favorabil pentru economia românească, deoarece pentru produsele trimise peste graniță nu am primit mărfuri de egală valoare.

Prețurile

În pofida măsurilor luate la noi în scopul stăvilirii urcării prețurilor, acestea au continuat să sporească, nu numai sub regimul plafonării beneficiilor și a maximalizării prețurilor, dar chiar și după intrarea în vigoare a legii din 5 octombrie a.c. privitoare la stabilizarea prețurilor la nivelul celor de la 1 septembrie 1941.

Indicele costului vieții calculat de ziarul economic „Argus” arată, din luna ianuarie până la 15 noiembrie 1941, o scumpire de 57%. Din septembrie 1941 și până în noiembrie 1941, viața s-a scumpit de asemenea cu 10% (deși prețurile trebuiau să fie stabilizate în această perioadă).

De fapt, însă, viața s-a scumpit în proporții mai mari. Indicele general al prețurilor en detail, după un calcul amănunțit, arată însă un spor de peste 100% din ianuarie până în decembrie 1941. Numai în perioada septembrie – decembrie 1941 (adică atunci când prețurile s-ar fi convenit să rămână „înghețate”) indicele arată un spor de aproape 30%.

Chiar autoritățile de resort au acordat unele sporiri de prețuri după 1 septembrie 1941 și după 5 octombrie 1941, astfel că se poate afirma sau că legea stabilizării prețurilor nu a fost aplicată sau că și autorul legii a recunoscut că prețurile nu pot fi „înghețate” la noi atât de ușor.

Capitalurile

Cu toate împrejurările puțin favorabile investițiilor de capitaluri, se constată totuși, în cursul anului 1941, o tendință destul de puternică în sensul plasării capitalurilor disponibile în întreprinderi comerciale sau industriale, în valori bursiere sau în afaceri.

Noile societăți anonime. În cursul anului 1941 s-au constituit în țară 111 noi societăți anonime, totalizând un capital social de 507,4 milioane lei, față de 107 societăți cu un capital de 630,5 milioane lei în anul 1940.

Capitalul german participă la 38 întreprinderi cu un capital global de 308,4 milioane lei, ceea ce reprezintă mai bine de jumătate din capitalurile emise în 1941.

Cele mai multe din noile societăți se ocupă cu operațiuni de import-export sau cu reprezentanțe lucrând cu Germania. Prea puține sunt întreprinderi industriale noi – și, dintre acestea, majoritatea nu reprezintă decât noi forme ale unor întreprinderi vechi.

Sporurile de capitaluri - Alte sume au fost folosite pentru sporuri de capitaluri. În cursul anului 1941, un număr de 64 societăți, al căror capital inițial era de 1 706 milioane lei, l-au sporit la 3 190,8 milioane lei. În realitate, noile emisiuni efectiv vărsate sunt mult mai mici, deoarece cele mai multe din întreprinderi și-au sporit capitalul prin reevaluarea activelor, iar nu prin chemarea acționarilor la noi vărsăminte.

Românizarea întreprinderilor - Alte capitaluri disponibile au fost folosite pentru românizarea unor întreprinderi ce aparțineau evreilor.

În anul 1941 au fost românizate, numai în București, 198 firme individuale, ale căror fonduri de comerț au fost preluate la un preț global de 256,5 milioane lei.

Separat, au fost românizate, tot numai în București, 64 societăți anonime, ale căror capitaluri sociale însumează 1 341 milioane lei.

Bursa - Înlăturarea evreilor din bursă, formalitățile care îngreunează transferul acțiunilor, starea de război și celelalte împrejurări defavorabile au făcut ca tranzacțiile bursiere să scadă mult în anul 1941.

În perioada ianuarie-noiembrie 1941 s-au negociat numai 2 841 012 acțiuni, față de 5 672 142 acțiuni în aceeași perioadă din anul 1940. Tot astfel au scăzut și tranzacțiile cu efecte de stat, însă în mai mică măsură: valoarea nominală a efectelor de Stat însă în mai mică măsură: valoarea nominală a efectelor vândute prin bursă însumează 3 465,2 milioane lei în primele 11 luni din anul 1941, față de perioada corespunzătoare din anul 1940.

Valoarea reală a tranzacțiilor bursiere a evoluat astfel (cifre în milioane lei):

■

	11 luni 1941	11 luni 1940
Acțiuni	2 406,8	3 821,9
Efecte	1 614,5	1 806,8
T O T A L	4 021,3	5 628,7

■

Activitatea bancară - Activitatea bancară a fost mult mai redusă în anul 1941 decât în anul 1940. Limitarea posibilităților de schimb cu străinătatea a avut ca urmare o reducere substanțială a operațiunilor de finanțare a importului și exportului, iar starea de război a impus băncilor aplicarea unei politici de extremă prudență în încheierea operațiunilor de credit. Adăugând repercusiunile sporirii prețurilor și deci a scăderii puterii de cumpărare a leului pe piața internă (ceea ce echivalează cu o devalorizare a monedei) avem explicația prudenței cu care băncile și-au plasat fondurile în diverse afaceri comerciale.

Până în iunie 1941, depunerile la bănci au înregistrat un oarecare spor. Astfel, la cele 18 bănci mari din țară cu capital de peste 60 milioane lei fiecare, depunerile au atins, la 30 iunie 1941, suma de 3 736 milioane lei, față de 3 176 milioane la 31 martie 1941 și 3 076 milioane lei la 31 decembrie 1940. În schimb, portofoliul de scont, care sporise de la 3 334 milioane la 31 decembrie 1940 la 3 811 milioane la 31 martie 1941, a scăzut la 3 690 milioane la 30 iunie a.c.

Din iunie însă, și mai ales după lansarea Împrumutului Reîntregirii, depunerile în marile bănci au început să scadă – e drept, nu în măsură prea mare, iar portofoliul de scont a fost comprimat și el.

Interesant este însă de relevat faptul că depunerile de economii în CEC au sporit în măsură apreciabilă, atingând, la 15 octombrie 1941, suma de 4 736,9 milioane lei, față de 3 292,3 milioane lei la 31 decembrie 1940. În aceeași instituție, depunerile de cecuri au sporit de la 2 095,1 milioane lei (31 decembrie 1940) la 4 041 milioane lei (15 octombrie 1941), dublându-se aproape. Explicația se găsește în avantajele pe care le oferă CEC-ul, în faptul că această instituție atrage mai ales micile depuneri și în aceea că prin intermediul ei se pot face tot felul de plăți fără numerar, ceea ce a îndemnat pe mulți să folosească serviciile CEC-ului pentru a expedia bani dintr-un oraș în altul, în loc de a folosi mandatele poștale care întârzie mult pe drum.

Banca Națională și sprijinirea vieții - Cu toate împrejurările defavorabile, Banca Națională s-a străduit să dea pieței un sprijin cât mai puternic prin credite.

Portofoliul comercial al institutului de emisiune, care totaliza 20 493,9 milioane lei la 31 decembrie 1960, se ridică la 27 146,7 milioane lei la 13 decembrie 1941, ceea ce reprezintă un spor de aproape 7 miliarde lei.

Această creștere se explică prin aceea că în toate operațiunile mari de credit și de finanțare, Banca Națională este aceea care, în ultima analiză, a fost chemată să furnizeze fondurile, fie pe cale directă, fie pe cale indirectă, adică prin deschideri de credite de către instituțiile de credit particulare sau publice.

Banca Națională a trebuit să finanțeze acțiunea de românizare (deschizând un credit de un miliard lei), acțiunea de aprovizionare a armatei, prin Institutul Național al Cooperăției, acțiunea de finanțare a agricultorilor și viticultorilor (prin Creditul Național Agricol), acțiunea de finanțare a industriei (prin Creditul Național Industrial) și a meseriașilor (prin Creditul național Meșteșugăresc).

Desigur că, în ultima analiză, toate plasamentele sporite au provocat o creștere a emisiunii de bilete de bancă.

Finanțe publice

Încasările bugetare, după ce au trecut printr-o perioadă dificilă în primele luni ale exercițiului, și-au revenit, astfel că în perioada aprilie-noiembrie 1941 ele sunt superioare atât celor din perioada corespunzătoare din anul trecut, cât și al evaluărilor.

Iată cum se prezintă aceste încasări (cifre în milioane lei):

	Aprilie-noiembrie 1941	Apr.-nov. 1940	
	Cota evaluărilor	Încasări efectuate	Încasări efectuate
Impozite directe	6 166,7	6 311,2	4 682,5
Impozite indirecte:			
Vămi	2 920,0	4 444,3	4 042,2
Taxe consumație	2 960,0	3 495,4	3 530,2
Cifra de afaceri	5 802,0	8 061,1	5 078,1
Spectacole	66,7	57,1	47,8
Total indirecte	11 748,7	15 997,9	12 698,3

Timbre înregistrate	4 113,3	5 402,4	3 408,9
Excedent C.A.M.	2 575,3	4 613,4	2 479,8
Excedent alte regii	2 338,3	3 223,4	1 865,7
Venituri ordinare			
admin. de ministere	1 724,4	2 275,3	1 867,4
Rămășițe	466,7	821,5	488,3
Total venituri			
ordinare	29 193,4	38 705,1	27 691,6
Venituri speciale	586,7	548,3	624,4
Total general			
venituri ordinare	29 780,1	39 253,4	28 116,0
Bugetul Ap. Naț.	9 136,7	10 624,9	4 970,5
Fondul Aviației și			
Marinei	1 530,0	1 299,3	1 338,0

După cum se vede, cu excepția încasărilor la fondul aviației și marinei și a altor capitole puțin importante, încasările bugetare au depășit cu mult evaluările, fapt care se explică prin creșterea prețurilor.

Poziția monedei

Moneda națională a slăbit mult în cursul anului 1941, din cauza nevoilor excepționale care au impus sporirea emisiunii de bilete.

Biletele de bancă în circulație ating cifra de 94 972 milioane lei la 13 decembrie 1941, față de 64 348 milioane la 31 decembrie 1940. Totalul angajamentelor la vedere se ridică la 124 473 milioane lei la 13 decembrie, față de 79 338 milioane lei în decembrie 1940.

Acoperirea monedei care la sfârșitul anului 1940 era de 40,53 %, scade la 13 decembrie 1941, la 27,44 %.

Înrăutățirea poziției monedei naționale se datorește în cea mai mare parte emisiunilor făcute pentru lichidarea devizelor acumulate în conturile de clearing.

Operațiunea reevaluării stocului de aur al Băncii Naționale, efectuate la 1 aprilie 1941, a avut ca urmare o dezavantajare a exportatorilor români, mai ales a celor ce exportă în Germania și Italia.

Poziția monedei a mai fost slăbită și prin urcarea cursului mărcii de la 49 la 59 lei, cum și prin sporirea cursului lirei italiene cu 2 lei.

Sursă serioasă

Comunicat:

- Președinția Consiliului de Miniștri
- Marele Stat Major
- Ministerul Apărării Naționale
- Ministerul Afacerilor Interne

- Ministerul de Finanțe
- Ministerul Economiei Naționale

(ANR, fond DGP, dosar 31/1942, f. 9-24).

79 - 1942 ianuarie 14, București - Ordin general cuprinzând obiectivele activității informative pentru anul 1942.

STRICT SECRET

14.I.42

Văzut

General. D. I. Popescu

ORDIN GENERAL DE INFORMAȚIUNI

pe anul 1942

PARTEA I

I) Obiectivele activității informative pe anul 1942, ce se pot fixa în prezent, sunt următoarele:

- 1) Populația urbană română
- 2) Populația urbană română și minoritară

- 3) Populația rurală română și minoritară
- 4) Diverși cetățeni cu situațiuni speciale în angrenajul statului, și anume:
 - funcționarii statului, județelor și comunelor
 - funcționarii particulari, liberi profesioniștii și ceilalți intelectuali
 - pensionarii statului
- 5) Comercianții și industriașii
- 6) Meseriașii, muncitorii și lucrătorii; grevele
- 7) Refugiații din teritoriile cedate
- 8) Românizarea
- 9) Situația economică și agricolă
- 10) Curente politico-sociale, și anume:
 - socialismul
 - comunismul
 - legionarismul
 - diverse acțiuni politice interzise
- 11) Iridenta maghiară
- 12) Iridenta ucraineană
- 13) Sectele religioase
- 14) Spionajul, terorismul, sabotajul, alarmismul și defetismul
- 15) Îndemnurile la rebeliuni
- 16) Trecheri frauduloase peste frontieră și incidente de frontieră

17) Informațiuni din țările vecine

18) Starea de spirit a personalului Direcțiunii Generale a Poliției.

II) Fiecare problemă informativă existentă pe teritoriul unei formațiuni polițienești va fi urmărită atât independent, cât și în legătură cu restul problemelor existente sau care se vor ivi ulterior, care în general formează un tot greu de disociat și de tratat aparte, având în vedere indicațiunile următoare:

a) Populația română, refugiații din teritoriile cedate, precum și cetățenii cu situațiuni speciale, vor fi supravegheați din punct de vedere național, politic, agricol, economic, cultural și moral, în legătură cu marile probleme ale neamului și ale zilei, precum și cu celelalte probleme existente pe teritoriul formațiunii respective.

b) Populația minoritară germană, rusă, bulgară, iugoslavă, polonă, turcă, alte naționalități etnice și supuși străini, precum și cetățenii minoritari cu situațiuni speciale vor fi supravegheați în acțiunile lor cu caracter individual caracter individual și colectiv, care ar constitui un pericol la ordinea publică și siguranța Statului.

c) Populația rurală română și minoritară va fi supravegheată în legătură cu acțiunile produse pe teritoriul rural și în același spirit cu prescripțiunile celor două aliniate de mai sus.

d) Românizarea proprietăților și întreprinderilor, de orice categorie, va fi urmărită în cadrul ideii de interes național, social și moral, identificând din timp atât proprietățile și întreprinderile de pe teritoriul urban, care intră în operațiunile de românizare, cât și interesele personale ce s-ar încerca, dăunătoare ideii de bază a românizării.

e) Situația economică și agricolă va fi supravegheată de aproape, pentru a cunoaște în orice moment influențele ce ar avea asupra stării de spirit și a necesităților naționale și pentru a putea contribui eficace, cu mijloacele noastre, la îmbunătățirea acestei situații și la stăvilirea propagandelor dăunătoare.

f) Curente politico-sociale vor fi supravegheate în toate manifestările lor, pentru a se intercepta toate acțiunile ce au consecințe asupra unității de spirit

românesc, considerată actualmente ca cel dintâi comandament al poporului român.

g) Iridentele maghiară și ucraineană, desprinse din categoria grupelor minoritare din cauza importanței și caracterului lor agresiv, vor fi urmărite cu strășnicie, stăvilind orice propaganda periculoasă siguranței Statului și având grijă ca orice represiune să corespundă unei perfecte legalități.

h) Sectele religioase vor fi supravegheate și combătute cu energie, în funcție de ideea că, la adăpostul unor noțiuni religioase de suprafață, se produce în fond o destrămare spirituală a neamului.

În același sens, vor fi supravegheate și sectele tolerate, stăruind ca funcționarea lor să corespundă cu absolută strictețe condițiilor prevăzute în autorizațiunile acordate.

i) Spionajul, terorismul, sabotajul, alarmismul, defetismul, grevele și rebeliunile vor fi urmărite cu toată perseverența, pentru a fi descoperite înainte de producerea unor acte concrete sau de formarea curenților publice, iar la producere se va acționa rapid și hotărât.

Pentru cazurile de spionaj, toate organele și formațiunile Direcțiunii Generale a Poliției trebuie să se conforme următoarelor norme:

- Orice funcționar polițienesc care descoperă existența unui început de spionaj e obligat să raporteze cazul imediat și direct organului superior.

Acesta, apreciind seriozitatea chestiunii, raportează imediat cazul semnalat Marelui Stat Major - Secția a II-a - prin telegramă cifrată sau curier, căruia îi revine să dea dispozițiuni de urmare.

Direcțiunea Generală a Poliției este înștiințată, în același timp, tot telegrafic cifrat sau prin curier.

Este cu desăvârșire interzis funcționarilor de orice categorie și formațiunilor de a face acte de inițiativă, procedând fie la tratative cu persoanele de la care au primit propuneri, fie la urmăriri, înainte de a primi instrucțiuni din partea Marelui Stat Major - Secția a II-a.

j) Trecerile frauduloase peste frontieră și incidentele de frontieră vor fi semnalate

cu urgență și combătute tot timpul în unire cu organele pazei frontierei.

Trebuie să se facă o deosebire între trecerile frauduloase săvârșite de românii din teritoriile cedate, plecați din cauza teroarei, și a celor veniți în serviciul inamicului.

La trecerile frauduloase se va arăta cu precizie: numele și pronumele celui trecut, etatea, origina etnică, domiciliul, punctul pe unde a trecut, data trecerii, de cine a fost prins, motivele care l-au determinat să treacă.

Dacă a fost militar, se va arăta: unitatea, gradul, contingentul, dacă a trecut cu echipament, armament, motivul.

1) Informațiunile din țările vecine vor fi culese prin contact cu toate persoanele intrate în țară legal sau fraudulos, verificându-le de la om la om, spre a fixa cât mai precis autenticitatea și realitatea, înlăturând inexactitățile și interpretările ocazionale.

m) Starea de spirit a personalului Direcțiunii Generale a Poliției se va urmări pe toate liniile care ar putea duce la nemulțumiri de ordin general și la slăbirea disciplinei. Constatările în această privință se vor raporta imediat când sunt de natură gravă și impun măsuri speciale și imediate.

P A R T E A A II-A

ORGANIZAREA SERVICIULUI DE INFORMAȚIUNI

Față de situațiunile excepționale prin care trecem, teritoriul fiecărui organ informativ trebuie să fie acoperit cu clemente de informație, al căror dispozitiv și a căror activitate trebuiește dezvoltată metodic și gradat, potrivit importanței și caracterului problemei urmărite.

Este necesar a se stabili de la început problemele care interesează fiecare detașament, comisariat, poliție, chestură și inspectorat în parte, pe baza constatărilor concrete din anii precedenți, cunoscând că manifestațiunile personale și izolate nu pot fi considerate probleme informative. Asemenea

manifestațiuni sunt combătute legal de la caz la caz, păstrându-se însă evidența lor și urmărindu-se dacă formează treptat un fir conducător și dacă au urmări cu caracter de colectivitate, premergătoare unui pericol la ordinea publică și siguranța statului, când pot fi considerate probleme ce se impun a fi urmărite informativ.

Tendința existentă azi, de a face dintr-un caz izolat o problemă informativă, trebuie să înceteze definitiv pentru că induce în eroare la interpretarea și stabilirea unor situațiuni reale, dând naștere la o operă greșită de alarmare, care trebuie să fie combătută, iar nu alimentată în primul rând de autorități.

De asemenea, chestiunile cu caracter pur local, care nu pot să depășească interesele formațiunii respective, trebuie să găsească o frână în birourile și serviciile de siguranță, în loc să li se dea curs către organele superioare cu greșita concepție că aceasta ar însemna o activitate informativă de interes general.

Pentru stabilirea problemelor informative reale și pentru frânarea tendințelor de generalizare iluzorie a unor manifestațiuni izolate, serviciile și birourile de siguranță au un rol categoric datorită câmpului lor de activitate mai întins și a orizontului sub a cărui lumină judecă și interpretează informațiunile primite. Pentru aceasta însă trebuie să ia ființă reală personalitatea și obiectivitatea funcționarilor repartizați la aceste birouri.

Odată stabilite aceste probleme informative, ele trebuiesc ținute în supraveghere permanentă, semnalându-se organului superior și celui direct și local interesat prin note informative toate manifestațiunile contrare ordinii și siguranței. Concomitent cu opera de informare, va funcționa automat și opera legală de reprimare, pe baza legilor, decretelor, ordinelor și instrucțiunilor în vigoare, precum și a celor ce vor mai surveni în cursul anului.

În consecință, începând de la detașament și până la inspectoratul regional, șefii formațiunilor vor avea la îndemână textele integrale sau extrasele necesare din legile, decretetele, ordinele și instrucțiunile respective, care formează baza precisă a activității lor informative și represive, asupra problemelor și manifestărilor existente în raza lor de acțiune.

Pentru dirijarea acestei acțiuni informative, toate formațiunile de poliție vor elabora până la 25 ianuarie 1942 planurile informative pentru fiecare problemă existentă pe teritoriul lor.

Planul informativ al fiecărei probleme trebuie să se bazeze pe datele și concluziunile rezultate din constatările anului încheiat și trebuie să cuprindă:

- Stabilirea zonelor în care acțiunile se dezvoltă.
- Stabilirea intensității acțiunilor subversive în fiecare zonă.
- Precizarea mijloacelor de acțiune subversivă cu care se lucrează.
- Identificarea propagandiștilor, periculoșilor capabili de acte de violență și de terorism.
- Stabilirea și manevrarea mijloacelor de supraveghere informativă (mijloace normale și suplimentare).

Se precizează deci că pentru fiecare problemă informativă existentă pe teritoriul respectiv, fiecare formațiune de poliție va avea un plan de activitate informativă, care să cuprindă toate datele necesare dirijării acțiunii în teren și centralizării rezultatelor.

CULEGEREA INFORMAȚIUNILOR

Operațiunile de culegere a informațiilor implică de la început o inițiere a organelor de căutare, care trebuie să cunoască precis și complet problemele ce urmăresc, metodele de lucru ale organizațiilor clandestine diriguitoare și aspectele diverse ale manifestațiilor în teren.

Această pregătire este absolut necesară pentru funcționarea unei acțiuni informative serioase, care trebuie să se bazeze pe discernământul capabil a percepe și elimina instinctiv fantezia și zvonul fără temei și a reține informațiile ce pot avea bază reală și care trebuiesc urmărite și raportate.

Astfel, numai informațiile încadrate în real și posibil trebuiesc reținute și raportate, pășindu-se concomitent la verificarea lor, care se va executa nu numai la locul de producere, ci se va extinde automat pe întreg teritoriul organului care receptează informația.

Prin acest mod de procedare, informația transmisă prezintă seriozitatea discernământului inițial, iar, ulterior, fiind verificată în raza întregii competențe teritoriale, va cuprinde o valoare reală și bine conturată în timp și spațiu.

REDACTAREA INFORMAȚIUNILOR

Orice organ informativ este dator să fie concis și concret în redactarea unei informațiuni, reducând-o la valoarea strictă a cadrului în care s-a produs și a măsurilor de represiune eventuală pe care le-a provocat.

O informație produsă într-un punct oarecare nu poate angaja în întregime un oraș, o regiune sau tot teritoriul țării, decât în cazuri cu adevărat excepționale și ea nu poate duce la concluziuni de generalizare, decât atunci când se dezvoltă în spațiu și timp.

A vedea o informație prin unitatea pe care o conduci și a te rezuma la date esențiale și concrete, înseamnă a ajunge la o redactare concisă și cât mai aproape de realitate, pentru ca organul superior să fie în măsură a o aprecia just și lua măsuri eficace.

Tendința către exagerarea lungimii notelor informative corespunde aproape totdeauna lipsei de valoare a notei, care consumă timpul organelor superioare și merge invariabil la dosar.

RAPORTAREA INFORMAȚIUNILOR

Orice informațiune care interesează siguranța statului și ordinea publică trebuie raportată organului superior telefonic, telegrafic sau cu poșta, după urgența rezultată din însuși conținutul ei.

Aceeași informațiune poate avea valoare dacă e primită la timp și nu are nici o valoare dacă e întârziată.

Serviciile și birourile de siguranță fac interpretarea informațiilor primite și după această operațiune transmit organelor superioare sau colaterale interesate numai informațiile care prezintă interes și care trebuiesc cunoscute, în scopul de a se lua măsuri de prevenire sau reprimare, după caz și competență.

Informațiunile de absolută importanță și urgență se raportează organelor ierarhice superioare după ce au fost triate, interpretate și socotite că pot fi încadrate în real și posibil, fără a mai fi verificate, operațiunea verificării urmând să înceapă imediat după ce au fost raportate.

Prin triajul executat, se înțelege a nu da curs acelor informațiuni a căror importanță nu depășește cadrul intereselor locale și care se rezolvă prin autoritățile județene respective, în afară, bineînțeles, de cazul când manifestările sunt rezultate din cauze mai adânci și mai îndepărtate, sau care ar putea avea influențe exterioare.

Autorităților colaterale, de colaborare și superioare exterioare nu li se comunică decât informațiunile verificate.

Este locul să semnalăm însă că s-a observat în trecutul apropiat un exces de difuzare a informațiilor în exterior absolut dăunător, exces care trebuie să fie imediat frânat.

(ANR, fond DGP, dosar 176/1942, f. 1-10).

80 - 1942 octombrie 12, București – Notă și anexă prezentate de Cabinetul Militar al Mareșalului Ion Antonescu Servicului Special de Informații.

CABINETUL MILITAR

AL

CONDUCĂTORULUI STATULUI

Nr. 10 067, din 21 octombrie 1942

SERVICIUL SPECIAL DE INFORMAȚII

Cu onoare vă trimitem - în original - un denunț anonim, prin care se fac amenințări la adresa Domnului Mareșal Antonescu, Conducătorul Statului.

Vă rugăm să binevoiți a dispune.

D.O.

ȘEFUL CABINETULUI MILITAR

Colonel,

ss. Gh. Corivan

[ANEXĂ]

20 octombrie 1942

MAREȘALE,

Am avut un singur copil și acela s-a dus în pustietățile rusești, unde l-ai trimis tu ca să lupte pentru ce? Și până când? Pentru ambițiile voastre, ale câtorva nemernici, care nu știți ce-i dragostea de copil? Voi care nu ați simțit niciodată durerea de a pierde un copil.

Ei bine, pentru mine viața nu mai are nici o valoare. A o duce mai departe ar fi

un chin. Înainte însă de a muri vreau să răzbun durerea acelor câteva zeci de mii, poate și mai mulți, de părinți ce și-au pierdut tot ce au avut mai drag pe lume - copilul. Sunt creștin, și nu vreau să fiu atât de păcătos de a nu te fi prevenit. Nu vei putea scăpa de mâna mea, voi fi atât de isteț ca să prind momentul, și aceasta cât mai curând de a te trimite și pe tine acolo unde dorm somnul de veci tot ce am avut mai drag pe lume - copilul

Este imposibil ca de mâna mea să poți scăpa. Aș fi un păcătos dacă din durerea ce a pus stăpânire pe mine mi-aș zbura creierii înainte de a te fi ucis.

Un tată nenorocit din cauza unuia ce nu a știut ce-i durerea părintească.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 23-25).

81 - 1942 octombrie 26 – Buletinul contrainformativ al Secției a II-a a Statului Major al Armatei a III-a.

ARMATA A III, SECȚIA A II-A

No. 5278 din 2 noiembrie 1942

Batalionul 2 Jandarmi

către

Compania 2 Jandarmi

În conformitate cu ordinul no. 144083/1942 al Serviciului Pretorului al Armatei 3, cu onoare vi se comunică mai jos, în copie, Buletinul contra-informativ din 26 octombrie 1942 al Armatei 3, Stat Major, Secția 2, de care veți lua cunoștință și lua măsuri pentru controlul indivizilor ce par suspecti.

Comandantul Batalionului 2 Jandarmi

Maior,

C. Opran

Copie

I. STAREA SE SPIRIT

În armată: bună

A populației: liniștită, dar dubioasă.

II. AGENȚI SOVIETICI

Divizia 13 a prins trecând liniile de la ruși la noi pe individul Emanov Mefodie Chirilovici.

În urma declarațiilor sale și din cercetările făcute până în prezent, s-a ajuns la descoperirea, arestarea și aducerea la comandamentul diviziei a indivizilor arătați mai jos, stabilindu-se vinovăția fiecăruia, după cum urmează:

a. EMANOV M. CHIRILOVICI, primar numit de germani în comuna Podneshnij, arestat în ziua de 14 octombrie a.c., pe când trecea linia de la inamic spre noi. A recunoscut că a fost trimis ca agent sovietic pentru a culege informațiuni de ordin militar și social.

b. PALASUNIN ALEXE MAXIMOVICI, arestat în ziua de 17 octombrie a.c., învinuit de a fi agent sovietic și omul cu care trebuia să ia legătura Emanov M. Chirilovici. A recunoscut în parte rolul de agent sovietic pe care-l avea, de a culege informațiuni asupra trupelor ce se găsesc în acea zonă.

c. IVAN MARGUNOV, arestat în ziua de 20 octombrie a.c., fiind în legătură cu Palasunin Alexe și sub învinuirea de agent sovietic.

d. VASILINA PETROVNA PALASUNIN, soția agentului sovietic Palasunin Alexe, suspectă.

e. IVAN IZMAROF CARILOVICI, suspect, în curs de cercetare, arestat în ziua de 21 octombrie a.c.

f. ASTANATOVA NINA PETROVNA, arestată în ziua de 25 octombrie a.c., suspectă de legătură cu agentul sovietic Emanov M. Chirilovici.

g. DARISOVA ARETINA LAPANOV, mama suspectei Nina Astanatova Petrovna, arestată în ziua de 16 octombrie a.c.

h. JETI VERA TROFIMOVA, arestată în ziua de 20 octombrie a.c., pe când trecea linia frontului de la inamic la noi, sub învinuirea de spionaj.

În cursul cercetărilor a recunoscut că era agentă sovietică, dând declarații complete.

Misiunea:

Agentul de la punctul a. a primit următoare misiuni:

1. Să treacă prin satele Werchne Solomakowskij – Ewstratowskij – Selivanowo și să constate următoarele:

- starea de spirit a populației prin informatori localnici;
- modul cum sunt organizate poliția și administrația acestor sate de către autoritățile militare;
- sentimentele celor ce dețin funcțiuni administrative;
- dacă sentimentele lor sunt favorabile comuniștilor, atunci, de acord cu ei, să se recruteze personal în vederea organizării unei unități de partizani;

2. Să culeagă informațiuni:

- asupra modului cum sunt organizate unitățile de cazaci;
- instrucția, încadrarea și armamentul lor;
- direcția probabilă spre care vor fi trimiși;
- ce misiuni vor primi;
- ce posibilități sunt ca în aceste unități să fie introduse anumite elemente comuniste care ar contribui prin propagandă și acte de sabotaj la dizolvarea lor.

3. Procurarea de informațiuni locale:

- ce unități trec prin aceste sate;
- armamentul lor;
- compunerea și direcția pe care o au.

Informațiunile locale trebuiau procurate de la indivizii arătați la litera b. și c.

Agentă de la punctul h (JETI VERA TROFIMOVA) avea misiunea să caute să intre ca agentă în rândurile armatei noastre, cu scopul să facă școala de spionaj a noastră, să fie inițiată și să poată să memoreze figurile celor ce recrutează agenți pentru a fi trimiși la inamic. Să dea toate detaliile cum se procedează și locurile unde se fac aceste recrutări. Modul cum sunt instruiți spionii amici, ce îndrumări se dau, cum sunt îmbrăcați și pe unde trec Donul al inamic.

Care este parola agenților amici. De asemenea, avea misiunea să ia legătura cu Maria Pavlovna Sapca, care este șefa unui pluton de partizani de femei și locuiește în comuna Saponka, în raionul Kupenski.

D.O.

ȘEFUL DE STAT MAJOR

General /ss/ I. Arbore

P. conformitate

Adjutant Batalionul 2 Jandarmi

Lt. A. Teofilis

(ANR, fond IGJ, dosar 169/1942, f. 112-113).

82 - 1942 decembrie, București – Pamfletul Maria Mareșal Antonescu (M.M.A.), semnat „Un cetățean“.

MARIA MAREȘAL ANTONESCU

Aducem la cunoștința opiniei publice un caz care iese cu totul din comun, chiar în această țară.

Acum câteva luni a apărut la „mica publicitate“ a marilor ziare de dimineață un anunț că s-a pierdut un câțel, un „fox-terrier“ de culoare albă, cu pete negre și gășitorul este insistent rugat să-l aducă la vila D-nei Maria Mareșal Antonescu, în strada Paharnicului Nr. 22 (de recompensă nu se pomenește nimic).

A doua zi, apare cu caractere mari, în aceleași cotidiene, un fel de „comunicat“ (presa, pusă astfel, din ordin, în serviciul câțelilor), prin care se repetă rugămintea cu câțelul D-nei M.M.A., care nu fusese găsit.

Așadar, pe vreme ce sute de mii de familii își caută mormintele copiilor, bărbatilor, fraților, părinților și rudelor pierdute în imensitatea tuturor Rusiilor, D-na M.M.A. își caută câțelul.

Iată un tablou dureros și revoltător de halul în care poate să ajungă în țară.

Națiunea întreagă se întreabă astăzi - înmărmurită de durere - dacă mult-căutatul câțel a fost găsit; de aceea, un comunicat special se impune de urgență.

Dacă a fost furat și găsit, cerem ca hoțul să fie executat în Piața Teatrului și stârvul lui aruncat la câini; iar dacă însă câțelul - cu cine știe ce însușiri prețioase - nu a fost găsit, cerem imediata retragere a trupelor noastre din Rusia, pentru ca să fie neîntârziat descoperit și, în fine, țara să poată respira ușurată.

Dar cine este această onorabilă doamnă?

D-na M.M.A. este fiica farmacistului Niculescu, de la Constanța, azi decedat.

La o vârstă fragedă - prin intermediul mamei sale - își pierde fecioria în brațele cunoscutului bogătaș constănțean Manissalian, a cărui generozitate a rămas proverbială în mahalalele din port.

După o serie bogată de aventuri fără urmări, începe epoca delicioasă a mariajurilor echivoce.

Primul bărbat e polițistul Cimbru; al doilea, un evreu - francez, om de cluburi - cu care pleacă în Franța; al treilea martir e actualul Mareșal I. Antonescu.

Trei completări sunt necesare:

a) din prima căsătorie a rezultat un copil paralytic; și, din a doua, se spune, un altul, la fel; vedem, așadar, că un blestem neînțeleas urmărește pe această mamă, pentru ca ambii părinți ai nenorociților ei copii să aibă sângele spurcat.

Păcat că din ultima căsătorie n-a venit nici un copil; desigur, ar fi fost o podoabă.

b) sub dictatura regală, s-a dezbătut la București, un penibil proces de bigamie pus la cale de camarila carlistă, pe care o elementară onestitate ne obligă să-l înfierăm ca atare.

c) După căsătoria cu actuala soție, Mareșalul Antonescu - pe atunci atașat militar la Paris - caută să treacă în aceeași calitate, la Londra; tentativa e respinsă prompt. Cauza? Înaltele cecuri engleze au o concepție cu totul „absurdă și învechită“ asupra moralei.

Răzbumarea a fost teribilă; D-na M.M.A. s-a dat cu Germania, ca să plătească polița „perfidului Albion“.

Acestea sunt faptele.

Cu virginitatea traficată, cu o tinerețe pecetluită de promiscuitate sexuală, măritată de trei ori, aceasta e femeia care se zvârcolește să facă pe prima Doamnă a țării noastre.

Aceasta e doamna care, după ce s-a bălăcit zece ani în brațele unui „jidă“, invocă astăzi la parastase și pomeni, morala creștină, face pe campioana antisemitismului și - nechemată de nimeni - s-a cocoțat în fruntea operelor de patronaj.

Pe drept cuvânt lumea spune: „am scăpat de Lupeasca și am dat peste Antonescu“.

Doamna Lupescu lucra sinistru dar în umbră; însă D-na M.M.A., cu o inconștiență deconcertantă, comandă trenuri speciale, e așteptată la aerodromuri de oficialități, i se fac onoruri regale, i se dau banchete și i se țin discursuri,

primește rapoarte, dă directive preoților și episcopilor, primarilor și prefectilor, dezvelește statui, inspectează prin Cișmigiu și se cinematografiază cu o răbdare care întrece cu mult pe aceea a spectatorilor ei.

Și care, cu o voluptate sadică, obligă, forțează și ordonă nobilelor doamne din înalta noastră societate să-i facă gardă, să-i țină trena și să-i formeze suita în exhibițiile ei pe la inaugurări în țară.

Nu mai vorbim de totala lipsă de rușine și respect, pe care aceasta doamnă o are față de buna, modesta și nobila noastră Regină-Mamă Elena, care - umilită, desconsiderată și izolată - nu are drept la nici o acțiune sau inițiativă, la nimic.

Parcă e aici ceva din satisfacția meschină a femeii vulgare, care ține să înjosească pe nobila regină ce poartă în vinele ei sângele albastru al atâtor familii domnitoare din lume.

Dar să examinăm trecutul vechilor partide, atât de hulite de D-na M.M.A. și să comparăm.

A văzut cineva, sau își imaginează măcar, că ar fi putut vedea soțiile foștilor noștri subsecretari de Stat, miniștrii și primi miniștri purtându-se cum se poartă D-na M.M.A.?

Gândiți-vă bine; nu veți găsi un singur nume.

Și doar aceste doamne, bănuim, s-ar putea mândri cu o obârșie cu totul alta decât aceea a fetei droghistului de la Constanța!

Desigur, întotdeauna elita societății noastre - în timpul războiului din 1916, în acest război, cât și în timp de pace - s-a ocupat de societățile de patronaj, ajutor și binefacere sub multiplele lor forme.

Dar a făcut-o și o face cu acel sentiment de cuceritoare discreție, cu acea grație, farmec și tact impresionant, cu acea modestie inefabilă, cu acel gust al măsurii, al proporțiilor și nuanțelor de a nu jigni pe nimeni, niciodată și nicăieri, cu acea eleganță sobră care impune prin ea însăși, cu acea rară majestate aristocratică, proprie femeilor cu adevărat superioare, dar nu cu această ostentație, pompă și morgă de trotuar, dezgustătoare, cu care se afișează D-na M.M.A. ca să se răzbune pe acele timpuri când nu era decât nevasta unui comisar.

Din bogata activitate a D-nei M.M.A., desprindem două cazuri caracteristice: primul, când la un spital, bravii noștri ofițeri - mari mutilați - au fost puși să-i presteze doamnei un fel de jurământ și apoi s-a publicat la gazetă ca să-și facă reclamă și glorie din rămășițele de trup ale unor muribunzi; iar, al doilea, de Sfânta Maria, când cu toate ordinele date și rugămințile de la radio și prin presă, doamna n-a primit decât 37 de telegrame, nici un mandat poștal și a adunat de abia 200 000 lei extorcați de jenă.

Apoi colectele; aceste interminabile și suspecte colecte de 29-30 august, de 1 noiembrie, de 6 decembrie și care nu mai sfârșesc de-a ajuns D-na M.M.A. teroarea Țării Românești.

Rezultatul lor? Dezastruos.

Și dovada o avem în faptul că ni se dau comunicate prea târziu și prea confuze ca să le mai putem crede. Și aceasta e cu atât mai grav cu cât la Centrala operelor de Patronaj se vântură miliarde, de care nimeni nu dă vreo socoteală, în vreme ce niște simpli găinari sunt puși în lanțuri și cătușe și expuși mulțimilor (pedepse legale necunoscute la noi) mai înainte de a fi judecați și fără ca Ministerul Public să ia vreo măsură.

Dar care e cauza falimentului acestor colecte?

Nu că lumea nu ar fi vrut să dea - căci, slavă Domnului, tot a tot dat, dar Dumnezeu știe dacă a ajuns unde trebuie, dar a refuzat s-o mai facă fiindcă D-na M.M.A. este execrată și urâtă, e profund antipatică și a devenit pur și simplu odioasă.

De aceea opinia publică cere cu insistență ca Regina-Mamă Elena să ia personal și efectiv conducerea operelor de patronaj și se va vedea atunci cu câtă dragoste și fervoare va răspunde lumea apelurilor Ei, care nu vor mai fi atât de repetate și motivul e ușor de înțeles.

Dar tocmai aceasta nu vrea D-na M.M.A., care, în vârtejul ambiției demente, își închipuie că e de ajuns să te cheme și să te iscălești Maria pentru a fi și regină.

Trebuie să înțeleagă D-na M.M.A. că, pentru respectul ce-l datorează martirajului acestui neam, se cere să ne lase în pace.

Să n-o mai vedem la Patronaj și tot învârtindu-se prin spitale; să dispară odată de

pe jurnalele din cinematografe, „că nu pentru ea plătește lumea bilet“; să se termine odată cu banchetele ce le prezidează, nu se mănâncă mult mai bine decât în milioane de case oropsite unde nu se găsește nici mălai; să nu mai sperie copiii prin școli; să nu mai dea mesagii țării și nici să nu mai adreseze proclamații; și, în sfârșit, să aibă milă de noi ca să putem citi un cotidian fără să-i mai vedem fotografia.

Să înțeleagă D-na M.M.A., să priceapă și să se convingă odată că nu are un admirator în această țară, afară - bineînțeles - de ministrul P. Tomescu.

Și doamna care se plângea că și-a pierdut cățelul.

Acestea sunt faptele, activitatea și purtările D-nei M.M.A.

Nu putem rămâne nepăsători în fața acestui scandal fără precedent care trebuie, este nevoie și se impune să ia sfârșit, cât mai repede cu putință.

Va fi spre folosul statului, pentru demnitatea națiunii și chiar pentru binele D-nei M.M.A., care va găsi în deceniul petrecut la Paris destule amintiri nostalgice ca să însenineze o bătrânețe calmă, liniștită și resemnată, alături de bărbatul care are atâta nevoie de îngrijiri.

Un cetățean

București, decembrie 1942

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 28-33).

83 - 1943 ianuarie 28, București – Notă, întocmită de un cunoscător profund al realităților politice românești și al regalității, privind regroupările politice interne survenite datorită războiului - activizarea rolului Palatului, al Regelui Mihai I și al Reginei Mame, aprofundarea conflictului dintre

Suveran și Conducătorul Statului, Mareșalul Ion Antonescu.

28 ianuarie 1943

N O T Ă

privitoare la atitudinea Palatului față de problemele războiului și de acțiunea opoziției anglofile

Amestecul Palatului în afacerile politice – care a deschis, în ultima vreme, perspective noi acțiunii lui Maniu – nu datează nici de un an.

Urmărind cu atenție, prin legături apropiate de anturajul intim al Curții, modul în care a evoluat interesul Regelui pentru problemele războiului și ale politicii, influențele pe care le-a suferit, contactele și relațiile ce le-a întreținut, până să ajungă la manifestări favorabile opoziției anglofile, putem înfățișa în cele ce urmează fazele importante ale acestei acțiuni și atmosfera în care s-au desfășurat.

Acum un an, Maniu vedea în persoana Regelui un simplu simbol al unei dinastii greu încercate.

Se socotea aproape firesc ca drepturile Suveranului să fie riguros limitate la exercitarea unor funcțiuni pur decorative.

Nu atât doctrina monarhiei constituționale susținea această atitudine, ci convingerea că Regele e mult prea tânăr, „lipsit de însușiri personale, de o inteligență mediocră și fără interes față de problemele intelectuale, pentru a fi destinat „în vremuri atât de aprige unui rol activ“, cum se exprimă deseori însuși Maniu.

Ecouri despre temperamentul irascibil și ieșirile brusce ale Suveranului au amintit prea mult caracterul tatălui exilat, pentru a nu trezi simpatia lui Maniu și a partizanilor săi.

Maniu știa, de asemenea, că Regina nu poate uita că izgonirea Ei din țară s-a făcut și cu sprijinul său, președintele de Consiliu, care mai târziu vorbea de viața imorală de la Curtea Regelui Carol, făcuse el singur formele de plecare ale Reginei legitime.

La rândul ei, Curtea avea rezerve vizibile față de persoana lui Maniu, socotit „un politician nesincer și lipsit de lealitate, în care un Rege nu se poate încrede“, în așa măsură încât șeful grupării național-țărăniște, care aflase de temerile Suveranului, obișnuia să spună intimilor săi „că ticălosul de Carol a diformat și caracterul fiului său“.

Relațiile erau animate de o rezervă reciprocă, când s-au produs două fapte menite să ducă la o apropiere:

Gh. Tașcă, devenit partizan al lui Maniu, e unul dintre profesorii Regelui; el povestește într-o consfătuire național-țărăniștă că părerea publică despre Rege „e fundamental greșită“, că „nu e lipsit de inteligență, ci numai timid“ și că „degajează din toată persoana Sa un mare simț regal“.

Tașcă a relatat că, după intrarea germanilor în Danemarca, Regele Mihai se arăta serios preocupat „de puterile și drepturile care rămân unui Suveran, când țara Sa e ocupată“.

Maniu află, astfel, că Regele reflectează la problemele ridicate de intrarea trupelor germane pe teritoriul nostru și că nu pare dispus să joace un rol pur decorativ.

Aceste știri au mărit interesul pentru viața și atitudinile Regelui; când d-na Nelly Catargiu, din anturajul intim al Reginei a inițiat primele legături confidentiale cu Maniu și cu amicii acestuia, terenul era pregătit.

Contactul n-a avut însă decât caracterul unei reluări de raporturi mai directe, fără ca Maniu să spera că ar putea cândva să se servească de sprijinul Regelui în planurile sale politice.

PRIMELE ATITUDINI COMUNE: LA 24 IANUARIE 1942

La sfârșitul anului 1941, Maniu și Dinu Brătianu intensifică acțiunea lor în contra continuării colaborării militare pe Frontul de Răsărit.

Se spunea, pe șoptite, că și Curtea ar fi îngrijorată de perspectivele războiului nostru, alături de Puterile Axei.

Sub înrâurirea Reginei, anglofilă prin educație și relațiunile de familie, spiritul Regelui ar fi fost treptat format împotriva așa-numitei „dominațiuni germane“.

Conducerea celor două grupări de opoziție nu puneă prea mari speranțe în această direcție, dar se hotărî totuși să facă o încercare.

Prilejul se ivi la serbarea ordinului Ferdinand din 24 ianuarie 1942. Maniu, care nu știa exact care e atmosfera, găsi potrivit să nu meargă la Palat, sub motiv că prezența sa ar putea să creeze neplăceri Regelui, iritând deopotrivă cercurile germane și sferile guvernului. Se vorbea atunci, aproape deschis, că relațiile dintre Rege și Conducătorul Statului sunt încordate și că „Regele și Regina au de suferit severitatea Domnului Mareșal Antonescu“, așa că scuza lui Maniu părea plauzibilă.

I. Mihalache și d-rul Lupu – din partea național- țărănistă – și d-rul Angelescu, din partea liberală, se întorc entuziasmați de la Palat, Ei relatează conducerilor respective că Regele și Regina sunt definitiv câștigați pentru teza opoziției.

Regele n-ar fi de acord cu continuarea colaborării militare, iar Regina s-a arătat serios îngrijorată de perspectiva ca armata română să fie treptat sleită în războiul Axei împotriva Sovietelor.

D-rul Lupu și D-rul Angelescu cred că Regele ar putea să influențeze armata și că aceasta ar fi în stare să impună o altă politică Domnului Mareșal Antonescu.

Maniu înlătură „acest entuziasm naiv“. „Regele nu poate să facă nimic“, spune dânsul. „Trebuie sfătuit să nu exagereze, fiindcă nemții nu obișnuiesc să glumească“.

Sfatul lui Maniu e transmis Curții; Suveranii sunt îndemnați să fie precauți „și să menajeze susceptibilitățile Domnului Mareșal Antonescu“.

CEAIUL OFERIT DE REGINĂ DOAMNELOR ARDELENCE

Palatul vrea totuși să-și manifeste simpatia pentru refugiații ardeleni și, indirect, să încurajeze mișcarea revizionistă a lui Maniu.

Organizarea acestei demonstrații a aparținut d-nei Nelly Catargiu. Regina invită la un ceai soțiile fruntașilor ardeleni. În discuțiile care s-au purtat când se pregătea acest ceai politic, Maniu a accentuat că prezența d-nei Goga n-ar face plăcere refugiatelor, care au suferit din cauza politicii alături de Germania, pe care defunctul Octavian Goga o proclamase împotriva intereselor Ardealului.

D-na Goga nu este invitată, iar faptul e socotit ca o satisfacție dată lui Maniu.

Regina se întreține afabil cu femeile ardeleni și acordă atenții speciale doamnelor Mihai Popovici, Ghiță Popp și Aurel Dobrescu.

Urmarea e simpatia refugiatelor pentru Rege și Regină.

Maniu nu vede, totuși, în aceste mici demonstrații decât un joc fără urmări politice pentru acțiunea sa.

ÎNTREVEDEREA MANIU – REGINA

Se aranjează atunci o audiență a lui Maniu la Regină; ea avea scopul să provoace, în sfârșit, marea explicație dintre Suverana jignită și fostul prezident de Consiliu, care contribuisese la plecarea Ei din țară.

Maniu a mărturisit apoi „că, pe alocuri, Regina a fost foarte tare“.

I-a reproșat că a despărțit-o de copilul Ei și că are o vină în adâncirea crizei de la Curtea Regelui Carol.

I-a reproșat că a adus pe Carol în țară. „când știa de ce este capabil“.

Maniu a replicat că, dacă nu aducea pe Carol în țară, el ar fi venit cu ajutorul

armatei și peste capul guvernului, că atmosfera era pregătită pentru prințul exilat, în jurul căruia se crease atunci un nimb de legendă.

Cât privește plecarea Reginei, el a înțeles-o temporar, pentru a calma scandalul de la Curte, ce devenise aproape public și a-i da răgazul să aranjeze convenabil lucrurile.

Întrevederea a luat sfârșit cu convingerea Reginei că are în Maniu un aliat puternic împotriva ex-regelui Carol; acesta era, de altfel, unul din scopurile principale ale audienței – și de aceea prezența Regelui fusese evitată. Se știa că Suveranul nu suferă să se vorbească în termeni răi de tatăl Său.

Maniu a folosit prilejul și, pentru a vorbi de colaborarea militară, pe care a calificat-o dezastruoasă, dar Regina a îndrumat mereu discuția înspre trecut.

Nici de rândul acesta, Maniu n-a rămas prea entuziasmat.

INTRAREA ÎN SCENĂ A LUI IOAN DE MOCSONYI-STYRCEA

Lucrurile capătă o formă mai concretă abia după intrarea în scenă a lui Ioan de Mocsonyi-Styrcea.

Tânărul diplomat, devenit secretarul particular al Regelui, aduce la Palat idei și predilecții anglo-saxone. El e fiul natural al lui Styrcea și fiul adoptiv al lui Mocsonyi; se poate socoti astfel în tradiția Curții. E diplomat de carieră și amicii săi îl văd posedând toate însușirile de finețe și cultură, necesare funcțiunilor sale.

Și-a făcut studiile în Anglia și Elveția, e căsătorit cu o elvețiană și aduce prestigiul de a fi izbutit să fie, foarte tânăr, funcționar permanent la Ligă, succesor acolo la postul deținut de Constantin Vișoianu.

Îndeplinește, deci, nenumărate condiții: e curtean, e diplomat, e crescut în spiritul occidental și format în ideile Ligii, vorbește la perfecție limbi străine, e tânăr și prin aceasta se poate apropia și mai mult de Rege.

Astfel înfățișat, secretarul particular al opoziției, care începuse să urmărească

atent ce se petrece la Palat, e privit „ca omul potrivit în locul potrivit“.

Tânărul secretar trece, din primul moment, ca un om de încredere al Regelui.

Maniu se teme chiar de o nouă camarilă, dar Ioan de Mocsonyi-Styrcea îi este prezentat ca un partizan anglofil; „chiar de se va alcătui o nouă camarilă, ea fi în favoarea Dvs.“, i se spune.

Acest nou contact e asigurat de Const. Vișoianu. Fostul ministru la Varșovia și Haga are o mare influență asupra tânărului secretar, la a cărei formațiune pretinde că a contribuit.

Vișoianu are și scopuri personale: e un manist prea recent, pentru a nu simți nevoia să fie întărit și de o influență la Palat; e un curtean prea nou, spre a nu crede că trebuie să aducă Regelui sprijinul celor două partide istorice. De aceea, el folosește legăturile sale vânătoarești cu Dinu Brătianu, pentru a-i sugera și acestuia o apropiere de Palat.

Maniu nu știe că același emisar ține legătura și cu Brătianu; Brătianu vede profilându-se în viitor perspectiva unei noi atotputernicii liberale la Palat.

Contactul devine strâns și permanent. Vișoianu își asumă acest rol; el ține o legătură aproape zilnică cu Niculescu-Buzești, din Ministerul de Externe, care vede tot atât de des pe Ioan de Mocsonyi-Styrcea. Se face schimb de informații și impresii, se emit păreri și sugestii asupra evenimentelor în curs. De câte ori se ivea o chestie mai importantă, Vișoianu vedea direct pe Mocsonyi-Styrcea; în acest chip, contactul între Palat, de o parte, și Maniu și Dinu Brătianu, de cealaltă parte, era asigurat.

Vișoianu e invitat la vânătorile regale; el are prilejul să discute cu Regele personal problemele de Stat și poziția viitoare a României.

„ÎNDOCTRINAREA“ REGELUI

Acest anturaj știe să folosească „suferința“ manifestă a Regelui că este „ignorat și umilit“ și că prerogativele Sale constituționale au fost încălcate, pentru a-l

forma, treptat, într-un spirit ostil politicii actuale.

I se arată că războiul va fi pierdut de Puterile Axei și că România va fi o țară învinsă; i se descrie situația tragică în care se va găsi Statul Român, care va avea ostilitatea anglo-saxonă, dușmănia feroce a Uniunii Sovietice, în mijlocul unei lumi noi care, în numele unei morale superioare, va avea de aplicat sancțiuni țărilor care au ajutat Axei.

Când frontul german se va prăbuși, i se spune, hotarele României vor rămâne deschise în fața invaziei ungare și bulgare, state care și-au conservat armata; România nu va putea să reziste nici câteva zile, fiindcă forțele ei se irosesc pe Frontul de Răsărit, într-un război străin de obiectivele noastre naționale.

Perspectivile cele mai sumbre se trec prin fața Regelui: o țară învinsă, hotare amenințate, existența Statului în primejdie, agitații interne, o stare de spirit anarhică, întreținută de cei întorși de pe front, aparatul de Stat în descompunere, dinastia amenințată...

„Nu mai e vorba, Sire, de refacerea României Mari; trebuie să ne asigurăm mai întâi că Statul Român va mai exista“, i se spune mereu Regelui.

Interesul Său pentru desfășurarea războiului e stimulat; i se citește buletinul de radio-ascultare, e îndemnat mereu să audieze personal emisiunile de radio.

Regele a căpătat, astfel, convingerea că actuala orientare externă și militară va duce în mod sigur la o catastrofă națională și că trebuie susținute eforturile care tind către o altă politică a României.

În același timp, i se accentuează necesitatea stringentă de a-și crea devotament în armată, spre a avea, în orice împrejurare viitoare, sprijinul singurei forțe care, în vremuri extraordinare, poate stăpâni, măcar, situația internă.

PLANURILE LUI GHEORGHE BRĂTIANU

Liberalii nu se mulțumesc cu această singură legătură; încă înainte ca Ioan de Mocsonyi-Styrcea să-și fi asumat rolul de intermediar cu fruntașii opoziției,

Gheorghe Brătianu vorbește unchiului său despre necesitatea întăririi monarhiei.

În vremea când Gheorghe Brătianu era unul din profesorii Regelui, avea des prilejul să-l vadă. Regele, la rândul său, manifesta o simpatie pentru șeful prezumtiv al grupării liberale; ea nu era pe placul lui Mocsonyi-Styrcea, care flutura pe dinaintea Regelui „atitudinea germanofilă a lui Gheorghe Brătianu“, dar totuși Palatul vedea că acesta va fi un factor important în viitor.

Gheorghe Brătianu îndemna, de asemenea, pe Rege să țină contactul cu căpeteniile armatei; la mesele intime din casele lui Gheorghe Brătianu rolul Regelui, în situațiile de mâine, era clar arătat.

TEORIA CONSTITUȚIONALĂ A LUI MANIU

Când Domnul Mareșal Antonescu era bolnav - și cele mai fantastice zvonuri străbăteau în public -, anturajul Regelui se găsea în mare fierbere.

O succesiune eventuală se pune în discuție.

Ce se va întâmpla, se spunea, dacă Domnul Mareșal Antonescu nu va mai fi în stare să păstreze funcțiunile sale? Cine-i va lua locul?

Ce formulă trebuie folosită pentru a întări, cu acest prilej, poziția Regelui, fără însă a alarma pe germani?

Pericolul unei noi guvernări legionare stăruie mereu în cercurile Palatului; pentru a evita un asemenea pericol, orice formulă e bună. Regele, care în copilăria Sa avusese simpatii legionare, a devenit sub influența Mamei Sale un inamic ireductibil al Gărzii de Fier. El se teme deopotrivă de germani; El nu poate suferi pe mătușa Sa, Arhiducesa Ileana, numai fiindcă I se spune că ar fi gata să facă jocul germanilor, împotriva Sa.

Aceste temeri, străbătând până la Maniu, pe căile ce am indicat, duc la cristalizarea unei teorii constituționale.

Dispariția Domnului Mareșal Antonescu ar putea să ducă, spune Maniu, la

restabilirea prerogativelor constituționale, ce au fost încălcate la 6 septembrie 1940. Domnul Mareșal Antonescu și-a luat, cu de la sine putere, prerogativele pe care Constituțiile României, tradiția și uzul le-au conferit Regelui.

De la dictatura regală a lui Carol II s-a trecut la dictatura personală a Domnului Mareșal Antonescu; și într-un caz, și în celălalt, mecanismul constituțional a fost viciat.

Situația normală trebuie restabilită, spune mai departe Maniu. Cum? Maniu indică căile de urmat.

În nici un caz, Domnul Mareșal Antonescu nu-și poate numi singurul succesorul, el nu are acest drept. Funcțiunea de Conducător al Statului nu este o instituțiune; ea este numai un titlu, așa cum Mussolini are titlul de Duce, Hitler titlul de Führer, Franco titlul de Caudillo.

Acest titlu nu înglobează prerogativele șefului de Stat. Domnul Mareșal Antonescu e un simplu președinte de Consiliu, care și-a luat, în mod extraordinar și cu titlu temporar, o parte din prerogativele regale.

Potrivit ideilor de drept, el a deținut și aceste prerogative fără vreo legitimare; în nici un caz el nu le poate transmite altuia. Concluzia: dacă Domnul Mareșal Antonescu nu-și mai poate păstra funcțiunile sale, ele revin deplin drept Regelui. Numai Acesta poate decide cum se va soluționa succesiunea; cine va fi noul prim-ministru și, dacă i se va atribui, pentru motive de oportunitate externă, și o parte din prerogativele regale; desigur, atât funcțiunile de prim-ministru ca și prerogativele regale ce i s-ar conferi, trebuie să aibă o durată limitată, Regele putând să le retragă oricând va socoti de cuviință.

Caracterul instituțional al „Conducătorului“ ar fi, astfel, definitiv abolit. Atribuind noului Președinte de Consiliu și o parte din prerogativele Sale, Regele ar face-o cu un singur scop: să se degajeze personal de răspunderea politicii alături de Axă.

Regele era hotărât să facă uz de această teorie constituțională și, dacă se ivea împrejurarea, să refuze de a accepta succesorul desemnat de Domnul Mareșal Antonescu.

El intenționa să afirme, cu acest prilej, drepturile Sale, să numească prin surprindere un președinte de Consiliu și să-i confere o parte din prerogativele

regale, în așa fel însă să se vadă clar că are oricând dreptul să le retragă.

Persoana la care se opri se Regele era Generalul Iacobici, socotit că ar întruni și asentimentul german, dar nu și-ar însuși „atotputernicia“ Domnului Mareșal Antonescu.

Asupra acestei formule căzuseră de acord și Maniu și Dinu Brătianu, iar legăturile dintre Palat și generalul Iacobici, întreținute de Rosetti-Solescu, își dădeau rezultatele

Regele n-a avut prilejul să pună în practică acest plan, dar teoria constituțională privitoare la raportul de drept între Suveran și Conducător e considerată singura valabilă în sferile autorizate ale Palatului.

NOUL MAREȘAL AL CURȚII REGALE

Plecarea lui Rosetti-Solescu din funcțiunea de Mareșal al Curții Regale a pus în discuție numirea unui nou Mareșal.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea și Vișoianu sugerau ca alegerea să se oprească asupra unui om mai în vârstă, cu autoritate și experiență, care să dea, prin priceperea sa, un rol mai activ Palatului. S-a propus ca numirea să se facă în persoana unui diplomat de carieră. Două nume au circulat cu insistență: Grigorcea de la Roma și Bossy de la Berlin. Mocsonyi-Styrcea a afirmat, mai târziu, că diplomații citați ar fi indispensabili în posturile lor. Se spunea că numirea trebuie, totuși, făcută repede, fiindcă altfel Guvernul va desemna, împotriva voinței Regelui, pe noul Mareșal.

Și, astfel, spre surprinderea lumii politice, Monitorul Oficial publica nu un decret, care trebuia să fie contrasemnat de un ministru, ci o „decizie regală“ – o inovație la noi – prin care „Ioan de Mocsonyi-Styrcea, secretarul particular al Regelui, era însărcinat să îndeplinească și funcțiunea de Mareșal al Curții Regale“.

Mocsonyi-Styrcea s-a apărat față de amicii săi că n-a voit această funcție și că o exercită numai temporar, dar că numirea trebuia urgent făcută, spre a

preîntâmpina o numire a guvernului.

S-a înțeles, aşadar, că Mocsonyi-Styrcea deține interimatul Mareşalului, până la numirea unui titular. S-a propus chiar această funcţiune lui Mocsonyi bătrânul, dar acesta a refuzat-o declarând că jocul e primejdios şi că nu înţelege să facă politică.

Regele şi-a arătat însă satisfacţia că a izbutit să impună o persoană care are încrederea Sa în postul de Mareşal al Curţii. Formal, chestia rămâne însă deschisă, însuşi Mocsonyi-Styrcea susţinând că este un interimar şi că noul Mareşal va fi numit în ziua când se va putea ajunge la un acord între Rege şi Guvern.

ATMOSFERA DE LA PALAT: REGELE ŞI GUVERNUL

Atmosfera de la Palat e departe de a fi senină; Regele se arată deseori nervos şi irascibil. El suferă vizibil „că nu este luat în seamă“. Ambiţia Sa de Suveran, care la început părea că-i este străină, reiese, de multe ori în mod violent, prin accente de mânie împotriva Guvernului. E aproape persecutat de ideea că e un Rege nesocotit. El se plânge de atitudinea prea aspră, prea severă a Domnului Mareşal Antonescu, şi lasă să se vadă că ar putea să se înţeleagă mai uşor cu Domnul Vicepreşedinte de Consiliu.

Aprehensiunile Reginei faţă de Doamna Mareşal Antonescu sunt de asemenea notorii; Ea nu suferă că Doamna Mareşal Antonescu „se înfăţişează ţării ca prima doamnă a României“ în acţiunea de asistenţă publică şi de ajutorare a răniţilor. Ea socoteşte că acest rol revine, potrivit tradiţiei, numai Reginei.

În această privinţă, anturajul l-a îndemnat întotdeauna pe Rege la moderaţie; Suveranul trebuie să fie calm şi să aştepte în linişte evenimentele, El trebuie să evite ieşiri brusce. El nu trebuie să înrăutăţească raporturile cu Guvernul, susţine anturajul. Situaţia actuală e trecătoare; viitorul desemnează Regelui un rol atât de important, încât merită să treacă, cu seninătate, peste neplăcerile prezente.

Regele trebuie să lase Guvernului toată iniţiativa şi toată răspunderea politicii actuale; până când împrejurările vor fi favorabile, El are de urmărit un singur ţel:

să-și consolideze poziția față de armată și de opinia publică, să alătore în jurul Său, cu discreție, dar cu stăruință, căpeteniile armatei și fruntașii politici, ca să-și construiască treptat o bază solidă.

Stăpân pe aceste forțe, cu autoritatea intactă în fața țării și a străinătății, El va putea întreprinde, la momentul potrivit, „o politică națională“, în acord cu aspirațiile țării.

DISCURSURILE DE LA 1 IANUARIE [1943]

În discuțiile sale cu Vișoianu, Maniu se îndoia mereu de aportul pe care poate să-l aducă Regele în așa-zisa „luptă națională“. „Ce poate să facă Regele?“ - întreba mereu Maniu. „Mai mult decât îți închipui d-ta“, răspundea Vișoianu.

Anturajul căuta, deci, demult, prilejul să facă o demonstrație, cu un îndoit scop: de a proclama în mod public atitudinea diferită a Regelui în politica externă și militară; de a învedera opoziției că o acțiune națională, sub egida Regelui, se poate realiza.

Pregătirea acestui eveniment a fost îndelungă și laborioasă. Ioan de Mocsonyi-Styrcea, Vișoianu și Niculescu-Buzești, în câteva conciliabule, au convenit ca Regele să fie îndemnat să folosească prilejul ce i-l oferă serbările tradiționale din ziua de 1 ianuarie, pentru a rosti discursuri, într-un spirit ostil orientării actuale. Maniu trebuia să fie pus în fața unui fapt îndeplinit; anturajul știa că, dacă s-ar fi cerut și aportul lui Maniu la alcătuirea acestor texte, nu s-ar fi ajuns la vreun rezultat, dată fiind „pasiunea acestuia pentru discuțiile și formele deliberate“. Anturajul dorea să lucreze repede și ținea să păstreze secretul. Cu mult înainte de Anul Nou, s-au redactat proiecte diferite de discursuri, care au căpătat o formă definitivă abia după lungi controverse.

În discuțiile cu Regele, pe lângă argumentele de ordin general, s-a exploatat și indispoziția vizibilă a Suveranului, după discursul Domnului Vicepreședinte al Consiliului, rostit la Cernăuți, când Regele s-a socotit jenat de situația în care a fost pus.

Regele a acceptat astfel să găsească forma de a se desolidariza de actuala

orientare militară și politică a țării; această metodă corespundea și tacticii lui Maniu, care susține că trebuie provocate documente care să poată învedera Conferinței de Pace că, în afară de Guvernul înfeudat Germaniei, toate forțele țării au fost contra politicii alături de Axă.

În punctele de reper inițiale, s-a pornit de la ideea că din cuvântările Regelui trebuie să se înțeleagă:

1. Că războiul României în Răsărit are un caracter defensiv; că el a fost pornit numai pentru recucerirea celor două provincii naționale ce ne-au fost răpite.
2. Că România n-are țeluri expansioniste, că nu râvnește la teritorii străine (Transnistria), ci urmărește numai recâștigarea propriilor sale teritorii.
3. Că România nu adoptă atitudini extremiste și că nu se asociază la ideologia și ținuturile războinice ale Axei; că ea este gata să se înțeleagă cu oricine vrea să-i respecte drepturile.
4. Că Guvernul să fie îndemnat să se pună de acord cu aspirațiile țării, lăsându-se a se înțelege că aceste aspirații nu impun Războiul din Răsărit și că, în genere, între Guvern și Națiune există o deosebire de vederi.
5. În fine, în răspunsul ce trebuia să se dea Nunțiului Papal, punctele de reper specificau ca Regele să se solidarizeze cu ideologia pacifică și generoasă a Papei, care e și în concepțiunea puterilor anglo-saxone.

DISCURSUL PATRIARHULUI

Aceeași atitudine fusese, de altfel, sugerată Regelui și cu ocazia discursurilor ce a schimbat cu Patriarhul, cu puține zile înainte, când Șeful Bisericii a înmânat Suveranului „Crucea Biruinței”. Patriarhul a prezentat în prealabil textul discursului său; Regele i-a cerut să modifice un pasagiu în care se vorbea în termeni prea violenți față de Rusia Sovietică („hoardele barbare care ne-au cotropit”).

- „E prea violent, Înalt Prea Sfințite, și nu e bine“, a spus Regele.

IMPRESIA FĂCUTĂ DE DISCURSURILE REGELUI

Proiectele anturajului au putut fi realizate, după cum se spune, între cei ce s-au interesat de aproape de această chestie.

Cuvântarea rostită la Radio, în noaptea de Anul Nou, a produs o impresie penibilă în public; defectul de exprimare al Regelui, unit cu o remarcată timiditate, au trezit în public aprecieri defavorabile și chiar calificative ironice; însuși Maniu a făcut, în cercul prietenilor săi intimi, reflexii puțin măgulitoare. Dar sensul discursului a fost primit în lumea politică, ca o revelațiune; lucru explicabil, deoarece numai cercurile conducătoare ale opoziției cunoșteau ideile Regelui.

Iar cuvântarea de răspuns adresată Domnului Vicepreședinte de Consiliu, din care rezulta că Regele sfătuia Guvernul să se pună de acord cu Națiunea, a fost interpretată ca un mare act de curaj; comentarii în același sens a stârnit și discursul prin care Suveranul răspundea Nunțiului Papal. Diplomații străini (reflexiile lui René de Weck, de exemplu) vedeau în această manifestare o desolidarizare de ideologia nazismului și o asociere la concepțiile generoase anglo-saxone.

Reîntorcându-se din Ardeal, imediat după Anul Nou, Maniu cere partizanilor săi să afle ce impresie au făcut discursurile Regelui în armată și în diferite straturi ale societății; iar, la întâia sa întâlnire cu Vișoianu, îi spune acestuia: „Ați lucrat-o bine“.

SCRISOAREA LUI DINU BRĂTIANU

În intenția anturajului, nu era numai de a proclama în mod public ideile deosebite ale Regelui în ceea ce privește orientarea României și de a-l desolidariza de politica regimului actual; se urmărea, în același timp, ca aceste manifestări să conducă pe șefii opoziției în jurul Regelui; „trebuia“ să fie un

început al uniunii naționale, sub egida regală.

Dinu Brătianu, fire mai deschisă și mai hotărâtă, a răspuns imediat sugestiei ce i s-a făcut; el a transmis o scrisoare confidențială Regelui, în care l-a felicitat „pentru cuvintele înțelepte ce le-a rostit și care sunt în asentimentul țării“.

Ioan de Mocsonyi-Styrcea se aștepta la un act comun al celor doi șefi de opoziție. Vișoianu a înțeles dificultățile unor negocieri asupra unui text acceptat de Dinu Brătianu și Maniu; de aceea, a socotit că e mai bine să lucreze pe etape. Dinu Brătianu nu știe nici azi că și Maniu a trimis o scrisoare Regelui, iar Maniu este străin de scrisoarea lui Dinu Brătianu.

NEGOCIERILE CU MANIU

Lucrurile au mers mai greu cu Maniu. El a obiectat că chestia e prea importantă și a pus din nou în discuție poziția Regelui în cadrul „acțiunii naționale“.

Cu acest prilej, anturajul Regelui a definit posibilitățile de viitor. Vișoianu, exprimând planurile anturajului, a învederat „rolul imens“ pe care poate să-l joace Regele, într-o acțiune viitoare. S-a arătat, astfel, că o inițiativă a lui Maniu n-ar fi sigură de asentimentul întreg al armatei; ea ar putea să apară ca o simplă acțiune de partid, pe câtă vreme, pusă sub egida Regelui, ea capătă aspectul unei uniuni naționale. În forma aceasta, orice tendință contrarie din armată ar fi ușor înlăturată; iar, în fața străinătății, țara întreagă, în frunte cu Regele ei, s-ar înfățișa pentru politica anglofilă.

Maniu a cerut să se consulte cu prietenii săi; Vișoianu i-a refuzat cererea, sub cuvânt că asemenea manifestări trebuie ținute în cel mai strict secret. S-a convenit, până la urmă, ca Maniu să se consulte numai cu Mihalache, în ziua de Sf. Ion, când îl va vizita pe acesta la Dobrești.

În ziua de 7 ianuarie, Maniu a plecat la Dobrești; el a promis că va înmâna scrisoarea sa lui Vișoianu la 11 ianuarie crt. La 15 ianuarie, când Buzești vine pentru a doua oară, să ia scrisoarea, Maniu cere lui Vișoianu un nou răgaz.

Textul lui Maniu e remis abia în după-amiaza zilei de sâmbătă 16 ianuarie a.c.

El a redactat în termeni foarte călduroși; Maniu felicită pe Suveran cu prilejul Anului Nou și exprimă „impresia profundă produsă în opinia publică” de „mesagiile înțelepte” adresate de Rege Națiunii.

Scrisoarea lasă a se înțelege asentimentul conducerii național-țărăniste la orientarea trasată de Rege, dar Maniu se ferește să scoată în relief deosebiriile dintre politica regimului și aceea formulată de Suveran. El a obiectat că trebuie avută în vedere „eventualitatea unei indiscreții”. Remițând textul, Maniu a întrebat pe Vișoianu: „Sunteți mulțumit, domnule Ambasador?”.

- „Sunt foarte mulțumit, domnule Președinte. Cred că și Majestatea Sa va fi mulțumită. De altfel, era și timpul: ați fost un fanatic dinastic, dar în război cu toți Regii!”

Vișoianu a făgăduit că va provoca un răspuns confidențial al Regelui, conceput în termeni tot atât de călduroși și semnificativi, în cea ce privește asentimentul Palatului față de „acțiunea națională” a lui Maniu.

INDISCREȚII LA O VÂNĂTOARE REGALĂ

La vânătoarea regală de duminică, 3, și luni, 4 ianuarie a.c., Vișoianu a avut prilejul să discute din nou cu Regele.

Suveranul a vorbit destul de deschis. El a spus că se aștepta la nemulțumirile Domnului Mareșal Antonescu cu privire la fondul discursurilor ce a pronunțat de Anul Nou; Conducătorul a avut însă aerul că le trece cu vederea, dar s-a arătat nesatisfăcut din cauza unor chestiuni pur formale.

Iarăși s-a pus în discuție atitudinea ce trebuie s-o aibă Palatul față de Guvern; anturajul a recomandat Suveranului să dea toate satisfacțiile formale Domnului Mareșal Antonescu; nu e politic să se înrăutățească raporturile, din pricina unor forme goale - s-a spus. Regele trebuie să se mențină ferm numai în ceea ce privește „politica națională”.

Regele s-a plâns de atitudinea Domnului Vicepreședinte de Consiliu, cu care înainte spunea că s-ar putea înțelege mai bine.

„Domnul Ică [Mihai Antonescu] mă minte întotdeauna“, a spus Regele. „Nu știu ce să mai cred. Când nu se poate avea încredere nici în cuvântul Primului Ministru, cum se mai poate lucra?“

Regele s-a arătat exasperat „de lipsa de loialitate a Guvernului“ față de Dânsul; El lasă să înțeleagă totdeauna că, mai presus de orice, prețuiește respectul cuvântului dat. E prin firea Sa bănuitor, n-are încredere în oameni; dacă e pus în fața unei situații pe care nu o pricepe, vede comploturi și manevre tenebroase, urzite împotriva Sa.

Anturajul a avut să se lupte cu aceeași atitudine bănuitoare a Regelui și față de Maniu; nici azi nu s-ar putea spune că temerile Regelui privind sinceritatea lui Maniu reprezintă sigura forță națională capabilă să atenueze consecințele ce le va aduce țării actuala orientare politică și militară.

După discuții, explicații și ezitări, Regele s-a încredințat „că o formulă Maniu este inevitabilă, într-o anumită fază a războiului“, cum s-a exprimat anturajul Său; dar, în același timp, a lăsat să înțeleagă că ar vrea să lucreze pentru a-și crea un sprijin propriu în armată și în opinia publică.

De aici, o lungă explicație cu privire la primejdia politicii personale. Anturajul i-a vorbit de experiența dureroasă a tatălui Său, i-a recomandat să evite formațiuni personale; Un rege, i s-a spus, poate avea un rol istoric, asumându-și numai funcția de arbitru, deasupra guvernelor. Răspunderea cade atunci în seama Guvernului, care poate fi schimbat după necesitate. Iar Regele e ferit de a trage consecințele, oricât de gravă ar fi împrejurarea.

OSTILITATEA FAȚĂ DE PRINCIPELE NICOLAE

Aflând că Maniu întreține legături cu generalul Manolescu, intim al Principelui Nicolae, Regele a exclamat:

„Vedeți că dl. Maniu nu e leal; el nu știe ce părere avem noi despre unchiul Nicky?“

Această apostrofă a fost transmisă lui Maniu, care a declarat că Generalul

Manolescu vine să-l vadă din propria sa inițiativă. Vișoianu continuă să se plângă însă „că Maniu vrea să joace la toate nunțile“.

PLANURI DE VIITOR

Regele este câștigat la punctul de vedere că numai o înțelegere cu Puterile anglo-saxone ar putea să pună stavilă unei expansiuni sovietice; că numai o asemenea politică poate menține Statul Român și monarhia.

El e gata să afirme, dacă ar avea din nou prilejul, o orientare diferită de aceea a Guvernului actual.

Anturajul L-a convins că trebuie să evite neînțelegeri cu regimul; i s-a învederat rolul ce-l are Guvernul Antonescu în actuala situație; i s-a vorbit iarăși despre amenințarea legionară. Acesta e un punct sensibil; Regele vede în legionari o amenințare directă împotriva Sa.

La vânătoarea din 3 și 4 ianuarie a.c., Regele s-a arătat interesat și de situația ce se va ivi după pace. Invitații au rămas surprinși auzind pe Suveran spunând „că Maniu nu va ține mult la Guvern“ și că „o parte din elementele tinere și de valoare trebuie să se rezerve pentru ministerul ce va urma lui Maniu“.

E de relevat că anturajul prezintă pe Rege „ca pe un tânăr închis, bănuitor și timid, care în public face o impresie rea din cauza defectului Său de exprimare; dar care are însușiri serioase, e plin de bunăvoință, are ambiția să facă ceva și se gândește mereu să nu greșească“.

Anturajul cultivă ideea că Regele ar putea să aducă servicii țării, nu numai coalizând în jurul altei orientări externe importante forțe militare și politice, dar că El ar putea să facă o apropiere cu clasa domnitoare a Angliei, printr-o căsătorie cu o principesă engleză. Perspectiva unei dinastii înrudită cu Curtea engleză a fost înfățișată și lui Maniu ca o soluție de consolidare a țării.

PĂRERILE LUI BARBU ȘTIRBEY

În conversațiile sale cu Maniu, principele Barbu Știrbey s-a arătat mai puțin entuziasmat de persoana Regelui; el a declarat că e preocupat de ceea ce a numit „o criză dinastică“.

Știrbey se deosebește de Maniu în ceea ce privește rolul Regelui; după dânsul, evenimentele vor cere un rege activ și întrepid. Regele va trebui să îndeplinească rolul de arbitru, dar să ia și inițiative proprii pentru a stăvili pasiunile interne și a impune echilibrul și stabilitatea.

Pentru Știrbey, Regele Mihai e impropriu unei asemenea misiuni delicate; Regele ar fi lipsit de cele mai elementare calități, iar Regina e fricoasă și fără voință. Știrbey și-a exprimat părerea că problema dinastică ar putea să ceară soluții grave.

IN JURUL SERBĂRII DE LA 24 IANUARIE

Rămăsese convenit ca Regele să se folosească și serbarea cavalerilor ordinului Ferdinand pentru a proclama din nou o politică diferită de orientarea Guvernului. Ocazia părea favorabilă ca Regele să manifeste simpatia Sa pentru cauza Ardealului. Se discuta chiar ca anul acesta Maniu să ia parte la serbarea de la Palat.

Conducerea național-țărănistă a rămas surprinsă, când colonelul Ulea a explicat la telefon lui Ghiță Popp că serbarea nu va putea să aibă loc „din cauza împrejurărilor excepționale“.

Vișoianu a primit însărcinarea să explice lui Maniu că Guvernul a stăruit ca serbarea să nu aibă loc, pentru a evita demonstrații în favoarea Ardealului, pe care le socotește inoportune în momentul de față; dar că Maniu, în calitate de senior al ordinului „Ferdinand“, va primi o scrisoare autografă din partea Suveranului, redactată în așa chip, încât mișcarea revizionistă să capete o întărire regală.

Scrisoarea n-a fost însă trimisă; Vișoianu a avut iarăși sarcina să lămurească pe

Maniu că Palatul a trebuit să renunțe la această manifestare, care ar fi putut crea dificultăți Regelui în raporturile Sale cu Domnul Mareșal Antonescu.

Maniu a declarat că n-are nimic de obiectat și că, până la o limpezire a situației, îndeamnă pe Rege să observe cea mai strictă precauție, spre a nu stârni conflicte inutile și primejdioase cu Guvernul și, indirect, cu Germanii.

A rămas însă convenit ca Regele să răspundă confidențial scrisorii ce a primit din partea lui Maniu, după Anul Nou, și ca acest mesagiu să consfințească legătura Palatului cu așa-zisa „acțiune națională“.

(ANR, fond PCM - SSI, dosar 10/1942).

84 - 1943 martie 10, București – Notă a SSI privind demersurile politice de ultimă oră ale lui Iuliu Maniu.

SSI

10.III.1943

NOTĂ

Maniu a arătat amicilor săi că, din informațiile sale, rezultă că divergența de păreri dintre Dl. Mareșal Antonescu și Vicepreședintele de Consiliu continuă să existe și ea se manifestă ori de câte ori se pune o problemă serioasă.

Astfel, Vicepreședintele de Consiliu izbutise să convingă pe Dl. Mareșal Antonescu să nu se publice declarațiunile ce le-a făcut lui Brătescu-Voinești, considerând că ele reprezintă o agravare a situațiunii României.

Declarațiile au fost oprite de cenzură; Maniu reușise să-și procure o corectură de

la una din tipografiile din Capitală. El fusese însă anunțat că articolul lui Brătescu-Voinești nu va apare și că Vicepreședintele de Consiliu a izbutit să convingă pe Dl. Mareșal Antonescu despre inoportunitatea lui.

Sub influența anturajului său militar, Dl. Mareșal Antonescu a dispus totuși publicarea articolului⁹.

Maniu a arătat că anturajul militar al D-lui Mareșal Antonescu (între care se numără generalul Picky Vasiliu, general Pantazi, col. Radu Davidescu etc.) ar avea un rol nefast în ceea ce privește raporturile dintre Conducător și Vicepreședintele de Consiliu.

Acest anturaj, pe care Maniu îl numește „camarila militară a Mareșalului“, ar determina pe Dl. Mareșal Antonescu să persiste în politica sa germană à outrance și, în același timp, ar întreține o acțiune de intrigi în contra Vicepreședintelui de Consiliu¹⁰.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 45).

85 - 1943 martie 11, București – Notă a SSI cu privire la atitudinea Aliatilor Occidentali față de problemele postbelice ale României.

SSI

11 martie 1943

NOTĂ

Anglia: Atitudinea anglo-saxonă privitoare la frontierele României

Dintr-o sursă ocazională, deținem informația de mai jos, referitoare la atitudinea probabilă a Angliei și Statelor Unite față de frontierele de Est ale României, în eventualitatea victoriei Puterilor Democrate.

În Anglia, guvernul pare îngrijorat de atitudinea actuală a Uniunii Sovietice și a tendințelor de expansiune spre Vest ale acesteia.

În privința frontierei noastre de Răsărit, dacă în momentul de față din partea guvernului englez nu există o atitudine precisă, în schimb este destul de semnificativ faptul că Anglia consideră Polonia și România ca state menite să izoleze Uniunea Sovietică de restul continentului și, ca atare, este necesar ca acestea să fie două state tari.

În acest sens, guvernul polonez Sikorski, de la Londra, insistă pentru frontiera comună cât mai întinsă cu România și frontiera românească pe Nistru.

Un nou indiciu îl constituie faptul că, ori de câte ori este vorba de relațiile anglo-ruse și viitoarea ordine europeană, nu se amintește decât de Charta Atlanticului, care garantează statelor europene frontierele dinainte de 1939.

În ce privește Statele Unite, acestea se interesează mai puțin de continentul european și, ca atare, vor susține punctul de vedere englez privitor la frontierele României.

Informație posibilă.

Comunicat și Ministerului Afacerilor Externe.

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 128-129).

86 - 1943 martie 13, București – Raport al agentului „GC“ (?) privitor la demersuri de ultim moment ale serviciilor secrete aliate și inamice, inclusiv prin Eugen Cristescu, Directorul General al SSI.

13.III.1943

NOTĂ

Întrebând persoanele cu care am luat contact la Istanbul de ce s-a insistat ca legătura să se facă printr-un intim al lui E.C. - rudă, frate - mi s-a răspuns:

- a. Pentru că am găsit că aceasta este cea mai discretă și bună legătură.
 - b. Pentru că, în afară de latura oficială, comunicările aveau și o parte ce-l priveau direct și personal pe E.C.
- Noi - americanii - cunoaștem mai precis și apreciem mai exact decât alții, și chiar decât voi, rolul important ca „factor de ordine al lui E.C. în viața statului român“.
 - Știm și avem bune informațiuni că Germania va cere României sacrificii cu mult mai grele decât cele făcute până acum, sarcini de nesuportat, pe care Mareșalul Antonescu nu le va putea accepta și satisface.
 - Germanii envisagează o asemenea situație și, în consecință, pregătesc terenul pentru orice eventualitate.
 - Avem informațiuni că s-au înțelese cu Horia Sima, impunându-i o totală supunere în cazul când eventual îl vor aduce la conducerea Statului român în fruntea unui regim legionar.
 - În acea ipoteză, Mareșalului i se va „aranja“ o dispariție, cu ajutorul teroriștilor ocrotiți atât în Germania, cât și în țară. O formulă similară, dar mai simplă, se va utiliza și pentru Vicepreședinte. Horia Sima a cerut însă ca E.C. să-i fie predat lui, fie că s-ar afla în țară, fie că ar fi în Germania, deoarece are cu E.C. o „crâncenă răfuială“.
 - Pe de altă parte, „Organele speciale“ sovietice (N.K.V.D.-ul și Kominternul) socotesc pe E.C. ca... inamicul no.1 al comunismului în România. Aceste organe socotesc că bolșevizarea României nu s-a putut efectua, grație - în mare parte -

dârzei lupte a lui E.C. atât ca Director al Siguranței, în trecut, cât și ca Șef al S.S.-ului român, acum.

- Considerând că evenimentele s-ar putea precipita, am înțeles a-l avertiza pe E.C. de aceste lucruri, pe calea cea mai discretă ce am găsit - D-ta!

- Nu înțeleg această îngrijorare pentru soarta unor adversari, am obiectat?

- Noi - americanii -, mi s-a răspuns, înțelegem uneori a trece chiar „peste baricade“ în... „domeniul informativ“.

- Deși pe „baricade opuse“, am socotit totuși a face acest „avertisment“ spre a nu fi surprinși de evenimente.

- Noi prevedem că România va trece poate prin perioade de „crize grele“. Crize pasagere. Vedem - pentru atunci - în E.C. unul din factorii chibzuiți și cu tact, care ar înțelege, mai bine ca orice alt om de stat român, situația țării sale. (A dat dovadă și în Comisia Româno-Bulgară).

- Oare Germania n-a intervenit în favoarea altui „factor informativ“, deși, în acel timp, politica română, era situată pe „baricada opusă“?!

- Noi, americanii, considerăm că dezvoltarea Democrațiilor are la bază „ordinea socială“; iar ordinea socială are la bază „cunoașterea cât mai profundă a realităților“ - adică „informația“!

- Iată explicația întrevederii și a „canalului“ ales, a încheiat convorbitorul meu.

G.C.

Notă:

Din cele discutate am tras, în general, următoarele concluzii:

a. Serviciul de Informații American nu dorește dezordini în România.

b. Nu ar dori – deocamdată, cel puțin - amestecul și al Intelligence Service-ului englez. Deci, divergențe între Serviciul American și Intelligence Service.

c. Se situează pe baricadă opusă tendințelor Serviciilor Speciale sovietice.

Pentru aceste și alte considerente, dorește a menține o legătură cu România, prin organele S.S.I., într-un cadru cât mai restrâns, cu garanția celei mai desăvârșite discrețiuni.

G.C.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 13-15).

87 - 1943 martie 18, București – Notă a SSI privind ecoul ultimelor declarații ale Mareșalului Ion Antonescu.

18 martie 1943

NOTĂ

Declarațiile din interviul acordat de Dl. Mareșal lui Brătescu-Voinești au fost considerate de către național-țărăniști drept „exagerat de filogermane și antisemite” și au produs chiar unele nemulțumiri în aceste cercuri.

Se afirmă însă că ulterior s-ar fi cerut printr-un intermediar unele explicații, de către conducerea național-țărănistă, D-lui profesor Mihail Antonescu și că D-sa ar fi lăsat să se înțeleagă că totul se reduce la o tactică politică, Dl. Mareșal Ion Antonescu urmărind să spulbere unele bănuieli pe care le-ar avea Germania că România ar înclina spre schimbarea politicii sale, deoarece, dacă Germania ar persista în această bănuială, atunci ar putea să ia unele măsuri care în momentul de față ar prejudicia grav situația României.

Maniștii adaugă însă că, în timp ce Dl. Mareșal face declarații pronunțat filo-

germane, se fac totuși pregătiri, cu încetul și cu toată discrețiunea posibilă, pentru reabilitarea României în fața Puterilor Occidentale, arătându-se că, prin lupta contra Rusiei Sovietice, România n-a luptat decât pentru recucerirea Bucovinei și Basarabiei și contra bolșevismului.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 46).

88 - 1943 iunie 25, București – Notă a SSI pe marginea unei lucrări a MStM, Secția a II-a (Serviciul Radio), relativ la problemele propagandei pe calea undelor.

PREȘEDINȚIA CONSILIULUI DE MINIȘTRI

SECRETARIATUL GENERAL

SERVICIUL DE DOCUMENTARE ȘI INFORMAȚII

1943, luna iunie, ziua 25

NOTĂ

Marele Stat Major, Secția a II-a, Serviciul Radio, prezintă lucrarea alăturată¹¹ care cuprinde, pe categorii de idei, afirmațiunile principale făcute de posturile clandestine de radio despre actele și realizările regimului, în intervalul 2 noiembrie 1940 - 1 iunie 1943¹².

Prima parte a lucrării dă o caracterizare și o sinteză generală a acestor afirmațiuni, iar partea a doua, de natură documentară, cuprinde o serie de extrase din principalele emisiuni ale posturilor clandestine de radio, în intervalul menționat.

Din examenul acestor afirmațiuni, se constată că, cu excepția postului maghiar „Gabor Aron” și a postului clandestin legionar, care de altfel se deosebesc și ca factură și ca preocupări de toate celelalte, temele fundamentale de propagandă ale tuturor posturilor clandestine de radio în limba română sunt:

- întreaga activitate a guvernului român e inspirată de-a dreptul de la Berlin;
- Mareșalul Antonescu a aservit țara germanilor, din punct de vedere politic, militar și economic;
- România nu are ce căuta într-un război împotriva Rusiei.

Ca și posturile sovietice, posturile britanice se dedau la atacuri personale împotriva membrilor guvernului și, mai ales, a Domnului Mareșal Antonescu; ele se deosebesc însă prin următoarele:

1. Posturile britanice accentuează îndeosebi asupra problemelor de politică externă și îndeosebi asupra problemei Ardealului. Sunt în general mai bine informate decât cele sovietice, iar „clandestinul” e chiar foarte bine și prompt informat. Emisiunile lor sunt mai încheiate, mai bine argumentate și mai diverse, pentru că se ocupă adesea de chestiuni de amănunt.

2. Posturile de nuanță sovietică fac o propagandă lipsită de finețe, de cele mai multe ori de-a dreptul grosolană, întemeiată mai mult pe deducții decât pe fapte, sau pe fapte pur și simplu inventate (ca, de exemplu, amănuntele despre pretinse dezordini de stradă la București). Ele sunt preocupate în special să provoace tulburări în România prin îndemnuri la atentate, acte de sabotaj, dezertare etc.

Întreaga propagandă românească - și-a unora, și-a altora - pornește de la ideea că în țară există nemulțumiri care trebuiesc exploatare și nemulțumiți care trebuiesc întrebuințați.

Grupând pe categorii de idei principalele susțineri ale posturilor clandestine de radio, se constată următoarele:

a. În domeniul politic intern s-a afirmat: că Domnul Mareșal Antonescu e răspunzător de instaurarea regimului Gărzii de Fier. El a salvat țara cu prilejul rebeliunii, dar a făcut-o cu prețul angajării României, față de germani, în război în contra Rusiei. A răpit Coroanei toate prerogativele. A desființat libertățile spre a exploata poporul după dorință, în folosul germanilor sau chiar în folos

personal. A încercat diversiuni în legătură cu Ardealul, nedând în judecata națiunii pe Gigurtu, Manoilescu și Valer Pop, și căutând, prin instaurarea legionarilor, prin distrugerea Gărzii de Fier, prin persecutarea evreilor și prin campania anti-masonică, „să treacă neobservată ocuparea Transilvaniei de Nord“. S-a mai afirmat: că rezultatul colectelor de bani și efecte n-a folosit armatei noastre, ci germanilor; că a trebuit să se introducă pedeapsa cu moartea pentru luare de mită, deoarece s-au constatat asemenea abateri printre înalții funcționari administrativi („Însuși Mareșalul Antonescu a primit vila de la Predeal“); că deportările de evrei în Transnistria au constituit o adevărată sursă de venit pentru oamenii regimului; că, din pricina lipsurilor și a teroarei, actele de sabotaj și arestările de „patrioți“ se țin lanț.

b. În domeniul politicii externe se stăruie mereu asupra aservirii țării la germani. S-au rupt legăturile cu țările neafiliate Axei, pentru ca în schimb „să se consolideze relațiile cu țări ca Manciuko și San Marino“. Cu Anglia s-au rupt legăturile din cauză că guvernul a acceptat ca România să devină bază de plecare pentru trupele germane. Se intensifică legăturile de prietenie cu Bulgaria, deși guvernul știe că Bulgaria și Ungaria au un tratat secret împotriva României. Guvernul ne-a aliat cu ungurii pentru a ignora Ardealul, ca urmare a unui dictat - cel semnat la București la 30 iunie 1941 și neadus la cunoștința poporului - prin care s-a realizat: „recunoașterea irevocabilă a dictatului de la Viena, renunțarea la orice modificare a granițelor până la sfârșitul războiului și renunțarea la orice atac, sub orice formă, împotriva Ardealului“¹³. În aceeași ordine de idei se certifică legăturile cu Italia. Se acuză apoi guvernul de duplicitate, atribuindu-i-se că ar căuta o înțelegere cu Anglia, prin ambasadori speciali trimiși la Ankara, Lisabona și Stockholm și că face jertfe materiale mari pentru captarea presei elvețiene și portugheze.

c. Propaganda de ordin militar accentuează asupra ocupării deghizate a României de către Germania și asupra mărimii și inutilității jertfelor românești de pe Frontul din Răsărit, care nu folosesc decât Germaniei. Se accentuează asupra opoziției ce ar fi în țară și în rândurile ofițerimii împotriva continuării războiului și se afirmă că Domnul Mareșal Antonescu ia angajamente noi, împotriva acestei poziții a țării. Se speculează mereu disproporția dintre jertfele românești și cele maghiare.

d. Propaganda de ordin economic afirmă că trimitem tot grâul și petrolul Germaniei; că s-a încheiat la 3 ianuarie 1943 un acord economic secret cu Italia, pentru a-i furniza 900 000 tone petrol brut - deși legea petrolului interzice

exportul de țigări -, precum și vite, păsări și ouă în valoare de zece miliarde lei, în schimbul cărora ni se dau mercur și portocale; că se trimit la lucru în Germania chiar și femei; că nemții ne fură recoltele, iar în schimb românii sunt siliți să lucreze și duminică. Se adaugă că propaganda din acest domeniu a posturilor sovietice face continue apeluri la sabotaj.

Concluziile la care ajung toate posturile clandestine, și care de cele mai multe ori sunt exprimate în lozinci, sunt:

1. Poporul trebuie să-și răstoarne „guvernul supus nemților“, „până nu e prea târziu“.
2. România trebuie să iasă din alianța cu Axa și să se alăture Națiunilor Unite.
3. România trebuie să iasă neîntârziat din război.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 67-70).

89 - 1943 decembrie 4, București – Notă a SSI privind modificările survenite în strategia Aliaților.

SSI

4 decembrie 1943

NOTĂ

Anglia: Revoluția strategiei anglo-americe

Corespondenții din Londra ai mai multor ziare elvețiene (Die Tat, Basler Nachrichten, Gazette de Lausanne etc.) dau informațiuni interesante cu privire la ultimele evenimente militare din Mediterana și impresia provocată de acestea în opinia publică engleză – care confirmă cele relatate în nota nr. 8 581 din 4 ianuarie curent relativ la strategia viitoare a Aliaților.

Se afirmă că insuccesele aliate din Dodecanez și activitatea redusă a forțelor anglo-americe din Italia au produs o repercusiune nefavorabilă în țările neutre și mai ales asupra Turciei, a cărei intrare în război alături de Aliați era scontată pentru un viitor apropiat.

În aprofundarea cauzelor politice și militare care au condus la această stare de lucruri presa britanică vede o modificare esențială a strategiei anglo-americe, influențată – probabil – de pretențiunile U.R.S.S.-ului și deciziunile Conferinței de la Moscova¹⁴.

Se apreciază că Aliații sunt constrânși să dea curs dorinței imperative a guvernului sovietic și să dezlănțuie mult așteptata ofensivă combinată în Franța și Țările de Jos¹⁵, părăsind – pentru moment – proiectele de invazie ale Europei Sudice și Sud-Estice.

Se crede, în această privință, că Aliații suferă influența și sugestiile guvernului de la Moscova, care – din motive politice – împiedică exploatarea avantajelor militare, pe care anglo-americii le câștigaseră în Mediterana.

Nu este pentru prima oară când se afirmă – în cercurile politico-militare aliate și neutre din Elveția – că U.R.S.S. consideră Peninsula Balcanică și Europa de Sud-Est ca o zonă de interese sovietice, complet interzise Puterilor Occidentale și Democratice.

Reamintim, în această privință, declarațiile ministrului englez Norton – făcute în conferința de la 10 aprilie a.c. – în care releva antipatia cu care U.R.S.S. privește orice acțiune aliată în sectorul ei de influență politică (Balcani), precum și afirmațiunile diferitelor personalități străine, care își păstrează valoarea lor inițială, chiar și (sau mai ales) după Conferința de la Moscova.

Impresia aliată, în Anglia, este că atențiunea Comandamentului aliat a fost constrânsă să se îndrepte acum spre Vest, în dauna sectorului sud-estic. Într-adevăr, aprovizionările și transporturile de efective spre Orientul Apropiat s-au micșorat sensibil în ultimele luni, pe când metropola britanică este echipată tot

mai intens pentru o acțiune de mare anvergură.

Correspondenții din Londra ai ziarelor elvețiene afirmă că se observă – în prezent – mai multe uniforme americane decât engleze, că animația în regiunile maritime de sud este în creștere continuă, iar exercițiile trupelor americane, pentru operațiuni amfibii, se execută cu vigoare sporită în imediata apropiere a Canalului.

Din aceste constatări și simptome, coroborate cu factorii politici descriși mai sus, specialiștii militari trag concluzia că punctul de gravitate al strategiei aliate s-a mutat către Marea Mânecii și Franța de Nord, care poate deveni „teatrul de operațiuni nr. 1“, pe când Marea Mediterană riscă să rămână un sector secundar, cu toate concentrările de forțe inițiale și combinațiile politice ce s-au făcut anterior.

Această evoluție constituie o răsturnare a concepțiilor și proiectelor de la Casablanca și denotă că discuțiunile premergătoare de la Londra și Conferința tripartită de la Moscova au stabilit în mod definitiv prioritatea punctului de vedere sovietic: crearea celui de al doilea front militar în vestul Europei.

Aceste reflecțiuni strategice, sprijinite pe realitățile politice actuale, ar explica lipsa de energie și elan în conducerea operațiunilor curente din Italia și Marea Egee.

Sursă: presa elvețiană și engleză

Comunicat: d-lui Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri

Cabinetului Militar al Conducătorului Statului

Marele Stat Major – Secția a II-a

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 345-347).

90 - 1943 decembrie 8, București – Notă a SSI cuprinzând informații relativ la deciziile luate în privința României la Conferința miniștrilor de Externe ai URSS, SUA și Marii Britanii de la Moscova (octombrie 1943).

SSI

8 decembrie 1943

NOTĂ

Anglia:

Deciziuni privitoare la România luate la Conferința de la Moscova

După anumite informațiuni din sursă britanică, se afirmă că în Conferința de la Moscova s-a hotărât și ocuparea militară, de către cele trei mari Puteri Aliate, a teritoriilor „aflate sub controlul Wehrmachtului și a țărilor aliate cu Germania“.

În legătură cu această stipulație, se afirmă că URSS pretinde ocuparea militară până la încheierea definitivă a păcii (care va avea loc după 3-4 ani de la încetarea ostilităților), a Finlandei, Poloniei, Moldovei până la Carpați și Dobrogei românești.

Totodată, cere – sub forma unei garanții „provizorii și temporare“ – ocuparea, pentru o perioadă de timp nedeterminată, a unor baze maritime și aeriene, pe coasta dobrogeană, probabil Constanța.

Cereri similare se fac și pentru anumite puncte de sprijin turcești.

Aceeași sursă relevă că exigențele teritoriale ale Sovietelor depășesc cu mult frontierele din 1941.

În ce privește țara noastră, rușii ar reclama, pe lângă Basarabia și Bucovina de

Nord, stăpânirea definitivă a Gurilor Dunării, sub motive de securitate politică și economică.

Asupra acestor revendicări de anexare și ocupație militară temporară, există divergențe de vederi, atât între Aliați și URSS, cât și între Marea Britanie și Statele Unite.

Astfel, guvernul englez pleacă de la principiul că „amiciția și colaborarea militară și politică a Rusiei actuale și postbelice prezintă o valoare și importanță mult mai reală decât existența statelor mici din Estul Europei, care au făcut cauză comună cu Germania sau sunt incapabile de a se organiza pe plan politic, economic și social“, fiind predispus la concesiuni largi în dauna acestora.

Președintele Statelor Unite și oamenii politici americani apreciază și ei că sacrificiile Uniunii Sovietice și contribuția ei militară merită o recompensă substanțială în dauna „statelor satelite“, însă într-o măsură mai restrânsă.

Se afirmă însă, din sursă britanică foarte serioasă, că în cursul tratativelor ce au loc actualmente între USA și Marea Britanie cu privire la exigențele teritoriale ale URSS, guvernul american ar fi cedat în parte punctului de vedere englez, admițându-se ocuparea de către ruși a provinciilor românești „cedate“ de români la 27 iunie 1940. În plus, USA ar accepta pretențiunea sovietică relativ la anexarea Gurilor Dunării.

În ce privește Polonia, Țările Baltice și Finlanda, președintele Roosevelt – din motive interne, de oportunitate politică – susține frontierele din 1939 sub motivul că integritatea și independența acestor țări este prevăzută în Charta Atlanticului.

Marea Britanie, prin opinia primului ei ministru, acceptă statutul teritorial din 1941, sub rezerva ca Polonia să fie compensată prin încorporarea Prusiei Orientale și a unei părți din Silezia germană.

Atât Anglia, cât și America sunt hotărâte să se opună, în mod categoric și energic, unei eventuale ocupări militare de către forțele sovietice a României sau Finlandei, fie chiar și parțial (în afară de teritoriile pierdute de aceste țări prin actele de forță din 1940).

De asemenea, Aliații Occidentali refuză o imixtiune politică a URSS în problemele interne ale țărilor limitrofe.

În această privință, anumite cercuri politice și ziare elvețiene, care au cunoștință de aspirațiunile imperialiste ale guvernului de la Moscova, se întreabă care vor fi mijloacele practice prin care anglo-americanii ar putea împiedica o pătrundere militară a trupelor sovietice în Centrul Europei și ocuparea militară de către Armata Roșie, nu numai a Finlandei, Polonei și României, dar chiar și a Bulgariei, Iugoslaviei, Slovaciei și Ungariei.

De altfel, se relevă că înseși acordurile de la Moscova prevăd administrarea teritoriilor ocupate de către cele trei Mari Puteri, dezarmarea în comun a Germaniei învinse, precum și „ocuparea militară a teritoriilor aflate sub controlul Wehrmachtului“.

Sursă de încredere

Comunicat Ministerului Afacerilor Externe

(ANR, fond DGP, dosar 46/1931, f. 335-337).

91 - 1943 decembrie 31, București – Notă a SSI privind pertractările din cadrul opoziției politice în privința perspectivei continuării/încetării războiului României.

SSI

31 decembrie 1943

NOTĂ

Conducătorii liberali și național-țărăniști au examinat, cu prilejul ultimilor consfătuiri, între care și cea de la Dl. Barbu Știrbey în Calea Victoriei, o seamă

de probleme puse de ultimele manifestări politice din țară și străinătate.

D-nii Iuliu Maniu, Brătianu și Știrbey au fost de acord asupra faptului că atitudinea D-lui Mareșal Antonescu față de nemți și întregul ansamblu de raporturi cu Reichul german a înregistrat o interesantă schimbare.

Această atitudine devansează cu mult pe aceea a opoziției după manifestarea publică cu proclamația către armata română, al cărui text Dl. Iuliu Maniu îl posedă de joi, de la ziaristul Ion Vinea.

Dl. Barbu Știrbey a fost mai categoric, arătând că atitudinea D-lui Mareșal Antonescu este pentru Aliați mult mai importantă decât aceea a grupului de oameni politici, care s-au limitat în tot cursul vremii la manifestări documentare. Dl. Mareșal Antonescu este conducătorul țării în funcțiune și având sprijinul armatei. El poate, după cum a declarat Dl. Barbu Știrbey, după cum îl cunoaște D-sa din declarațiile D-lui General Rădescu, să provoace în orice moment o acțiune complet contrarie celei de până acum, adică să treacă împotriva nemților. Trebuie numai să fie convins că această acțiune ar fi total în serviciul țării.

Or, informațiunile D-lui Barbu Știrbey sunt că Dl. Mareșal Antonescu este convins despre faptul că nemții nu mai pot câștiga victoria, că soarta noastră se va decide la Conferința Păcii și că, prin determinarea unei acțiuni militare într-un moment care să folosească Aliaților, România își poate esențialmente salva soarta. Nu o acțiune în genul celei a Mareșalului Badoglio în Italia, care ar eșua, neavând continuitate, ci una care să modifice total raportul de situațiuni în această regiune a frontului.

Dl. Barbu Știrbey a dezvoltat, având în totul asentimentul D-lui General Rădescu, următorul punct de vedere:

În fața Aliaților există astăzi, în ceea ce privește România, trei grupe de forțe de care trebuie ținut seama, când se examinează situațiunea ei strategică: primul grup este cel de la Londra, al doilea cel al D-lor Maniu și Brătianu și al treilea al Mareșalului Antonescu.

Cât timp Mareșalul Antonescu se arăta intransigent în acțiunea sa alături de nemți, desigur că importanța primelor două grupe a fost deosebit de importantă pentru Aliați. Din momentul însă ce Mareșalul Antonescu confirmă, prin atitudinea sa, acceptarea și altor posibilități de terminare a războiului decât victoria Germaniei, desigur că pentru cercurile aliate întregul interes se

concentrează asupra sa.

Dl. Barbu Știrbey este, deci, pentru trecerea imediată la acțiune, de data aceasta și din cauza posibilităților de precipitare a evenimentelor externe și interne, cât și de rolul activ, pe care Mareșalul Antonescu ar putea să-l adopte în aceeași direcție. Cu atât mai mult, cu cât există, în cunoștința tuturor, prezența și atitudinea D-lui Mihai Antonescu, cu nimic de ignorat în cercetarea situației.

Dl. Barbu Știrbey este, deci, acela care preconizează urgenta trecere la acțiune. Primejdia unei acțiuni împotriva țării din partea nemților este prezentă și acum, după cum poate fi în orice moment încercată. În executarea acțiunii lor, cele două partide nu trebuie să aibă în vedere decât posibilitățile reale, dintr-o parte și alta, fără ezitări. În această atitudine, Dl. Barbu Știrbey e sprijinit de Dl. General Rădescu, care a dat și relațiile de mai sus unui intim prieten al său.

În ce privește trecerea la acțiune, sunt unii dintre fruntașii opoziției, ca Dl. Dr. Lupu, care a lipsit la consfătuirea de la Dl. Barbu Știrbey, dar care sunt pentru o concentrare a eforturilor pentru țară, prin luarea contactului cu Dl. Mareșal Antonescu.

Dl. Dr. Lupu crede în posibilitățile D-lui Mareșal, în timp ce Dl. General Rădescu și-a manifestat lipsa de încredere și a declarat că nici pe armată Mareșalul Antonescu nu s-ar putea bizui în totul.

Începe, totuși, să-și facă locul teza D-lui Dr. Lupu. Nu ar fi, deci, exclus ca, imediat după Sărbători, să se producă și unele luări de contact în această direcție.

Această informație pleacă de la Dl. Dr. Lupu, dată vineri D-lui prof. Iancu Botez.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 120-123).

92 - 1944 ianuarie 13, București - Instrucțiuni generale ale SSI referitoare la acțiunile comuniștilor.

INSTRUCȚIUNI GENERALE

de modul de acțiune al comuniștilor

1. Se recrutează dintre lucrătorii buni și meșterii și mai ales dintre cei ce au făcut politică țărănistă sau socialistă, mulți dintre legionarii de ocazie adoptă acum principiile comuniste.

2. Verificarea noilor recrutați se face supunându-i la acțiuni de probă care se manifestă în general prin furturi de materiale ce aparent n-au nici o legătură cu acțiunea de sabotare. Obiectele furate de obicei se predau pentru valorificare.

3. Acționează prin propagandă fără a angaja Rusia Sovietică.

În acest sens utilizează formule patriotice, ca:

„Vrem România Mare, liberă, vrem Ardealul de Nord“;

„Jos câinii de nemți care ne-au târât în război“;

„Românii nu mai pot lupta deoarece au făcut sacrificii mari“;

„Vrem pace (cu Rusia Sovietică) și ieșirea din Pactul Tripartit“.

4. Se organizează sub formă de secte religioase, în special adventiști.

5. Pentru a cotiza cât mai mult la ajutorul Roșu și M.O.P.R. cer:

a. ajutoare de la Asigurările Sociale, pretextând boli, anemii etc.

b. colectează pentru răniți, familii de mobilizați, Consiliul de Patronaj,... sume sau materiale pe care le varsă la Ajutorul Roșu.

c. lucrează ore suplimentare (lucrătorii buni) suma respectivă fiind ridicată individual sau de șeful atelierului pentru a fi depuse.

6. Influențează pe ceilalți lucrători și angajați (cei gălăgioși) pentru a cere măriti de salariu, haine, încălțăminte, lemn etc. să lucreze mai puțin și cu randament mai mic ne-întreținând mașinile, uneltele etc.

7. Acțiunile de sabotaj sunt de obicei lente și foarte judicios concepute și exercitate, astfel încât dau aparența unui caz de forță majoră.

(ANR, fond SSI, dosar 9/1941, f. 70).

93 - 1944 ianuarie 14, București – Notă a SSI privind activitatea politică a național-țărăniștilor.

SSI

14 ianuarie 1944

NOTĂ

Declarațiile D-lui MANIU către intimii săi

Conducerea Partidului Național-Țărănist nu ar fi surprinsă de evenimente. Dl. Maniu, de la începutul războiului, ar fi spus că aliații noștri germani vor pierde războiul.

Actuala întorsătură a războiului nu-l miră de loc căci D-sa ar fi declarat de mult că producția de război anglo-americană este așa de mare încât nimeni nu va rezista forței sale tehnice.

Dl. Maniu ar fi informat că, la Teheran, Stalin a anunțat pe Roosevelt și Churchill că Sovietele au pregătit ofensiva actuală, cerând în același timp ca anglo-americanii să facă o nouă debarcare.

Aceștia s-au legat, pe cuvânt de onoare, ca în 90 zile de la întrevvedere să creeze

un al doilea front.

Dl. Maniu, care trebuia să petreacă 15 zile la Sibiu, nu și-a mai făcut vacanța, din cauza evenimentelor politice.

D-sa crede că singura formulă care să salveze țara este în această situație:

1. România să facă o declarație publică că nu înțelege să mai continuăm războiul cu Rusia.
2. Să aducem trupele în interiorul granițelor (la Nistru).
3. Să mobilizăm total cu puternice garnizoane în interior.

La această formulă, germanii vor răspunde cu ocupația, iar rușii se vor opri în cel mai rău caz la Prut.

În ceea ce privește formula pe care zice Dl. Maniu că guvernul vrea să o aplice, prin crearea unei rezistențe pe Siret sau Carpați, ar fi catastrofală pentru viitorul României.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 128).

94 - 1944 ianuarie 14, București – Notă a SSI privind activitatea politică a național-țărăniștilor.

SSI

14 ianuarie 1944

NOTĂ

Activitatea D-lui MANIU

a. În cursul zilei de marți 11 și miercuri 12 ianuarie 1944 au avut loc câteva întrevederi, socotite în tabăra național-țărănistă extrem de importante, între Iuliu Maniu, Barbu Știrbey, I. Lugoianu, Dinu Brătianu, George Brătianu și al alți fruntași ai opoziției. Scopul lor a fost intenția D-lui Iuliu Maniu de a-i convinge pe toți fruntașii opoziției de necesitatea alcătuirii unui bloc fuzionist, pentru ca, atunci când anglo-americanii vor debarca în Balcani, acest bloc opoziționist să determine guvernul fie să facă volte-face, fie să se retragă. În cercurile național-țărăniste se afirmă ca foarte probabilă intenția Reichului de a ne transforma în protectorat, lucru care este socotit de Dl. Iuliu Maniu și Dinu Brătianu foarte favorabil intereselor noastre față de Aliați. Menționăm că cercurile Legației germane din Capitală sunt perfect informate de proiectele fuzioniste ale opoziției.

b. Dl. Iuliu Maniu a declarat în fața ziariștilor național-țărăniști Virgil Dalea, Corneliu Coposu, Dr. Constantin Hagea și Em. Boșca-Malin că Germania se va retrage pe linia Prut-Nămoloasa; că este probabilă transformarea noastră în protectorat german; că acest lucru va facilita ceea ce D-sa intenționează de mult, adică guvernarea poporului (firește, pentru după normalizarea situației) prin „guvernarea poporului” și a elementelor ieșite din popor, D-sa înțelegând transformarea noastră în Republică. Dl. Iuliu Maniu socotește ca foarte probabilă transformarea Ardealului de Nord într-o provincie militarizată germană, pentru ca operațiunile care se apropie de Carpați să aibă un spate asigurat.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 129).

95 - 1944 ianuarie 14, București – Notă a SSI privind activitatea politică a național-țărăniștilor.

SSI

14 ianuarie 1944

NOTĂ

Întrunirea Comitetului național-țărănist pentru analiza situației noastre în război

La 10 ianuarie s-a întrunit la București sub președinția D-lui Maniu Comitetul Executiv al partidului cu delegați din toată țara.

S-a discutat situația politico-militară a țării noastre față de evenimentele de pe fronturi.

S-a afirmat că Dl. Mareșal Antonescu a hotărât lupta până la urmă alături de germani și că nu înțelege să modifice cu nimic politica țării de până acum.

În acest scop este ordonată mobilizarea completă a C.3 și 4 A. până la 15 crt., a C.1.A., C.5.A. și C.7.A. între 15-18 crt., iar C.2.A. și C.6.A. rămân cum se află.

Dl. Mareșal este hotărât să lupte pe Nistru pe Prut și Siret și la urmă pe Carpați-Focșani-Nămoloasa-Galați-Dunăre.

În comitet s-a ridicat situația trupelor noastre ce ar lupta în Carpați față de o declarație a guvernului ungur că adoptă o stare de nebeligeranță și, deci, n-ar permite trupelor noastre să se instaleze în munți cu spatele în teritoriul ungur.

Din partea Dr. Lupu, Dl. Prof. Hudiță a declarat că această funcțiune a partidului este pentru o acțiune de mână forte, ca să fie răsturnat regimul actual al D-lui Mareșal Antonescu și să ieșim din război, depunând armele.

Dl. Maniu a combătut această sugestie și a cerut să fie sprijinit Dl. Mareșal pe care l-a comparat ca rol cu Marghiloman în 1916-1918.

Ședința a rămas în continuare pentru joi 13 crt.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 130).

96 - 1944 ianuarie 15, București – Notă a SSI privind activitatea politică a național-țărăniștilor.

S.S.I.

15 ianuarie 1944

NOTĂ

În ultimele luni, conducerea național-țărănistă a examinat diferite posibilități ce ar putea fi folosite pentru a scoate țara din război, deoarece crede:

- a. Că Germania a pierdut războiul și că nici o rezistență sau încercare n-ar putea să mai schimbe sorții victoriei;
- b. Că, rămânând până la capăt alături de Reich, România va putea să suporte grave consecințe de ordin teritorial și politic;
- c. Că, rămânând în stare de război până la pătrunderea trupelor sovietice pe teritoriul nostru, țara ar fi transformată în teatru de război și s-ar expune la noi și grele suferințe și la distrugerea întregului său patrimoniu material;
- d. Că orice încercare de mediație sau de ajutor din partea guvernelor englez și american nu poate fi folosită, înainte de a fi încetat starea de război dintre România și Rusia Sovietică.

Pe aceste temeuri, conducerea național-țărănistă a cercetat diferite soluții a căror aplicare ar avea ca rezultat retragerea României din război cu minim de riscuri și jertfe.

Soluțiunea unei „acțiuni efective“ a opoziției întreprinsă în contra guvernului

actual a fost din capul locului înlăturată, pe motivele:

- Că nu trebuie să se stârneasă lupte violente între români, din care numai Puterile străine ar putea să tragă avantaje;
- Că trebuie evitată o reacțiune violentă germană (ocupațiunea cu toate consecințele de ordin politic, militar și economic);
- Că nu trebuiesc provocate sciziuni în armată, fiind în interesul superior al Statului ca această instituție să rămână omogenă, pentru orice eventualități viitoare;
- Că, față de germani, Guvernul Antonescu reprezintă o forță morală și de prestigiu care nu trebuie slăbită, pentru a se evita țării neajunsuri și suferințe.

Soluția de a se aștepta până la apropierea trupelor anglo-americane de teritoriul țării - ce fusese la un moment dat acceptată de conducerea grupării național-țărăniști și liberale - este socotită, față de înaintarea sovietică, ca ineficace.

Ofensiva rusească poate lăsa, după părerea acestor cercuri, în scurt timp, întregul teritoriu național deschis unei noi invazii, având ca urmări:

- lupta între cele două mari armate pe teritoriul nostru;
- imposibilitatea pentru România de a se mai sustrage să împartă răspunderile cu Germania și să-și poată crea față de celălalt grup beligerant o situație specială.

În ultimele zile se ventilează în cercurile din stricta apropiere a lui Maniu o nouă soluție: aceea a unei înțelegeri între Domnul Mareșal Antonescu și opoziție.

Preconizată de Mihai Popovici și D-rul C. Angelescu, susținută de Ghiță Pop și D-rul Virgil Solomon, reluată de fostul ministru plenipotențiar C. Vișoianu, soluția a fost acceptată în principiu de Maniu.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 131-132).

97 - [1944 ianuarie], București – Notă a SSI privind viața politică internă, relațiile dintre Mareșal Ion Antonescu și Iuliu Maniu.

NOTĂ

Raporturile dintre Domnul Mareșal Antonescu și Maniu

Se convine că o asemenea soluție comportă mari dificultăți, dar că ea e în stare să aducă o ameliorare a situației, sub condiția ca ambele părți să lucreze într-un spirit de înțelegere patriotică și să facă concesiile impuse de situație.

Una dintre dificultăți ar consta în stadiul raporturilor personale dintre Domnul Mareșal și Maniu; în cercurile opoziției domină ideea că aceste raporturi sunt precare, din motive care nu privesc direct cei doi factori.

Există, desigur, două orientări politice, două concepțiuni, două metode de lucru și două temperamente deosebite, dar toate acestea se pot concilia, sub presiunea evenimentelor și în interesul superior al țării.

Cercurile apropiate de Maniu țin să precizeze:

- Cu toate deosebirile ce le despart de Domnul Mareșal Antonescu, ele văd în Domnia Sa o puternică personalitate, animată de un înalt patriotism și de o dorință arzătoare de a servi țara.
- Că propaganda inamică, care prezintă pe Domnul Mareșal Antonescu ca un instrument german este interesată, dovedindu-se în ultimul timp că Domnia Sa a putut să reziste cu succes presiunii germane și că a fost călăuzit de interesele naționale.
- Că, în fața istoriei, rolul Domnului Mareșal Antonescu este fixat, el rămânând re-eliberatorul Basarabiei și Bucovinei și afirmând în fața lumii voința poporului român de a-și stăpâni teritoriile naționale.

- Că această demonstrație a fost făcută astfel încât nu mai este util ca să fie continuată, provocând teatrul de război pe teritoriul nostru și că de aici înainte trebuiesc căutate soluții realiste, pentru a asigura țării condițiile cele mai puțin rele, într-o situație extrem de grea.
- Că, în actuala situație, singurul factor care poate să aducă o ameliorare a situației este Domnul Mareșal Antonescu și că D-sa trebuie convins să accepte noua misiune ce i-o rezervă istoria și împrejurările de război.
- Dacă Domnul Mareșal Antonescu va accepta acest rol, el va rămâne în istoria României una din cele mai mari figuri militare și politice.

Maniu ar oferi garanții.

Fiindcă s-a pus chestiunea că guvernul n-ar putea să aibă încredere în lealitatea lui Maniu, acesta s-a arătat dispus să ofere Domnului Mareșal Antonescu anumite garanții.

El a declarat că, desigur, nu i-ar conveni un contact cu Guvernul - după care Domnul Mareșal Antonescu să continue politica sa și să-l pună într-o lumină de susținător al acestei politici dar acceptă o înțelegere pentru fixarea unei politici naționale, în afara intereselor speciale ale celor două grupuri beligerante.

În asemenea condiții, Maniu ar fi dispus să ofere garanții privind:

- Recunoașterea serviciilor și rolului istoric jucat de Domnul Mareșal Antonescu;
- Obligația de a susține în fața Aliatilor și a țării pe Domnul Mareșal Antonescu și pe colaboratorii Domniei Sale;
- Sprijinul total de care ar avea nevoie Domnul Mareșal Antonescu pentru a-și îndeplini până la capăt misiunea sa.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 133-134).

perspectiva evoluției ostilităților.

NOTĂ

În ce ar consta misiunea Domnului Mareșal Antonescu

Pornind de la ideea fundamentală că România trebuie să se retragă cât mai repede din război, cu minimum de riscuri, susținătorii înțelegerii cred că această acțiune – grea și delicată – nu poate reveni decât Domnului Mareșal Antonescu.

Se convine că nu i se poate cere Domniei Sale o acțiune care să atingă onoarea și lealitatea sa de militar față de aliații cu care a dus războiul împreună.

Dimpotrivă, se socotește că prestigiul câștigat de Domnul Mareșal Antonescu, prin marele sprijin pe care l-a dat Germaniei și lui Hitler, îl pune în situația de a putea revizui cu lealitate raporturile cu germanii și de a le expune în mod onest poziția actuală a României.

Colaborarea cu Germania s-a bazat pe două idei:

1. Posibilitatea Germaniei de a decide noua hartă a Europei;
2. Posibilitatea Germaniei de a menține frontul sovietic și de a împiedica o invaziune a Rusiei în Europa.

Bazat pe aceste asigurări germane, Domnul Mareșal Antonescu a putut să-și ia obligații de ordin militar și politic.

Asigurările Germaniei însă au fost răsturnate de ultimele întorsături ale războiului.

Domnul Mareșal Antonescu nu poate face Germaniei nici o vină, dar Hitler trebuie să recunoască că, în fața noii situații, Domnul Mareșal Antonescu nu mai e în stare să-și onoreze până la capăt obligațiile sale.

Obligațiunile sale de aliat încetează în momentul când se ridică grave probleme de ordin național privind securitatea teritoriului și a locuitorilor săi; Hitler nu poate cere Domnului Mareșal Antonescu să expună întreaga țară grozăviilor războiului și să sacrifice interesele viitoare ale Statului Român pentru obiectivele de război ale Reichului.

În consecință, Domnul Mareșal Antonescu trebuie să declare lui Hitler că împrejurările îl obligă să treacă de la starea de război la o stare de nebeligeranță și să observe expectativa armată.

Această formulă ar prezenta următoarele avantaje:

- Germanii nu s-ar putea plânge de o „trădare“ a României, ei fiind preveniți și puși în situația de a-și lua măsurile necesare;
- Lealitatea de om și de militar a Domnului Mareșal Antonescu n-ar putea fi pusă la îndoială, toate puterile fiind obligate să recunoască corectitudinea procedării sale;
- România ar fi cea dintâi țară, așa-zis satelită, care, ieșind din război, ar avea putința unei acțiuni diplomatice în vederea asigurării viitorului ei, fără a apărea într-o lumină proastă;
- Puterile anglo-saxone ar avea putința să medieze cauza României pe lângă ruși și să găsească angajamente convenabile în ceea ce ne privește;
- Armata română ar rămâne bloc în jurul Domnului Mareșal Antonescu, atâta timp cât ar cere împrejurările;
- În acest timp, factorii opoziției ar avea răgazul și posibilitatea unei acțiuni diplomatice pe lângă celălalt grup beligerant, care ar fi silit să recunoască că România a făcut un pas important pentru a-și normaliza situația sa.

Înainte însă de a proclama starea de nebeligeranță, e util ca Domnul Mareșal Antonescu să procedeze la mobilizarea întregii armate române, sub motiv că, față de înaintarea sovietică, e silit să ia măsuri militare de siguranță.

În fața unei armate de cca. 700 000 – 800 000 oameni – deși slab echipată și înarmată –, germanii ar ezita să treacă la măsuri de represalii, care ar reclama ca un important număr de divizii germane să părăsească teatrele de luptă și să

treacă pe teritoriul nostru.

Pentru studierea și perfectarea acestui aranjament, Domnul Mareșal Antonescu ar trebui să se întâlnească în secret cu Maniu și să convină asupra tuturor condițiilor.

Maniu e dispus să facă largi și însemnate concesi Domnului Mareșal Antonescu.

Prezența lui Mihalache în București a fost folosită pentru noi discuțiuni în conducerea național-țărănistă.

La aceste discuții au participat Maniu, Ion Mihalache, D-rul Lupu și Mihai Popovici.

Problemele discutate:

1. Înfrâurirea situației militare asupra poziției României;
2. Mijloacele ce ar exista pentru a determina ieșirea României din război, fără a provoca conflicte violente cu germanii;
3. Posibilități pentru a întreprinde o acțiune diplomatică, în străinătate, în favoarea României;
4. Chestiunea regrupării cadrelor și aplanarea diferendelor provocate de această acțiune.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 135-137).

99 - 1944 ianuarie 15, București - Notă a SSI privind viața politică internă din perspectiva evoluției ostilităților.

SSI

15 ianuarie 1944

NOTĂ

Între social-democrați și între Partidul Național-Țărănist se duc de aproape șase luni tratative în vederea unei fuzionări și fortificări a ambelor partide.

După declarațiile făcute de cei apropiați D-lui Iuliu Maniu, aceste tratative stagnează din cauza unei abile manevre a D-lui George Tătărescu, care intenționează să atragă pe social-democrați.

Aceasta pentru a pune bazele unui partid social-liberal împreună cu Dl. Profesor M. Antonescu, actualul vicepreședinte al Consiliului de Miniștri.

Se spune că unul dintre agenții care fac legătura între social-democrați ar fi și Dl. Mircea Grigorescu, căruia Dl. Gafencu, pe care M. Grigorescu l-a vizitat de mai multe ori la Geneva în cursul trecutului an, i-ar fi dat sfatul fortificării unuia din marile partide existente prin fuziunea cu social-democrații.

„Ecoul“, după câte se spune în cercurile maniste, n-ar fi decât organul de presă al acestui viitor partid Tătărescu - Mihail Antonescu - Gafencu și social-democrații.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 138).

100 - 1944 ianuarie 15, București - Notă a SSI privind viața politică internă din perspectiva evoluției ostilităților, ecoul unor mesaje ale Mareșalului Ion Antonescu.

SSI

15 ianuarie 1944

NOTĂ

Impresia făcută în popor de Proclamația și Ordinul de zi date de Dl. Mareșal
Antonescu de Anul Nou 1944

În opinia publică se comentează foarte mult „Proclamația către Popor“ și
„Ordinul de zi către Armată“ date de Dl. Mareșal Antonescu de Anul Nou.

Atât cercurile politice cât și cercurile intelectuale, precum și masa
funcționărească de toate categoriile au căutat să desprindă din rândurile acestor
manifestări viitoarea orientare și drumul pe care este îndrumată țara.

Ceea ce a fost reținut în mod deosebit este pasagiul din Proclamația către Popor
în care se face apelul către Divinitate pentru ca lumea să nu cadă în haos.

În cercurile politice această proclamație este judecată ca fiind compusă într-un
spirit de „cumințenie politică“ care poate câștiga încrederea acestora pentru
viitor.

Cercurile filo-germane, precum și cele pur-germane nu se arată însă prea
mulțumite de tonul acestei proclamații despre care se face observațiunea că nu
cuprinde nimic mai accentuat în ceea ce privește lupta alături de Germania și
victoria acesteia.

Ceea ce se comentează însă cel mai mult este „Ordinul de zi“ către armată, și
anume: pasagiul în care Dl. Mareșal Antonescu arată motivele pentru care s-a
trecut Nistrul și tratamentul omenos pe care românii l-au aplicat în teritoriile
ocupate ca și în tot lungul războiului.

Se afirmă în această privință că este pentru prima dată când Conducătorul
Statului ia atitudine publică față de acțiunile Postului de Radio Londra în ceea ce
privește trecerea Nistrului de către trupele române.

Cercurile democrate și filo-engleze cred ca această luare de atitudine oficială

marchează începutul politicii de ponderațiune și de linie a intereselor românești pe care acestea le așteaptă de la Conducătorul Statului. Se afirmă însă îndoiala că, față de guvernele de la Londra și Washington, aceste declarațiuni vor crea vreun ecou, avându-se în vedere principiul stabilit de a nu se sta de vorbă cu semnatarii alianțelor și pactelor cu Germania.

Aceste cercuri își întăresc opinia lor din răceala cu care cercurile filo-germane au primit afirmațiunile D-lui Mareșal Conducător al Statului în ceea ce privește lupta alături de Germania și ajutorul dat ca decurgând numai din lealitatea alianței încheiate.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 139).

101 - 1944 ianuarie 21, București - Notă a SSI privind viața politică internă din perspectiva evoluției ostilităților.

SSI

21 ianuarie 1944

Domnul Mareșal Antonescu a avut, în ultimii ani, posibilitatea să cunoască ideile D-lui Iuliu Maniu cu privire la desfășurarea generală a războiului și la poziția specială ce o are România în conflictul dintre Marile Puteri.

Deși Dl. Iuliu Maniu învedera concepțiuni deosebite, deși D-sa pornea în aprecierea situației de la idei generale și ignora realitățile imediate, deși nu vroia să țină seamă de posibilitățile noastre limitate de mișcare, deși sugera soluții pe care nici D-sa n-ar fi fost în stare să le realizeze, dacă avea răspunderea guvernării, totuși Domnul Mareșal Antonescu, adânc pătruns de răspunderile istorice ce și le-a asumat, a examinat întotdeauna într-un spirit de înaltă înțelegere patriotică părerile expuse de un fost prim-ministru al țării.

Domnul Maniu nu vroia uneori să știe că nu Domnul Mareșal Antonescu a determinat cadrul în care avea să se dezvolte politica de război a României... și că situația internațională s-a desfășurat în afară de controlul guvernului român.

Alteori, Dl. Maniu părea să uite că în 1940, după ce granițele ne-au fost ciuntite, deși aveam garanții platonice, pierdusem încrederea unui grup de puteri, fără să fi câștigat prietenia marii forțe militare și politice care stăpânea Europa; iar, mai târziu, în mijlocul unor uluitoare surprize politice și militare, România era silită să se acomodeze situației generale, pentru a-și sigura securitatea și a împlini înaltele cerințe de ordin național, în măsura și în împrejurările impuse de evenimente.

Domnul Mareșal Antonescu este însă informat despre unele curente de idei care frământă conducerea superioară a grupării Dvs. în ultimul timp.

Față de aceste informații, Domnul Mareșal Antonescu găsește necesar să aducă câteva clarificări, pentru a vă pune la îndemână elementele exacte de apreciere a situației.

- Domnul Mareșal Antonescu este încunoștințat că Dl. Maniu a cercetat diferite soluții, pentru a obține retragerea României din război, cu minimum de riscuri și de jertfe;

- Că, după părerea D-sale, această retragere ar fi imediat necesară pentru a evita teatrul de război pe teritoriul nostru și spre a da puțința Puterilor anglo-saxone să exercite o mediație sau un ajutor în favoarea noastră;

- Că, pentru a ajunge la acest țel, trebuiesc căutate soluții realiste, care să asigure țării condițiile cele mai puțin rele, într-o situație extrem de grea;

- Că, în actualele împrejurări, singurul factor care ar putea să aducă ameliorarea situației este Domnul Mareșal Antonescu și că Domnia Sa ar avea o nouă misiune de îndeplinit;

- Că Domnul Mareșal Antonescu ar fi în stare să revizuiască cu lealitate raporturile sale cu Germania și să ajungă la un consimțământ pentru retragerea noastră din război.

Domnul Mareșal Antonescu e în situația să regrete că Dl. Iuliu Maniu nu vrea să țină seamă – nici de această dată – de realitățile războiului, care se desfășoară

după reguli care depășesc dorințele și interesele noastre.

Nu stă în puterea noastră să evităm teatrul de război pe teritoriul nostru.

Importanța strategică a țării și valoarea resurselor noastre vor hotărî.

Ne putem retrage din război și, totuși, ostilitățile să se desfășoare pe teritoriul nostru, ca și în Italia, însă cu consecințe mult mai grave.

Este foarte greu ca România să-și creeze o altă situație față de celălalt grup beligerant, dată fiind importanța petrolului și a economiei noastre pentru Germania.

- Domnul Maniu crede însă că de aici înainte trebuie căutate soluții realiste, pentru a schimba poziția noastră militară și diplomatică.

Care sunt aceste soluții?

Domnul Mareșal Antonescu a cerut să-i fie expuse în mod practic, însă Dvs. N-ați fost în stare să i le arătați.

- Domnul Maniu socoate totuși că Domnul Mareșal Antonescu are o misiune și că Domnia Sa poate să retragă imediat țara din război. În ce ar consta această misiune? Domnul Maniu trebuie s-o precizeze.

Neconținut, de trei ani, se vântură aceleași idei teoretice, care par amăgitoare.

Dar Dl. Maniu evită și ezită să se întrebe și, mai ales, să arate cum s-ar putea realiza în mod practic retragerea României din război, deziderat care e și al Domnului Mareșal Antonescu și al întregului popor, dacă Aliații și Germanii ne-ar garanta granițele și viitorul.

Or, nici unii, nici ceilalți nu ne dau, nu vor și mai ales nu pot să ne dea aceste garanții, pe care le căutăm de trei ani.

În aceste condiții, cine poate încerca soluția capitulării sau renunțării la luptă, mai ales când – și într-un caz, și într-altul - România va fi forțată ca și Italia de ambii beligeranți să suporte lupta pe teritoriul ei...

- Domnul Maniu crede că Domnul Mareșal Antonescu poate revizui cu lealitate

raporturile țării cu germanii.

Această încercare s-ar putea face, cu condiția de a avea anumite garanții de la Aliați, pe care nu le avem, pe care nici Dl. Maniu nu le are și nu le va putea obține.

- Domnul Maniu nu mai vede putința pentru Germania de a menține frontul sovietic și de a împiedica o invazie a Rusiei în Europa.

Această eventualitate nu este însă total exclusă.

Imensa forță militară a Germaniei nu este atât de slăbită cât se pare, iar ultimele evenimente din tabăra aliată dovedesc din nou intențiile ascunse ale Sovietelor și catastrofa europeană ce s-ar produce dacă germanii n-ar mai putea să țină Frontul de Răsărit.

- Domnul Maniu se înșeală însă atunci când presupune că Domnul Mareșal Antonescu, bazat pe asigurările germane, și-a luat obligații de ordin militar și politic. Domnul Mareșal Antonescu nu și-a luat asemenea obligații, dar este încă prematur a se spune că asigurările Germaniei au fost răsturnate de ultimele întorsături ale războiului.

- Desigur, obligațiile de aliat încetează în momentul când se ridică grave probleme de ordin național privind securitatea teritoriului nostru și a locuitorilor țării; desigur, nimeni nu ne poate cere să expunem țara întreagă grozăviilor războiului și să sacrificăm interesele viitoare ale Statului Român pentru obiective de război, străine nouă.

Dar, practic, lucrul este imposibil. Cine se uită pe hartă poate să vadă că, în cazul în care Germania va fi înfrântă, forțele Reichului din Sud se vor retrage spre țara noastră, atât din cauza petrolului, dar și fără aceasta din cauza liniilor de comunicații: a șoselelor și a căilor ferate și a liniilor de apărare națională, Balcanii, Dunărea, Carpații de Sud, Bugul, Nistrul, Prutul, Siretul, Carpații la Est etc.

În astfel de condiții, cine este omul care poate, fără soluția tehnică și practică, a împiedica pe germani, pe ruși, pe anglo-americiani să se bată pe teritoriul nostru?

Este una singură: aceea la care a dus trădarea ordinară a lui Badoglio.

Am ajunge însă la războiul între frați, la războiul tuturor pe teritoriul nostru, cu consecințele ușor de dedus.

- E iarăși naiv să se creadă că s-ar putea trece cu ușurință de la starea de război la o stare de nebeligeranță și de expectativă armată.

E foarte greu de crezut că aliații noștri ar accepta repede această soluție și că ei s-ar opri să ia măsurile reclamate de siguranța lor de război.

Domnul Maniu vorbește de situația pe care și-ar asigura-o țara ieșind din război și fiind în măsură să-și apere mai bine viitorul.

Dacă am face această acțiune, șansele ei nu le-am putea prevedea. Dar continuarea?

Ni se spune că Puterile anglo-saxone ar putea să medieze cauza României pe lângă ruși și să găsească aranjamente convenabile în ceea ce ne privește. Domnul Mareșal Antonescu nu găsește că aceste aranjamente convenabile ar putea consta în cedarea Basarabiei, a Bucovinei și a „a altor părți“. Ni se spune iarăși că, în acest timp, factorii opoziției ar avea răgazul și posibilitatea unei acțiuni diplomatice pe lângă celălalt grup beligerant.

Dar ce a făcut Domnul Maniu până acum decât aceasta? Care sunt rezultatele?

- Ni se mai sugerează că, înainte de a încerca să revizuim relațiile cu germanii, să proclamăm mobilizarea generală, fiindcă în acest caz Reichul ar ezita să treacă la măsuri de represalii.

Domnul Mareșal Antonescu socotește ca aceasta ar fi o soluție periculoasă; ea ar însemna războiul cu germanii, când tunul bubuie în poarta Basarabiei, pentru ca să înlesnim rușilor să pătrundă la noi, când nu avem nici o garanție în Țară și în Europa! Frumoasă perspectivă!

- Domnul Mareșal Antonescu cere Domnului Maniu să reflecteze cu toată seriozitatea la întreg ansamblul situației și să ia în considerare toate realitățile, așa cum ele există și nu cum am dori să ni le închipuim.

- Domnul Mareșal Antonescu a făcut largi și însemnate concesiuni D-lui Maniu, dar aceasta nu înseamnă că i se poate cere să facă ceea ce nimeni, în circumstanțele în care ne găsim și care vor veni, nu ar putea să facă.

Răspunderea integrală a conducerii destinelor naționale, în împrejurări pe care țara nu le-a mai trăit până astăzi – consecințe de care Domnul Mareșal Antonescu nu este cu nimic vinovat –, impune omului de Stat o acțiune serioasă și hotărâtă, bazată numai pe realitățile politico-militare, spre a asigura României să iasă cu o soartă mai bună din marea conflagrație internațională.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 140-146).

102 - 1944 ianuarie 22, București – Notă a SSI relativ la prezența României pe Frontul de Est reflectată în cotidianul londonez „Times“.

SSI

22 ianuarie 1944

NOTĂ

Anglia: Cum este apreciată participarea României la războiul antisovietic

În ziarul „Times“ de marți, 18 ianuarie a.c, a apărut un articol, redat apoi la posturile de radio engleze, privitor la felul în care oficialitatea engleză consideră situația așa-ziselor state satelite.

Importanța articolului constă în faptul că englezii fac o distincție între România, de o parte, și Ungaria și Bulgaria, de altă parte, arătând o oarecare înțelegere pentru situația noastră specială.

În rezumat, articolul din „Times“ spune următoarele:

„Ungaria a profitat de unele împrejurări favorabile pentru a răpi părți importante din teritoriile statelor vecine.

Bulgaria a devenit temnicerul popoarelor din Peninsula Balcanică, furnizând trupe de ocupație pentru Serbia și Grecia.

Deosebirea dintre aceste state și România este însă că, pe când Ungaria și Bulgaria au intrat în război fără a fi provocate de nimeni, România a intrat în război împotriva Rusiei după ce Uniunea Sovietică i-a luat Basarabia și Bucovina de Nord“.

Sursa: posturi de radio engleze

(ANR, fond DGP, dosar 47/1931, f. 37).

103 - 1944 ianuarie 24, București – Notă a SSI privind scopurile de război ale URSS în Europa reflectate în presa britanică.

SSI

24 ianuarie 1944

NOTĂ

Anglia: Scopurile politice și economice ale Uniunii Sovietice în Europa

Cu toată atitudinea pro-sovietică a guvernelor și presei anglo-americeane, se mai găsesc opinii și publicații care descriu cu sinceritate situația din URSS, relevând scopurile imperialiste ale politicii rusești.

Astfel, după revista engleză „The Nineteenth Century and After“ din septembrie 1943, scopurile pe care Uniunea Sovietică le urmărește în Europa se evidențiază din:

- diferitele declarații politice ale bărbaților de stat ruși;
- propagandă, și
- sprijinul pe care guvernul din Moscova îl acordă diferitelor mișcări armate de partizani și anumitor partide politice din alte țări, care sunt – de fapt – comuniste, chiar dacă se numesc altfel.

Kominternul, dizolvat în mod oficial acum câțva timp, este astăzi, în realitate, un fel de congres permanent, în sânul căruia sunt reprezentate mișcările comuniste și pro-ruse din toate țările europene. Acestea urmăresc însă un program mai mult național decât social.

Astfel, în Reichul german URSS susține, de fapt, o eventuală opoziție conservatoare și nu socialistă, în vederea unui aranjament special cu Germania, la sfârșitul războiului actual.

În ansamblu, se poate spune că Rusia urmărește o politică de dezintegrare a Europei întregi, dar mai ales a acelor regiuni ce sunt situate între Baltica și Egee.

Ea a declarat deschis că vrea să anexeze jumătate din partea orientală a Poloniei și a umplut această zonă cu agenți secreți. Din activitatea partidului comunist dirijat de Moscova și a lucrătorilor din Polonia occidentală, precum și din tentativele sovietice de a provoca o insurecție prematură, reiese – în mod evident – că URSS tinde să facă, și din cealaltă parte a Poloniei o dependență sovietică.

Apoi, sabotând orice încercare de colaborare între Polonia și Cehoslovacia și conlucrând cu deosebire la descompunerea Iugoslaviei și în general a Balcanilor, Rusia a reușit să izoleze complet Cehoslovacia, propunându-și totodată să completeze această izolare, invitând guvernul cehoslovac să-și stabilească sediul central la Moscova.

Pe de altă parte, URSS este determinată să controleze industriile Europei Centrale și Sud-Estice, mai ales cele din Boemia. Controlul acestor întreprinderi i-ar permite să transfere uzinele transportabile în Urali și să dirijeze mâna de lucru calificată cehă, de care va avea mare nevoie în interiorul Rusiei.

De asemenea, ea e hotărâtă să dezintegreze România, pentru a putea controla Delta Dunării ca și regiunea petroliferă, cu scopul de a-și asigura un debarasament liber și direct, atât spre Mediterana, cât și spre Adriatica.

Dacă acest plan i-ar reuși, Rusia ar stăpâni cu timpul o regiune ce se întinde între Mediterana Orientală până în Indii.

Sursa: presa engleză

(ANR, fond DGP, dosar 47/1931, f. 38-39).

104 - 1944 martie 1, București – Notă a SSI privind comentariile cercurilor politice interne pe marginea raporturilor Hitler-Antonescu.

SSI

1 martie 1944

NOTĂ

Dl. Iuliu Maniu nu adoptase până aseară nici un punct de vedere despre deplasarea D-lui Mareșal Antonescu la Cartierul General al Führerului. D-sa se mulțumea să spună că a fost la Timișoara, la botezul copilului Dr-ului Subțirelu și că nu știe nimic. Aseară, Dl. Maniu ne-a făcut următoarele precizări:

Această călătorie nu are nici o legătură cu proiectul de călătorie de care se vorbea în urmă cu zece zile, ca urmare a voiajului baronului von Killinger. E ceva cu totul nou. Nu privește numai pe Mareșalul Antonescu ci e o largă consultare, o verificare și mai mult chiar, un apel al lui Hitler la solidaritatea europeană. Au fost chemați toți: și croatul, și bulgarul, și Spania a fost invitată la

întrevedere. Rămâne de văzut numai dacă vreun reprezentant spaniol se va duce la Hitler în împrejurările actuale.

D-lui Mareșal i s-a cerut colaborarea militară la acțiunea de apărare a continentului. În orice caz, Führerul nu a putut insufla încredere în victoria germană, ci dimpotrivă. Mai trebuie reținut că argumentele folosite față de România nu s-au referit exclusiv la Rusia sau la pericolul bolșevic, ci tema a fost apărarea continentului, indiferent dacă-i vorba de ruși sau de anglo-americieni.

Nu am prea multe amănunte. Măine voi ști mai multe. Mi-a venit însă din cercuri ale guvernului impresia că Mareșalul era cam „cătrănit“ la înapoiere. Termenul nu-mi aparține, ci este al unui oficial, a încheiat Dl. Maniu.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 166-167).

105 - 1944 martie 3, București – Notă a SSI referitoare la evoluțiile politice interne.

SSI

3 martie 1944

NOTĂ

Dl. Ion Mihalache a declarat următoarele, redată de Dl. Iancu Botez, după o întrevedere la Dl. Dr. N. Lupu:

Nu s-au cerut Mareșalului Antonescu noi trupe românești pentru Frontul de Răsărit. Întrevederea cu Dl. Hitler este una din întâlnirile obișnuite în fiecare an, între Führer și șefii guvernelor aliate Germaniei.

Întrevederea prilejuiește un examen al situațiunii generale, dar atât.

În ce privește retragerea trupelor românești din Crimeea, pe care Mareșalul Antonescu ar dori să le vadă dincolo [dincoace] de Nistru, este o imposibilitate. Prezența bastionului din Crimeea apără țara românească într-o mare măsură de bombardamente, în afară de faptul că mobilizează un mare contingent de trupe sovietice la Perekop și Kerchi.

Dacă Mareșalul Antonescu face totuși mobilizarea armatei este pentru a avea efective importante la dispoziție în orice moment în țară. Rămâne numai ca acestor efective să li se pună la dispoziție armamentul promis de nemți.

În ceea ce privește primejdia unei lovituri germane în țara românească în eventualitatea unei schimbări a liniei politice de astăzi a României, punctul de vedere al D-lui Mihalache este următorul:

Nemții nu mai au puterea să comită un act de ocupație nicăieri în Europa. A trecut și epoca din Franța, când au ocupat restul Franței libere după debarcarea aliată în Africa, a trecut și perioada de timp disponibil a Aliaților, care a permis germanilor lovitura după evenimentele din Italia.

Nemții vor accepta situația din Finlanda, după cum vor accepta situația de la noi și de pretutindeni. Dl. Mihalache crede că lozinca germană este astăzi: înapoi în Germania.

În ce privește posibilitățile unei diversiuni cu legionarii, Dl. Mihalache spune:

Atât timp cât germanii erau tari și mai credeau unii în victoria lor, se putea pune o problemă legionară pentru regimul din România. Astăzi, însă, când toate mințile din România văd limpede realitatea și popularitatea germană este extrem de scăzută, acțiunile legionare nu pot avea nici un curs.

O încercare legionară se va prăbuși înainte de a fi căpătat amploare, a încheiat Dl. Mihalache; dar ea nu va fi încercată. Mai curând este vorba, încă, de o fluturare a unei amenințări ce nu se va mai realiza niciodată în România.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 169-170).

106 - 1944 martie 20, București - Notă a SSI referitoare la ultimele evoluții politice interne.

SSI

20 martie 1944

NOTĂ

În cercurile politice se arăta astăzi că Domnul Mareșal Antonescu ar fi semnat Decretul de mobilizare generală a armatei române și că el ar urma să apară în cursul zilei în „Monitorul Oficial“.

Se mai arăta că cercurile oficiale vorbesc de un apropiat Ordin de zi al D-lui Mareșal Antonescu prin care să anunțe recăpătarea Ardealului și întregirea României.

Informațiuni liberale spun că Dl. Mihai Antonescu s-ar fi declarat împotriva intrării în Ardeal, cu sprijinul german, adică în împrejurările actuale.

Dl. Dinu Brătianu a răspuns frunțașilor liberali care l-au chestionat în jurul evenimentelor și versiunilor din ultimele zile că trebuie păstrat calmul și că D-sa speră încă în înțelepciunea conducătorilor.

Astăzi dimineață a domnit oarecare agitație în opinia publică în legătură cu revenirea Ardealului la România, entuziasmul fiind însă întunecat de veștile asupra situației luptelor din Răsărit.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 172).

107 - 1994 martie 22, București - Notă a SSI referitoare la evoluțiile politice interne.

SSI

22.III.1944

NOTĂ

Privitoare la caracterul și semnificația ce se atribuie ultimului memoriu adresat de grupările democratice D-lui Mareșal Antonescu

Într-o notă precedentă am arătat divergența ivită între Iuliu Maniu și Dinu Brătianu în discuțiile cu privire la chipul în care trebuie alcătuit ultimul memoriu¹⁶, ce a fost adresat Domnului Mareșal Antonescu.

Maniu redactase un text, în care cerea:

- Retragera României din sistemul politic german, adică retragera din Axă și din Pactul Tripartit;
- Retragera imediată a României din război;
- Demersuri oficiale pentru a se obține condițiile de armistițiu.

Dinu Brătianu s-a opus acestor formule prezentate de Maniu, sub motiv că ele ar furniza un pretext Germaniei să repete la noi lovitura din Ungaria.

Cum Maniu a declarat că va fi silit să facă demersul numai în numele grupării național-țărăniste, Brătianu a propus, la rândul său, să se ceară Guvernului să treacă din starea de război într-o stare de nebeligeranță.

Pentru a nu zdruncina unitatea și colaborarea dintre cele două grupări, Maniu a

convenit, în principiu, la formula sugerată de Brătianu, cu condițiunea să se dea demersului un caracter nou: o declarație comună a celor două partide în care să se proclame că în fapt România este în stare de nebeligeranță, spre a servi ca un document în fața străinătății.

Numai cu aceste concesii reciproce s-a putut ajunge la un acord între conducerile celor două grupări.

Cercuri informate din apropierea conducerii național-țărăniște și liberale explică în chipul următor caracterul și semnificația ultimului memoriu, asupra căruia s-a ajuns la o înțelegere, după lungi deliberări:

a. În prima parte, s-a menționat în mod expres că prevederile făcute prin demersurile anterioare de către cele două grupări s-au realizat, pentru a se accentua că:

- Grupările democratice sunt fixate, de la începutul războiului, la aceeași atitudine politică;
- Că în mod neîntrerupt au cerut ca România să iasă din sistemul politic și militar german și să-și găsească o orientare proprie, potrivit cu interesele sale naționale;
- Că s-au preconizat reluarea alianțelor cu Anglia și America, încetarea stării de război cu Rusia Sovietică și legături normale de bună vecinătate cu această țară;
- Că, deci, politica preconizată de grupările democratice nu e determinată de o conjunctură de moment, sub presiunea armatelor roșii care au trecut granițele țării, ci ea a fost susținută în mod permanent.

b. În partea a doua a memoriului s-a arătat că:

Deoarece nu s-a dat ascultare acestor sfaturi, s-a ajuns în scurt timp ca granițele să fie amenințate și ca armata noastră să nu mai poată lupta, nu numai fiindcă ea a fost decimată și a avut pierderi colosale de oameni și armament, dar fiindcă nici nu trebuie să mai lupte, deoarece orice nouă efortare militară este inutilă, astfel că România nu mai este în război, ci a devenit o țară nebeligerantă.

Acestei declarații i se atribuie un caracter internațional și e menită să substituie actul politic care, după părerea opoziției, ar fi trebuit să fie făcut de către Guvern, pentru a sublinia în fața lumii că România nu se mai consideră în război,

ci a devenit prin forța lucrurilor o țară nebeligerantă.

c. În a treia parte a memoriului, s-a arătat că:

Dacă Guvernul nu se simte în stare să se desprindă din alianța cu Germania, să-l pună pe Rege în situațiunea de a găsi o soluție, potrivit cu interesele țării.

Această parte, susținută cu tărie de către Maniu, a fost adăugată la sfârșitul memoriului – în neconcordanță cu caracterul de declarație a celor două părți – pentru a se arăta Guvernului că există o soluție a situației actuale și că, dacă ea nu este folosită, e numai din vina D-lui Mareșal Antonescu, căruia i se lasă toată răspunderea.

Fiindcă în ultima întrevedere Domnul Mareșal Antonescu a declarat lui Maniu că-i lasă Guvernul dacă se simte în stare să-și ia răspunderea în aceste împrejurări, șeful grupării național-țărăniște a vrut să indice calea, care după el este cea normală: aceea că Regele să fie repus în drepturile sale constituționale, de a alcătui Guvernul cerut de noile împrejurări.

Cercurile opoziționiste conducătoare stăruie însă îndeosebi asupra caracterului internațional al declarației comune.

CARE ESTE PLANUL LUI MANIU

Partea finală are însă o strânsă legătură cu planul preconizat de Maniu.

În notele noastre precedente am arătat că Maniu crede că are o soluție a situației; el a fost obligat să pună în curent pe Dinu Brătianu cu modul în care socotește că se poate rezolva, ceea ce el numește „criza actuală”.

Față de gravitatea situației, spune Maniu, nu mai e admisibil ca un singur om să ia decizii privind soarta armatei și a populației și întreg viitorul țării.

Domnul Mareșal Antonescu e obligat să se adreseze arbitrilor constituționali, adică Regelui.

Regele trebuie să ia o hotărâre, după ce consultă căpeteniile armatei și pe factorii politici.

Dacă însă Domnul Mareșal Antonescu refuză să facă apel la arbitrul constituțional, atunci Regele e obligat să provoace singur soluția cerută de împrejurări, sprijinindu-se pe armată și pe partidele politice.

Maniu a pretins că numeroși generali care dețin comenzi efective ar fi gata să se pună la dispoziția Regelui, pentru a desprinde România din starea de război, fiindcă și aceste căpetenii ale armatei sunt convinse că a continua războiul este „un act de nebunie“.

Dinu Brătianu a întrebat de ce acești generali nu se prezintă Domnului Mareșal Antonescu pentru a-l convinge că situația actuală nu mai poate dăinui; Maniu a răspuns că și acest demers ar fi inutil, în schimb generalii s-ar descoperi și poate n-ar mai fi în situațiunea să ajute pe Rege.

Conducerea liberală – care a ascultat aceste relatări ale lui Maniu – s-a arătat însă sceptică cu privire la posibilitatea realizării planului Maniu.

Maniu a anunțat pe Dinu Brătianu că a trimis în copie Regelui memoriul adresat Domnului Mareșal Antonescu.

* * *

În același timp, aparatul de agitație a grupării național-țărăniște a fost pusă în stare de alarmă, spre a fi gata în orice moment pentru anumite acțiuni.

Unii preconizează demonstrații (manifeste, demonstrații de stradă etc.) cu scopul de a se dovedi străinătății că o continuare a războiului alături de germani întâmpină o rezistență din partea opiniei publice române.

Cu privire la oportunitatea unor asemenea agitații, se ridică numeroase voci din sânul grupării.

Unii ar vrea să se răspândească manifeste, fără știrea și consimțământul lui

Maniu.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 174-178).

108 - 1944 martie 27, București - Notă a SSI referitoare la ultimele evoluții politice interne.

SSI

27 martie 1944

NOTĂ

Național-țărăniștii au fost informați că D-nii Mareșal Antonescu și Mihai Antonescu manifestă o foarte bună dispoziție după reîntoarcerea din Germania.

La sosirea pe aerodrom se arată că Domnul Mareșal Antonescu s-a întreținut cu diferite personalități prezente, între care și Dl. Suphi Tanrioer, ministrul Turciei, venit în întâmpinarea Conducătorului.

De asemenea, și Dl. Mihai Antonescu era într-o foarte bună dispoziție.

Cercurile național-țărăniste spun că informațiunile pe care le-au obținut până acum duc la următoarele două concluzii:

- a. nu este vorba de o ocupație militară germană, de vreme ce se face mobilizarea armatei române;
- b. a fost înlăturată primejdia unei formule legionare, de care se vorbea în ajunul plecării la Führer.

Aceleași surse de informațiune arată că Domnul Mareșal Antonescu a obținut întreaga libertate de acțiune în politica internă a țării. Se subliniază că nu ar fi fost vorba [nici] un moment de impunerea unei formule de guvern care să nu aibă agrementul total al Domnului Mareșal Antonescu.

Angajamentele pe care Domnul Mareșal Antonescu și le-a luat în numele țării sunt:

a. Mobilizarea generală a tuturor forțelor militare și economice ale României pentru continuarea războiului împotriva Rusiei Sovietice.

Trupele românești vor fi instruite în regiuni depărtate de front, cum ar fi în Ardeal, pentru ca, după ce vor fi înzestrate cu armament modern, să fie trimise împotriva inamicului pentru apărarea țării.

b. Mobilizarea economică în sensul punerii la dispoziția satisfacerii nevoilor războiului a tuturor resurselor României.

Se va crea un mare contingent de lucrători români pentru a fi trimiși de îndată în Germania, în vederea lucrului în uzinele de armament, ca și alte țări din Europa.

În această direcție se studiază și trimiterea lucrătorilor specialiști evrei.

c. S-a decis refacerea acordului economic dintre Germania și România, nu în sensul din trecut al unui acord dintre două țări tranzacționiste, ci un acord de importanță vitală pentru lupta comună de existență și victorie a ambelor țări.

În cadrul acestui acord se vor spori contingentele de grâu, vite și petrol, pe care România va începe imediat să le furnizeze.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 179-180).

109 - [1944] – Raport al atașatului militar român la Berlin, lt. col. Eugen Tilichi, despre situația internă în Germania și evoluția războiului mondial¹⁷.

I. Situația internă

1. Coșmarul invaziei, atât de mult trâmbițat, se pare că un moment a încetat. Primii pensionari din Vest, căci de la 16 aprilie nu mai soseau, au adus o deschidere în popor, lumea vede în acțiunea terestră anglo-americană „frica“ conducerii anglo-americane de a se angaja contra „Westwall“-ului. Căci toți soldații care vin de acolo aduc cele mai reconfortante știri pentru ridicarea moralului. Ei expun, cu multe amănunte, detalii asupra pregătirilor materiale din sectorul în care sunt cantonați și ceilalți, care desigur formează și partea esențială a spiritului de luptă ce-i animă, că totul este acolo perfect organizat, puternic, grandios și imposibil de cucerit.

2. Populația simte însă din ce în ce mai puternic efectele superiorității aeriene anglo-americane și ca o consecință logică a inferiorității celei germane. Ea își dă seama de toate servituțile acestei aviații, obligată a se răspândi în toată Europa.

De aceea se întreba neliniștită cum va putea conducerea face față acestei probleme în viitor.

În ultimul timp s-a luat măsura ca la fiecare oră să se dea o comunicare asupra situației aeriene. Când sunt în așteptare atacuri mai importante se fac și comunicări intermediare. Nu se fac cunoscute decât la apariția aviației inamice pe teritoriul Reichului.

Inconstetabil că din unele puncte de vedere ale acestui precedent sunt bune. Lumea, prevenită din vreme, poate să se pregătească pentru protecție. Cei îndepărtați de adăposturile publice se îndreaptă către ele.

Cei din ateliere nu au voie să părăsească lucrul dar pericolul anunțat este prezent în spiritul lor și producția este micșorată.

Dar, pe lângă rezultat, procesul adoptat a creat însă în populația germană convingerea superiorității anglo-americane.

Pe la începutul lunii mai aviația anglo-americană atacă numai din sud sau numai din insulă (Anglia). Mai târziu, atacurile au început din ambele părți, iar apoi se executau și asupra mai multor puncte. În ultimul timp, aproape la orice oră se anunțau formațiuni inamice. Postul oficial german făcea cunoscut apariția de

Mari Formațiuni de vânătoare care ziua, ajungeau până la Múchen sau Berlin. Se anunța imediat apariția pe alte direcții a Marilor Formațiuni de Bombardiere. Se prevenea un atac ce pare probabil. Și atacurile asupra teritoriilor ocupate din Vest nu erau anunțate decât în communicate.

Auzite, aceste informații în fiecare zi și la orice oră (communicate oficiale) au creat în mare convingerea superiorității aviației inamice. Iar efectele atacurilor sunt cunoscute. (Detalii în buletinul orar). În ultimul timp, o nouă tactică a fost parcă adoptată de inamic. Ea constă în aceea că, în momentul când s-a apropiat de un obiectiv important, schimbă direcția. Desigur că apropierea de obiectiv implică darea alertei și ridicarea aviației germane.

Schimbarea de direcție spre altă zonă atrăgea darea alarmei acolo. Vânătoara din acea regiune este și alarmată; își ia zborul, poate și de această dată în zadar.

Dar astfel de fente uzează zadarnic vânătoarea germană și conduce la întreruperea lucrului pe suprafețe. Se pierde astfel sute de mii de ore de lucru. Sunt inconveniente de importanță mare asupra randamentului, și așa micșorat temporar, ca urmare a bombardamentelor.

Dar aceste bombardamente, prin efectele produse, mai răpesc conducerii germane alte zeci de mii de ore pentru refacere stricăciunilor. După fiecare atac vedem în Berlin și, desigur, așa se petrece și în alte părți, mii de soldați germani, prizonieri ruși, polonezi sau italieni alături de numeroși specialiști lucrând zile lungi la deschiderea străzilor, la repararea conductelor de gaz, electricitate, telefon, apă, tramvaie etc.

Toată această lume ar putea face o muncă pozitivă pentru urmărirea potențialului industrial. De aceea toți se interesează cu îngrijorare ce va mai putea produce viitorul în cazul unei continuări mai masive a bombardamentelor.

3. Către sfârșitul lunii aviația anglo-americană a început a se scoborî jos și mitralia populația civilă. Un caz precis cunoscut și de noi s-a petrecut la o localitate de lângă Berlin, LUCKENWALDE. Nu este acolo nici o fabrică sau obiectiv militar.

Toate pierderile nu fac decât să înfiereze acest procedeu. Consecința a fost că, într-o regiune unde au căzut piloți anglo-americani, ei au fost linșați de către locuitori. Spiritul populației continuă a fi agitat, ura întreținută de presă a atins maximum.

Se povestește că, la interogatoriile luate prizonierilor, aviatorii au recunoscut că au primit ordin de la șefii lor de a trage în populație.

Poate fi un aspect al propagandei germane .

4. În cercurile mai culte sau conducătoare aspectul acesta pe care l-a luat războiul a format convingerea că soarta acestui conflict nu se va determina printr-o imensă bătălie dezlănțuită în scurt timp.

Se desemnează din ce în ce mai sigur ideea că ne aflăm într-o mare fază de criză. Cunoscând posibilitățile și realizările germane în acțiune de pregătire pentru război, s-a creat convingerea că inamicilor le trebuie eforturi mari pentru a uza mașina de război germană.

Asistăm de câteva luni la acest fenomen, dar este departe de a fi realizat până acum efecte ce ar fi resimțite.

Se reamintește că un șef militar englez spunea în anul trecut, după primul raid puternic asupra Kölnului, că dacă ar trimite asupra Reichului cât mai multe avioane ostilitățile ar trece în câteva luni .

Această profeție durează mai mult decât pare și Germania nu dă nici un semn de slăbiciune.

Aceasta înseamnă, o dată mai mult, că raidurile aeriene singure nu pot provoca pătrunderea unei țări care grație unei mari întinderi teritoriale și-a putut și a realizat descentralizarea industriilor sale.

Raidurile aeriene nu rămân decât mijloace care concură la o slăbire a forțelor de luptă.

Aceste atacuri servesc însă invazia viitoare. Se simplifică parcă acum această idee, văzând invazia sub forma unei debarcări într-un punct oarecare al Franței de Nord.

Se pare că atacul continentului a început încă de mult timp. Crearea unui nou front se va realiza și după conjuncturile de moment .

Reflectând la posibilitățile anglo-americe, la amploarea și minuțiozitatea preparativelor, mulți au început a crede că vor putea ajunge într-un moment când

vor fi capabili să acționeze în mai multe părți. Dar, pentru a fi siguri de succes, trebuie să adune și să pună la punct încă numeroase mijloace. Aceste pregătiri sunt în curs de realizare de mult timp.

Ele par, desigur, și mai lungi, dar toți sunt convinși că nu este ușor a crea un nou câmp de bătaie, angajându-se în condiții defavorabile.

Va trece din timp și fiecare speră, în gândul său, că poate-poate o înțelegere va surveni, fie spre Est, fie spre Vest. Amintirea zilei din august 1939 revine mai des în discuție. Iar numărul acelor care cred că tot cu Estul se va putea ajunge la o înțelegere nu se pare mai mare.

5. La aceste păreri generale că războiul va mai dura mult timp vine surpriza unui discurs al Ministrului Propagandei germane.

La 24 mai, cu ocazia unei întruniri a șefilor regionali de propagandă, D-l Goebbels afirmă că „războiul merge cu o intensitate crescândă către decizia care pare foarte apropiată. Ambele tabere și-au concentrat forțele pentru ultima bătălie. Rezultatul nu va depinde numai de formalismul luptătorului, ci și credința în ideea victoriei.“

6. Toată lumea se întreabă până acum de ce aviația anglo-americană nu atacă industria de benzină sintetică germană și nici regiunea petroliferă românească. Ea vede în această menajare favorabilă, printre care aceea că până la urmă o înțelegere cu anglo-americanii ar fi totuși posibilă era cea mai des repetată.

Atacurile din această lună au adus o mare dezamăgire. Aici, în Germania, au fost livrate toate fabricile mai mari de benzină sintetică (Detalii în buletinul aero); asupra rezultatelor nu s-au putut obține date mai precise.

Dar o mare îngrijorare și-a făcut loc. Nu ne-am întâlnit cu o persoană fără a nu mai fi întrebați asupra efectivelor obținute de inamic în țara noastră, nu fără să nu-și exprime o neliniște pentru viitor.

Alte cercuri oficiale caută să dea asigurări că efectele de până acum sunt neînsemnate. Că sunt gata stabilite măsuri pentru o nouă restrângere a consumului prin care, în mod provizoriu și până terminarea reparațiilor, se vor putea anula rezultatele obținute de inamic.

În aceeași ordine de idei, a reducerilor, desigur că se vor putea realiza încă mai

multe economii. Impresia este că încă sunt în circulație vehicule ale statului în număr prea mare. Deocamdată, asupra liber-profesioniștilor obligați a executa deplasări (negustori, doctori etc.) s-au și anunțat reduceri. La fel pentru corpul diplomatic. Exemplu: la Legația noastră care a fost micșorată de la 2500 la 2000 litri lunar.

II Situația militară

Operațiunile din Italia [...]

Frontul de Est

Acalmia momentană, care de aproape șase săptămâni pare că domnește pe întreg Frontul de Est și cu mici excepții în partea lui de Sud, nu a făcut încă să se uite insuccesele din ultimul timp. Ceva mai mult, acest calm este apreciat ca premergător furtunii.

Mulți cred că ne găsim în fața unor pregătiri executate de ambele tabere aliate pentru ca noua ofensivă rusă să se dezlănțuie o dată cu invazia. Dar, dacă este vorba de acțiuni convergente și nu disperate pentru a pune Comandamentul german în cea mai grea situație, de ce atunci ofensiva aliată în Italia? Se răspunde că ea ar face parte din categoria acelor acțiuni secundare, cu scop de a uza forțele germane. Alte cercuri văd în inacțiunea rusă o indispoziție a conducerii sovietice, din cauză că tabăra anglo-americană nu și-ar fi respectat unele obligațiuni în legătură cu angajamentele luate pentru deschiderea celui cu adevărat al doilea front.

Se spunea acum câțva timp că, în luna iunie, germanii vor dezlănțui o acțiune ofensivă în Rusia, vizând atingerea unui obiectiv limitat: Niprul, cel puțin în regiunea Kiev. Că se va câștiga un spațiu bogat și se va provoca o reacție în tabăra inamică.

Asupra ei nu mai transpiră nici o știre. Nu se observă nici un fapt concret care să indice declanșarea ei.

Mai este posibilă?

În prezent se găsesc pe Frontul de Est circa 240-250 mari unități germano – româno – ungare. Multe mari unități sunt cu o valoare combativă mult micșorată. Parte din ele se găsesc în curs de refacere și va mai trece, desigur, timp până vor ajunge la capacitatea de luptă normală. În fața lor, după sinteza O. K. H. de la data de 29 mai [1944], s-ar găsi (numai între Golful Finlandic și M. Neagră) 52 Armate având:

- 363 divizii de infanterie;
- 45 brigăzi de infanterie;
- 69 brigăzi care de luptă;
- 21 divizii cavalerie sau, în total, 498 de mari unități, plus 72 de regimente care de luptă.

Nu intră în aceste cifre marile unități din Crimeea, adică: 11 divizii infanterie, 2 brigăzi infanterie, o brigadă care de luptă, 5 regimente care și nici o mare unitate aflată mai în interior.

Remarc că pe frontul românesc (adică de la sud de Rădăuți la Mare) se găsesc în cadrul Fronturilor 2 și 3 Ucrainean 16 Armate cu 116 divizii infanterie, 23 brigăzi infanterie, 31 brigăzi care de luptă, 35 regimente care de luptă, 6 divizii de cavalerie sau un total de 171 mari unități. Plus 35 regimente care de luptă. Este just ca efectivele unor mari unități ruse să fie sub normal. Totuși superioritatea numerică este evidentă.

Pe de altă parte de mult timp sunt semnalate continuu concentrări de forțe sovietice, atât în zona Tarnopol cât și în nordul Moldovei. Transporturi continuu sunt semnalate spre aceste zone. Trupele din Crimeea ar fi și ele în curs de deplasare spre Vest, spre aceleași zone, indicate mai sus.

Aviația germană caută a stânjeni aceste mișcări prin atacarea unor centre feroviare ruse.

De la ofițerii veniți din Rusia, am aflat că terenul în regiunea Pripetului ar fi devenit favorabil operațiunilor.

Situația Frontului în regiunea aceasta este foarte avantajoasă unei ofensive mare din zona Bobruisk spre Kiev.

Ea ar pune în mare pericol grosul rusesc concentrat în zona Tarnopol, căzând în spatele și pe liniile lui de comunicații.

Nu știm încă dacă conducerea germană dispune de forțele necesare unei astfel de operații. Un înalt șef militar german credea că, cu 40 de divizii, s-ar putea obține rezultate mari.

Urmăresc informații în această direcție.

În ceea ce privește direcțiile probabile ale unei viitoare ofensive ruse, ele rămân acele arătate în buletinul anterior (luna aprilie), adică: de la Tarnopol spre Lemberg – Cracovia; prin nordul Moldovei spre Focșani; sau din zona Rovno spre Brest- Litovsk- Königsberg.

Până acum nimic nu a venit să infirme concluziile după care direcțiunile mai probabile ale ofensivei ruse vor fi spre Lemberg sau Focșani, ori în amândouă părțile.

Este de altfel concluzia cercurilor militare germane. Celelalte direcții cer mijloace prea numeroase.

[...]

Atașatul militar la Berlin,

ss.lt. col. Eugen Tilichi

(ANR, fond Cabinetul Militar, dosar nr.55/1944).

110 - [1944, august], București – Notă a SSI despre ecourile vizitei Mareșalului Ion Antonescu la Cartierul General al lui A. Hitler, la 5 august 1944.

S.S.I.- C.I. – Agentura I-a

Cercurile germane sunt foarte optimiste în legătură cu vizita Domnului Mareșal Antonescu în Germania și arată că Führerul a reușit să convingă pe Conducătorul României să ia măsuri pentru rezistența integrală și mobilizarea tuturor forțelor vitale.

Germanii sunt convinși că Mareșalul Ion Antonescu, care este un militar distins, nu poate să-și calce cuvântul dat față de Germania.

Acum a sosit momentul ca Mareșalul să ia cele mai severe măsuri contra democrațiilor [opoziției], care lansează tot felul de zvonuri tendențioase.

În cazul când măsurile nu vor fi luate de guvernul român, ele vor fi luate de Gestapoul german.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 202).

111 - 1944 august 9, București – Raport al SSI despre comentariile în cercurile politice interne în urma deplasării din 5 august 1944 a Mareșalului Ion Antonescu la C.G. al lui A. Hitler.

9 august 1944

Cercurile politice opoziționiste manifestă un profund pesimism de pe urma

informațiilor din jurul întrevederii dintre Mareșalul Antonescu și Hitler și rezultatele ei.

Iuliu Maniu a caracterizat ieri situațiunea, față de un grup de prieteni, ca menținându-se în echivoc față de cercurile repetate și insistente ale Aliatilor de a părăsi alianța cu Germania și înceta războiul împotriva Rusiei Sovietice.

Șeful național-țărăniștilor a făcut următorul istoric al evenimentelor premergătoare plecării Mareșalului Antonescu în Germania, pentru o concluzie cât mai elocventă:

Înainte de a pleca la Hitler, Mareșalul Antonescu a convocat pe generalii comandanți de unități, atât de pe Front cât și din țară, pentru a li se comunica deciziunile sale.

Mareșalul i-a anunțat că pleacă la Hitler, dar că îi roagă, în cazul când este reținut acolo, să urmeze directivele pe care le lasă în țară.

Generalii au promis, pe cuvânt de onoare, să respecte această cerere a Mareșalului Antonescu.

Ulterior, Mareșalul a mers în audiență la Rege, unde s-a legat să prezinte Führerului adevărata situațiune a României și dorința poporului român de a părăsi războiul.

Mareșalul a promis să arate lui Hitler că armata română este gata să apere Moldova în fața rușilor, în cazul când Führerul este de acord să retragă trupele germane din România.

Iuliu Maniu declară că, după informațiunile sale, Mareșalul Antonescu nu s-a ținut de cuvânt.

Mareșalul Antonescu nu a reușit să obțină retragerea armatelor germane de pe teritoriul României, dar nici măcar asentimentul pentru organizarea platformei de mâine.

Singurul lucru obținut de Mareșalul Antonescu a fost libertatea în conducerea politică internă a României, pe care o avea de altfel și până acum, în forma cunoscută.

În ce privește directivele externe, vor insista acum la noi sarcini grele de natură economică în beneficiul germanilor, ca și o mobilizare generală a forțelor noastre militare, în slujba unui război nepopular și dinainte pierdut.

Iuliu Maniu este informat că, de câteva zile, se trimit în toată țara noi ordine de chemare sub arme, în număr masiv.

Credința fruntașilor opoziționiști este că, deși are perfecta cunoștință a situațiunii și necesității de a se întreprinde ceva pentru încetarea războiului cu Rusia, totuși Mareșalul Antonescu va continua să angajeze țara pe linia alianței cu Reichul.

În timp ce grupul de prieteni din jurul lui Maniu păstrează acest scepticism, mai există alți fruntași opoziționiști care cred că situațiunea se va precipita, prin intervenția altui factor, și anume armata română.

După audiența pe care a avut-o la Rege săptămâna trecută, Iuliu Maniu a declarat amicilor săi că Suveranul este înțelegător și câștigat pentru ideea încheierii armistițiului cu Rusia.

Conciliabilele de la Sinaia dintre Rege și generali sunt deci privite ca purtătoare ale faptului de mâine.

În ce privește factorul sovietic, sunt opinii care cred că, în momentul când înaintarea spre Germania va întâmpina dificultăți, va începe acțiunea spre România.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 203-204).

112 - 1944 august 9, București – Raport al SSI privind comentariile în cercurile politice interne în urma vizitei Mareșalului Ion Antonescu la C.G. al lui A. Hitler.

9 august 1944

În legătură cu rezultatele vizitei Domnului Mareșal Antonescu la Marele Cartier General al Cancelarului Hitler, partidul național-țărănesc a luat atitudine care se poate concretiza în următoarele:

- a. Nu consideră operante numai promisiunile făcute că nu se vor da noi divizii românești pe fronturile de luptă.
- b. Consideră extrem de periculos ca în această fază a războiului noi să continuăm să alimentăm Reichul cu alimente și benzină.
- c. Rămânerea mai departe alături de Axă o zi în plus însemnează mergerea spre catastrofă a Națiunii.

Membrii partidului fac atmosferă și propagandă în sensul de mai sus.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 205).

113 - 1944 august 9, București – Un informator al SSI, „sursa Focșăneanu“, raportează despre ecourile ultimei vizite a Mareșalului Ion Antonescu la C.G. al lui A. Hitler.

Sursa: „Focșăneanu“

9 august 1944

Referitor la recenta vizită a Mareșalului, administratorul ziarului „Ordinea“, văr al generalului Stavrescu și al fostului secretar general filo-englez Stavrescu Dumitru la unul din departamentele de război, a declarat într-un cerc de prieteni pe ziua de 9 august ora 1½ că s-a stabilit, între altele, a se da un ajutor simbolic Germaniei, trimițându-se în Prusia câteva divizii de armate românești.

De asemeni, a mai spus că englezii au anunțat începerea unei mari acțiuni aviatice contra României.

Polizu a mai spus că războiul va fi pierdut și în curând de tot se va sfârși.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 206).

114 - 1944 august 10, București – Raport al SSI (în temeiul surselor „Y” și „Sfinx”) pe marginea evoluțiilor politice interne în urma ultimei vizite a Mareșalului Ion Antonescu la C.G. al lui A. Hitler.

SSI, Secția C.I.

10 august 1944

SEMNALĂRI POLITICE

Vizita Domnului Mareșal Antonescu la Führerul Adolf Hitler

- Din cercurile apropiate Domnului Prim-Ministru, se afirmă următoarele în legătură cu această vizită:

- pentru prima oară, Führerul a cerut în mod categoric ca România să-și lege soarta de aceea a Germaniei, luptând până la victoria finală. Domnul Mareșal a răspuns că România nu-și poate lega soarta de a unei Mari Puteri și că opinia publică română se îndoiește de victoria germană. La acestea, Führerul ar fi răspuns că în curând va porni o nouă ofensivă, care va modifica total actuala situație a Frontului;

- Führerul a cerut mobilizarea totală a țării. La aceasta, Domnul Mareșal a răspuns că România nu poate face o mobilizare totală, deoarece în țara noastră femeile nu pot înlocui pe bărbați, ca în Germania. De asemenea, România nu are echipamentul și armamentul necesar. Führerul n-a oferit nici o livrare României, așa că această chestiune a rămas în suspensie.

- s-a cerut României să rupă relațiile cu Turcia. De data aceasta, Domnul Prim-Ministru a arătat că lucrul acesta este cu neputință, deoarece - din punct de vedere istoric - România întreține relații amicale cu Turcia de aproape un secol, iar, din punct de vedere economic, Turcia ne livrează textile și materii prime necesare armamentului român.

Comentând aceste informații, cercurile sus-menționate arată că, deși Domnul Mareșal continuă a merge alături de Germania, divergențele însă între cele două guverne s-au adâncit și mai mult după această vizită și că situația actualului guvern român, în cele două săptămâni ce au rămas până la declanșarea ofensivei germane, este periclitată, fiind posibilă o lovitură din partea germanilor.

(Sursa Y)

- Ing. Runcan, directorul întreprinderilor ROGIFER, afirma că MALAXA a furnizat importante informații lui Mihalache în legătură cu vizita Domnului Mareșal Antonescu la Führer și deciziile ce s-au luat.

Informațiile lui Malaxa vorbesc despre o mobilizare totală în România.

De asemenea, Führerul a promis livrarea unei importante cantități de armament modern pentru înzestrarea diviziilor române blindate și a afirmat că dispune de un efectiv militar suficient spre a putea întâmpina atacul rusesc.

În cursul zilelor viitoare, se va trece la mobilizarea generală, începând cu Capitala, prin aplicarea măsurilor de suprimare a tuturor întreprinderilor inutile efortului total.

(Sursa Sfinx)

Din activitatea politică a generalilor:

Ing. Adam, directorul fabricii MĂTASEA ROMÂNEASCĂ, al cărei președinte al Consiliului de Administrație este Gen. Iacobici, a declarat că acesta a avut o întrevedere cu Gen. Sănătescu, întrevedere solicitată de Mareșalul Palatului, ocazie cu care și-ar fi dat asentimentul pentru o participare la un guvern care să încheie de îndată un armistițiu cu rușii.

Gen. Iacobici și-a exprimat părerea că acum este momentul pentru ieșirea noastră din război și că - așa cum a afirmat-o și față de Maniu -, dacă se va continua războiul, să nu se mai conteze pe ajutorul său.

(Sursa Sfinx)

Relațiile turco-române:

Dr. N. Lupu a fost vizitat de secretarul Legației Turciei din Capitală, care l-a anunțat de apropiata revenire a Ministrului Suphi Tanrioer, care va fi purtătorul unei importante misiuni din partea Primului Ministru Saracioglu pentru Domnul Mareșal Antonescu.

Informația primită din Ankara mai arată că guvernul turc se declară gata de a media o înțelegere între România și Puterile Aliate.

(Sursa Sfinx)

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 207-210).

politice interne.

SSI

12 august 1944

Știrea lansată ieri și astăzi dimineață de un post străin de radio, după care Mareșalul Antonescu ar fi prezentat demisia sa în mâinile Regelui Mihai, după cum altă știre vorbea și de demisia lui Mihai Antonescu, au provocat o puternică agitație în opinia publică din București și, în special, în cercurile politice.

Este interesant de semnalat cum s-au manifestat diferite compartimente politice și de opinie publică la aflarea acestei vești.

Cercurile politice democratice, deși așteaptă o schimbare, s-au arătat foarte surprinse de forma în care ea era anunțată.

Temerile ce s-au produs s-au referit imediat la o reacțiune germană, posibilă în orice moment pentru o durată scurtă, în special în București.

Cercurile de stânga au socotit actul retragerii Mareșalului Antonescu printr-o demisie drept o manevră cu un anumit scop, și anume de a i se respinge, pentru ca în acest mod, Mareșalul să obțină și adeziunea Regelui, în aceste împrejurări, la politica sa.

Cercurile de dreapta au socotit demisia drept un prilej minunat de jubilar, socotind momentul nimerit pentru încercarea unei lovituri, cu sprijinul nemților, pentru formarea unui guvern net de dreapta.

În ce privește opinia publică, a socotit demisia ca premergătoare inițiativei Regelui de încheiere a armistițiului cu rușii. S-a vorbit și de asentimentul germanilor pentru libertatea de acțiune a României, de pe urma cărei decizii ar fi demisionat Mareșalul.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 210).

116 - 1944 august, București – Notă a SSI pe marginea unui pretins apel al liderilor opoziției democratice, Iuliu Maniu și C. I. C. [Dinu] Brătianu, către Mareșalul Ion Antonescu.

August 1944

O scrisoare semnată de D-nii Maniu și Dinu Brătianu a fost trimisă marți seara D-lui Mareșal.

În această scrisoare se arată că:

1. Dl. Mareșal, ne-ascultând sfaturile ce i s-au dat, s-a încărcat de răspundere singur.
2. Germania a fost înfrântă și sacrificiile României au fost zadarnice.
3. România nu va putea schimba situația ajutând din nou Germania, în schimb va suporta consecințele victoriei bolșevice.

În consecință, D-nii Maniu și Brătianu cer D-lui Mareșal: „Întrucât nimeni nu-și poate lua răspunderea situației de azi, Dl. Mareșal e poftit să rupă legăturile cu Germania și să declare România stat nebeligerant, comunicând aceasta și Aliaților americani-englezi.

Dacă nu face acest lucru, e invitat să comunice M.S. Regelui situația și să lase locul unui alt guvern, spre a se rezolva ceea ce se mai poate salva“.

Scrisoarea a fost transmisă azi dimineață, ora 10, D-lui Churchill, prin Legația suedeză.

- S-a comunicat personal scrisoarea și lui Tanrioer.
- Se confecționează afișe antigermane, cu somațiunea la demisie la adresa D-lui

Mareșal. Atenție la tipografii.

Se proiectează două lucruri:

Dacă în 8 zile nu se produce nici un gest al Mareșalului, în sensul scrisorii trimise, D-sa și Dinu Brătianu vor face demers pe lângă Rege să ia inițiativa situației.

Paralel, lucrează la bruscarea situației cu concursul unor generali. Se așteaptă terminarea chemărilor sub arme. Nu e vorba de generali proeminenți, ci de unii care inspiră azi Mareșalului deplină încredere. Dl. Maniu nu dorește generali care au ambiții personale, ci oameni care, exercitând efectiv o comandă, dispun de forță și împărtășesc ideile D-sale.

Cred că în 4-5 zile vom ști pe unul din ei.

- Dl. Mareșal și M. Antonescu urmau să plece azi la Führer; vor pleca mâine.
- Au fost arestați legionari în provincie.
- Se crede că Mareșalul își va întări guvernul cu câțiva generali germanofili.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 83-84).

117 - 1944 septembrie 7, București – Un cetățean din București informează autoritățile despre scoaterea din București, la 31 august 1944, a arestaților din grupul Ion Antonescu.

7 septembrie 1944

Notă,

În ziua de 31 august 1944, cam pe la orele 17, ieșind de acasă, mergeam pe str. Vatra Luminoasă pentru a merge la tramvaiul 26. În dreptul str. Cpt. Vasilescu Iosif, am fost ajuns de un convoi de mașini și, văzându-le că se apropie de mine, m-am oprit. Au trecut pe lângă mine la distanță de circa 2 metri.

Convoiul de mașini erau (sic!) în număr de 5 și mergeau în următoarea formație:

Prima mașină, care mergea în față, era deschisă și avea 2 civili având în mână brasardă [cu] 3 culori românești și un ofițer rus. Mașina a doua era închisă și avea lângă șoferul mașinii un militar rus, iar în spate, în dreapta, stătea Dl. Mareșal Antonescu și, în stânga, Dl. Mihai Antonescu, care s-a uitat fix la mine în tot timpul cât mașina trecea prin dreptul meu.

Mașina a treia, tot închisă, și avea și ea pe Dl. Gl. Pantazi, Gl. Piky Vasiliu și Dl. Col. Elefterescu.

Mașina a patra era tot deschisă și avea și ea 3 ofițeri ruși.

Mașina a 5-a era camion mare cu militari ruși înarmați cu mitraliere.

Convoiul a ieșit în șoseaua Mihai Bravul și a mers cred până la Bariera Vergului și s-au întors pentru că, în timp ce eu stăteam în stația de tramvai și așteptam tramvaiul 26, au trecut pentru a doua oară prin dreptul meu.

În fața Bisericii Bălăneanu din Șoseaua Mihai Bravul au încetinit mersul și șoferul de la mașina în care era Dl. Mareșal a strigat la mașina din față să o ia pe prima linie de tramvai la dreapta, adică pe Șoseaua Iancului, cu direcția Pantelimon.

A doua zi după cele întâmplate mai sus, am auzit publicul din cartier discutând că un convoi de mașini a staționat în Parcul Vatra Luminoasă, în dreptul casei unei croitorese, și că au văzut și ofițeri ruși.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 34, f. 219-220).

cuprinzând istoricul sumar al SSI-ului.

București, 16 septembrie 1944

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

Cabinetul Prefectului

Nr. 189

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Cabinet

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

- Subsecretariatul de Stat -

Am onoare a raporta:

1. Aproape toate statele s-au văzut nevoite, în decursul timpului, să-și creeze un Serviciul Special de Informații, menit să le procure, discret, informațiuni cu caracter militar, politic, economic și tehnico-industrial, spre a cunoaște, în chipul cel mai precis, posibilitățile de acționare ale unui eventual adversar.

Astăzi, informațiunile procurate de un asemenea serviciu sunt de o amploare și execuție desăvârșite.

2. La noi, un astfel de serviciu există de prin 1925, fiind creat atunci de Marele Stat Major, ca organ atașat Secției a II-a.

De fapt, acest serviciu datează din ianuarie 1929, când i s-a rezervat un buget la Marele Stat Major.

La 20 aprilie 1934, prin Regulamentul din aceeași dată, Serviciul Secret al

Armatei a fost trecut de la Marele Stat Major la Ministerul Apărării Naționale, fiind subordonat direct ministrului acelui Departament.

Această trecere a fost inoportună, deoarece, potrivit alin. IV din articolul 11 al Legii pentru organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale, din 1932, Marele Stat Major avea ca atribuțiuni procurarea de „informațiuni asupra forțelor militare a diferitelor armate și contrainformații“, pe când M.A.N. nu era – cum nu este nici astăzi – decât un organ titular administrativ.

În fine, Serviciul Special de Informații trece la Președinția Consiliului de Miniștri, potrivit Decretului nr. 3 089 din 8 septembrie 1940 și organizat prin Decretul nr. 3 813 din 13 noiembrie 1940.

În concluzie, din 1934 până astăzi, Serviciul Special de Informații a fost încadrat, când la Marele Stat Major, când la Ministerul Apărării Naționale, când, în fine, la Președinția Consiliului de Miniștri, iar recent a fost trecut iarăși sub autoritatea Ministerului de Război.

3. Serviciul Special de Informații, fiind un organ tehnic al armatei – și așa trebuie să fie -, cu scopul de a-i procura informații interne și externe cu caracter general militar, el a fost – inițial - sub autoritatea și conducerea Marelui Stat Major al Armatei. Așadar, el era, în mod firesc, un organ de execuție al Secției a II-a, din Marele Stat Major, și numai al lui.

Dacă adăugăm, la toate acestea, că Serviciul Special de Informații a alunecat în ultimii ani de la misiunea pur militară la cea politică – în care nu se încadra organic -, ne dăm ușor seama că armata a fost lipsită de elementul care să culeagă și să-i interpreteze, precis și la timp, informațiile speciale de care avea, cum are și astăzi, nevoie.

Așadar, abatere, pe de o parte, de la rostul inițial și de totdeauna al Serviciul Special de Informații, pe de altă parte pluralitatea de organe informative, cheltuieli la capitolul informațiilor și, în schimb, realizări minime.

4. Pe temeiul celor mai sus arătate, cu onoare propunem:

a. Desființarea S.S. în forma în care se află azi.

b. Trecerea Secțiunilor Informațiuni Militare externe și Contra-Spionaj – la Marele Stat Major.

c. Trecerea tuturor celorlalte Secțiuni – care sunt utile – la Direcția Generală a Poliției.

d. Desființarea tuturor celorlalte Servicii de Informații de la alte Departamente și înglobarea lor – în măsura în care sunt utile - la Direcțiunea Generală a Poliției.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

ss. Colonel N. Cristea

(Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, f. 7-8).

119 - 1944 septembrie 19, București – Prefectul Poliției Capitalei recomandă arestarea demnitarilor, ziariștilor, profitorilor Vechiului Regim.

19 septembrie 1944

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

CABINETUL PREFECTULUI

Nr. 193

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

1. Cabinet

2. Subsecretariatul de Stat

Am onoare a raporta următoarele:

I. Interese superioare de Stat – dictate de satisfacerea unor obligațiuni luate de România semnând Convenția de Armistițiu cu Puterile Aliate, de liniștirea opiniei publice și de curmarea agitațiilor prin presă și întruniri publice -, impun, în mod urgent, luarea următoarelor măsuri de guvernământ.

1. Arestarea preventivă:

a. a celor aflați în serviciul Gestapo-ului;

b. membrilor profitori ai „Consiliului de Patronaj al Operelor Sociale“;

c. legionarilor conspiratori;

d. marilor afaceriști ai regimurilor politice pendinte de conducerea țării;

e. autorilor morali și materiali ai crimelor politice săvârșite între anii 1940-1944 la București, Iași, în Basarabia, Transnistria și la Odessa;

f. oamenilor politici, ziariștilor și publiciștilor care au susținut și determinat orientarea politicii noastre externe către nazism și fascism;

g. a personalului de conducere de la Guvernământul Transnistriei, a Subsecretariatului de Stat al Românilor, Colonizării și Inventarierii și a Centrului Național al Românilor, vizat ca neonest în îndeplinirea însărcinării avute.

2. Publicarea numelui celor arestați, blocarea și lovirea de indisponibilitate a bunurilor aparținând acestora și constituirea Comisiunilor Speciale de anchetă și judecată a celor încadrați – prin activitatea lor – în unul din aliniatele precedente.

3. Epurarea magistraturii, a corpului ofițeresc, a clerului, corpului didactic de toate gradele și a tuturor funcționarilor publici de toate elementele naziste, fasciste și neonest.

II. Persoanele care urmează a fi arestate să fie desemnate, în prealabil, de către Ministerul Afacerilor Interne.

Față de cele raportate mai sus, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

s. Colonel N. Cristea

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 128, f. 44-45).

**120 - 1944 septembrie 20, București – MAI al României către Prefectul
Poliției Capitalei (răspuns la adresa nr. 189).**

București, 20 septembrie 1944

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

CABINETUL MINISTRULUI

Nr. 3 127

SECRET

Domnului

Colonel N. CRISTEA

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

La nr. 189 din 16 septembrie 1944;

Cu onoare se face cunoscut că Domnul Ministru al Afacerilor Interne a trimis
raportul Dvs. Domnului Ministru de Război.

D.O.

DIRECTOR DE CABINET

ss. Lt. Colonel E. Plesnilă

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 128, f. 42).

**121 - 1944 septembrie 20, București – MAI al României către Prefectul
Poliției Capitalei (răspuns la adresa nr. 193).**

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

CABINETUL MINISTRULUI

Nr. 3 124

SECRET

București, 20 septembrie 1944

Domnul

Colonel N. CRISTEA

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

La nr. 193 din 16 septembrie 1944;

Cu onoare se face cunoscut că Domnul Ministru al Afacerilor Interne a intervenit la Domnul Ministru de Război, în sensul propunerilor Dvs.

D.O.

DIRECTOR DE CABINET,

Lt. Colonel,

ss. E. Plesnilă

(Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, f. 6).

122 - 1944 septembrie 21, București – Prefectura Poliției Capitalei solicită SSI informații privind activitatea instituției.

21 septembrie 1944

Către

SERVICUL SPECIAL DE INFORMAȚII

Am onoarea a vă ruga să binevoiți a dispune să ni se comunice de urgență:

I. Atribuțiunile generale ce le-a avut Serviciul Special de Informații.

II. Mijloacele de care a dispus la 23 august 1944:

a. Personalul, pe categorii:

- ofițeri și subofițeri;

- funcționari și bugetari;
- funcționari diurniști;
- detașați și mobilizați.

b. Fondurile de care a dispus pe ultimul exercițiu, cuprinzând:

- fondurile secrete;
- fondurile bugetare.

c. Materialul tehnic:

- aparate de transmisie T.F.F.;
- aparate de radio;
- laboratoare etc.

d. Parcul de automobile și camioane.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

ss. Colonel N. Cristea

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 128, f. 8).

**123 - 1944 septembrie 23, București – Prefectura Poliției Capitalei
informează MAI asupra unor materiale documentare dispărute de la
Legăția Germaniei și comandamentele naziste din Capitală la 23 august
1944.**

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

23 septembrie 1944

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

CABINET

Am onoarea a raporta:

Evenimentele interne, desfășurate după data de 23 august, au făcut să se omită ridicarea materialului informativ documentar aflat la Legația Germaniei, Comandamente și alte servicii germane ce se găseau în Capitală.

Având în vedere valoarea acestui material cu onoare vă rugăm să binevoiți a interveni la Ministerul de Război și Marele Stat Major ca acestea, prin organele respective – Serviciul Special de Informații și Secția 2-a -, să procedeze la strângerea, trierea și exploatarea materialului informativ german ce s-ar mai putea găsi.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

ss. Colonel N. Cristea

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 128, f. 9).

124 - 1944 septembrie 24, București – Notă privind structura, atribuțiile și fondurile SSI-ului în ultimii patru ani.

București, 24 septembrie 1944

NOTA INFORMATIVĂ

1. Serviciul Special de Informații, în forma în care a funcționat până la data de 23 august 1944, era un serviciul public investit cu informația generală ce interesa conducerea Statului.

În acest scop, atribuțiunile sale generale constau din: procurarea, verificarea și completarea informațiilor externe și interne, conform necesităților semnalate de Președinția Consiliului de Miniștri, Marele Stat Major și celelalte autorități ale Statului.

2. Pentru executarea acestor atribuțiuni, Serviciul Special de Informații a dispus de următoarele mijloace:

a. Personal:

- Ofițeri 89 (64 activi + 25 rezervă);
- Subofițeri 24 (22 activi + 2 rezervă);
- Funcționari bugetari 502;
- Funcționari diurniști 302.

b. Fonduri:

Bugetul pe 1944/1945, alocat de la Președinția Consiliului de Miniștri, a fost de 560 000 000 lei, în afara fondurilor secrete.

c. Material tehnic:

- 3 autostații T.F.F.;
- 2 stații T.F.F. fixe;

- 3 stații T.F.F. semifixe;
- 26 stații T.F.F. portative;
- 1 autostație ascultare pe bandă;
- Serviciul fotografic și laboratoare;
- Tipografie etc.

d. Mijloace de locomoție:

- 100 turisme;
- 40 camioane;
- atelier reparații.

3. Cu toate mijloacele de care a dispus, Serviciul Special de Informații, în forma în care a funcționat și cu conducerea pe care a avut-o, nu și-a atins scopul, deoarece:

a. N-a avut un obiectiv bine fixat, întrucât și-a dispersat eforturile în chestiuni de minimă importanță, care de cele mai multe ori serveau interese străine de țara noastră sau particulare. Din această cauză a avut misiuni limitate, aproape exclusiv la inițiativa proprie, fără verificări și în domenii informative cu totul restrânse.

b. N-a fost bine informat asupra adevăratei situații din U.R.S.S.; se poate spune chiar că a fost dezinformat.

c. Informațiunile procurate Președinției Consiliului de Miniștri și Marelui Stat Major au fost tendențioase sau de rea credință.

d. De asemenea, n-a fost bine informat nici asupra adevăratei situații interne și în special asupra adevăratei stări de spirit din armată sau, dacă s-a cunoscut adevărata stare, forurile în drept au fost de asemeni eronat informate, aceasta tot din rea credință.

e. În ceea ce privește conducerea acestui serviciu, se constată că au fost atât de

servili intereselor germane, încât au fost puși în imposibilitate de a arăta adevărul, cu curaj, forurilor superioare.

Cu această structură și organizare de lucru, S.S.I., în forma în care a funcționat, n-a făcut nici un serviciu, nici chiar guvernării pe care o servea, cu atât mai puțin intereselor superioare și permanente ale Națiunii.

4. În schimb, Serviciul Special de Informații a fost aservit complet autorităților germane, cu care a asigurat o legătură permanentă, colaborând prin schimb de informații cu caracter politic și militar și contribuind la crearea de rețele informative speciale: Secția „G” (militară) și Secția „Contra Spionaj” (Gestapou).

Neglijând aproape complet misiunile sale principale, S.S. de Informații s-a ocupat mai mult de intrigi, urmărirea oamenilor politici și supravegherea Palatului Regal.

Conducătorii acestui serviciu au fost servili față de conducerea fostului regim, pentru a fi pe plac.

La adăpostul acestei atitudini, urmărind îmbogățirea cât mai rapidă, prin nenumărate abuzuri și ilegalități, dintre care cităm:

- a. Chestiunea fondurilor pentru Transnistria și felul în care se făceau schimburile de lei în U.R.S.S. și invers;
- b. Fraudele și abuzurile comise în Transnistria;
- c. Abuzurile cu mașinile Serviciului, utilizate după criterii subiective și de către persoane străine;
- d. Fondurile utilizate de garaj, majorarea prețurilor la reparațiuni, precum și reparațiunile de mașini particulare în contul serviciului;
- e. Fondurile misiunilor în străinătate, atât ale S.S.I., cât și celelalte de la Ministerul de Externe;
- f. Fondurile informative afectate de Ministerul Aerului și utilizate de biroul respectiv din cadrul S.S.I.;

- g. Numiri, întăriri și detașări ilegale;
- h. Fondurile și depozitul de alimente al Casei de Economii a S.S.I.;
- i. Distrugerea unor dosare care făceau dovada aservirii către germani.

Din enumerarea numai a celor de mai sus, ajungem la concluzia că S.S.I., sub conducerea pe care a avut-o, a dăunat interesele națiunii și a jefuit banul public.

5. De asemeni, este necesar a se preciza:

- a. Care sunt fondurile în aur și valută străină pe care, la data de 23.9.1944, le avea Serviciul Secret și nu erau trecute în scripte (circa 250 milioane).
- b. Care este situația fondurilor în străinătate la dispoziția rezidenților (consuli)?
- c. Ce depozite au Serviciul Secret sau Cristescu în străinătate?
- d. Care sunt imobilele și valorile lui Cristescu, puse sub numele lui Marcel Stănescu, cumnatul său?
- e. Care sunt proprietățile sale, inclusiv cele camuflate?
- f. De ce fonduri personale dispunea Eugen Cristescu la 23 august, în cel fel de valută și unde sunt?
- g. Ce bijuterii a lucrat Cristescu la diferiți bijutieri în București în ultimii 3 ani și ce bijuterii a achiziționat? Unde sunt?
- f. Ce legătură a avut cu Comandorul Teodoru și pentru ce misiuni l-a întrebuințat?
- i. Dosarul cu afacerile de valută din Elveția (Maior Cristea).
- j. Idem cu valutele din București.

6. În legătură cu aceste chestiuni, cei care pot da relații sunt:

- Eugen Cristescu, fostul Director General al S.S.I.;
- Colonel Lisievici, actualul Director General al S.S.I., fost Șef al Secției de

Informații și al Eșalonului din Est, care a lucrat în teritoriile din U.R.S.S.;

- Colonel Ionescu P., ultimul Șef al Eșalonului din Est;
- Lt. Colonel Ionescu Micandru, Șeful Secției „G”, care făcea legătura cu delegații Serviciului de Informații german și Gestapoul;
- Lt. Colonel Proca Alexandru, Șeful Secției Contraspionaj, care făcea legătura cu Legația germană și cabinetul lui Killinger;
- Lt. Colonel Borcescu, Șeful Secției Contra Informații, care supraveghea Palatul Regal;
- Lt. Colonel Diaconescu, Șeful Secției Administrative, care manipula fondurile;
- Director Trofani, Șeful Oficiului de Studii și Documentare;
- maior Tomescu, fost Secretar General al Serviciului, care aranja plecările tuturor curierilor diplomatici, de cele mai multe ori cu însărcinări particulare sau trafic de devize. Amestecat și în cheștiunea fondului de la Cetatea Albă și fondurile în franci elvețieni din misiunea ce a avut-o la Madrid;
- Director Gh. Cristescu colabora la supravegherea Palatului Regal și [a fost] amestecat în mânăuirea fondurilor de la Casa de Economie;
- Locot. Rez. Begnescu Fl., omul de casă al lui Eugen Cristescu, utilizat pentru supravegherea oamenilor politici și amestecat în fraudele cu fondurile de la biroul care avea legătură cu S.S.I. al Aerului;
- Petrovici Grigore, care a mânăuit importante fonduri de la Ministerul de Externe în dese misiuni ce le făcea în străinătate.

7. Se menționează că, din cei indicați, se găsesc deja arestați, la Prefectura Poliției Capitalei, următorii:

- Directorul Trohani;
- Directorul Cristescu Gh.;
- Lt. Rez. Begnescu Fl.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 128, f. 30-33).

125 - [1944], București – Obiective pentru cercetarea activității lui Eugen Cristescu și a SSI-lui.

NOTĂ

cu chestiunile ce urmează a fi cercetate de Comisiunea de anchetă, referitoare la persoana D-lui Eugen Cristescu și a Serviciului Special de Informații

1. Care au fost directivele generale date de Serviciul Special de Informații și cum au fost aduse la îndeplinire?
2. Modul cum au fost recrutați informatorii Serviciului Special de Informații;
3. Activitatea acestor agenți;
4. Numele cu care aceștia au fost retribuiți și dacă aceste sume reprezentau o echivalență a muncii prestate, atât pentru agenții din țară, cât și pentru cei din străinătate;
5. Fondurile misiunilor în străinătate, atât ale S.S.I., cât și celelalte de la Ministerul de Externe;
6. Fondurile informative afectate de Ministerul Aerului și utilizate de biroul respectiv din cadrul S.S.I.;
7. Care sunt fondurile în aur și valută străină pe care, la data de 23 august 1944, le avea Serviciul Secret și nu erau trecute în scripte (circa 250 milioane)?
8. Care este situația fondurilor în străinătate la dispoziția rezidenților (consuli)?

9. Ce depozite au Serviciul Secret sau Cristescu în străinătate?
10. Fondurile pentru Transnistria și felul în care se făceau schimburile de lei în U.R.S.S. și invers;
11. Fraudele și abuzurile comise în Transnistria;
12. Numiri, înaintări și detașări ilegale;
13. Distrugerea unor dosare care făceau dovada aservirii către germani;
14. Fondurile și depozitul de alimente ale Casei de Economii a S.S.I.;
15. Abuzurile cu mașinile Serviciului, utilizate după criterii subiective și de către persoane străine;
16. Fondurile utilizate de garaj, majoritatea prețurilor la reparațiuni, precum și reparațiunile de mașini particulare în contul serviciului;
17. Care sunt imobilele și valorile lui Cristescu puse sub numele lui Marcel Stănescu, cumnatul său?
18. Care sunt proprietățile lui Cristescu, inclusiv cele camuflate?
19. De ce fonduri personale dispunea Cristescu la 23 august 1944, în ce valută și unde sunt?
20. Ce bijuterii a lucrat Cristescu la diferiți bijutieri în București în ultimii 3 ani și ce bijuterii a achiziționat? Unde sunt?
21. Ce legături a avut cu Comandorul Teodoru și pentru ce misiuni l-a întrebuințat?
22. Dosarul cu afacerile de valută din Elveția (Maior Cristea);
23. Dosarul cu valutele din București.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 10, f. 55-56).

126 - [1944], București – Puncte de reper pentru anchetarea lui Eugen Cristescu, după arestarea lui.

27 septembrie 1944

REFERAT

În legătură cu arestarea lui Eugen Cristescu, s-a strecurat în ziare o serie de informațiuni false, cu privire la caracterul și misiunile ce le-a avut Serviciul Special de Informații.

În calitate de șef al Contra-Informațiilor, deși am avut multe neajunsuri pe tema indiferenței față de germani, suspectându-mă chiar la un moment dat că le urmăresc activitatea, fapt care era just, totuși sunt obligat a supune aprecierii Domniei Voastre adevărul asupra serviciului, în părțile în care am avut posibilitatea să cunosc:

1. Serviciul Special de Informații n-a fost, propriu-zis, niciodată o sucursală a Gestapoului și nu a lucrat sub ordinele sau inspirațiile Gestapoului.
2. Serviciul Special de Informații a fost un serviciu de informații al Statului Român, care n-a avut o aparatură de instrumentare pe teren și a cărei activitate s-a limitat la procurarea de informațiuni militare și civile, potrivit ordinelor și instrucțiunilor ce le primea, de la Conducătorul Statului, numai Șeful Serviciului.
3. Una din misiunile principale ale Serviciului Special de Informații a fost de a supraveghea activitatea legionarilor, precum și acțiunea dusă pe toate căile de către forțele oculte germane de la noi din țară.

Prin această activitate, Serviciul Special de Informații a împiedicat deseori ca influența germană să se accentueze și de multe ori a evitat diverse lovituri de

forțe plănuite la noi de către germani, sau alte fracțiuni de dreapta.

De asemenea, prin intervenția sa, a fost zădărnicită propunerea germanilor pentru internarea în lagăr a oamenilor politici, sau deportarea lor în Germania.

4. Serviciul Special de Informații nu a participat, sub nici o formă la atrocitățile, crimele de război sau crimele politice, la măsuri de constrângere etc., ci din contră a denunțat conducerii Statului faptele, ori de câte ori a avut posibilitatea să o facă.

5. Între Gestapou și Serviciul Special de Informații nu au existat alte legături, decât cele impuse de colaborarea militară și obișnuită între serviciile de informații ale țărilor aliate.

Ofițerii de legătură ai Serviciului au fost:

- Lt. Colonel Ionescu Micandru, cu Abwerstelle;

- Lt. Colonel Proca Alexandru, cu Legația Germană.

Prin acești ofițeri erau adresate diferite cereri de informații, care niciodată nu se dădeau sub forma lor reală.

Niciodată Serviciul Special de Informații nu a pus la dispoziția Gestapoului sau oricărui alt serviciu german de informații materialul său informativ, deși poate că au încercat, și acest lucru îl deduc din faptul că persoana mea nu era agreată lor.

Materialul contra-informativ important avea o difuzare restrânsă, fiind destinat numai pentru: Domnul Mareșal Antonescu, Domnul Vice-Președinte al Consiliului, Ministrul de Război și Marele Stat Major.

Aceasta fiind situația reală, am onoare a vă ruga să binevoiți a aprecia dacă nu este cazul să fie adusă și la cunoștința Domnului Ministru de Război, pentru a se interveni prin Cenzura Militară spre a se interzice în campania de presă pornită acele pasagii care lovesc în prestigiul Serviciului Special de Informații și care totodată sunt de domeniul fanteziei.

ȘEFUL SECȚIEI C.I.

LT. COLONEL Tr. Borcescu

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 27-29).

127 - 1944 septembrie 30, București – Prefectul Poliției Capitalei prezintă MAI, în notă, punctele de reper pentru anchetarea lui Eugen Cristescu.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

30 septembrie 1944

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

CABINET

Urmare la nr. 224 din 26 septembrie 1944;

Am onoarea a înainta alăturata Notă Informativă, pentru a servi Comisiunii de anchetă la cercetarea lui Eugen Cristescu și a Serviciului Special de Informații.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

ss. Colonel N. Cristea

[ANEXĂ]

30 septembrie 1944

NOTA INFORMATIVĂ

1. În noiembrie 1941, structura Serviciului Special de Informații a fost modificată după dispozițiile date de Abwehrul german. Maiorul Stranski, ofițerul de legătură german, a adus serviciului, prin Lt. colonel Ionescu Micandru, o schemă de organizare tip, după care Eugen Cristescu a dispus imediat adaptarea.

Maiorului Stranski i se plătea discret o sumă lunară. Din această sumă, o parte reprezintă un fond personal, iar restul se considera ca fond informativ pentru „rețeaua” pe care acesta ar fi avut-o în Bulgaria și Turcia.

În afară de aceasta, Stranski aducea la schimb cantități de mărci și valute străine pe care serviciul i le schimba, având în vedere condițiunile favorabile în care putea face schimbul la Banca Națională.

S-au descoperit câteva cazuri în care s-a constatat că se făcea spionaj maghiar împotriva României cu concursul: Serviciului de Informații German, dovedindu-se că germanii organizau din punct de vedere tehnic aceste focare de spionaj împotriva României, dotându-le, în special, cu aparate de radio.

Cazurile descoperite au fost imediat mușamalizate. Amănunte se pot obține de la Secția Contra Spionaj din S.S.I.

2. Rezidenții din străinătate:

Numirile în străinătate s-au făcut de către Eugen Cristescu, în foarte multe cazuri, pe considerațiuni de rudenie, afaceri de devize, cadouri și stăruințe lăaturalnice realizate din aceleași motive.

Mulți din cei trimiși în străinătate au fost astfel sau afaceriști, înlesnind contrabande, sau incapabili care dădeau lunar cadouri la București pentru a fi menținuți în posturi, sau profesioniști de cea mai degradantă speță, gata să se pună la dispoziția cui plătește mai mult.

Ar fi necesară o anchetă asupra activității lor și asupra modului cum au fost numiți.

Rechemarea urgentă a tuturor celor numiți în străinătate în ultimii ani este cu atât

mai imperioasă cu cât toți au colaborat cu Serviciul de informație german.

Astfel, Colonelul deblocat Urlățeanu, numit rezident la Istanbul, când a trebuit să fie rechemat, din cauza vieții scandaloase pe care o ducea acolo și care a stârnit reacțiunea diplomaților români, a fost totuși acoperit de Eugen Cristescu și a rămas mai departe în Turcia ca salariat al Serviciului de Informație german.

Aproape toți cei trimiși în Turcia s-au menținut acolo prin cadouri date la București conducătorilor Serviciului.

În această privință trebuie revizuită și situația numeroasei familii Trifon, care a acaparat - și în interese proprii, și făcând servicii personale familiei Cristescu, - nenumărate posturi în Balcani.

Trifon, numit Vice-Consul la Ankara, a fost un prețios auxiliar al serviciului de informații german.

Din Turcia i se trimiteau lui Eugen Cristescu cadouri, dintre care unele pentru D-na Maria Antonescu.

S-a susținut că o parte din cei numiți în străinătate încasau efectiv numai jumătate din salarii, restul fiind oprit la București ca peșcheș pentru numirea lor în posturi.

3. Chestiunea curierilor diplomatici

Maiorul Tomescu, fostul Secretar General, a fost numit în străinătate spre stupefacția funcționarilor cinstiți fiindcă îi făcuse servicii personale lui Eugen Cristescu, fiind intermediarul prin care fostul Director General cerea, celor trimiși curieri în străinătate, cadouri.

Fiind de o incapacitate notorie a trebuit să fie rechemat de la Madrid, în urma stăruinței Ministerului de Externe. Nu și-a putut justifica fondurile, intrând în conflict cu Col. Ad. Diaconescu (pentru a domina, Eugen Cristescu provoca dezbinări între colaboratorii săi apropiati). Șeful Secției Administrative, pentru a se răzbuna împotriva lui, a trimis în Elveția un funcționar proaspăt angajat, cu

reputația de escroc, Dorovici, să urmărească și să denunțe în Elveția o contrabandă, de aici a rezultat cazul contrabandei, în care a fost implicat Maiorul Cristea, de la Secția Informații, ale cărui mărturisiri pot fi prețioase acum.

Se pare că erau trei grupe care se ocupau cu contrabanda.

Eugen Cristescu, prin rudele lui numite în Serviciu și cu celelalte două grupe care aveau legătură și la Frontul de Est, din Secția Informații: Colonel Ad. Diaconescu și Maior Tomescu.

Aceste grupe lucrau și pe cont propriu și prin colaborare.

De aici, au izbucnit divergențe, care pot fi speculate la cercetări.

Contrabandele erau facilitate de unii curieri diplomatici din cadrele Serviciului.

Numirea acestor curieri era prin ea însăși o afacere.

Acei ce făceau cadouri sau contrabandă plecau des în cursă.

Când au început bombardamente grele în Bulgaria, Ungaria și Germania, au început să fie trimiși mai des și funcționari corecți.

Este necesar să se caute atât la Serviciul S.S.I., cât și la Ministerul de Externe numele curierilor și datele la care au plecat, pentru a se vedea că unii funcționari au plecat de zeci de ori în cursă.

Astfel, funcționarul Voinea, de la Frontul de Est, a fost trimis în străinătate de cca. 30 de ori, și care are astăzi o apreciabilă avere.

Maiorul Tomescu, fostul Secretar General al Serviciului, spunea că Eugen Cristescu era Directorul Gh. Cristescu (acesta din urmă vorbind în numele lui Eugen Cristescu) are nevoie de anumite lucruri din străinătate și că banii i se vor da la întoarcere de către Directorul General.

La întoarcere însă nu i se mai înapoiau banii. Acest abuz de putere îl practica și Comisarul Petrovici.

Când, în a doua cursă, curierul nu mai cumpăra ceea ce i se impunea, el putea fi sigur, după ce i se făceau observații severe, că nu va mai pleca niciodată în cursă.

Dintre acei ce dădeau regulat cadouri se recrutau și curierii care făceau contrabandă.

Este necesar să se cerceteze amănunțit misiunile curierilor Gheorghe Cristescu (frate cu Eugen Cristescu) și Grigore Petrovici (nepotul lui Eugen Cristescu), care se duceau în special la Istanbul, Geneva și Lisabona.

În legătură cu această chestiune trebuie cercetat maior Tomescu, fost Secretar General, și care cunoaște dedesubturile, atât în ordine politică cât și în ordine financiară și care acum sigur că va vorbi având motive, fiind în ultimul timp foarte nemulțumit de tratamentul ce i s-a aplicat.

Lămuriri în legătură cu cazul Maiorului Cristea poate da și fostul agent Enescu, implicat în această afacere.

În legătură cu numirile curierilor este necesar să fie cercetat și funcționarul Ștefănescu Anghel, de la Secretariatul Serviciului, adus la acest post tot de Maiorul Tomescu, funcționar care era în legătură strânsă cu cei care aranjau cursele curierilor și făcea legătură strânsă cu cei care aranjau cursele curierilor și făcea legătura cu Biroul Cifrului, de la Ministerul de Externe.

4. Spionajul Palatului Regal

La început, cu ajutorul Lt. Colonel Căpățână A., iar, mai târziu, Lt. Colonel Octav Rădulescu, foști comandanți militari la Societatea de Telefoane, se făcea interceptarea telefoanelor Palatului și ale tuturor persoanelor în legătură cu Casa Regală, acestea fiind raportate Mareșalului Antonescu și Serviciului German.

Lt. Colonel Borcescu Traian se ocupa în mod special cu mișcările M.S. Regelui și a oamenilor săi de încredere, civili sau militari.

Lucrările de această speță erau întocmite de Eugen Cristescu, cu concursul dactilografilor Silvișteanu și în urmă Sichitiu, care pot da lămuriri. Iar Comisarul Grigore Petrovici se ocupa special cu supravegherea ofițerilor înlăturați de Mareșalul Antonescu din armată și care erau bănuți că sunt în legătură cu Palatul Regal.

5. Afacerile din Transnistria

În Transnistria s-au comis numeroase abuzuri și fraude în urma cărora s-au îmbogățit o serie de ofițeri și funcționari.

Datele necesare pot fi obținute prin cercetarea Cpt. Neștianu, fost Șef al Centrului Odessa, Cpt. Dimitriu, fost Șef al Subcentrului Tiraspol, Maior Curelaru, Director Trohani etc., aceștia sunt interesați.

Relații prețioase poate da - fără a fi implicați - Sblt. Rez. Dumitriu, fiul Colonelului Magistrat Dumitriu, care a prezidat Curtea Marțială care l-a condamnat pe Codreanu. Sblt. Dumitriu știe și de o crimă comisă pentru a se acoperi anumite fraude.

Cercetări mai amănunțite printre funcționarii de la Frontul de Est ar descoperi pe acei care au făcut jafuri și asasinate în U.R.S.S. pentru a se fura bijuterii, covoare, bani etc.; Eugen Cristescu a cunoscut abuzurile făcute dar n-a luat măsuri.

S-au făcut și schimburi clandestine, cu profituri personale însemnate, cu monede și R.K.S.S., din și în Transnistria.

În această privință trebuiesc cercetați Lt. Colonel Intendant Diaconescu, Șefii Centrelor S.S.I. din Transnistria și agentul Antoniu.

De asemenea, trebuie cercetat felul în care au fost mânuite de Maiorul Tomescu, pe atunci Căpitan, fondurile de la Cetatea Albă. Despre dosarul afacerii știe Lt. Colonel Intendant Diaconescu.

6. Spionajul¹⁸ lui Iuliu Maniu

Cu ajutorul evreului Soreanu (Haim Schor), care era în foarte bune legături cu

anturajul lui Iuliu Maniu, Eugen Cristescu era informat în cele mai bune condițiuni de tot ce se pune la cale acolo.

Informatorul era plătit pentru aceste servicii cu cca. 350 000 lei lunar, afară de premii date pentru „lucrări speciale“, iar în ultimele 6 luni a avut la dispoziție și un automobil al Serviciului, cu șofer (Ilie Tața) și întreținere.

Rezultatele interesau, în special, Serviciul de Informații German, care un timp făcea legătură pentru aceste chestiuni politice prin consilierul von Rittgen.

Lt. Colonel Borcescu și ajutorul său Niculaie Stănescu, care se ocupau asiduu cu spionajul lui Iuliu Maniu, sunt în prezent - și acest lucru pare destul de bizar - în permanență, în anticamera lui Iuliu Maniu.

7. Afacerea cu mașinile

În timp ce secția auto era condusă de Căpitanul Gamulea s-a montat afacerea Fuelop.

În schimbul intervenției lui Eugen Cristescu la Consiliul de Patronaj și datorită căreia i s-au făcut lui Fuelop mari înlesniri pentru import - export, aceasta pe lângă ce a dat Patronajului - pentru autorizația primită - a dat și Serviciului Special e Informații, cu o sumă derizorie, câteva automobile (8-10), afacerea s-a perfectat prin firma „Mocana“.

Amănunte în această chestiune se pot lua de la Cpt. Rez. Gamulea.

Din parcul de automobile al S.S.I., familia Cristescu avea la dispoziție cca. 10 automobile: Eugen Cristescu 4, soția sa 1, Mircea Cristescu 1, Gică Cristescu 2, Lt. Colonel Vasile Cristescu 1, la moșia (via) lui Eugen Cristescu de la Severin erau 2 camioane ale Serviciului, încărcate cu mobilă, care așteptau în permanență ordin de plecare.

Eugen Cristescu a cumpărat un automobil „Horch“, cu suma de lei 800 000 (?), care a fost reparat la Serviciu, echipat cu cauciucuri noi de la Severin și apoi revândut cu cca. 4 milioane (amănunte se pot lua de la Maiorul Ionian, actualul

Şef al garajului).

Tot în contul Serviciului au fost reparate complet maşinile Maiorului Ing. Luca şi a lui Tony Mânzatu, omul de încredere al lui Eugen Cristescu, care a avut legături strânse cu D-nul Tester, Şeful Gestapo-ului din România.

8. Afaceri cu carnete de scutire de muncă

S-au obţinut numeroase carnete de scutire de muncă pentru evrei, sub pretext că au fost informatori ai S.S.I.

În realitate, cei mai mulţi nu au fost informatori, ci au plătit bani.

Lt. rez. Begnescu Fl. a indicat că are informatori nişte evrei pe care nu numai că nu-i plătea, deşi încasa fonduri pentru ei, dar de la care lua bani pentru a-i scuti de munca obligatorie.

În această chestiune mai pot fi cercetaţi Lt. Colonel Borcescu Traian, Stănescu Niculae şi funcţionarii care făceau legătura cu Comisariatul General pentru Problemele Evreiesti (Radu Lecca).

9. Fondurile extra-legale

La S.S.I. s-au făcut, ca o consecinţă a contrabandelor de devize, şi afaceri de devize la Bursa Neagră. În această privinţă ştie unele amănunte funcţionarul Franga de la Secţia Administrativă.

Din toate aceste operaţiuni ilegale au rezultat importante sume.

Astfel, se crede că la 23 august la casieria Serviciului a existat un fond de câteva zeci de milioane în devize şi aur, fond care are o mânăuire specială.

De câteva zile, Generalul Cuzin, Controlorul utilizării fondurilor de la S.S.I.,

lucrează asiduu la serviciu unde se crede că se fac urgente lucrări pentru acoperirea fondurilor care nu erau înregistrate legal și a posturilor din buget care rămăseseră descoperite.

Dacă nu se iau urgente măsuri de sigilare și de verificare, toate fondurile vor fi puse la punct, iar cele fără bază legală vor dispărea.

Directorul Lepădatu a afirmat că Serviciul Ad-tiv nu ar fi în regulă cu conturi în valoare de zeci de milioane.

10. Situația personalului

S-au făcut numiri și avansări ilegale.

Directorul Personalului Lepădatu le-a acoperit și le acoperă și în prezent, și a tolerat să se facă înaintări ilegale sau să fie numiți, direct în funcțiuni importante, oameni care nu aveau acest drept. Pentru lămurire trebuiesc cercetate cazurile personale.

11. Chestiuni diverse

Comisarul Victor Ionescu, adus în serviciu de către Eugen Cristescu, ca om al său de încredere, a încasat în ultimii ani milioane de lei pentru informatori despre a căror existență nu se știa sau [erau] lipsiți complet de valoare.

Cu toate că s-a arătat că informațiile acestora sunt lipsite de valoare, Victor Ionescu a continuat să încaseze fondurile, fiind sprijinit de Eugen Cristescu.

Același sistem a fost utilizat de Lt. rez. Begnescu, care din când în când, ca și Victor Ionescu, schimba numele conspirativ al pretinsului informator, pentru „a se încerca alții“, în realitate rămânând aceiași informatori fictivi sau inutili.

- Eugen Cristescu a creat un birou al pașapoartelor. Prin acest birou s-au făcut afaceri pretinzându-se bani pentru a se da aviz favorabil celor ce vroiau să plece în străinătate.

- Funcționarul Boldur a fost suspectat și mutat disciplinar de Eugen Cristescu, ca agent german. De asemenea, fratele său, Căpitan Aviator Boldur, în-prezent Comandantul unui Aeroport pe lângă București.

Pentru anchetarea activității lui Eugen Cristescu, fostul șef al S.S.I., se indică și următoarele persoane, care pot da lămuriri:

1. Inspector General Ad-tiv Ștefănescu, fost arestat din ordinul lui Eugen Cristescu, care cunoaște activitatea acestuia încă de când era la Siguranță și la Ministerul de Interne.

2. Colonel Magistrat Velciu, fost șeful Secției juridice din S.S.I.

Dat afară de Eugen Cristescu printr-o manevră făcută împreună cu delegatul Serviciului German.

Cunoaște activitatea persoanelor indicate, precum și organizarea serviciului.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, f. 9-17).

128 - 1944 octombrie 13, București – Prefectul Poliției Capitalei informează MAI despre arestarea lui Eugen Cristescu și „arhiva” personală a fostului șef al SSI.

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

13 octombrie

nr. 247

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE – CABINET MAI – SUBSECRET.
DE STAT

Am onoare a raporta următoarele:

Când am luat conducerea Prefecturii Poliției Capitalei, adică la 1 septembrie a.c., între primele chestiuni de rezolvat a fost și aflarea și arestarea lui Eugen Cristescu, dispărut.

Ca primă măsură, au fost cercetați și anumiți funcționari ai Serviciului Secret, în scopul de a se afla locul de refugiu al lui Eugen Cristescu.

Între aceștia a fost și funcționarul Trohani, pe care însă nu l-am găsit.

După câteva zile, sus-numitul s-a prezentat din proprie inițiativă, aflând că a fost căutat, și ceva mai mult, în afară de declarația ce a făcut asupra celor ce știa de Eugen Cristescu, mi-a făcut declarații și despre un număr de dosare „arhivă personală a lui Eugen Cristescu“, pe care acesta i-a dat-o să o conducă.

Această arhivă a fost luată la Prefectura Poliției Capitalei unde se găsește și azi.

Având în vedere că Eugen Cristescu, între timp, a fost descoperit și arestat, că o Comisiune specială îl cercetează, sunt de părere și rog să aprobați ca mai sus menționatele dosare să fie numerotate, sigilate și parafate și să fie vărsate Serviciului S. unde să fie cercetate, împreună cu restul arhivei Serviciului S., de către Comisiunea de Anchetă.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

ss. Colonel N. Cristea

Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, fila 2

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 10, f. 41).

129 - 1944 octombrie 14, București – MAI răspunde Prefecturii Poliției Capitalei la raportul nr. 193.

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Subsecretariatul de Stat pentru Poliție

Direcțiunea Cabinet

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

CABINET

14 octombrie 1944

În conformitate cu ordinul D-lui Ministru Subsecretar de Stat;

La raportul Dvs. nr. 193 din 16 septembrie 1944;

Am onoare a vă face cunoscut că, de acord cu propunerile Dvs., acest Departament a intervenit pe lângă Ministerul de Război, propunând ca Serviciul Special de Informațiuni să fie desființat, urmând ca secțiile de spionaj și contra-informații să treacă la Marele Stat Major, Secția II-a, iar secțiile de informații, siguranță și politică să treacă la Ministerul Afacerilor Interne, Direcțiunea Generală a Poliției.

La demersul nostru, Ministerul de Război ne-a răspuns că nu este de opinie ca Serviciul Special de Informație să fie desființat în forma în care se găsește astăzi, în alte cuvinte să fie menținut la acel departament.

Față de acest răspuns, realizarea propunerii Dvs., pe care o aprobăm în totul, rămâne în suspensie până la clarificarea situației politice.

DIRECTOR DE CABINET

Lt. Col. Magistrat

ss. A. Nicolau

(Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, f. 5).

130 - 1944 octombrie 15, București – MAI răspunde Prefecturii Poliției Capitalei la raportul nr. 247.

ROMÂNIA

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

CABINETUL MINISTRULUI

Nr. 3 587

SECRET

București, 15 octombrie 1944

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

CABINET

La nr. 247 din 13 octombrie 1944;

Am onoare a vă face cunoscut că Domnul Ministru a dat dispozițiuni ca dosarele „arhiva personală a lui Eugen Cristescu“, să fie predate Comisiei de Cercetare, care funcționează la Ministerul de război.

D.O.

DIRECTOR DE CABINET,

Lt. Colonel E. Plesnilă

(Arhiva C.N.S.A.S., vol.128, f. 1).

131 - 1944 octombrie 31, București – Prefectul Poliției Capitalei, colonel N. Cristea, informează Ministerul de Război în privința „arhivei“ lui Eugen Cristescu și transmite, pentru anchetarea fostului Director General al SSI, 83 de dosare parafate.

București, 31 octombrie 1944

PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI

CABINETUL PREFECTULUI

No. 291

MINISTERUL DE RĂZBOI

Cabinet

Conform dispozițiilor date de Dl. Ministru de Interne, comunicate prin adresa Nr. 3 587 din 15 octombrie 1944, am onoare a vă trimite un număr de 83 (optzeci și trei) dosare parafate și volumul Pământ strămoșesc, de Mihail A. Antonescu, care formează arhiva personală a lui Eugen Cristescu, cu rugămintea de a fi predată Comisiei de Cercetare, care funcționează la Ministerul de Război.

PREFECTUL POLIȚIEI CAPITALEI

Colonel N. Cristea

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 35).

132 - [1944], București – Șeful Serviciului de Informații al Ministerului de Război, colonel I. Lissievici, transmite Comisiei de anchetare a foștilor miniștri adresa nr. 191/1944 a Prefectului Poliției Capitalei.

Către

MINISTERUL DE RĂZBOI

(Comisia de Anchetă)

Am onoare a înainta alăturat, în copie, adresa Nr. 291 din 31 octombrie 1944 a Prefecturii Poliției Capitalei, referitoare la arhiva personală a fostului Director General al S.S.I., Eugen Cristescu.

Totodată, se trimit și 83 (optzeci și trei) dosare parafate împreună cu volumul Pentru pământul strămoșesc, de Mihail A. Antonescu.

Rugăm să binevoiți a ne confirma primirea.

ȘEFUL SI

COLONEL

ss. I. Lissievici

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 34).

133 - 1945 iunie 8, București – Informații privitoare la destinul „Arhivei SSI“, fostă în posesia lui Eugen Cristescu.

8 iunie 1945

NOTĂ

Pentru Domnul Director General S.S.I.

Domnul Director Florin Becescu, pe timpul când era însărcinat cu conducerea S.S.I., a fost sesizat că Directorul Trohani Nicolae se găsește în posesia arhivei secrete a fostului Director General Eugen Cristescu, arhivă pe care o transportase într-o clădire din București.

Făcându-se o descindere, prin organele Prefecturii Poliției Capitalei, s-au găsit 83 dosare ce conțineau această arhivă, dosare care au fost ridicate de organele acelei instituții și trimise la S.S.I. cu adresa Nr. 291 din 6 noiembrie 1944.

Fiind repartizate Secției C.I., aceste dosare au fost împachetate - în patru pachete - și sigilate, menționându-se că ele nu se vor deschide decât la ordinul D-lui Colonel Magistrat Rudeanu sau Lt. Colonel Borcescu Traian.

În prezent aceste pachete - sigilate - se găsesc la arhiva generală a Serviciului.

ȘEFUL SECRETARIATULUI

SUBDIRECTOR,

ss. indescifrabil

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 41).

134 - [1945] – Notă nesemnată referitoare la „Arhiva“ și banii SSI-ului dispăruți la 23 august 1944.

NOTĂ

Problema: Eugen Cristescu

Pentru găsirea documentelor lui Eugen Cristescu s-au întreprins și cercetări oficiale și particulare.

Oficiale - din ordinul Șefului M.St.M., pe atunci Gl. Mihail, apoi Gl. Sănătescu, șeful guvernului, Gl. Anton, Inspectorul General al Jandarmeriei.

Cercetările nu au dus la nici un rezultat.

S-au făcut investigațiuni locale în București, la Joița și pe teritoriu, în Câmpulung și în jud. Muscel.

Încă din luna decembrie 1944, englezii, prin Chastelaine, de la Ankara, reprezentat în România prin D-ra Mănăstireanu, funcționară la Soc. Unirea de Petrol, rezidență locală cunoscută oficial a Serviciului de Informații englez în România.

D-ra Mănăstireanu a lucrat cu Dely Crăsnaru, fiu de moșier fără nici o meserie, anglofil convins, de ani mulți în serviciul lui Intelligence Service.

S-au pus pentru găsirea documentelor mari sume de bani.

Până în luna septembrie 1945, nu s-a ajuns la nici un rezultat.

Elementul principal, care cunoștea îndeaproape întreaga chestiune și pe care Serviciul britanic căuta să-l recruteze, St. Tomșa Tomescu, fiind arestat de Trib. Poporului, internat bolnav în spital, nu s-a putut face nimic.

În luna iulie-septembrie Serviciul britanic a căutat să intre în legătură cu subsemnatul.

Am comunicat și am cerut instrucțiuni.

Cert este că, până la sfârșitul lunii octombrie 1945, englezii nu au putut găsi documentele căutate.

Două personalități ale lui Intelligence Service, una fiind faimosul Colonel Roos, au venit în România după informații pe la începutul lunii septembrie, pentru desfășurarea unei noi activități anticomuniste și pentru găsirea documentelor E. Cristescu.

Am intrat în legătură și cu D-na Dora E. Cristescu.

Investigațiile ce se fac cu Intelligence Service sunt foarte discrete.

Având libertatea de acțiune în afară, cred că aş putea ajunge la Col. Roos, care în formă s-a interesat de acțiunea ce am dus-o.

Precizări privitoare la documentele Eugen Cristescu:

S-a vorbit foarte mult de documentele și marile sume de bani, în valută forte, cu care ar fi plecat Eugen Cristescu din București.

Prin luna februarie 1945, cercetările oficiale, făcute în acea, vreme ajunseseră la concluzia că documentele Eugen Cristescu „nu există”, pentru că Eugen Cristescu nu a plecat cu ele.

Minciună oficială, lansată din ordinul Gen. Rădescu, de comun acord cu Intelligence Service (Misiunea Britanică) pentru inducerea în eroare.

Documentele în cauză și valuta forte circa 1 miliard (valoare la 23 august 1944) au existat și Eugen Cristescu a plecat cu ele. De asemenea, Gen. Tobescu a plecat luând cu el documente importante ale Gen. Piki Vasiliu.

Pe ce îmi sprijin această afirmație:

1. Eugen Cristescu a avut până la 23 august documente secrete aparținând Mareșalului și Serviciului Special de Informații, documente printre care se aflau și convenții speciale, liste de agenți, informatori dubli, cunoscuți numai de Mareșalul Antonescu și Eugen Cristescu, acțiuni germane, note de activitate politică și a informatorilor ce lucrau în zona comunistă și mari sume de bani – în aur și valută forte –, păstrate întâi în București și apoi la Joița. Parte din documentele secrete au fost fotografiate în mai multe copii în zilele de 25-26 august.

Documentele și valuta nu au fost găsite la cercetările făcute, în primele zile și nici până azi.

2. Când Gen. Mihail – de la 23 august 1944 –, șeful M.St. Major, a dat ordin pentru urmărirea și arestarea lui Eugen Cristescu și a Gl. Tobescu s-a precizat și de găsirea documentelor lui Eugen Cristescu.

Până la 6 martie [1945] s-a purtat o deosebită grijă pentru găsirea acestor documente.

S-a interesat îndeaproape și M.S. Regele, prin Gl. Niculescu și Mareșalul Palatului Ulea.

3. S-a oferit de guvernul Sănătescu și apoi de Gen. Rădescu un premiu de 10 000 000 pentru găsirea documentelor. Dacă documentele nu au existat, de ce s-a oferit premiul.

4. Cei trei parașutiști englezi, Masterson, Gibson și Ing. Mețianu, au lucrat prin radio 5 luni de zile după prinderea lor, la et. VI al Insp. G-ral al Jandarmeriei, ascunși pentru a nu fi aflați de nemți.

Prin ei s-a făcut legătura și s-au dus tratativele de armistițiu, pornite de Gen. Antonescu, [care] la 19 august 1944 urma să plece la Cairo pentru semnarea armistițiului.

Telegramele schimbate, notele și rapoartele precum și întregul material documentar al acestei chestiuni îl avea Eugen Cristescu. A fost văzut de numeroase persoane (pe care le enumerăm mai jos) acest material, însă el nu a fost găsit, a dispărut o dată cu Eugen Cristescu.

5. Când a fost arestat de mine Eugen Cristescu, am primit ordin prin Col. Teodorescu de la Jandarmi și Maiorul Tătăranu de la Statul Major să nu fac nici o percheziție, unde fusese adăpostit Eugen Cristescu și Gl. Tobescu.

6. Ing. Luca Bugheanu, Fl. Tănăsescu, Gl. Dan Mircea Popescu, Maria Popescu, Gl. S. Lăzărescu, Agentul sanitar Maiorul Marcel Junian au precizat că au văzut parte din aceste documente.

7. În luna februarie 1945, din ordinul Gl. Rădescu, am fost detașat pe lângă Insp. G-ral al Jandarmeriei în strict secret pentru găsirea acestor documente. Am făcut investigațiuni și deplasări cu Col. Teodorescu și Ing. Bugheanu pentru găsirea documentelor.

Arestarea mea a întrerupt cercetările, căci până astăzi nu au mai fost continuate. După arestarea mea, Ing. Bugheanu a primit ordin și a plecat imediat din București.

8. În luna februarie 1945, Serviciul britanic de informații s-a interesat îndeaproape de persoana mea.

S-a căutat recrutarea mea.

Prin intermediul Amiralului Horia Măcelaru am făcut cunoștință cu avocatul D.

Rădulescu (din Serviciul britanic), domiciliat în str. Sf. Constantin. Am avut mai multe întrevederi, apoi am fost prezentat lui Popp, Director Gl. la Soc. Titan-Nădrag și în casa acestuia, într-o seară am fost prezentat lui Max Auschnit, care mi-a spus categoric că sunt necesare a fi găsite documentele lui Eugen Cristescu, arătându-mi-se ce avantagii voi avea și făcându-mi-se mari oferte.

S-a aranjat și un plan de activitate, s-a interesat îndeaproape și de înființarea unui serviciu de informații în lumea muncitorească și pentru contracararea acțiunii partidului comunist. M. Auschnit punea la dispoziție orice sume.

Arestarea mea a întrerupt aceste legături.

Zilele trecute, după întrevederea cu Dvs., tot din partea lui M. Auschnit și Avocat Rădulescu, mi s-a transmis că sunt chestiuni de zile pentru eliberarea de la Trib. Poporului și interesează a fi liberi pentru acțiunile întreprinse, în special problema muncitorească.

Mi s-a cerut adresa unui fost bun agent Manole cunoscător al acțiunilor muncitorești.

Întreaga chestiune Eugen Cristescu și cele de la ordinea zilei ce interesează pe englezi sunt extrem de interesante și urmărite îndeaproape de Intelligence Service.

9. Din cercetările și investigațiile făcute, coroborate cu informațiile verificate, am ajuns la constatarea că Eugen Cristescu a plecat cu documentele (și valuta) menționată mai sus.

Aceste documente nu le-a transmis nimănui, căci ar fi apărut, și în special englezii ar fi uzat de ele.

Toate persoanele indicate mai sus că au avut cunoștință și au văzut aceste documente au fost recrutate de englezi, de aceea au păstrat și păstrează mutism și arată că nu au cunoștință de ele.

Cele două automobile de care s-a folosit Eugen Cristescu în drumurile București – Joița – Stoenеști - Voinești au dispărut. A fost găsit un automobil ascuns la dispensarul vechi din com. Stoenеști – Muscel.

Propuneri: Acțiune informativă bine dirijată și serios angajată pentru o precisă

contra-verificare actuală a celor de mai sus. Reluarea – prin subsemnatul – a legăturilor de informație și investigație, întrerupte din cauza arestării. Acțiune de teren, coordonată pentru găsirea documentelor, care probabil sunt ascunse în apropiere de unde a stat ascuns Eugen Cristescu.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 52-56).

135 - 1946 aprilie 10, București – Notă a SSI privind temerile PNȚ față de implicarea lui Eugen Cristescu în „procesul mării trădări naționale“.

SSI , SECȚIA III-a

Div. P/G.

10 aprilie 1946

NOTĂ

P.N.Ț. se teme de judecarea lui Eugen Cristescu, care prin declarațiile sale ar face să cadă multe capete din conducerea P.N.Ț.

Apărarea se va face oficial de avocatul Vasile Melinte, șef de organizație P.N.Ț. și membru în Comitetul Executiv, care pretinde suma de 500 milioane lei.

Faptul a fost declarat de avocatul Melinte în ziua de 2 aprilie 1946, orele 19,20, la clubul central P.N.Ț. față fiind avocatul Dumitru Ionescu, Romulus Georocanu și ing. Jean Ionescu-Malaxa.

Avocatul Radu Xenopol s-a obligat față de soția lui Eugen Cristescu, pentru care are o mare simpatie, că va organiza din culise perfectă apărare a soțului ei¹⁹.

Comunicat:

- Subsec. Politică

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 46, f. 45).

136 - 1946 aprilie, București – Declarația scrisă dată de Eugen Cristescu în fața autorităților care pregăteau „procesul mării trădări naționale“.

DECLARAȚIE²⁰

Subsemnatul Eugen Cristescu, la întrebările ce mi se pun, răspund următoarele:

1. Întrebare: Când a luat ființă S.S.I. și în ce scop?

Răspuns: Din anul 1924 funcționa pe lângă Marele Stat Major și, apoi, Ministerul Apărării Naționale, Serviciul Secret ca organ civil de informare generală a acestor două instituțiuni, condus de Mihail Moruzov.

La venirea la putere a Generalului Antonescu, a fost numit Șef al acestui Serviciu Colonelul de Stat Major Nicolaid, în timpul căruia Serviciul a trecut de la Statul Major la Președinția Consiliului de Miniștri. Nicolaid a conceput o lege prin care Serviciul s-a numit Serviciul Special de Informațiuni, iar principiile fundamentale ale acestei legi erau că acest Serviciu este un organ de informare generală a Conducătorului Statului și că acest Serviciu lucrează sub ordinele și directivele Conducătorului Statului, depinzând, din punct de vedere bugetar numai, de Ministerul de Război, iar, din punct de vedere al directivelor de activitate și a raporturilor de serviciu, de Președinția Consiliului de Miniștri. Totodată, prin aceeași lege, se reglementau condițiile de funcționare și control bugetar al acestui Serviciu.

La sosirea mea ca șef al acestui serviciu, la 15 noiembrie 1940, am găsit această lege în ființă și aplicarea ei se făcea în aceste condiții.

Serviciul trebuia să furnizeze, de astă dată, Conducătorului Statului informațiuni cu caracter general, militare, politice, economice, sociale și, în genere, orice fel de informații i s-ar fi cerut sau ar fi interesat conducerea Statului. De altfel, și fostul Serviciu Secret făcea exact aceeași operațiune, scurgând informațiile sale de la Marele Stat Major, Ministerul de Război și, pe specialități, la departamentele interesate.

2. Întrebare: În ce a constat colaborarea Dv. cu Mareșalul Antonescu?

Răspund: Conform legii de organizare a Serviciului, relațiile între mine și Mareșalul Antonescu erau de la subaltern la Conducător. După luarea în primire a Serviciului, Dl. Mareșalul Antonescu mi-a dat dispozițiuni ca să reorganizez Serviciul astfel ca să corespundă cerințelor moderne, prin adaptarea lui cu școli pentru personal și cu aparatura tehnică necesară. De asemenea, mi-a dat dispozițiuni să fac o epurație a Serviciului, scoțând afară elementele care se compromiseseră în operațiunile politice și financiare ale lui M. Moruzov, fapte ce se dovediseră la comisiunile care anchetau averea lui Moruzov, gestiunea lui și toate manevrele lui politice. De asemenea, Dl. Mareșal mi-a indicat că Serviciul nu trebuie să facă altă politică decât aceea a conducerii statului.

Rezultatul activității Serviciului era comunicat D-lui Mareșalul Antonescu prin buletine zilnice de informațiuni, iar, când erau chestiuni mai importante, aveam ordin să mă prezint personal la D-sa pentru a i le raporta și primi instrucții de procedare.

Mai târziu, D-sa mi-a dat o serie de însărcinări în legătură cu evenimentele politice din țara noastră și pe care le voi descrie mai departe.

3. Întrebare: Care a fost conlucrarea Dv. cu serviciul secret german și cu Gestapoul?

Răspund: În România au existat, după informațiunile și verificările mele, 11 servicii de informațiuni, care lucrau paralel, separat și a căror activitate se scurgea direct la Berlin. Din acestea, oficial au funcționat în România Abwehrul (Serviciul de Informațiuni al armatei germane), cum și foarte târziu atașatul de poliție de pe lângă Legația Germană.

Pe lângă acesta, conform uzanțelor diplomatice, Killinger mai avea un serviciu personal de informare prin legăturile și relațiunile politice ale Legației.

În ce privește Gestapoul, el a funcționat clandestin în România, până după rebeliunea legionară, sub conducerea Colonelului Geissler, al cărui amestec a fost dovedit în atentatul de la Jilava și în rebeliunea legionară.

S.S.I. nu a avut nici un fel de relații cu Gestapoul; personal nu am cunoscut pe Colonelul Geissler, ba, dimpotrivă, după obținerea informațiilor asupra amestecului său în mișcările legionare, am cerut și Președinția Consiliului a aprobat și a intervenit ca Colonelul Geissler și cei opt colaboratori principali ai săi să fie imediat retrași din țară, ceea ce Guvernul german a aprobat.

În ceea ce privește atașatul de poliție Richter, acesta a venit în calitate oficială cu câteva luni înainte de armistițiu și a avut numai trei întrevederi cu mine, în care a cerut o colaborare cu Serviciul român. Deoarece însă Richter tindea să acapareze o bună parte din atributele informative ale Abwehr-ului, am cerut ca această chestiune să fie întâi lămurită la Berlin și apoi să se prezinte la mine cu Colonelul Bauer, șeful Abwehrului german de la București, și împreună să fixăm ce relațiuni trebuie să avem cu Abwehrul și care sector informativ rămâne să fie conlucrat cu atașatul de poliție. Richter s-a întors de la Berlin în ziua armistițiului, astfel că operațiunea nu s-a putut perfectă.

În ceea ce privește Abwehrul, trebuie să arăt că el avea o colaborare tainică, neoficială cu Serviciul „secret român“, de sub conducerea lui Mihail Moruzov, încă de prin anii 1938/1939.

Acesta avea legături și se întâlnește în mai multe rânduri în străinătate cu șeful Abwehrului german de la Berlin²¹, promise în țară și plasase în mod secret în zona petroliferă și în porturile dunărene un important număr de agenți ai Abwehrului german, care făceau operațiunea de contra-spionaj și contra-sabotaj, pentru paza regiunii și transporturilor petroliere. Acești agenți erau împerecheați cu agenți ai Serviciului secret român. De asemenea, Moruzov mai avea o colaborare neoficială și pe teren informativ-militar și politic - cu Abwehrul german, fapte care s-au dovedit mai târziu în arhivele Serviciului, cât și din relațiunile ce le-am luat de la colaboratorii mei din serviciu.

În cursul lunii decembrie 1940, s-a prezentat la mine Colonelul Rödler șeful secțiunii Abwehrului german de la București, care mi-a declarat că el este venit

în țară în mod oficial în componența Misiunii Militare germane, care se găsea la București, și mi-a cerut colaborarea. Am răspuns Colonelului Rödler că această chestiune trebuie să o supun Mareșalului Antonescu, care trebuie să-mi dea dezlegare pentru această colaborare și eventual - dacă o autoriză - să-mi dea și instrucțiunile necesare. Am spus D-lui Mareșal Antonescu cererea Colonelului Rödler, iar D-sa mi-a ordonat să fac această colaborare, cu două condițiuni esențiale: Serviciul german să nu facă operațiuni de arestări pe teritoriul român și, al doilea, Serviciul german să nu se amestece, așa cum făcuse Gestapoul, în politica internă a României.

În aceea ce privește autorizarea de colaborare, Președinția Consiliului a dat un ordin scris, care, desigur, că se găsește la Serviciu.

De la această dată, colaborarea S.S.I.-ului cu Serviciul de informații german se transformă, dintr-o colaborare neoficială într-o colaborare oficială, ordonată, autorizată și reglementată de Președinția Consiliului de Miniștri.

Colaborarea a constat în principal în acțiunea de contra-spionaj în zona petroliferă, cât și în porturile dunărene, unde echipe de agenți germani și români făceau o acțiune de supraveghere și, eventual, de împiedicare a actelor de sabotaj.

De asemeni, pe teren informativ se comunicau reciproc informațiunile externe, care interesau o parte și cealaltă, înțelegerea fiind făcută astfel că germanii nu comunicau informațiuni din țările aliate lor, iar românii nu comunicau informațiuni din țările prietene lor.

Colaborarea mai primea semnalări reciproce de suspecti și de informațiuni în materie de contra-spionaj, cum și colaborarea tehnică, în ceea ce privește descoperirea stațiunilor clandestine de radio-telegrafie.

4. Întrebare: Care a fost activitatea serviciului la Odessa și în Transnistria?

Răspund: În timpul asediului Odesei, am fost chemat de către Dl. Mareșal Antonescu, împreună cu Generalul Vasiliu, la Tighina, unde se găsea trenul său de comandament, și mi-a ordonat - mie - să organizez un Serviciu de informațiuni în Transnistria, pentru apărarea spatelui armatei și pentru semnalarea informațiunilor mai importante din această regiune. De asemenea, a ordonat Generalului Vasiliu să organizeze serviciul de Jandarmerie în Transnistria.

Conform acestui ordin, am organizat o rezidență informativă cu sediul principal la Tiraspol și cu agenți informativi în toate capitalele județelor din Transnistria.

Rezidența se compunea dintr-un ofițer de conducere, agenți de contra-informații, câte trei în fiecare județ.

Rezidența de la Tiraspol, după ocuparea Odessei, s-a mutat la Odessa. Rolul ei principal era de a semnală acțiunile și persoanele care prin activitatea lor s-ar fi dovedit că uneltesc împotriva siguranței armatei române care ocupa acea provincie. De asemenea, rezidența trebuia să informeze asupra stării generale de spirit a populației din regiune, cum și asupra structurii organizatorice din acea regiune, deoarece se știa că în Europa circulau foarte multe informațiuni false și exagerate asupra structurii și realizărilor sovietice. De asemenea, rezidența trebuia să semnaleze chiar abuzurile funcționarilor români, către autoritățile de resort, cât și către autoritățile centrale, întrucât Președinția Consiliului de Miniștri înființase un birou pentru administrarea Basarabiei, Bucovinei și Transnistriei, unde trebuiau să se concentreze toate aceste informațiuni.

Informațiunile care priveau armata se comunicau armatei, cele care priveau administrativ se comunicau Guvernământului, iar cele care priveau acțiunea subversivă - armatei și reprezentanților Justiției, pentru a aviza și lua măsurile legale.

În ceea ce privește urmările atentatului de la Odessa, am fost informat de către Rezidența mea de acolo că armata, desigur în conformitate cu ordinele ce le primise, a exercitat o serie de represalii, în primul rând asupra unor persoane din Odessa, iar, mai târziu, represalii în masă asupra populației evreiești din Odessa, care a fost strânsă în pachete și predată armatei germane, care i-a executat.

Numărul celor executați cu această ocazie însumează cam 25-26 000 oameni, în afară de executările făcute mai târziu asupra populației evreiești, care a fost scoasă din Odessa și dată la dispoziția Germaniei.

Comandamentul armatei în acea vreme era condus de către Generalul Iacobici, având ca Șef de Stat Major pe Generalul Tătăranu.

În ceea ce privește catacombele de la Odessa, am primit foarte multe rapoarte informative de la Rezidența serviciului de acolo, condusă de Căpitanul Neștianu, și orientată de către Colonelul Ionescu Palius.

Țin să menționez că eu nu mă găseam în această perioadă în Transnistria și că eu am mers cu Eșalonul numai până la Iași, de unde m-am despărțit și m-am întors la București, deoarece conducerea centrală a Serviciului reclama prezența mea la București. Știu că atât Rezidența de la Odessa sub căpitanul Neșțianu, cât și mai târziu sub Lt. Colonel Perju, după indicațiile Colonelului Palius, au făcut mai multe cercetări asupra catacombelor de la Odessa, cum și asupra persoanelor care se bănuiau că se adăposteau în acele catacombe. De asemenea, mi s-a raportat că la un moment dat armata, temându-se să nu aibă surprize de la persoanele ce ar veni din aceste catacombe, a luat măsuri ca să se zidească gurile exterioare ale catacombelor.

Armata și unele elemente informative din Transnistria au propus că nu se pot stârpi cei ce locuiau în catacombe decât cu ajutorul gazelor. Serviciul german a informat Wehrmachtul despre această situație de la Odessa, care a trimis un colonel specialist în materie de gazare și care a vizitat catacombele de la Odessa. Acest colonel a luat apoi contact cu mine la București și mi-a comunicat constatările sale în sensul că, deși catacombele conțin circa 5 000 de canale, totuși s-ar putea face o acțiune represivă asupra lor prin gazare. Întrucât însă mi-am dat socoteala că o asemenea acțiune contravine principiilor de drept internațional asupra mijloacelor permise de război, am arătat Colonelului german că nu pot consimți la o asemenea acțiune, și că voi lua și avizul Guvernului în această chestiune. Într-adevăr, a doua zi am expus părerea mea D-lui Mihai Antonescu, care mi-a arătat că vederile mele sunt juste și că guvernul împărtășește aceeași părere. Am comunicat Colonelului german acest răspuns definitiv și, cu aceasta, el a plecat la Berlin. Acțiunea de gazare nu s-a mai făcut.

5. Întrebare: Ce raporturi personale ați avut cu Killinger, Clodius și cu șefii militari germani?

Răspund: Cu Clodius nu am avut raporturi de serviciu, întrucât el se ocupa cu problemele economice. L-am cunoscut însă la Președinția Consiliului de Miniștri, în anticamera lui Antonescu și l-am văzut și la Legația Germană.

În ceea ce privește pe șefii militari, cunoșteam pe Generalul Hansen, din casa Generalului Șteflea, Șeful Marelui Stat Major. L-am mai întâlnit în mai multe rânduri, pe Generalul Hansen, în restaurante și în societatea bucureșteană, și am fost invitat în două rânduri la două recepții la Misiunea Militară Germană. Prima dată, când dădea o recepție în care invitase mai multe personalități civile și militare, la care nu s-a discutat nici un fel de chestiune politică, iar după masă s-

a jucat bridge, eu rămânând în hall, cu Maiorul, Prinț de Hohenzollern. La a doua recepție, am fost invitat în cursul anului 1944, dată în onoarea Colonelului Rödler, șeful Abwehrului german, care pleca din funcțiune, urmând a fi înlocuit cu Colonelul Bauer. La prezentarea în sala de recepție, Hansen m-a luat deoparte și m-a întrebat care sunt motivele demisiunii Generalului Șteflea, din funcția de Șef al Marelui Stat Major, întrucât el avea informațiuni că au fost la mijloc și unele intrigi politice, care au determinat această demisiune. I-am răspuns că nu aceasta este cauza, ci sunt chestiuni de serviciu și mai multe nemulțumiri ale Mareșalului Antonescu contra activității Marelui Stat Major, care s-au concretizat într-o serie de ordine observative trimise Statului Major. Că Generalul Șteflea a considerat că el, în calitatea lui de Șef al acestei Instituții, nu poate primi asemenea ordine observative și, în consecință, a găsit că poate prezența lui la șefia Marelui Stat Major este inoportună și a vrut să tragă consecințele. Generalul Hansen avusese și alte informațiuni, că au fost unele divergențe între Generalul Șteflea și Dl. Mihai Antonescu, [dar] eu, deși știam ceva în această chestiune, nu am înțeles să confirm bănuielile lui Hansen.

Situația s-a mai destins, deoarece ei se arătau îngrijorați de demisia lui Șteflea, iar eu le-am răspuns că convingerea mea este că, conflictul se va aplatiza și lucrurile vor intra în normal, ceea ce de altfel s-a și întâmplat.

La masa ce s-a servit, Generalul Hansen a ținut o cuvântare în care a elogiat serviciile Colonelului Rödler ca șef al Abwehrului la București și a cerut concursul meu de colaborare pentru Colonelul Bauer, care urma la conducerea Abwehrului. Am răspuns la cuvântarea lui Hansen, arătând că, Colonelul Rödler în tot timpul colaborării sale a avut o atitudine loială față de statul și serviciul român, fapt care în realitate așa era, i-am mulțumit pentru colaborare și am promis că voi continua colaborarea și cu urmașul său, Colonel Bauer.

Colaborare directă de serviciu cu Hansen nu aveam, deoarece ceea ce el avea de verificat transmitea Abwehrului german. Din discuțiunile avute cu Colonelul Rödler asupra unor informațiuni pe care Rödler le deținea de la Hansen, și strânși cu ușa de mine, mi-a mărturisit acest lucru Rödler, rezulta însă că Hansen posedă unele informațiuni chiar din intimitatea Marelui Stat Major. Că, dacă unele informațiuni erau exacte, adică cele fără importanță, cele însă mai importante erau cu totul inexacte, iar alte fapte - exagerate și interpretate în defavoarea intereselor românești. Am atras atenția lui Rödler că acestea nu sunt decât răutăți ale unor ofițeri din Statul Major, că voi verifica și am verificat la Secția II-a la Generalul Șteflea acele informațiuni. Era vorba de niște rezoluții

luate în unele conferințe ținute la Marele Stat Major de Generalul Șteflea, cu ceilalți șefi de secții, și care erau transmise lui Hansen cu interpretări defavorabile relațiilor militare româno-germane. Am raportat aceste lucruri Mareșalului Antonescu, cu adăugirea că eu mă jenez să fac o operație contra-informativă în intimitatea Statului Major, ca să stabilesc cine sunt acei ofițeri care făceau o asemenea operațiune, și m-a însărcinat să comunic generalului Șteflea constatările mele și acesta împreună cu Colonelul Titi Ionescu, Șeful Secției II-a, să caute să descopere cine sunt acești ticăloși. Am fost la Generalul Șteflea și la Colonelul Titi Ionescu și am cerut ca ei singuri să facă asemenea verificări. Am indicat mai mult, că Generalul Hansen deținea informația că în curând va avea loc o conferință la Marele Stat Major cu comandanții teritoriali din țară, la care urma să se dea ordin ca trupele românești să ia măsuri contra trupelor germane în cazul când România își va schimba eventual orientarea politică. Generalul Șteflea mi-a confirmat că acea conferință este într-adevăr proiectată, dar că subiectul ei era cu totul altul, și s-a arătat surprins de această intrigă, rămânând hotărârea între noi ca Șeful Secției a II-a să facă investigațiile necesare și să caute a identifica pe ofițerii care făceau pe informatorii lui Hansen.

Asemenea informațiuni Hansen a mai posedat și ulterior, pe care eu le-am verificat la Statul Major și am constatat că sunt date din spirit de răutate și chiar Colonelul Rödler era nemulțumit de această acțiune, întrucât dimineața, când se ducea la raport la Hansen și-i comunica evenimentele și informațiile ce le posedă, Generalul Hansen îl respingea cu dispreț, și-i spunea: „Nu știi nimic ce se petrece, eu am informațiuni asupra cutărui sau cutărui fapt, pe care ai să le verifici și să le completezi“. Cum Colonelul Rödler nu avea altă posibilitate de verificare, se adresa la mine și împreună răsturnam toate datele false ale lui Hansen, din care cauză însăși situațiunea lui Rödler față de Hansen devenise la un moment dat dificilă.

6. Întrebare: Ce rol a jucat serviciul în masacrele de la Iași și cine este responsabil în această chestiune?

Răspund: În timpul când s-a petrecut pogromul de la Iași, Eșalonul Serviciului și eu personal mă găseam lângă Roman. Am auzit despre incidentele de la Iași, și într-o zi au fost invitați la mine acasă Colonelul Dinulescu, șeful Secției a II-a de la Marele Cartier General, Lt. Colonel Gh. Petrescu și cu alți opt sau zece ofițeri de la secția a II-a.

În timpul mesei, Colonelul Dinulescu mi-a relatat despre incidentele grave petrecute la Iași, despre care arăta că le-au săvârșit germanii, cum și despre o acțiune de „salvare“ a celorlalți evrei, care rămăseseră nemăcelăriți la Iași, acțiune care ar fi desfășurat-o secția II-a din Marele Stat Major, și anume îmi afirma că a luat în primire trenurile cu evreii evacuați din Iași, că a încredințat transportul lor în Muntenia Locot. Colonelului Gheorghe Petrescu. Că acesta a găsit pe evrei într-o stare deplorabilă, înghesuiți în vagoane, unii dintre ei chiar morți și că a fost nevoit să oprească trenul în drum să le dea posibilitatea să se spele și să se hrănească, continuând apoi transportul mai departe.

Din modul cum Colonelul Dinulescu expunea lucrurile rezulta că Secția II-a a Statului Major a făcut o operă salvatoare pentru evreii de la Iași. Întrebând cine a fost însărcinat cu ancheta acestui incident și care sunt rezultatele anchetei, mi-a răspuns că a fost însărcinat Generalul Topor, Mare Pretor al Jandarmeriei de pe lângă Marele Cartier General, și ancheta este în curs, însă constatări clare în această chestiune nu sunt. Judecând însă după aceea lucrurile, știu că o asemenea măsură de evacuarea evreilor din Moldova, când armata noastră se retrăsese la Iași, iar Armata a 4-a era comandată de Generalul Racoviță, la Bacău, s-a cerut de către acesta îndepărtarea din Moldova a tuturor evreilor, aflați în spatele frontului, ca periculoși operațiunilor și transportarea lor în Muntenia. Această problemă a fost discutată de mai multe ori de Mareșalul Antonescu și s-a discutat chiar la o conferință de ordine publică de la Președinție, unde împreună cu Generalul Vasiliu, am fost de părere că asemenea măsuri sunt foarte greu de aplicat, că pot da naștere la mari dificultăți, așa cum s-a întâmplat cu operațiunea de la Iași, și că Serviciul meu își ia obligațiunea de a face o acțiune contra-informativă la Armata a 4-a și celelalte comandamente de armată, pentru a paraliza eventual orice acțiune de spionaj sau trădare, astfel că măsura transportării evreilor să fie abandonată.

În urma acestor discuții, Mareșalul Antonescu a renunțat să aprobe măsura cerută de Generalul Racoviță. Din această expunere și din istoricul acestor fapte sunt nevoit să trag concluzia că măsura îndepărtării evreilor de la Iași a trebuit să fie propusă și studiată în prealabil de către Marele Cartier General, direct de Secția II-a, care se ocupa cu informații și contrainformații. Că, desigur, au existat referate, cereri și aprobări, asupra acestor măsuri. Și, cu siguranță, că după ce s-a obținut aprobarea, Marele Cartier a dat ordin organelor de poliție și jandarmerie ca să desăvârșească pe teren măsura; că Marele Cartier știa că la Iași sunt trupe germane, că Iașul este un punct de tranzit al trupelor germane spre Nordul Basarabiei; că Marele Cartier mai știa că germanii au o deosebită atracție asupra

lagărelor unde erau internați sau adunați evrei și trebuia să aibă și o acțiune de prevedere în această privință odată cu strângerea evreilor de la Iași.

Știu iarăși că însuși Mareșalul Antonescu nu a fost lămurit asupra cauzelor care au provocat incidentele sângeroase de la Iași și că s-au aplicat mai multe sancțiuni organelor polițienești și de jandarmerie.

În ceea ce privește acțiunea conducerii Serviciului în legătură cu incidentele de la Iași, țin să declar că personal nu am dat nici un ordin și nu am avut nici o legătură cu strângerea sau transportul acestor evrei. Că o acțiune preventivă din partea Serviciului nu se putea face, deoarece Maiorul Tulbure, Șeful Centrului de Informații al Serviciului de la Iași, împreună cu tot personalul trecuse în Basarabia, o dată cu trupele germane. Că, în acest timp, Centrala Eșalonului se afla lângă Roman, iar la Iași nu se găsea decât o echipă de cartiruire însărcinată să fixeze amplasamentul Eșalonului, care trebuia să vină la Iași. Că, dacă cineva din personalul Serviciului a avut vreo relațiune sau vreun amestec în asemenea incidente, contrare vederilor mele, aceasta nu a putut s-o facă decât din inițiativă pur personală și pe răspundere personală. Nu mi s-au adus la cunoștință asemenea cazuri, deoarece așa fi luat imediat măsuri de tragere la răspundere. Strămutându-se Eșalonul mai târziu la Iași, mi-au parvenit o serie de informațiuni, din care rezultau că acei care au instigat și informat trupele germane că se găsește un mare grup de evrei strânși laolaltă la Iași, care urmau să fie transportați, au fost o echipă de legionari, care după incidente au dispărut de la Iași. Mai târziu, am identificat pe o serie de legionari agenți ai S.D.-ului german care funcționa clandestin în România, sub conducerea unui german Kurth Auer, care trăia sub diferite înfățișări și pașapoarte în România, și-mi amintesc că șeful acestui grup era un legionar cu numele Marinescu sau Martinescu, a cărei internare în lagăr am cerut-o eu mai târziu.

7. Întrebare: Ce rol aveți în legăturile ce le avea Antonescu cu partidele de opoziție?

Răspund: Personal, ca funcționar de carieră, nu am făcut niciodată politică de nici un fel. Însă, ca șef al Serviciului Special de Informațiuni, eram obligat, prin natura funcțiunii mele, să mă ocup și de ansamblul problemelor politice și să informez pe Conducătorul Statului.

Dacă nu am făcut acțiune politică, trebuie însă să mărturisesc că am avut o serie de însărcinări cu caracter politico-informativ în legătură cu unii oameni politici

români.

Cu Dl. Dinu Brătianu am avut o conversațiune cu caracter politic, cu ocaziunea internării în lagăr a D-lui Buzescu, Director la Oficiul de hârtie Letea. Se schimbaseră niște scrisori politice între Mareșalul Antonescu și Dinu Brătianu, prin care Dl. Dinu Brătianu dăduse dispozițiuni lui Buzescu să scoată din răspunsul Mareșalului Antonescu numai acele părți, care constituiau o imputațiune pentru Mareșalul Antonescu, cum și cele care dădeau un aspect politic favorabil D-lui Dinu Brătianu și partidului liberal. M-a rugat Dl. Brătianu ca să stărui la Dl. Mareșal Antonescu pentru eliberarea lui Buzescu, ceea ce Mareșalul a admis mai târziu, dar am replicat D-lui Dinu Brătianu că un schimb de scrisori între un șef al unui mare partid și Conducătorul Statului constituie pentru mine un act de stat, în care se încadrau și documentele în chestiune și că lansarea în public a acestor documente pune acțiunea într-o lipsă de seriozitate și descoperea conversațiunile intime între factorii responsabili din Stat, care pe cale de fițiuci trecute din mână în mână ajungeau la cunoștința publică și chiar la cunoștința germanilor și, mai mult, i-am arătat operațiunea neloială care se făcea, întrucât nu se dădea răspunsul Mareșalului Antonescu în întregime și care eu știu că era foarte documentat și foarte defavorabil acțiunii partidului liberal.

Cu Dl. Gheorghe Brătianu am avut câteva discuțiuni ocazionale în societate, în care D-sa mi-a afirmat că el a fost acela care a determinat pe fostul Rege Carol al II-lea ca, după vizita ce o făcuse la Paris și la Londra, să facă și o vizită la Berstesgaden lui Hitler, și numai datorită influenței sale s-a produs acea vizită.

Dl. Gheorghe Brătianu manifesta în mod vădit o ostilitate față de Rusia Sovietică și o tendință de apropiere cât mai mult de Germania, din care fapt își releva un deosebit merit. De altfel, din toată acțiunea informativă făcută la Serviciu, în tot timpul războiului, a rezultat că Dl. Gheorghe Brătianu era un factor în permanență favorabil Germaniei.

În discuțiunile ce le-am avut cu Killinger, dânsul aprecia foarte mult pe Gheorghe Brătianu și acțiunea lui, din care cauză, considerându-l ca un element de contrapondere în partidul liberal, Killinger nu se temea atât de acțiunea partidului liberal, cât mai mult de acțiunea partidului național-țărănesc. În perioada când Mareșalul Antonescu era bolnav și când Legația germană se gândea la o eventuală dispariție a Mareșalului, Killinger reflecta că, în viitoarele combinațiuni, trebuie să fie desigur introdus Gheorghe Brătianu.

De altfel, Gheorghe Brătianu a fost pe front, la Comandamentul Generalului Racoviță, unde a luat contact cu toți marii comandanți ai armatei germane de pe Frontul de Sud și a venit acolo și a împărtășit prietenilor săi aspecte favorabile asupra situațiunii trupelor germane.

După cum se știe, a urmat decorarea D-lui Gheorghe Brătianu de care Hitler - și mai târziu a Generalului Racoviță - intimul său și cu această ocaziune s-a făcut o excepțională publicațiune prin presă, în special după indicațiunile Legațiunei Germane.

Cu ocaziunea conversației care am avut-o cu Dl. Dinu Brătianu, D-sa mi-a spus că noi am înțeles să ajutăm pe Mareșalul Antonescu în opera sa de guvernare și de aceea nu i-am făcut greutăți, ba, mai mult, am permis ca membri ai partidului liberal, Cancicov, Cretzianu și alții, să participe ca tehnicieni în guvernul Mareșalului, tocmai spre a-i putea da concursul.

Misiuni mai importante cu caracter politico-informativ am avut cu Dl. Iuliu Maniu.

În prima parte a războiului se descoperise, pe baza unor informațiuni germane, o organizațiune de spionaj în favoarea unui stat străin, care dispunea de importante fonduri bănești, de o stațiune de radio telegrafie și de coduri cifrate. Majoritatea membrilor acestei organizațiuni erau oameni ai D-lui Maniu. Întrucât germanii furnizaseră primele informațiuni și documentări, Secția juridică a Serviciului meu a fost nevoită să permită participarea unor reprezentanți ai Serviciului de informațiuni germane la cercetări. Eu nu mă găseam în Capitală și eram cu Eșalonul la Iași și, întorcându-mă, mi s-a raportat despre această descoperire și am citit dosarul cercetărilor deja încheiate. Am constatat că operațiunea avea două părți: o legătură politică pe care Dl. Maniu o întreținea în exterior prin aparatul de telegrafie și astfel se explica prezența celor mai mulți oameni de ai săi în această organizație; dar am mai constatat că, sub paravanul acțiunii politice, aceștia făcuseră și spionaj în defavoarea armatei germane și a statului român. Complicii organizației căutau să atragă persoana D-lui Maniu în această afacere și am văzut din modul cum erau date declarațiile că germanii, dacă ar fi luat cunoștință de tot conținutul lor, ar fi putut cere foarte bine arestarea D-lui Maniu.

Cum din tehnica și experiența acestor afaceri știam că o afacere de spionaj nu trebuie complicată cu problemele politice, am expus D-lui Mareșal Antonescu

această chestiune. D-sa a găsit foarte gravă imprudența făcută de Dl. Maniu cu oamenii săi, care la adăpostul acțiunii politice intrau în conflict de legea spionajului, ce prevedea pedeapsa cu moartea. Dl. Mareșal Antonescu a reflectat mai multă vreme asupra acestei chestiuni și în urma unei discuțiuni avute, am ajuns la soluția să înlocuim din dosar declarațiunile care angajau persoana D-lui Maniu și arătau imprudența sa, cu alte declarațiuni ale acelorași persoane, ceea ce s-a și executat. Vechile declarații au fost date D-lui Mareșal Antonescu. Mai menționez că unii dintre membrii organizației spuneau că importante fonduri din cele cheltuite au fost întrebuințate în propaganda românească din Ardealul de Nord, iar subșeful organizației îmi afirmase că despre acest lucru știe Maniu, Mihalache și Dr. Lupu. Or, Dl. Mareșal Antonescu, într-o convorbire care a avut-o cu Mihalache, a verificat acest lucru, iar Dl. Mihalache i-a răspuns că faptul este absolut fals, D-sa nu a avut nici o cunoștință despre această operațiune a membrilor din organizație și nici n-a cunoscut nimic din activitatea lor.

Dl. Mareșal Antonescu a sfârșit apoi spunând, ceea ce mi-a repetat și mie, că sunt nevoit să înghit toate imprudențele D-lui Maniu, ca să nu dau argumente germanilor și arme în mâna lor, ca să-mi ceară măsuri ce mi-ar complica situația internă.

Nesfârșite au fost intervențiile D-lui Maniu pentru ca procesul să nu fie judecat, iar membrii organizației să fie tratați în condițiuni omenești.

Deoarece procesul ar fi însemnat un scandal politic, în vreme de război, dificultăți cu germanii și punerea din nou în discuțiune a problemei Ardealului, s-a reușit până la urmă să se amâne acest proces, care nu a mai fost judecat.

A urmat din partea D-lui Maniu o serie de intervențiuni pe care le-a făcut prin mine la Mareșalul Antonescu, atunci când vreunii din membrii organizațiunii sale politice erau internați în lagăr, căci, într-adevăr, pentru lipsă de seriozitate în viața publică, D-nii Ilie Lazăr, Leucuția și Rachițan fuseseră internați în lagăr, întrucât la Capșa, de pe Calea Victoriei, împărțeau pe fițuici scrise la mașină memoriile pe care Dl. Maniu le adresa Conducerii Statului. Cum am arătat și mai sus, aceste memorii, venite de la un fost Președinte de Consiliu și reprezentant al Ardealului și conținând probleme politice de stat și de apărare națională, nu puteau să fie împărțite în public, pe străzile Capitalei sau la cafeneaua Capșa, așa cum făceau cei de mai sus.

De asemenea, Dl. Maniu a mai intervenit la mine când nepotul său Zaharia

Boilă, pentru aceeași chestiune nesperioasă, fusese internat în lagăr, să intervin la Mareșal Antonescu ca să-i dea drumul. Asemenea intervenții s-au mai repetat și pentru Ghilezan și alți membrii ai partidului, pentru care Mareșalul dăduse ordin să fie internați în lagăr din cauza acțiunii lor nesperioase și care nu avea decât un scop pentru a complica situația internă și să provoace dificultăți.

De la o bucată de vreme, Dl. Maniu a început să trimită prin intermediul meu unele informațiuni mai importante, pe care le avea din străinătate și care priveau diferite probleme de stat. Dl. Maniu chema la D-sa pe Maiorul Magistrat Tului Goruneanu, Consilier la Curtea de Apel din Timișoara, de unde îl cunoștea și care era mobilizat la mine la serviciu. Îi dicta acestuia comunicarea, acesta mi-o aducea mie și eu o comunicam direct Mareșalului Antonescu.

Pe această cale, la un moment dat Dl. Mareșal Antonescu mi-a ordonat să transmit D-lui Maniu că D-sa este ferm hotărât să cedeze locul D-lui Maniu, dacă D-sa garantează că poate să asigure o situație mai bună pentru țara noastră. Am făcut aceasta comunicare lui Maior Goruneanu, chiar în termenii fixați de Dl. Mareșal Antonescu și care îmi corectase personal comunicarea, astfel ca să fie cât mai precisă și cât mai categorică.

Dl. Maniu nu mi-a răspuns imediat, ci a amânat câteva zile și apoi a chemat pe Maiorul Goruneanu, căruia i-a dictat răspunsul.

Acest răspuns era redactat în termeni echivoci, astfel ca să nu rezulte direct nici o acceptare a propunerii D-lui Mareșal Antonescu, dar nici un refuz formal. Și anume Dl. Maniu punea câteva condițiuni pentru acceptarea eventuală a guvernului și în așa fel urmau să se petreacă acele condițiuni, încât în fapt echivala o respingere a propunerii D-lui Mareșal Antonescu.

Între altele, Dl. Maniu cerea permisiunea să i se dea voie să plece din țară pentru o bucată de vreme, să se consulte cu Aliații și apoi să se înapoieze și să-și ia o serie de garanții și măsuri preventive. Or, și noi, și el știam foarte bine că este supravegheat de germani și, dacă aceștia ar afla despre plecarea lui din țară sau despre unele măsuri pe care Maniu le-ar fi luat în țară, ar fi reacționat fără discuție.

Dl. Maniu, temându-se cumva ca de la Președinția Consiliului să nu se spună că el a refuzat propunerea de guvern, a început să lanseze, prin intimii săi, că i s-a făcut o asemenea propunere, că el n-a refuzat-o, dar că a condiționat-o de

anumite contingente și măsuri. Această acțiune era o acțiune de prevedere politică a D-sale ca să se știe și să nu poată fi acuzat vreodată că a refuzat guvernul.

Contactele au continuat pe această cale indirectă până ce au început tratativele de armistițiu și, mai ales, de la venirea Colonelului Chastelain în țară, când Dl. Maniu m-a rugat să intervin la Dl. Mareșal Antonescu pentru ca să-i îngăduie o întrevedere cu Chastelain. I-am răspuns D-lui Maniu că este prematură întrevederea chiar în timpul anchetei, mai ales că germanii erau foarte bănuitori, întrucât, cu trei zile înainte de venirea lui Chastelain în țară, germanii fuseseră informați de la Cairo că va veni în țară un colonel englez, care se va întâlni cu Dl. Maniu la Băile Herculane. Cum observațiunea germană în jurul acestei echipe de parașutiști englezi era foarte atentă, tocmai din această cauză și cum localul Inspectoratului Jandarmeriei unde era deținută echipa de parașutiști nu se preta la o asemenea întrevedere, am indicat D-lui Maniu că voi cere autorizațiunea D-lui Mareșal Antonescu, însă că întrevederea urmează să se facă mai târziu la locul și data pe care o vom alege noi mai convenabil.

De altfel, am comunicat D-lui Maniu că ceea ce face Chastelain a avut de spus în legătură cu misiunea sa, mi-a spus fără jenă și am comunicat D-lui Mareșal Antonescu, care era în curent cu întreaga chestiune. Cum Dl. Maniu susținea totuși ca neapărat să vorbească cu Chastelain, am stăruit la Dl. Mareșal Antonescu și s-a admis această întrevedere, care a avut loc într-o duminică într-o pădure de lângă București și în astfel de condițiuni încât germanii nu au putut afla despre acest lucru.

Legăturile mele cu Dl. Maniu au continuat pe chestiunea tratativelor de armistițiu. Erau două linii telegrafice pe care se lucra, prin cifrul Chastelain și cristalurile care fuseseră rezervate de care noi în cercetarea de la Jandarmerie și nedescoperite germanilor (cristalurile dau fiecare o lungime de undă specială și indicative deosebite) cum și prin aparatul lui Chastelain, iar a doua linie prin cifrul pe care Dl. Maniu îl avea cu Cairo și prin aparatul de care D-sa dispunea și despre care vom vorbi în afacerea Țurcanu.

Au venit pe această cale condițiunile de armistițiu comunicate de Prințul Barbu Știrbey de la Cairo. Le-am adus în cunoștința D-lui Mareșal Antonescu care mi-a ordonat să le prezint și D-lui Maniu, ca să se pronunțe în special asupra problemei cedării teritoriului Basarabiei și Bucovinei. Prezintănd aceste condiții D-lui Maniu, la întrunirile conspirative care aveau loc cu D-sa, i-am cerut să se

pronunțe asupra lor, dacă pot fi acceptate sau nu, indicându-i că, dacă pentru Mareșalul Antonescu condiția colaborării militare mai departe cu armata rusă împotriva Germaniei este desigur destul de delicată, D-sa ca om politic trebuie să pronunțe în special asupra conduitei de cesiuni teritoriale.

Dl. Maniu mi-a răspuns că atât D-sa cât și Dl. Dinu Brătianu sunt împotriva cedării de teritorii și că el a făcut istoria în țara aceasta și pe care acum la bătrânețe nu o poate umbri. Discuțiunea s-a soldat cu angajamentul din partea D-sale de a da dispozițiuni Prințului Barbu Știrbey care trata la Cairo ca să poată obține în aceste tratative ca problema teritorială să fie lăsată pentru discuțiune la pacea generală. În altă întrevedere, Dl. Maniu mi-a spus că totuși trebuie dat un oarecare răspuns Rusiei Sovietice, ca să nu apară că România desconsideră aceste tratative și, întrebându-l ce are de spus despre problema teritorială, D-sa mi-a răspuns că nu înțelege să dezvolte discuțiunile pe această temă prea mult cu rușii, în momentul când aceștia erau foarte tari, ci să lase discuția mai în detaliu a chestiunii teritoriale atunci când Aliații vor avea mai mult aplomb asupra rușilor.

În timpul sărbătorii Paștelui anul 1944, a sosit de la Cairo prin cifrul Chastelain un ultimatum de 72 ore, în care România trebuia să se pronunțe dacă acceptă sau nu cele patru condiții puse de Aliați și, în caz contrar, România se expune la războiul total. Am prezentat acest mesaj la Predeal D-lui Mareșal Antonescu, care și-a manifestat surprinderea asupra acestui ultimatum, iar, a doua zi, D-sa m-a chemat la Snagov, unde mi-a spus că are cu mine o conversațiune care nu trebuie să fie știută absolut de nimeni și în special să iau măsuri să nu afle germanii.

D-sa mi-a mărturisit că a fost surprins de termenii ultimatumului, întrucât avusese o întrevedere secretă cu Prințul Barbu Știrbey înainte de a pleca la Cairo, și că acest ultimatum, care începea cu fraza: „De la cele trei Puteri Aliate și delegat“, adică Barbu Știrbey, este inexplicabil cum a putut fi primit de acesta față de conversațiile și angajamentele pe care și le-a luat în prezența Mareșalului Antonescu.

Dl. Mareșal Antonescu era, de asemenea, surprins de explicațiunile pe care Tom Marsterson le dădea lui Chastelain asupra situației de pe frontul oriental, cum și asupra nenorocirilor ce se vor abate asupra României dacă nu primește ultimatumul.

D-sa m-a însărcinat să am chiar în cursul acelei nopți o nouă întrevedere cu Dl. Maniu, luând absolut toate măsurile de prevedere pentru ca germanii să nu cumva să afle de acest fapt; să supun D-lui Maniu textul comentariului și al ultimatumului și să adaug mesajul pe care D-sa mai de multă vreme îl trimisese Generalului Willson, Comandantul forțelor aliate de la Cairo, și în care mesaj cerea concursul de gentlemen și militar al Generalului Willson pentru a interveni ca să se pună României condițiuni mai avantajoase de armistițiu. Cunoșteam acest mesaj care trecuse prin mâinile mele și fusese cifrat cu Chastelain la Inspectoratul Jandarmeriei. De asemenea, Dl. Mareșal Antonescu mi-a indicat ca Dl. Maniu să telegrafieze lui Știrbey ca să ceară explicațiuni asupra motivelor pentru care s-a ajuns la acest ultimatum, în timpul unor tratative care erau încă în curs, și că dorește explicațiuni cât mai ample din partea lui Barbu Știrbey, care urma să ceară și o amânare a executării ultimatumului.

Am luat contact cu Dl. Maniu chiar în cursul acelei nopți, i-am spus textele respective și D-sa s-a arătat surprins de această întorsătură a lucrurilor. După mai multe discuțiuni și reflecțiuni care au durat trei ore, D-sa a ajuns la soluția să cheme pe Barbu Știrbey la Ankara, unde prin ministrul nostru Cretzianu, putea face un raport telegrafic cifrat dezvoltat situației de la Cairo, iar D-sa a adăugat că a mai hotărât să trimită pe Ministrul Plenipotențiar Vișoianu, care să se întâlnească cu Barbu Știrbey la Ankara și apoi să plece mai departe la Cairo, Vișoianu fiind considerat ca specialist în materie de tratative diplomatice.

Întrevederi cu Dl. Maniu au mai avut loc cu ocazia descoperirii neplăcutei afaceri Țurcanu.

Știam că Dl. Maniu dispune de două aparate telegrafice, de care aflasem pe cale informativă că unul se găsește instalat în Palatul Barbu Știrbey. Prin aceste aparate mergea o bună parte din mesaje și ale Mareșalului Antonescu și ale lui Maniu la Cairo și de acolo se primeau o serie de mesaje pentru Maniu și Mareșalul Antonescu. La un moment dat, germanii, prin aparatura lor tehnică de goniometrie, au stabilit existența unui aparat telegrafic care lucra în fiecare dimineață la ora 7 cu Cairo; că acest aparat s-ar afla instalat în parcela dintre strada Luterană, Calea Victoriei și Ministerul Finanțelor. Cum germanii lucrau în aceste chestiuni împreună cu ofițerul șef al radio-transmisiunilor de la Serviciul meu, eram ținut în curent cu toată această operațiune. La un moment dat, germanii au ajuns cu cercetările care îi puneau în măsură să afirme că aparatul reperat de ei de mai multă vreme s-ar găsi instalat în casa Prințului Barbu Știrbey și cereau pentru a doua zi dimineața, după ultima verificare care urma să se facă

În timpul transmisiunii între orele 7-8 dimineața, o descindere în Palatul Știrbey. Deoarece descinderea trebuia să se facă de către ofițeri magistrați de la Serviciul meu, la care trebuia să asiste și germanii, pentru că așa se lucrase în toate celelalte cazuri, iar baza tehnică și informația aparțineau germanilor, am fost informat de către ofițerul șef al transmisiunilor Serviciului despre această descoperire, care mi-a cerut autorizația și echipa de magistrat pentru descinderea a doua zi în casa Știrbey. Am indicat ofițerului să nu comunice germanilor că mi-a raportat acest lucru, ci să stăruie să se continue verificările și preciziunile pentru că o percheziție în Palatul Știrbey, personalitate de seamă în Țara Românească și fost Președinte de Consiliu, dacă ar fi dat greș, și ar fi avut rezultat negativ, ar fi ieșit un enorm scandal, ceea ce nu era de dorit, și i-am indicat să continue verificările.

Am alergat imediat la Dl. Mareșal Antonescu, căruia i-am raportat chestiunea, ceea ce a produs și asupra sa o foarte mare impresie și enervare, mai ales că i-am afirmat că știu în mod pozitiv că acel aparat este al D-lui Maniu, prin care se face legătura cu Cairo și că trebuie salvată situațiunea de o manieră oarecare.

Dl. Mareșal Antonescu a avut din nou izbucniri asupra lipsei de prevedere a D-lui Maniu și, cum situațiunea era extrem de delicată că puteam presupune că germanii au făcut în timpul verificărilor tehnice și supravegheri asupra palatului Știrbey, unde puteau constata vizite zilnice ale lui Maniu sau a unor intimi ai săi, trebuia să găsesc și mai mult să înlesnesc o soluțiune pentru ca să ieșim din acest grav impas. Faptul că Barbu Știrbey se găsea la Cairo, unde ducea tratative de armistițiu, faptul că presa engleză dintru început a lăsat să se facă o scurgere de informațiuni publice pe această temă și faptul că aparatul de telegrafie se găsea în însuși palatul Știrbey, dădea germanilor o extraordinară armă ca să reacționeze violent împotriva noastră.

Am înlesnit situațiunea D-lui Mareșal Antonescu propunându-i că nu este altă soluție decât să avizeze pe Dl. Maniu ca chiar în cursul nopții aparatul și radiotelegrafistul să fie ridicați din casa Știrbey, transportați în altă parte, pentru că chiar dacă germanii vor pretinde neapărat descinderea la Barbu Știrbey, aparatul și radiotelegrafistul să nu poată fi găsiți acolo. Dl. Mareșal Antonescu a admis propunerea mea și m-a autorizat să iau contact cu Dl. Maniu. Am luat contact, într-adevăr, în cursul nopții și am spus D-lui Maniu cercetările ce s-au făcut și rezultatul la care s-a ajuns, rugându-l ca, chiar atunci noaptea, dacă aparatul se găsește în Palatul Știrbey sau în oricare locuință din parcela de case indicate de germani, să fie imediat mutat, radiotelegrafistul ascuns, iar aparatul

acesta, cu aceeași oră de lucru și cu aceeași lungime de undă cunoscută de germani, să nu mai funcționeze niciodată.

Deoarece îl avizasem în prealabil pe Chastelain despre această descoperire, el văzuse situațiunea foarte grav și se aștepta ca germanii, care în mai multe rânduri ceruseră ca echipa sa să fie transportați în Germania, pentru cercetări, la care eu mă opusesem categoric, să ceară de această dată în mod cominatoriu transportarea echipei în Germania, pe baza descoperirii ce avea să se facă la Prințul Știrbey și a legăturilor cu Cairo, de unde venise și Chastelain. Cu această ocazie, Chastelain mi-a indicat că, într-adevăr, acesta este un aparat și un telegrafist pe care el l-a trimis lui Maniu din Cairo și că măsura mea este binevenită, paralizând suspiciunile și constatările germane. Totodată, remarcându-i lui Chastelain cum se va putea continua de către Maniu legătura cu Cairo, acesta mi-a mărturisit că mai este un aparat și un telegrafist pe care el l-a trimis lui Maniu și cu care Maniu poate lucra mai departe cu Cairo.

Dl. Maniu, fără a-mi confirma existența aparatului la Știrbey, iar eu, răspunzându-i că are al doilea aparat cu care să lucreze la Cairo, deși era foarte încurcat în discuții, a luat în cursul nopții măsuri pentru mutarea aparatului și a telegrafistului.

A doua zi de dimineață la ora 7, la ora când aparatul lucra obișnuit cu Cairo, germanii, așezându-se cu aparatele de verificare pe aceeași lungime de undă, au constatat că telegrafistul de la Știrbey a fost chemat de Cairo, i-a răspuns de prezență și i-a dat o serie de indicative, din care rezulta că conversația a fost amânată pe altă dată. Această operațiune o făcea telegrafistul, însă el nu se mai afla acum în casa Știrbey, ci în alt loc, de unde făcuse numai legătura și nu mai continuase conversația.

Verificările, făcute câteva zile în șir de către germani pe lungimea de undă și la ora indicată, au constatat că numai Cairo chema în continuu pe cel de la București, dar Bucureștiul nu mai răspunde. Prin urmare, măsura ce o cerusem D-lui Maniu se executase, însă numai în parte, după cum vom vedea mai târziu. Nu a întârziat și ofițerul de legătură de la radiotransmisiune, mi-a comunicat că aparatul de la Știrbey nu mai lucrează, deși Cairo îl cheamă în continuu, iar germanii au stabilit prin măsurători tehnice că aparatul, chiar în dimineața când avusese ultima convorbire, nu se mai găsea în casa Știrbey. Eu am contestat șefului meu de transmisiuni, că aparatul desigur nu a fost în casa Știrbey, și ce scandal s-ar fi petrecut dacă eu aș fi făcut descinderea cu rezultat negativ.

Însă germanii nu s-au lăsat și imprudența D-lui Maniu ne-a venit în ajutor pentru noua descoperire a aparatului.

După o bucată de vreme, Țurcanu a început să lucreze din nou cu Cairo și, ce este mai grav, la aceeași oră 7 dimineața și pe aceeași lungime de undă. După două luni au stabilit casa în care se afla, în parcul de case în dosul străzii Maria Rosetti, și au avizat pe ofițerul meu de transmisiuni să vină a doua zi dimineața la ora 6, într-un anumit punct stabilit, împreună cu echipa tehnică română, cum și cu magistratul militar pentru o eventuală descindere deoarece au descoperit un alt aparat, despre care nu știu încă în ce direcție lucrează, și că poate să fie vorba de un aparat polonez sau sovietic din care se mai descoperise până în acea vreme.

Deoarece știam în mod pozitiv aranjamentul ce-l făcusem cu Dl. Maniu ca aparatul să nu mai lucreze, pentru că poate fi prins de germani și condamnat în respectarea acestui angajament, mi-am închipuit că nici nu mai poate fi vorba de vreunul din aparatele lui Maniu sau de radiotelegrafistii săi. Echipa română a fost întâlnită de germani în punctul fixat, luată de acolo și dusă pe mai multe străzi și oprită în fața unei case, unde germanii au spus: „Aici este aparatul“.

S-au făcut operațiile tehnice necesare, din care Țurcanu, care era chiar în curs de lucru, a simțit că este filat, deoarece i se întrerupea și revenea curentul electric, operațiile prin care se stabilește dacă într-adevăr aparatul se găsește în casa indicată. Telegrafistul a demontat imediat aparatul și l-a ascuns în pod împreună cu cifrele. A urmat descinderea, a fost găsit aparatul în pod și a fost arestat Țurcanu, și adus la secția juridică a Serviciului. Fiind avizat imediat de ofițerul transmisiuni, am dat ordin la secția juridică că nu se mai face absolut nici o cercetare până nu voi cerceta eu personal chestiunea. Am luat pe Țurcanu din strada Plevnei, unde era închisoarea Serviciului, și l-am transportat în strada Sf. Ioan Nou, unde erau birourile secției juridice a Serviciului. L-am cercetat personal și, auzind cine sunt, mi-a făcut imediat mărturisiri complete, spunându-mi că este același aparat cu care a lucrat în casa Știrbey și că este aparatul prin care atât Maniu cât și unele mesaje ale guvernului fuseseră transmise la Cairo. De asemenea, mi-a mai indicat că prin acest aparat au fost transmise și primite peste 700 mesaje, care însă erau prinse între timp de către germani și le aveau notate pe toate. Am alergat la Mareșalul Antonescu, comunicându-i situația. A avut din nou ieșiri contra D-lui Maniu și a faptului că D-sa nu a ascultat sfatul ce i-am dat, să nu mai lucreze la acest aparat niciodată, ci, dimpotrivă, lucrase în continuare la aceeași oră și pe aceeași lungime de undă.

Situația de această dată în raport cu germanii devenea și mai gravă, mai ales că germanii știau că este același aparat care a fost la Știrbey, același telegrafist și cereau cifrul.

După îndelungate dezbateri cu Mareșalul Antonescu, D-sa a chemat și pe Mihai Antonescu și i-a arătat descoperirea făcută și situația gravă la care ne expuneam față de germani, totuși am spus D-lui Mareșal Antonescu că nu există altă soluție decât să fac cercetările personal și să aranjez lucrurile de așa manieră ca germanii să nu afle și mai ales să nu aibă dovezi deși aveau suspiciuni, că nu este același aparat care a fost stabilit la Știrbey, că nu a avut nici o legătură cu Maniu, ci a avut o legătură conspirativă în București pentru informații de spionaj, iar că radiotelegrafistul nu cunoaște identitatea acelei persoane cu care se întâlnesc în fața Ministerului de Externe și de la care primea și căruia îi preda mesagiile venite de la Cairo, adică în total să nu stabilească germanii că acesta era un aparat prin care se făceau legături politice, ci numai legături de spionaj. Și, în plus, ceea ce era mai important să fac așa ca germanii să nu intre în posesiunea cifrului cu care lucrase Țurcanu, pentru că astfel ar fi putut descifra textul mesagiilor transmise și primite de la Cairo, între care se găsea și mesajul Mareșalului Antonescu către Generalul Wilson.

Am făcut o școală întreagă personal cu Țurcanu și cu Colonelul Radu Ionescu, pe care i-am învățat cum să facă instrucția acestei afaceri chiar în fața germanilor. L-am învățat pe Țurcanu cum să dea răspunsurile și să nu iasă din cadrul lor, orice ar vrea germanii să facă contra lor, care nu puteau decât doar să-l amenințe. Am aranjat cu Țurcanu ca să dea unul din cele trei cifruri pe care le avea și cu care nu se lucrase absolut deloc, astfel că germanii nu puteau descifra mesajii. Că acest cifru să fie ascuns în casa în care a fost descoperit Țurcanu, că Țurcanu să se lase bătut de către Colonelul Radu Ionescu și, în genere, un teatru întreg, după care Țurcanu trebuie să indice locul în care se găsea ascuns cifrul. Toate s-au petrecut după acest program. Germanii au fost încântați că au intrat în posesiunea cifrului, l-au trimis la Berlin, Berlinul a făcut nesfârșite încercări de descifrare, nu a putut descifra mesajii și într-un târziu au restituit cifrul la București, când afacerea își pierduse din valoarea ei.

Dl. Maniu, aflând de descoperirea aparatului, prin omul de legătură, mi-a comunicat că aparatul este al lui, rugându-mă să fac eu cercetarea personal pentru ca germanii să nu afle adevăratul rost al aparatului și să nu descifreze mesajii. I-am făcut aspre reproșuri D-lui Maniu pentru că nu m-a ascultat, dar i-am promis că voi face de așa manieră ca germanii să nu poată trage concluzii

politice din această chestiune și, în special, să nu aibă dovezile necesare.

Germanii au avut suspiciuni, dar nu au avut dovezi pe care să poată întemeia o intervenție către guvernul român.

În ultima întrevedere pe care am avut-o cu Dl. Maniu, cu câteva zile înainte de armistițiu, D-sa mi-a spus că atât D-sa cât și Dinu Brătianu, cu care s-a înțeles, sunt de părere ca Mareșalul Antonescu să fie acela care să încheie armistițiul, iar ei, cu toți prietenii lor politici, vor sta în jurul Mareșalului și-l vor ajuta la această chestiune. De asemenea, Dl. Maniu mai spunea că armistițiul, fiind un act de ordin militar, trebuie încheiat de acel care a făcut și războiul; că armistițiul, fiind un act prin excelență rapid, putea fi făcut mai bine ca oricine de către Mareșalul Antonescu, care deține puterile și armata în mâna lui; că, prin acest fapt, cât și prin trecerea ce o avea la Hitler, Mareșalul Antonescu poate paraliza o eventuală acțiune germană, în cazul armistițiului. Și m-a rugat chiar personal să stăruie la Dl. Mareșal Antonescu să facă el armistițiul, căci ei îi vor da tot concursul.

Am adus toate acestea la cunoștința D-lui Mareșal Antonescu.

Mai menționez că, într-una din ultimele întrevederi cu Dl. Maniu, D-sa mi-a comunicat că, după rapoartele lui Știrbey, rezultă că Uniunea Sovietică a acceptat două ameliorări asupra condițiilor de armistițiu, și anume: că, dacă armata noastră nu vrea să întoarcă armele contra Germaniei și să lupte mai departe, rușii se vor mărgini numai s-o dezarmeze și, al doilea, că se va fixa în interiorul țării o zonă neutră pe care trupele rusești nu vor intra.

În ceea ce privește începerea războiului contra Uniunii Sovietice, după informațiile mele, rezultă că a fost din partea Guvernului și o perioadă de pregătire politică a războiului. Existau legături foarte bune între Dl. Mareșal Antonescu și Dl. Ioan Mihalache și, de asemenea, existau legături foarte bune și au fost întreținute întotdeauna între Dl. Mihai Antonescu și Dl. Gheorghe Brătianu.

După informațiile mele, partidul liberal și național-țărănesc au acceptat în mod tacit războiul pentru recucerirea Basarabiei și a Bucovinei, iar ele și-au spus că Mareșalul Antonescu să fie acela care să ducă perioada de război și legătura cu Germania, ei rămânând ca rezervă pentru cealaltă legătură externă.

Știu, de asemenea, că, la începutul războiului, au avut loc discuțiuni între Dl.

Mihai Antonescu și Ion Mihalache, în care s-a convenit ca să accepte cu toții ducerea războiului la sfârșitul căruia se va face un guvern național.

În ceea ce privește sprijinul economic pe care băncile liberale și în special Banca Națională l-a dat cu ocaziunea războiului, faptele sunt destul de evidente și băncile și industriile liberale au lucrat intens cu germanii și au avut câștiguri importante.

Asupra memoriului pe care șefii partidelor liberal și național-țărănesc le-au adresat Conducătorului statului de la o bucată de vreme²², căci nu au existat memorii la începutul războiului, după informațiile și verificările mele, rezultă că aceste memorii erau numai acte înregistrate la Președinția Consiliului de Miniștri, pentru ca, eventual, în caz de nereușită a campaniei din Est, ele să continue o justificare a acestor două partide, cum că ele nu au fost de acord în special cu trecerea peste Nistru, cum și motive de speculațiune politică.

Pentru ca să concretizăm importanța minimă pe care șefii celor două partide opinau în acțiunea politică a acestor memorii, voi cita două fapte trăite de mine personal, și anume: știam că Dl. Dinu Brătianu fusese în audiență la Mareșalul Antonescu, cu care a avut o discuțiune lungă, asupra situației politice.

La plecare, Dinu Brătianu i-a spus D-lui Mareșal: „Uite, în chestiunile de care am vorbit, ți-am adus și scrisorica aceasta“. Dl. Mareșal Antonescu i-a răspuns: „Dacă ai adus-o las-o aici“, dar, după plecarea lui Dinu Brătianu, a observat că scrisorica, care era un fel de scurt memoriu, nu era semnată de Dinu Brătianu.

Și atunci a trimis pe șeful său de Cabinet la Dinu Brătianu acasă, ca să semneze scrisorica, pentru că altfel nu avea valoarea unui act oficial și numai așa Dl. Dinu Brătianu și-a pus semnătura pe acel act, despre care desigur mai târziu avea să spună că are importanță istorică.

Al doilea fapt: În cursul anului 1943, mă găseam la Olănești, la o cură de ape minerale, unde se găsea și Dl. Mareșal Antonescu, în același scop. Am primit de la București, de la Serviciu, copia unui memoriu depus la Președinția Consiliului de Miniștri și semnat de Iuliu Maniu și Dinu Brătianu. Am prezentat această copie D-lui Mareșal Antonescu la Olănești, într-o lungă audiență. D-sa mi-a cerut să-i las copia. Seara am fost chemat la telefon de Dl. Mareșal Antonescu, care mi-a spus că a venit de la București Dl. Mihai Antonescu, i-a adus toate hârtiile de la Președinție și nu are nici o cunoștință despre acel memoriu a cărei

copie eu i-o dădusem.

Am afirmat D-lui Mareșal Antonescu că faptul este absolut exact și că sursa din care dețineam acea copie mi-a dat totdeauna informații verificate, și că voi verifica chiar în seara aceea telefonic la București, ceea ce am și făcut, și am comunicat din nou D-lui Mareșal Antonescu că faptul este perfect exact. A venit la telefon Dl. Mihai Antonescu, care mi-a spus că, dacă eu pretind că Dl. Gh. Brătianu mi-a prezentat acel memoriu, el trebuie să conteste, fiindcă nu-l văzuse pe Gheorghe Brătianu înainte de plecarea din București. Lucrurile au rămas nelămurite, până când, tocmai după o săptămână, Dl. Mihai Antonescu mi-a telefonat că eu am avut dreptate, numai că eu am posedat copia memoriului înainte de a se fi depus la Președinție. Că din cercetările făcute de el, rezultă că la vreo câteva zile Gh. Brătianu a trimis memoriul unui șef de cabinet, care, fiind dat fără indicația importanței lui, a umblat prin mai multe birouri ale Președinției și într-un târziu în fine a ajuns și la Dl. Mihai Antonescu.

De altfel, valoarea juridică, politică și istorică a acestor memorii a fost foarte mult scăzută prin faptul că, după ce ele erau date la Președinție, circulau pe fițuici, pe străzile Capitalei și în cafenele, formând obiectul de comentarii al tuturor cetățenilor și ajungeau astfel și la Legația germană.

În ceea ce privește relațiile personale între șefii celor două partide și conducerea guvernului, ele au fost totdeauna destul de bune, deși erau unele neînțelegeri pe problemele politice.

Dl. Maniu l-a văzut în două sau mai multe rânduri pe Dl. Mareșal Antonescu, Ion Mihalache îl vizita mai des, iar Gh. Brătianu păstra legătura permanentă cu Dl. Mihai Antonescu.

Toate intervențiile din partea celor două partide se făceau prin aceste două persoane, iar altele prin mine și foarte multe din ele au fost satisfăcute.

În ceea ce privește Blocul Democratic, am remarcat D-lui Maniu, într-una din întrevederi, că germanii cunosc această organizațiune politică și că ar fi bine ca acțiunea să fie mai bine acoperită.

Dl. Maniu se ferea să-mi vorbească despre existența Blocului Democratic, deși știa prea bine că toată lumea politică din București cunoaște rostul acestei organizări și, cu atât mai mult, eu, ca șeful unui Serviciu de informații.

În legătură cu măsurile de represalii luate contra populației evreiești, cele două partide nu au făcut o acțiune hotărâtă de protest în contra acestor măsuri, ci s-au limitat la simple aliniate în memoriile pe care le alcătuiau și nicidecum nu aveau altă acțiune de protest efectiv.

Asupra acțiunii protestatare a celor două mari partide, trebuie să menționez că, la ultimul plebiscit, ea nu s-a manifestat de nici o manieră, întrucât, după cum se știe, au fost numai 66 de voturi contra, iar șefii celor două partide cu intimii lor politici s-au mărginit să se abțină de la vot, găsindu-și alte ocupații prin provincie, ca să nu se angajeze de nici o manieră în legătură cu campania din Est.

În ceea ce privește atitudinea acestor două partide față de Uniunea Sovietică, după toate informațiile mele, rezultă că ele nu priveau cu ochi buni relațiile cu Uniunea Sovietică și, dacă aceste relațiuni ar fi fost pur formale, ei ar fi fost foarte mulțumiți.

De altfel, este știut că cele mai multe măsuri contra organizațiilor muncitorești și în raporturile cu Uniunea Sovietică au fost luate în decursul vremurilor de către aceste două partide de guvernământ.

În relațiile ce le-am avut cu Dl. Maniu, D-sa afirma că nu avem ce ne face, că trebuie să dăm un răspuns Rusiei Sovietice și trebuie găsit un aranjament pentru ca armata rusă să nu intre pe teritoriul român ca războinică, în care caz toată intelectualitatea românească, zicea D-sa, că va fi suprimată.

Aceste discuțiuni au avut loc în lunile iulie și august 1944.

În legătură cu semnarea armistițiului, mai relatez următoarele: Cu ocazia convorbirii avute în seara de 22 august cu Dl. Mihai Antonescu, D-sa mi-a comunicat că dăduse deja un ultimatum de trei zile lui Clodius și Killinger ca armata germană să aducă forțe suficiente pentru refacerea frontului. Că Killinger i-a afirmat că, dacă și linia Focșani ar fi fost trecută, zona petroliferă fiind pierdută și poarta Balcanilor deschisă, Germania a pierdut războiul.

Tot în acea seară, Mihai Antonescu a aranjat cu Generalul Vasiliu pregătirea lui Chastelain pentru plecarea a doua zi cu avionul la Cairo pentru semnarea armistițiului. Iar în cursul nopții, în întrevederea lungă ce a avut loc între D-nii Mihalache și Mareșalul Antonescu, se aranjase, așa cum mi-a afirmat mai târziu Dl. Mihalache²³ și, așa cum știam și eu din stăruințele D-lui Maniu, ca Dl.

Mareșal Antonescu să încheie armistițiul. Prin aceasta, Dl. Maniu cât și Dl. Dinu Brătianu urmăreau ca să nu-și pună ei semnătura pe un act de cesiune de teritorii, deoarece ei fuseseră aceia care făcuseră atâta propagandă în contra lui Gh. Tătărăscu pe trecerea Basarabiei și a Bucovinei. Și mai urmăreau ca să angajeze tot pe Mareșalul Antonescu în această semnare de armistițiu, ei revenind mai târziu cu forme de guvern salvatoare pentru situațiunea de după armistițiu.

De asemenea, mai menționez că, în ziua de 23 august dimineața, a avut loc la Snagov o întrevedere între Dl. Mareșal Antonescu și Gheorghe Brătianu, iar la ora 3 fără un sfert, am fost chemat de Dl. Mareșal Antonescu, care mi-a spus că, văzând situațiunea frontului în care soluția militară era compromisă, că nu mai era decât soluția politică, a discutat și aranjat cu Gh. Brătianu ca toată lumea să fie de acord pentru încheierea armistițiului; însă, pentru ca oamenii noștri politici să nu spună mai târziu că ei nu au fost de acord cu cedarea de teritorii, Mareșalul Antonescu a căutat să-i angajeze și pe ei în această chestiune, în care, după cum se aranjase cu Gh. Brătianu, partidele de opoziție să dea un apel către țară în care să arate că sunt de acord cu Mareșalul Antonescu și susțin încheierea armistițiului de către el și cedarea celor două teritorii; că un manifest identic va lansa și el către țară, iar cu textele acestor două apeluri se va prezenta Majestății Sale Regelui, spunând că este înțeles cu oamenii politici ca să facă armistițiul și să cedeze definitiv Basarabia și Bucovina, și, mi-a adăugat Mareșalul Antonescu, am însărcinat pe Mihai Antonescu care a și plecat la București, ca să întocmească cu opoziția textul acestor proclamații, după care mă voi duce la Majestatea Sa Regele.

Hotărârea acestor două partide de a semna această proclamație, cât și precipitarea spre încheierea cât mai rapidă a armistițiului era drept o urmare a înaintării rapide a armatei sovietice, care în acel timp ajunsese aproape de Vaslui, iar armata română se găsea în debandadă.

ss. Eugen Cristescu

Acuz. Public

ss. indescifrabil

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 10, f. 1-31).

137 - 1946 mai 1, București – Acuzatul Eugen Cristescu avansează o listă de martori și de acte necesare apărării sale în „procesul mării trădări naționale“.

1.V.1946

se vor cita

se vor lua măsuri de

aducere a actelor în instanță

LISTA DE MARTORI

propuși în apărare de acuzatul Eugen Cristescu

I. Organizarea S.S.I. în străinătate, la Eșalon și în Est:

1. Colonel Lissievici Ioan, de la Serv. Sp. de Informații
2. Colonel Siminel Victor, de la Serv. Sp. de Informații
3. Căpitan rez. Nestianu, fost rezident
4. Dr. Putici, șef de grupă S.S.I.
5. Maior Filimon, S.S.I.
6. Director Trohani, S.S.I.

II. Conferința cu germanii la Iași și colaborarea cu germanii:

7. Col. rez. Ionescu Micandru S.S.I.

III. Acțiunea represivă în genere:

8. Col. magistrat Radu Ionescu, S.S.I.

IV. Acțiunea represivă la București:

9. Constantin Bursan, fost deputat

10. Victor Ionescu, de la S.S.I.

11. Volschi, preș. Uniunii refugiaților polonezi la București

12. E. Blassievici, ofițer polonez, arestat la S.S.I.

13. Țurcanu Vasile, radiotelegrafist, fost arestat la S.S.I.

V. Gestiunea serviciului:

14. General Cuzen Vasile

15. Lt. Col. int. Diaconescu de la S.S.I.

VI. Conferințele de la Președinție de ordine publică:

16. Ovidiu Vlădescu

17. General Traian Georgescu, fost șef al serv. de centr. de la Preș. Consiliului

18. Colonel Iovanovici de la S.S.I.

VII. Acțiunea pro-fascistă: contra dovedirea ei prin:

19. Mihail Ghelmegeanu, fost ministru

20. Ionel Stănescu, Consilier la C. Apel București

21. Maior magistr. Tului Goruneanu, Consilier la C. Apel

22. General Ion Stângaciu, fost Director General al Siguranței

23. Chestor Georgescu Nae, din Pref.

24. Avocat Ionel Constantinescu, str. Zece Mese, București

25. Avocat Florin Begnescu, de la Prim. Capitalei

26. Eugen Bianu, Sub.Dir. al Sig.

27. Niculescu Eugen, fost dir. în Sig. Generală

VIII. Raporturile S.S.I. cu problemele rasiale:

28. Dr. Filderman

29. Dr. Mamoș Aronovici (telef.)

30. Henry Schor-Soreanu, ziarist

31. Titu Devechi, (telef.) ziarist

32. Nicu Zentler, fost dir.gen. „Distribuția“.

Acte ce doresc a fi aduse în instanță deoarece înțeleg să-mi bazez pe ele

apărarea:

1. Decizia Preș. Cons. de Miniștri prin care S.S.I. a fost trecut de la M.St.M. la Președinție sub colonel Nicolaid.
2. Cele două legi secrete de organizare ale serviciului.
3. Copii după rapoartele anuale ale Generalului Cuzin către Preș. Consiliului de Miniștri asupra verificării gestiunii serv. (numai părțile care privesc S.S.I.).
4. Adresa S.S.I. către Abwhere în chestiunea „Derubaux“ (se găsește la Contra-informații).
5. Raportul serviciului către Președinția Consiliului, conținând arestarea comisarului Petrovici și constatările făcute cu această ocazie, cum și declarația lui.
6. Manifestele date la rebeliunea legionară împotriva mea și a lui Rioșeanu și discursurile ținute de legionari la Radio.
7. Dosarele așa-numite „Serviciul Special“ conținând acțiunea contra-informativă împotriva germanilor. Se găsesc la contra-informații, parte în casa mea de fier.
8. Ordinul scris de colaborare al Președinției Consiliului cu serviciul german și italian.
9. Rapoartele și materialul adunat pentru protestul la Hitler împotriva înarmării și acțiunii sașilor.
10. Cele două ordine date de Marele Cartier General pentru constituirea și funcționarea Eșalonului.
11. Dosarul Țurcanu.
12. Dosarul „verde“, conținând informații secrete de la Legația germană, aflat în casa mea de fier.
13. Dosarul de anchetare a tuturor polonezilor arestați la S.S.I.

14. Raportul general strict secret asupra relațiilor secrete ale S.S.I.-ului cu celelalte servicii străine de informații, în afară de serviciul german.
15. Dosarul Prezidium II și Invasion Dienst, aflat în casa mea de fier.
16. Dosarul cu expulzarea colonelului Geissler și cei opt colaboratori principali ai săi din Gestapou.
17. Dosarul prof. Eck, arestat la S.S.I.
18. Dosarul prizonierilor francezi, evadați din Ungaria și ținuți în secret la S.S.I.
19. Dosarul Tosan.
20. Dosarul organizației de spionaj Ing. Popovici Rică Georgescu.
21. Dosarul cu măsurile luate la fuga lui Horia Sima din Germania în Italia și constatările S.S.I.
22. Ordonanțele date de armata română după ocuparea Transnistriei.
23. Decretul de organizare al jandarmeriei în Transnistria.
24. Tabloul personalului Eșalonului și a rezidențelor din Transnistria cu numele, gradele și funcțiile fiecăruia.

ss. Eugen Cristescu

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 2, f. 95-96).

138 - 1946 mai 5 - Acuzatul Eugen Cristescu avansează o nouă listă de martori și de acte necesare apărării sale în „procesul mării trădări naționale“.

5 mai 1946

se vor cita cei din țară

se vor cere actele

Domnule Președinte,

Subsemnatul Eugen Cristescu, acuzat, depun mai jos o listă de martori și acte noi, ce vă rog a încuviința să fie aduse la instanță, servindu-mi în apărare:

Martori

1. Locot. Colonel George de Chastelain, din armata engleză, care se va cita prin comisie rogatorie la Comandamentul Interaliat fost Cairo, cu sediul la Londra, spre a dovedi sensul participării mele la încheierea armistițiului de la 23 august 1944²⁴.
2. Căpitan Metzianu și Căpitan Porter din armata engleză, care se vor cita la același comandament, sus indicat și în același scop.
3. Stewens, Colonel în armata americană, și în prezent Consul General al Statelor Unite ale Americii la Istanbul, în scopul de a dovedi colaborarea informativă cu serviciul secret american.
4. Gh. Littman, locotenent în armata franceză cu domiciliul în Paris, Rue Emile Augier nr. 74, spre a dovedi colaborarea mea informativă cu Serviciul Englez și American de Informații.
5. Lepădatu Ion, Directorul Personalului din S.S.I. Român.
6. Colonel Magistrat Rudeanu din Direcția Justiției Militare la Ministerul de Război.

Acte

1. Copia contractului S.S.I. cu Soc. Mecana pentru cumpărarea a 10 automobile.
2. Dosarul Berndt de la S.S.I.
3. Răspunsurile făcute Ministerului de Externe de S.S.I. în legătură cu polonezii arestați la S.S.I.
4. Raportul pentru premierea și decorarea Co. Velciu și Căpitan Bărbulescu, făcut de S.S.I. către Conducătorul Statului în urma descoperirii organizației de spionaj Rică Georgescu.
5. Legea pentru asimilarea gradelor civile cu cele militare în timp de război de la S.S.I.
6. Rapoartele și rezoluțiile originale prin care Lt.Col. Borcescu Traian, în calitate de Șef al Secției C. Inf. de la S.S.I. ar fi semnalat că a fost informat că la descoperirea organizației O.B.C.M. s-au întrebuițat metode nelegale în toamna 1943 la Odessa.

Dacă nu există asemenea acte să se răspundă conform situației constante.

7. Originalul raportului Locot.Col. Borcescu și originalul radiogramei dată de S.S.I. Centrului Odessa - semnat personal de mine, prin care s-ar fi dat ordin să se considere cercetările definitive în afacerea O.B.C.M.

Dacă asemenea documente nu există, să se răspundă conform situației constatate.

Cu profund respect,

ss. acuzat Eugen Cristescu

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 2, f. 145).

**139 - 1946 mai 8, București, „Tribunalul Poporului“ – Procesul-verbal
contrasemnat de acuzatul Eugen Cristescu, cu prilejul interogării sale în
ședința publică a „procesului marii trădări naționale“.**

ROMÂNIA

TRIBUNALUL POPORULUI

COMPLETUL I

B-dul Ferdinand nr. 92

București, str. Știrbey Vodă nr. 115

PROCES-VERBAL

Ședința publică din ziua de 8 mai 1946

INTEROGATOR²⁵

Conform art. 304/305 proc. penală

Numele acuzatului: Cristescu Eugen

Etatea: 51 ani

Religiunea: ortodoxă

Locul nașterii: comuna Grozești, jud. Bacău

Locuința: București

Cetățenia: română

Ocupațiunea: fost funcționar

Starea civilă: căsătorit, fără copii

Averea ce posedă: un imobil în strada Lirei nr. 5

Situațiunea militară: satisfăcută

Condamnat în trecut: nu a mai fost condamnat

După ce i s-a pus în vedere infracțiunea de care este învinuit, declară: Mențin în totul declarațiile date la cabinetul de Instrucție.

ss. Eugen Cristescu

Președinte,

ss. indescifrabil

Grefier,

ss. indescifrabil

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 2, f. 205).

140 - 1946 mai 17, București, „Tribunalul Poporului“ – Scrisoare adresată de acuzatul Ion Antonescu, fost Conducător al Statului Român și Președinte al Consiliului de Miniștri, soției sale, Maria Antonescu²⁶.

17 mai 1946

Scumpa mea Rica

Am stat cu fruntea sus și fără teamă în fața justiției după cum stau și în fața judecății supreme.

Nimeni în această Țară nu a servit poporul de jos cu atâta dragoste, pasiune și dezinteres după cum am făcut-o noi doi.

I-am dat totul, de la muncă până la banul nostru, de la sufletul până la viața noastră, fără a-i cere nimic.

Nu-i cerem nici astăzi.

Judecata lui pățimașă de astăzi nu ne înjosește și nu ne atinge. Judecata lui de mâine va fi singura dreaptă și ne va înălța.

Sunt pregătit să mor după cum am fost pregătit să sufăr.

După cum bine știi, viața mea, toată viața mea, mai ales în cei patru ani de guvernare, a fost un calvar.

A ta, de asemenea.

Dar a fost înălțătoare și va fi nepieritoare.

Împrejurările și oamenii nu ne-au îngăduit să facem binele pe care împreună am dorit să-l facem Țării noastre.

Suprema voință a fost alta.

Am fost un învins.

Au fost și alții... mulți alții.

După dreapta judecată Istoria i-a pus la locul lor.

Ne va pune și pe noi.

Popoarele, în toate timpurile și peste tot, au fost ingrate.

Nu regret nimic și nu regreta nimic.

Să răspundem la ură cu iubire, la lovire cu mângâiere, la nedreptate cu iertare.

Ultima mea dorință este să trăiești. Retrage-te la o mănăstire.

Acolo vei găsi liniștea necesară sufletului tău și bucata de pâine pe care azi nu o mai poți plăti.

Am să rog să fiu îngropat lângă aceia care mi-au fost străbuni și călăuzitori.

Acolo, la Iancu Nou, voi fi și printre aceia cu care, în copilărie, am cunoscut și bucuriile și lipsurile.

Împrejurările m-au îndepărtat în viață de ei, dar sufletul meu nu i-a uitat niciodată.

Poate vei gândi că tot acolo, lângă mine, va trebuie să fie și ultimul tău lăcaș.

Scoborând în mormânt, eu astăzi și tu mâine, ne vom înălța. Sunt sigur.

Vei fi singura și dreapta răsplată.

Te strâng cu căldură în brațele mele și te îmbrățișez cu dragoste.

Nici o lacrimă.

ss. Ionel

P.S. Ultima scrisoare trimisă soției mele.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 44, f. 182-194).

141 - 1946 mai 30, București (Jilava) – Ultima scrisoare adresată de Mareșalul Ion Antonescu soției sale, Maria Antonescu.

Scumpa mea Rica,

Având îngăduința să îți scriu doresc să te asigur că gândul și sufletul meu au fost neconținut cu tine și lângă tine.

Sunt sigur că înduri cu resemnare suferința și să ai încredere desăvârșită în dreptatea noastră.

Aș fi fericit să te știu sănătoasă și tare.

Eu sunt sănătos și liniștit.

Te îmbrățișez călduros,

ss. Ionel

30. V. 1946

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 44, f. 182-194).

142 - 1949 februarie, București – Portretul lui Eugen Cristescu, fostul Director General al SSI (1940-1944), condamnat la detenție pe viață, descoperit în mapele „procesului marii trădări naționale“ din 6-17 mai 1946.

EUGEN CRISTESCU²⁷

Născut prin 1900 în Moldova, din părinți institutori.

A urmat seminarul și, fiind încă student, a intrat în Poliție, la Iași.

În Poliție a avut o carieră ascensională, parcurgând rapid ierarhia funcționărească până la gradul de director.

Unii din apropiații săi cu care nu mai era în raporturi bune susțineau că, în ascensiunea carierei sale, Cristescu s-a servit și de unele doamne mai mature care l-au sprijinit prin relațiile lor ca să avanseze mai iute.

De altfel, ca predilecții personale, lui Eugen Cristescu totdeauna i-au plăcut femeile mai mature.

Dintre fostele prietene ale lui Cristescu, unele mai vârstnice, iar altele mai puțin vârstnice, notăm pe d-na Col. Pomponiu, Molda Zisu, Ileana Baston, Maria Tănase etc.

În ce privește înzestrarea sa naturală, avea un fizic destul de impunător și era dotat cu inteligență remarcabilă.

În profesiunea informațiilor avea pricepere, datorită nu numai rutinei, cât și unei vocații profesionale, deși o oarecare prudență exagerată îl făcea fie ca unele informații să le verifice prea mult, lipsindu-le astfel de calitatea noutății inedite, fie să nu le exploateze de loc, pentru a nu-și strica bunele raporturi cu diverși frunțași ai vieții publice de atunci.

Sub conducerea lui Cristescu, informațiile furnizate de S.S. erau mai riguros controlate și, deși la o examinare mai superficială puteau apărea ca mai valoroase, totuși nu au atins gradul de profunzime pe care îl aveau sub Moruzov.

Acesta din urmă dispunea de numeroși informatori cu care lucra numai direct și dintre care pe unii nu i-a cunoscut nimeni vreodată.

Cristescu avea la rândul său un număr de informatori buni cu al căror randament se putea întocmi un buletin informativ zilnic menit să mulțumească îndeajuns factorii de răspundere din Stat, care, de altfel, nu se pricepeau în domeniul informațiilor.

Cu toate acestea, informațiile aparatului lui Cristescu nu atingeau, în general,

profunzimele de relatare și nici obiectivele esențiale pe care le atingea aparatul lui Moruzov.

Ca șef al S.S.I., Cristescu a avut meritul de a introduce mai multă ordine în funcționarea Serviciului, mai cu seamă în compartimentul finanțelor, care sub Moruzov era total și poate voit dezordonat.

Această scrupulozitate a avut însă și unele aspecte negative, ca, de pildă, cazul când în Monitorul Oficial a apărut inseratul cu adresa Serviciului Secret, Str. Saita, nr. 10, greșeală care nu s-ar fi întâmplat sub Moruzov.

În general, conspirativitatea în Serviciu scăzuse mult, ceea ce făcea pe unii din vechii funcționari ai Serviciului să afirme că acesta ajunsese ca o primărie de sector.

În această privință este de relevat că au fost cazuri când unii dintre particularii cărora Serviciul le refuzase viza de ieșire din țară să vină la sediul Serviciului, fie pentru a cere socoteală, fie pentru a solicita revenire asupra hotărârii luate.

Sub Moruzov un asemenea solicitant ar fi fost imediat arestat, iar cel care s-ar fi stabilit că i-a dat adresa Serviciului ar fi suferit o pedeapsă, indiferent dacă era funcționar al Serviciului sau al altei instituții.

În ce-l privește personal, Cristescu a fost corect în mânuirea fondurilor Serviciului, iar unele cheltuieli pe care le-a făcut și care aparent erau în folos personal, puteau fi justificate ca fiind făcute în legătură cu situația sa și indirect pentru nevoile Serviciului.

În privința structurii Serviciului, ceea ce a constituit o eroare remarcabilă a lui Cristescu, a fost aducerea în Serviciu a unor elemente din Siguranță (Victor Ionescu, Guță Petrovici, Brighiu etc.) care fie că nu reprezentau ceva deosebit sub raport profesional, fie că erau educați la cu totul altă mentalitate, neavând disciplina conspirativității și, cea mai mare parte din ei, înclinații pentru căpătuială și, în orice caz, pentru a pune permanent interesele personale înaintea celor de serviciu.

În afară de aceste elemente din Siguranță, Cristescu a mai făcut greșeala de a nu avea o poziție fermă în această privință și de a ceda presiunilor ce se exercitau asupra sa de a aduce cât mai mulți militari în serviciu.

Prezența acestor militari, majoritatea ambuscați, a dăunat mai întâi pentru că prin formația lor rigidă și dogmatică alterau caracterul de suplețe pe care trebuie să și-l mențină permanent un asemenea Serviciu, apoi pentru că nu aveau nici o pregătire în domeniul informativ și pentru că, ocupând locurile cele mai importante, constituiau un balast, care îngreuna și făcea uneori chiar imposibilă buna funcționare a Serviciului, și apoi fiindcă, nefiind legați de această profesiune - a lor fiind cea militară -, considerau aproape toți că stagiul lor la S.S.I. nu constituia decât o epocă din viață din care trebuiau să scoată maximum de profit cu minimum de efort.

La un moment dat se ajunsese că se găseau în Serviciu peste 110 ofițeri, fiecare cu pretențiile sale, cu incapacitatea sa și cu o pronunțată tendință de a umili pe civili.

Civili, adică funcționarii de carieră, care își consacraseră viața Serviciului, erau în permanentă situație de inferioritate.

Implicit, asupra randamentului general al Serviciului, deoarece - cu foarte puține excepții - în Serviciu numai civilii munceau, iar militarii trăgeau avantajele, ca mașini, fonduri, călătorii în străinătate etc.

Desigur că sub Moruzov existau militari în serviciu, dar aceștia nu ocupau funcțiile pe care le-au ocupat sub Cristescu și, în primul rând, nu dețineau Șefia Secției C.I., care ajunsese cea mai importantă din Serviciu.

Din cauza preponderenței militarilor, a situației de inferioritate generală în care se găseau funcționarii civili și a faptului că militarii ajunseseră aproape singurii beneficiari ai avantajelor, pe care în mod corect un asemenea serviciu le oferă funcționarilor săi ca o compensație pentru efortul mare pe care întotdeauna îl cere, funcționarii nu mai aveau față de interesele Serviciului aceeași tragere de inimă și același entuziasm în muncă ca înainte.

Totodată sub Cristescu mentalitatea de probitate, care era generală în Serviciu, a început să sufere, unii funcționari - îndeosebi dintre cei noi - dar mai cu seamă militarii, introducând în Serviciu o atmosferă de afacerism, profund dăunătoare bunei funcționări a unui atare Serviciu.

Cât privește raporturile sale cu totalitatea funcționarilor, Cristescu nu a știut, sau nu a reușit, să creeze în Serviciu o atmosferă care să constituie echivalentul „atmosferei Moruzov“.

Deși poate bine intenționat față de soarta funcționarilor, Cristescu s-a lăsat predominant de militari și le-a înstrăinat legătura sufletească care unise pe șef de subalterni.

Această înstrăinare a șefului de subalternii săi a făcut posibil faptul că deși aparatul informativ se sesizase de pregătirile în vederea actului de la 23 august, totuși aceste informații nu au fost comunicate.

În ce-l privește personal, Cristescu după ce avusese o frumoasă carieră polițienească, ajungând la gradul de Director al Direcției de Siguranță din D.G.P., fusese înlocuit datorită unei gafe făcute în legătură cu Elena Lupescu.

După aceea a fost trecut ca director al Administrației de Stat din M.A.I., funcție în care, atunci când Armand Călinescu era vicepreședinte al Consiliului și Ministru de Interne, îi servea și ca să conducă un serviciu informativ personal al acestuia.

Fiind prieten cu Col. Rioșanu, pe care probabil îl avusese informator, iar acesta fiind persona grata a lui Antonescu, l-a propus acestuia pentru șefia S.S.-ului.

După Moruzov, S.S.-ul fusese condus cu o totală incompetență de Col. Nicolaid, care, deși prieten cu Antonescu, nu putuse înlătura nemulțumirea împotriva sa.

Pe de altă parte, Cristescu era cunoscut, de pe vremea când fusese la Siguranță, că nu era un amic al legionarilor, așa încât, fiind propus de Rioșanu lui Antonescu, acesta, care începuse să aibă fricțiuni cu legionarii, i-a încredințat șefia Serviciului.

Cristescu a preluat șefia Serviciului chiar în ziua când, la cantina Gutenberg, un grup de legionari simiști trăsese mai multe focuri de armă într-un grup de legionari condreniști.

Imediat după instalarea sa, Cristescu i-a cerut lui Becescu să-i facă un raport asupra acestei chestiuni.

Becescu, neavând posibilitatea, l-a indicat pe Stănescu, ca șef al Grupei Politice.

Datorită faptului că Stănescu avea un informator prieten cu unul din frații Codreanu, a putut chiar în noaptea aceea să prezinte un raport detaliat al incidentului, suplinind în mod accidental deficiența organizării informative a

secției C.I., care îi revenea pe vremea aceea - dar nu pentru mult timp încă - exclusiv lui Becescu.

Ca șef al Serviciului, din primele momente, Cristescu, deși nu se exteriorizase conflictul Antonescu - Sima, a început să lucreze contra legionarilor, probabil fiind avertizat de Rioșanu că mai devreme sau mai târziu va izbucni un asemenea conflict.

Ca om de încredere al său în acțiunea contra legionarilor, pe care o iniția, Cristescu avea pe o rudă a sa din D.G.P., subcomisarul Grigore Petrovici.

Prin intermediul acestuia și-a alcătuit o mică rețea informativă pentru supravegherea legionarilor.

Aceștia au prins însă de veste despre asemenea mașinațiuni, iar pe Petrovici l-au arestat și interogat într-un mod dur spre a stabili detaliile acțiunii lui Cristescu contra lor.

Între timp tensiunea dintre Antonescu și legionari ajunsese la apogeu, traducându-se în ședințele Consiliului de Miniștri prin adevărate scandaluri.

La un moment dat, în preajma rebeliunii, prin 18-20 ianuarie 1941, o echipă de legionari a răpit pe agentul S.S. de la poarta domiciliului lui Cristescu, eliberându-l târziu.

Situația politică internă era în faza cea mai acută și rebeliunea a izbucnit.

După rebeliune acțiunea antilegionară a lui Cristescu a trecut din faza informativă în faza operativă, Serviciul participând activ la goana după legionari.

Sub raport informativ, deși aparatul lui Becescu era mediocru, s-au făcut totuși eforturi și numeroși legionari care participaseră la rebeliune au fost deferiți justiției.

În această privință este de relevat că justiția militară, care judecă asemenea procese, se arăta uneori ezitantă, alteori având o atitudine de duplicitate iar, în alte cazuri, făcând excese de jurism, era implicat, deși poate câteodată involuntar, favorabilă legionarilor.

Totuși, Serviciul și-a făcut datoria, în orice caz mai mult decât alte instituții

polițienești, în care unii simpatizanți legionari, care nu fuseseră descoperiți, căutau să saboteze bunul mers al campaniei contra legionarilor.

După începerea războiului [22 iunie 1941], operațiunile de curățire îndreptate contra legionarilor au fost facilitate de faptul că aceștia - cu excepția cazurilor când se puteau stabili probe irefutabile, pentru a fi deferiți justiției ce nu mai avea să poată să le atenueze situația, - erau trimiși pe front în linia întâia, unde îi aștepta o soartă sigură.

Cu urmărirea mișcării legionare se ocupau Secția C.I. prin Grupa politică condusă de Stănescu, care, învingând tradiția conform căreia informatorii lucrau numai cu Becescu și Miu, recrutase o serie de informatori special pentru acesta, dirijând și o parte dintre cei vechi în vederea aceluiași obiectiv, precum și Grigore Petrovici, care urmărea mișcarea legionară îndeosebi din spirit vindicativ pentru tratamentul pe care i-l aplicaseră legionarii când l-au arestat.

De asemenea, informații despre legionari și Eugen Cristescu, fiind cazul la care se preciza că deși informațiile acestuia nu veneau cu continuitate, iar, în unele perioade, destul de rar, erau de primă mână, dovedind că respectivii informatori se aflau în centrul acțiunii clandestine legionare sau în apropierea acesteia.

Printre cei care probabil au fost informatorii legionari ai lui Cristescu pot fi citați compozitorul legionar Nelu Mânzatu, frate cu Tony Mânzatu, și diseurul și sportivul ing. Manole Stroici.

Paralel cu acțiunea înverșunată antilegionară desfășurată de Serviciul de sub conducerea sa, Cristescu cultiva excelente raporturi cu germanii, în parte poate pentru a nu fi acuzat că este antilegionar din spirit democratic, ceea ce la data aceea era o gravă acuzație.

Printre germanii cu care Cristescu avea frecvente relații erau von Killinger, von Ritgen, von Stranski (Sandu) și Richter - atașatul de poliție de pe lângă Legația Germană, trimis al lui Himmler -, precum și Col. Rödler, șeful Serviciului Secret german din România, ofițer pensionar concentrat și puțin cam prea vârstnic pentru misiunea ce o avea, lucru ce s-a făcut resimțit și prin lipsa de rezultate a acțiunii informative germane din țara noastră.

Totodată, ofițerii români din S.S.I. care erau în excelente raporturi cu germanii, fiind chiar mai mult mandatar ai acestora decât ofițeri români în misiune pe lângă germani, ca Lt. Col. Ionescu Micandru și Lt. Col. Proca, se bucurau în

Serviciu de multă autoritate, primul dintre ei datorită și modului său nemăsurat de a se amesteca în toate, având și delegații care nu aveau nimic comun cu rostul său în Serviciu, ca, de pildă, aceea de președinte al comisiei de propuneri pentru numiri și înaintări.

Totodată, era trimis în străinătate ca curier, ceea ce îi permitea să facă un trafic de mărci germane de ocupație, iar unele greșeli grave ca, de pildă, [atunci] când, coborând într-o gară din Germania, a lăsat să plece valizele diplomatice singure, fără însoțitori, deoarece scăpase trenul, nici nu a fost măcar discutată, cu toate că pentru o asemenea vină ar fi trebuit să fie deferit Curții marțiale.

Deși Cristescu era deseori în tovărășia celor menționați și cu toate că mult timp germanii și-au manifestat încrederea în el, este de relevat că, în ce-l privește, totdeauna a avut unele rezerve față de aceștia.

Astfel, notele informative privind pe național-țărăniști și liberali nu le erau comunicate, iar cele - de altă natură - care le erau comunicate erau destul de vagi și nici una nu a prilejuit germanilor ocazia de a sugera măsuri în spiritul vederilor lor.

De asemenea, atunci când germanii au cerut aspre măsuri contra opoziției române, mergând până la arestare frunțașilor acesteia și la detenția lor în afara teritoriului românesc, S.S.-ul din însărcinarea Președinției s-a mărginit să invite o serie de reprezentanți ai opoziției la Secția Juridică, unde li s-a citit o admonestare, fără alte urmări.

De altfel, Cristescu cultiva raporturi personale cu unii naționali țărăniști, ca, de pildă, Mihalache, pe care l-a și condus la Președinție pentru o audiență la Antonescu.

Pe de altă parte, unii, ca Rică Georgescu, de Chastelain și alții, dovediți că spionaseră pentru cauza aliată, nu au fost judecați, fiind ținuti în prevenție luni și ani de zile, deoarece judecarea lor ar fi însemnat condamnarea lor la moarte.

În general, se poate afirma că S.S.-ul Român a făcut un joc în cadrul căruia serviciul respectiv german și germanii au fost permanent înșelați.

Probabil că toleranța arătată de germani era determinată și de cadourile pe care aceștia le primeau în diferite ocazii și sub diferite forme (cauciucuri de automobil pentru von Ritgen etc.).

La un moment dat, germanii se sesizaseră și au încercat chiar ca să obțină câte un exemplar din buletinul informativ zilnic al Serviciului, spre a compara informațiile de acolo cu cele pe care le primeau la S.S.

Pentru aceasta au oferit suma de 100 000 lei, cifră destul de mare prin anii 1941/1942, pentru fiecare buletin sau copie, care le-ar fi fost predată numai pentru o oră.

Prin intermediul unei agente - care era dublă - au încercat să facă această ofertă lui Stănescu, care înainte de a da răspunsul l-a anunțat pe Cristescu, propunându-i ca să se alcătuiască buletin ad-hoc, care să fie prezentat germanilor.

Cristescu, temându-se probabil că acest joc s-ar putea descoperi, nu a acceptat, deși ar fi fost un mijloc bun de a convinge pe germani că informațiile ce le căpătau de la Serviciul român erau singurele pe care acesta le posedă.

Este de relevat că, deși Cristescu se eschiva și căuta ca germanii să nu aibă ocazia, deținând informații de calitate, ca să ceară măsuri contra opoziției române, totuși S.S.-ul urmărea atent activitatea acestei opoziții având informatori numeroși și unii de valoare.

În această privință, mai este de relevat că, fiindu-i teamă că altcineva ar putea divulga germanilor informațiile despre național-țărăniști și liberali, de care germanii erau avizi, Cristescu l-a menținut pe Stănescu la conducerea Grupei Politice al secției C.I. (unitate care reprezenta peste jumătate din serviciu), întrucât presupunea că aceasta nu s-ar lăsa cumpărat de Serviciul german și că, întrucât avea o soție evreică, nu s-ar lăsa nici convins de aceștia ca să le divulge materialul privind opoziția română.

Totodată, din ordinul lui Eugen Cristescu se urmărea atent dar cu cea mai strictă discreție activitatea grupului etnic german, a germanilor cetățeni ai Reichului, cât și mașinațiunile celor care, fie germani, fie români, erau în Serviciul informativ german.

Din aceste informații se alcătuiău evidențe speciale ținute la zi de N. Petrașcu - Agronomu, de la secția C.I. al cărei șef, Lt. Col. Borcescu, împreună cu Grigore Petrovici, erau la curent

Scopul ȋinerii acestor evidențe era de a fi utilizate ȋntr-o eventualitate ȋn care nu germanii ar fi ȋnvingători.

În afară de aceste evidențe, Cristescu mai posedă și un bogat material informativ cules asupra acțiunii germane din România, care din nenorocire este probabil pierdut, fiind predat de D-na Cristescu după 23 august 1944 lui Maniu, pentru disculparea soțului său.

Ca înclinații personale și ca formație, Cristescu era un intelectual burghez cu predilecții pentru democrațiile apusene, ceea ce l-a împiedicat să-și caute legături înspre Răsărit.

Aceasta a fost, de altfel, greșeala sa capitală.

Ca majoritatea burgheziei române, începând din 1943 a crezut că, germanii învinși, se va reinstaura în România domnia trusturilor, a monopolurilor și a capitalului apusean.

De aceea și-a căutat legături în acest sens.

Pentru aceasta a trimis în Turcia, ca curier diplomatic al Serviciului, pe propriul său frate, Gh. Cristescu, spre a relua unele vechi legături și a stabili altele cu cercurile anglo-americane de acolo.

Printre cei care se găseau în acel moment acolo era și un vechi prieten și informator al său, Georgică Littman, fost anteprenor al Cazinoului din Sinaia, care făcea parte din misiunea engleză din Turcia.

Asupra modului, probabil nepriceput, cum a lucrat Gh. Cristescu în Turcia, este de menționat că germanii s-au sesizat, au făcut cunoscută printr-o insinuire această sesizare, dar motivele arătate mai înainte și, poate, din lipsă de probe, nu au dus lucrurile până la capăt.

În timpul bombardamentelor aeriene din 1944 arestații Secției Juridice care făceau parte din lotul celor ce făcuseră spionaj pentru anglo-americani, au fost evacuați din București, într-un sat unde au trăit ca oameni deplin liberi, fiind însă de adăugat că nu același tratament li s-a aplicat și celorlalți arestați de la aceeași secție.

La ziua de 23 august, Cristescu convocase pe militarii superiori și directorii Serviciului într-o conferință, în cadrul căreia, arătându-le că situația fiind excepțională de gravă, se pune problema evacuării întregului aparat de stat și implicit a Serviciului în Ardeal; Cristescu nu terminase expunerea sa, când a fost

chemat la telefon și a plecat apoi precipitat.

Fusesse anunțat că Antonescu era arestat.

De atunci, nu a mai apărut la serviciu.

După fuga sa din București s-a ascuns în regiunea Muscel - se spune că, un timp, chiar la Mihalache -, regiune de unde a fost prins, iar apoi judecat și condamnat.

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 136, f. 5-11).

143 - 1950 februarie 14 – Declarația (1) a lui Eugen Cristescu, fostul Director General al SSI, aflat în detenție pe viață, despre activitatea instituției pe care a condus-o în perioada 15 noiembrie 1940 – 23 august 1944.

DECLARAȚIE²⁸

Subsemnatul Eugen Cristescu, fost director General al Serviciului Special de Informații, născut la Grozești – Bacău, la 3 aprilie 1895, căsătorit, cu ultimul domiciliu în București, str. Lirei, nr.5, asupra celor întrebată declar următoarele:

În cursul lunii iulie 1941 Serviciul de Informații al Armatei germane - Abwehr - din București, a primit o informație de la colaboratorii săi din Istanbul că, în curând va sosi cu avionul, în România, Mișu Iorgulescu, proprietarul restaurantului „Taxim“ din Istanbul.

Informația mai adăuga că Iorgulescu ar urma să aducă cu el o sumă de 20 000 lire sterline, pentru plata agenților de informațiuni ai Serviciului britanic în România. Se mai preciza și data sosirii lui Iorgulescu în țară.

Cum convenția de colaborare între Serviciul de Informațiuni român și cel

german prevedea că germanii nu aveau dreptul să facă operațiuni pe teritoriul român, informația a fost transmisă de Abwehr la Serviciul Special de Informațiuni român, pentru verificare și eventuale cercetări.

Serviciul a dat-o în cercetarea „Secției Juridice”, compusă din magistrați militari și condusă de Lt.Col. magistrat Emil Velciu.

La data indicată în „nota informativă” germană, Mișu Iorgulescu a fost așteptat pe aeroportul Băneasa de o echipă a Secției juridice, condusă de un magistrat militar, care l-a ridicat cu toate bagajele și l-a dus la sediul Secției Juridice.

La percheziția amănunțită ce i s-a făcut nu s-a găsit asupra lui Mișu Iorgulescu nici o sumă de bani în lire sterline.

Cercetat de magistrații militari în legătură cu nota germană asupra legăturilor lui cu agenții englezi cunoscuți că activează la Istanbul, Mișu Iorgulescu declară cu sinceritate că cunoaște pe mai mulți englezi aflați în Istanbul și care vizitau restaurantul „Taxim”.

Printre cei citați de Iorgulescu erau și frații Gibson și Mauriciu de Chastelain, Bundorf și alții, cunoscuți de Serviciul român și [de cel] german ca activanți în domeniul informativ în România, unde trăiseră mulți ani, cunoscând la perfecție țara și limba română.

Extinzând discuțiile și asupra Românilor ce veneau la Istanbul și vizitau restaurantul „Taxim”, Iorgulescu dă o serie de amănunte care au condus efectiv la descoperirea organizației de spionaj Ing. Popovici - Rică Georgescu.

Iorgulescu a declarat că mai mulți români - printre care și Inginerul Popovici, Inginerul Zăgănescu și alții din organizația descoperită ulterior, au fost la Istanbul, unde, chiar în restaurantul „Taxim”, aveau dese întâlniri cu agenții de informațiuni britanici. Procedându-se la aducerea la cercetări a Inginerului Popovici, acesta, după o serie întreagă de tergiversări, începe să mărturisească legăturile lui cu agenții britanici pe care îi cunoscuse în industria petrolieră din România.

Mai târziu, sub presiunea morală a morții unui frate al său pe front, sfârșește prin a face declarațiuni complete asupra organizației pe care o conducea, a membrilor componenți și operațiunilor ce le făcuse până la acea dată.

În rezumat, declarațiile Inginerului Popovici arătau următoarele:

Ca inginer petrolist, a cunoscut pe majoritatea tehnicienilor englezi ce au activat în industria petrolieră, între care pe frații Masterson și pe Mauriciu de Chastelain, fost timp de 14 ani director comercial al Societății petrolifere „Unirea“.

La plecarea acestora din România, înainte de începerea Războiului în Răsărit și de ruperea relațiilor diplomatice cu Marea Britanie și U.S.A., Chastelain l-a rugat să caute a-i ține la curent, la Istanbul, cu tot ce se va petrece în zona petrolieră și, mai apoi, și cu diferite informațiuni asupra evenimentelor ce vor avea loc în România. În acest scop să caute a-și construi o „grupă informativă“, recomandându-i chiar unele persoane în frunte cu inginerul petrolist Valeriu (Rică) Georgescu, prieten și om de încredere al lui Chastelain.

Ca mijloc de transmisiune, Inginerul Popovici trebuia să găsească un constructor care să-i efectueze un aparat de radio-transmisiuni și pe care l-a găsit în persoana Maestrului Bălan, specialist în materie.

Pentru finanțarea întregii activități a „grupeii informative“ ing. Popovici a primit de la De Chastelain suma de 80 000 000 lei.

Din acești bani s-a plătit materialul și construcția aparatului, iar Inginerul Rică Georgescu a primit suma de 18 milioane lei, după cum el însuși a declarat mai târziu.

„Grupa informativă“ a fost constituită cu cei trei de mai sus, la care s-a adăugat un număr de circa 10 persoane, care îndeplineau oficiul de informatori, curieri, oameni de legătură, verificări etc.

S-a procedat la arestarea Inginerului Rică Georgescu, a Maestrului Bălan și a celorlalte persoane ce intrau în organizație.

La perchezițiile efectuate s-a găsit aparatul de radio-transmisiuni, cifrul și 56 000 000 lei, care au fost depuși în contul Statului la C.E.C.

Organizația transmisese circa 40 mesaje la Istanbul, dintre care și câteva după data de 21 iunie 1941, când intrase în vigoare legea contra spionajului în timp de război, care prescria pedeapsa cu moartea. Mesajele conțineau date referitoare la trupele germane aflate în România, cum și diferite informații cu caracter politic

asupra situației din România.

Suma de 6 milioane ce se cheltuisese a servit pentru plata materialelor cu care s-a construit aparatul de transmisiuni, cum și pentru plata salariilor și deplasările agenților de informații, curieri etc. ce activau în organizație.

Maestrul Bălan era și radio-telegrafistul organizației.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o semnez.

ss. Eugen Cristescu

14 februarie 1950

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 39, filele 52-57).

144 - 1950 februarie 22 – Declarația (2) a lui Eugen Cristescu, fostul Director General al SSI, aflat în detenție pe viață, despre activitatea instituției pe care a condus-o în perioada 15 noiembrie 1940 – 23 august 1944.

DECLARAȚIE

Subsemnatul Eugen Cristescu, fost director General al Serviciului Special de Informații, născut în comuna Grozești, jud. Bacău, la 3 aprilie 1895, căsătorit, cu ultimul domiciliu în București, str. Lirei, nr. 5, asupra celor întrebate declar următoarele:

Pentru o mai bună înțelegere a problemelor ce fac obiectul prezentei declarațiuni este necesar să redau un scurt rezumat al circumstanțelor de drept și de fapt în care s-au desfășurat evenimentele de care ne vom ocupa mai jos:

După cum este știut, teritoriul român, prin așezarea lui geografică cât și prin

bogățiile ce le poartă în sânul său, a constituit totdeauna o zonă de mari interese politice, economice și strategice în această parte a Europei.

Situată la întretăierea drumurilor dintre Occident și Orient țara noastră a fost considerată ca o poartă de pătrundere în Balcani și spre Orientul Mijlociu, cum și o trambulină de pe care se puteau avânta forțele de penetrațiune ale diferitelor state ce gravitau spre Răsărit.

Dunărea, ca arteră principală de transport și de legătură între Centrul Europei și Mările Orientale, completează acest tablou de interese strategice și economice și ridică la maximum importanța teritoriului român.

Prezența „aurului negru“ în Valea Prahovei, în cantități ce nu se găsesc în nici o țară din Europa, constituia o importantă resursă economică, pentru extragerea căreia s-au investit mari capitaluri anglo-americane în instalațiile tehnice.

Interesul ce-l prezenta zona petroliferă din România a crescut și mai mult în timpul războiului, petrolul și derivatele lui reprezentând unul din factorii de seamă pentru susținerea campaniilor militare.

Tendința de pătrundere germană spre Sud-Estul European, în virtutea vechiului principiu *Drang nach Osten*, întâmpina rezistența anglo-saxonilor care căutau a transforma pământul românesc într-o barieră care să ofere o stavilă puternică expansiunii germane.

Statul român devine, astfel, și o zonă de mare interese politice, legată de cele economice și strategice.

Pentru toate considerațiunile de mai sus, de multă vreme deasupra teritoriului român s-au încrucișat săbiile intereselor germane cu cele anglo-saxone și rezultatul acestui duel s-a soldat adesea cu prejudicii pentru țara românească.

După venirea Misiunii Militare Germane în România și semnarea Pactului Tripartit, tehnicienii englezi și americani din zona petroliferă, cu toate anexele lor, au părăsit în serii teritoriul român.

Acest exod a fost definitivat după începerea campaniei în Răsărit.

Dar ei nu au abandonat niciodată politica de protecție a intereselor din România și atenția lor a fost totdeauna îndreptată spre pământul românesc.

Sub presiunea germană s-a produs declarația de război a României împotriva Marii Britanii și a U.S.A.

Ea a fost redactată cu toată deferența necesară.

Între România și aceste două state s-a creat, astfel, „o stare de război“ care a avut un caracter pur juridic până la 4 aprilie 1944, când bombardamentele au transformat-o într-o „stare efectivă de război“.

În unele capitale străine reprezentanții diplomatici români au păstrat chiar legături neoficiale cu diplomații celor două puteri și tot astfel și unii oameni politici din România au menținut pe cât posibil contacte indirecte, cu conducătorii politici englezi, în special.

Ciocnirea de interese germano-anglo-saxone, în timpul războiului, ia caracterul unei bătălii informative deasupra teritoriului românesc.

Anglo-saxonii fac eforturi să culeagă cât mai multe date asupra prezenței și acțiunii trupelor germane din România și, în special, asupra situației din Valea Prahovei și zona petroliferă. Germanii caută însă să paralizeze această activitate informativă și să protejeze tainele organizării și planurilor militare.

Serviciul informativ român, în toată această perioadă, a căutat să-și facă datoria, ferindu-se de excese sugerate fie de o parte, fie de cealaltă și ridicând de pe teritoriu o serie de elemente informative spre a le pune în stare de izolare.

Raporturile politice româno-germane însă depindeau de situația frontului.

După dezastrul de la Don și Stalingrad, cum și după ieșirea Italiei din război, Conducătorul statului român a început să-și dea seama că germanii au pierdut războiul și să reflecteze la găsirea unei soluții politice în locul celei militare.

Situația în opinia publică românească se agrava în raport cu întoarcerea frontului și cu pierderile suportate.

Lumea pierduse încrederea în toate afirmațiunile germane asupra câștigării războiului și un sentiment de disperare străbătea de la un capăt la altul al țării.

Raporturile româno-germane sufereau și ele din aceleași motive.

România se găsea strânsă în cleștele german.

Diviziile române erau încadrate pe front între diviziile germane. Armamentul german nu li se dădea decât pe front.

Cererile germane pentru trimiterea de noi contingente pe Frontul de Răsărit, cum și pretențiunile de ordin economic se amplificau pe măsura agravării situației militare.

Mareșalul Antonescu avea tot mai dese ciocniri cu reprezentanții germani pe aceste teme, iar din discuțiile ce le avea cu Hitler asupra situației militare constata că i se ascund o serie întreagă de realități dureroase.

Starea de spirit a trupelor germane de pe Frontul de Răsărit se agrava pe măsura împingerii înapoi spre bazele de pornire.

În urma mai multor anchete discrete făcute de Serviciul de Informații Român, rezulta că pe Frontul de Răsărit dezechilibrul de forțe era tot mai accentuat; că soldatul german, dându-și socoteala că războiul e pierdut, căzuse într-o stare de deznădejde.

Vagoanele care aduceau permisionarii germani de pe front purtau inscripții care arătau că: Războiul în Răsărit este o nenorocire sau că: „Războiul în Est este terminat“.

În aceeași măsură, creștea și nervozitatea reprezentanților germani din România, suspiciunile și protestele lor împotriva opiniei publice românești, tot mai favorabilă Aliatilor.

În aceste circumstanțe de drept și de fapt vine în România, în preajma începutului anului 1944, echipa de parașutiști englezi în împrejurările cunoscute²⁹.

Lt.col. De Chastelain, de la primele declarații făcute în fața subsemnatului, arată că a venit în România din ordinul Comandamentului Interaliat de la Cairo și al Guvernului englez ca să ia contact cu oamenii politici favorabili Aliatilor și să găsească o soluție pentru ieșirea României din război prin dezlipirea ei din alianța cu Germania și încheierea unei păci separate.

Căzând în mâinile autorităților române, adresează aceeași cerere conducătorului

Statului în scopul de a se găsi modalitățile necesare pentru începerea unor tratative de pace cu Comandamentul de la Cairo.

Supunând această propunere unui examen mai serios și mai amănunțit, rezultă că ea este nestudiată și nu cuprindea elementele necesare unei operațiuni de asemenea anvergură.

Propunerea nu arăta modalitățile în care urma să se perfecteze ieșirea României din război.

De asemenea, nu indica nici cu ce trupe și cu ce material trebuia să se răspundă reacțiunii germane, știut fiind că trupele române erau angajate pe front, încadrate de cele germane.

Din complexul general al cercetărilor rezulta că această primă ipoteză emisă de Chastelain era lipsită de suport material și cuprindea o serie de termeni vagi, goluri și acoperiri de circumstanțe.

Era, deci, o ipoteză-alibi creată pentru eventualitatea că va fi nevoit să justifice autorităților române venirea sa în țară.

Cercetările au durat în tot cursul lunilor ianuarie și februarie 1944. Dar, în ansamblul lor, s-au degajat și alte concluzii:

Chastelain venise, desigur, în România, pe care o cunoștea foarte bine și unde avea multe legături, și pentru a dezvolta o intensă acțiune informativă în special în zona petroliferă.

Îndeplinirea misiunii sale, cu caracter politic, se baza însă pe o a doua ipoteză care avea caracter real și efectiv.

Chastelain trebuia să organizeze în România o lovitură de stat în combinație cu conducătorii partidului național-țărănesc și a altor organizațiuni politice care ar fi acceptat să contribuie la această acțiune.

Cadrele politice trebuiau să le pună la dispoziție partidul național-țărănesc, în special, la care s-ar fi alăturat și o serie de militari nemulțumiți scoși din armată de Antonescu sau cărora li s-a luat comanda pe front, cum și alți agenți englezi, filo-englezi etc.

Este foarte probabil că s-ar fi încercat și o defecțiune în rândurile trupelor de pe front, deoarece în acea perioadă se constata o intensă propagandă în această direcție.

Chastelain trebuia să ia contact din primul moment al sosirii sale în țară cu Iuliu Maniu.

O informație a Abwerului, german ce ne-a fost transmisă la 20 decembrie 1943, arăta că: în decurs de 3 zile va sosi în România un colonel englez de la Cairo, care va lua contact cu Iuliu Maniu la Băile Herculane.

Și, într-adevăr, în intervalul acestor 3 zile Chastelain a sosit în țară.

Între Iuliu Maniu și Comandamentul de la Cairo existau în acel timp legături radio-telegrafice frecvente.

Faptul s-a confirmat mai pozitiv la descoperirea aparatului [lui] Țurcanu, cu ajutorul căruia se transmisese și se primiseră de la Cairo peste 600 de mesaje, din care numai o infimă parte ne-au fost aduse la cunoștință de Iuliu Maniu, și aceasta foarte târziu.

Din totalul datelor obținute în decursul cercetărilor rezulta clar că aceasta era ipoteza cea adevărată care justifica venirea lui Chastelain în România, aranjată prin aparatul Țurcanu mai dinainte și care nu a putut fi pusă în aplicare din cauza defecțiunii produsă la locul de aterizare.

Lovitura de stat, astfel pregătită, se făcea pe baze engleze și sub sugestia lor.

Ea ar fi adus un spor de prestigiu și de protecție a intereselor anglo-saxone în România și în Balcani.

În toată această perioadă, Iuliu Maniu a cerut să i se acorde o întrevedere personală cu Chastelain.

Cererea nu a fost satisfăcută până după terminarea cercetărilor Serviciului de Informații Român și a celui german, pentru a nu da loc la eventualele indiscreții și a oferi germanilor noi motive de protest și suspiciune.

Când aprehensiunile germane s-au mai potolit, Mareșalul Antonescu a autorizat această întrevedere.

Motivele care l-au condus la această aprobare au fost ca acest om politic român [Maniu] să nu pretindă mai târziu că i s-a luat posibilitatea de a aranja o soartă mai bună pentru țară prin contactul cu misionarul englez.

Întrevederea a fost organizată de subsemnatul într-o pădure din marginea Capitalei, cu paza tuturor precauțiilor necesare ca să nu afle germanii.

Deși Mareșalul Antonescu era convins de rostul adevărat al venirii lui Chastelain în țară, totuși a dispus ca întrevederea să se facă numai în asistența celor două persoane, din aceleași motive arătate mai sus.

Nici Mareșalul Antonescu, nici Mihai Antonescu nu au luat vreodată contact direct cu Chastelain.

Subsemnatul, ca organ de cercetare, luam contact cu acesta și, pe cale de raport, aduceam la cunoștința conducerii Statului toate constatările și toate discuțiunile avute și primeam directivele necesare.

De altfel, legătura între Mareșalul Antonescu și Iuliu Maniu am făcut-o tot eu în acest interval.

Eșecul „întreprinderii Chastelain“, alături de oscilațiile și nesinceritățile rezultate din declarațiile sale, au determinat conducerea Statului să avizeze la alte mijloace pentru găsirea „unei soluții politice“ de ieșire din război.

Frontul se sprijinea acum pe malul Nistrului și se apropiase la nord de Iași.

Bombardamentele aliate ne amenințau tot mai mult și constatările făcute în Germania arătau dezastrele cauzate și insuficiența măsurilor de apărare antiaeriană.

În aceste împrejurări s-a decis trimiterea la Cairo, pentru tratativele de armistițiu, a lui Barbu Știrbey.

El a plecat ca delegat al lui Iuliu Maniu, însă cu știința, autorizarea și sprijinul Conducătorului Statului, cu care a avut și o lungă întrevedere, în care i-a arătat că situația Frontului cum și situația generală impun României începerea tratativelor de armistițiu, în care va trebui să încerce să obțină condițiuni cât mai ușoare și mai favorabile.

Legătura radio-telegrafică se făcea între Știrbey și Maniu, prin aparatul lui Țurcanu, instalat, în acea vreme, chiar în casa lui Barbu Știrbey.

Pentru dublarea acestei legături, cât și pentru a stabili o posibilitate de contact între conducerea Statului și Știrbey - inclusiv Comandamentul de la Cairo - subsemnatul am aranjat ca aparatul adus de Chastelain și restituit de Serviciul de Informații German, după studierea lui, să fie pus în funcțiune chiar la Inspectoratul General al Jandarmeriei, în apartamentul ocupat de ofițerii englezi.

Prevăzând o asemenea eventualitate, atunci când am dat germanilor aparatul pentru studiu, am rezervat două rânduri de cuarțuri și lungimi de undă diferite și le-am dat numai șase.

Cum tabelul anexat aparatului prevedea că dispune de opt cuarțuri, le-am afirmat că restul de două s-au pierdut la aterizare.

De asemenea, am reținut și un rând de cifruri complete ca să nu fie cunoscute de germani.

Chastelain a fost foarte surprins și nemulțumit când a aflat mai târziu de trimiterea lui Barbu Știrbey la Cairo, fără ca el să fie avizat și fără un contact prealabil cu dânsul.

Aparatul, cifrurile și cuarțurile erau ținute într-o casă de fier la Inspectorat și au fost luate toate măsurile să nu se poată înlesni nici un fel de trafic fără știința și controlul nostru.

Prin acest aparat s-au transmis unele mesaje la Cairo, între care un lung mesaj adresat de Mareșalul Antonescu generalului Wilson, șeful Comandamentului Interaliat de la Cairo, în care explica motivele intrării României în război și cerea concursul acestuia, făcând un apel - de la militar la militar - ca să intervină pentru ca România să obțină condițiuni de armistițiu cât mai ușoare și mai convenabile³⁰.

Din discuțiunile urmate mai multă vreme cu Chastelain, rezultă că el poseda și o a treia ipoteză pentru desăvârșirea misiunii sale cu caracter politic.

Această formulă consta într-un „act de autoritate” pe care trebuia să-l facă Conducătorul Statului român pentru dezlipirea din alianța cu Germania și încheierea unei păci separate.

Supunând Mareșalului Antonescu asemenea ipoteză, acesta mi-a răspuns că o asemenea operațiune nu se poate face decât cu ajutorul din afară și mi-a indicat să întreb pe Chastelain dacă Comandamentul de la Cairo are în instrucțiunile sale proiectul unei debarcări în Adriatica, pentru izolarea Balcanilor sau a unei debarcări la Constanța, pentru a determina Guvernul român și a-l ajuta să ia măsurile necesare pentru ieșirea din război.

Chastelain mi-a răspuns că o debarcare în Adriatica nu stă în intenția Comandamentului de la Cairo, iar debarcarea prin Marea Neagră ar întâmpina opoziția Turciei.

În continuare, am documentat lui Chastelain că Statul român nu posedă în interior forțele necesare cu care să poată paraliza reacțiunea germană, care s-ar produce, atât pe cale aeriană cât și prin atacuri terestre.

Că, în România, la acea dată se găseau în interior peste 200 000 germani, trupe și servicii, în afară de resturile diviziilor retrase din Crimeea și care se găseau pe zona de refacere din Bărăgan.

De asemenea, am arătat că, pe Frontul de Nord, diviziile române sunt prinse între cele germane, între care se găseau 6-7 divizii blindate.

Dintre acestea, unele se puteau desprinde și veni către interior, paralizând orice inițiativă a guvernului român.

După o perioadă de reflecțiune, Chastelain a afirmat că, contribuția Comandamentului Interaliat de la Cairo ar putea consta într-o debarcare de trupe aero-purtate - în valoare de șase divizii - care s-ar găsi la Foggia în Italia și care ar putea veni la București din primul moment al hotărârii Guvernului român.

Când însă am cerut precizuni asupra timpului și modalităților prin care s-ar putea stabili un asemenea record, Chastelain mi-a răspuns că, în prealabil, trebuiesc întreprinse o serie de tratative cu Comandamentul de la Cairo, care ar necesita poate chiar plecarea lui în acel oraș.

După stabilirea condițiilor de detaliu a debarcării aeriene, Chastelain afirmă că trebuiesc încă minimum șase săptămâni pentru terminarea tuturor pregătirilor necesare unei asemenea acțiuni.

Deci, de la primele afirmațiuni care arătau că la Foggia [erau] șase divizii aero-

purtate care pot interveni din primul moment în România pentru susținerea „actului de autoritate“ ajungem la o tergiversare de circa două luni de tratative și pregătiri, și aceasta cu rezultate incerte.

Realitatea era însă alta, și ea izvora dintr-un examen de fond al ansamblului propunerilor lui Chastelain, cât și al modului său de comportare.

Chastelain asigurase Comandamentul de la Cairo că, prin legăturile ce le are în România, va reuși să determine ieșirea acestei țări din război.

Insuccesul acțiunii sale, pe care îl atribuia organizării defectuoase a aruncării pe teritoriul român, căuta să-l substituie prin felurile combinații și ipoteze, doar se va găsi una care să conducă la perfectarea asigurărilor și angajamentelor ce și le luase față de Comandamentul de care depindea.

Căci, în realitate, nimic pozitiv și precis nu era aranjat și organizat.

Șocul cu trupele germane din România trebuia să-l suporte trupele germane, în toate cele trei ipoteze și cu eventuale consecințe dureroase pentru țară.

În caz de reușită, însă, după stăpânirea situației de către autoritățile românești, am fi avut și o participare simbolică a trupelor anglo-americe, care ar fi debarcat pe aeroporturile românești.

Discuțiunile ce s-au purtat la Cairo pentru perfecționarea condițiilor de armistițiu au durat circa 6 luni de zile.

Această întârziere a tratativelor a lăsat loc bombardamentelor aeriene care s-au soldat cu mari pierderi de oameni și materiale.

O propunere de tratative directe făcută de Rusia Sovietică la Stockholm a fost ținută în suspensie până la perfectarea discuțiilor de la Cairo.

Căderea Frontului româno-german din Basarabia și Moldova, sub presiunea trupelor sovietice, a pus capăt acestei situațiuni și a determinat încheierea armistițiului.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez de bună voie.

ss. Eugen Cristescu

22 februarie 1950

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 39, f. 58-63;

Cristian Troncotă, Eugen Cristescu, p. 422-433).

145 - 1950 aprilie 7 - Declarația (3) a lui Eugen Cristescu, fostul Director General al SSI, aflat în detenție pe viață, despre activitatea instituției pe care a condus-o în perioada 15 noiembrie 1940 – 23 august 1944.

DECLARAȚIE

Subsemnatul Eugen Cristescu, cu ultimul domiciliu în București, str. Lirei, nr.5;

La întrebarea Dvs.:

- „Care sunt motivele concrete pentru care Ion Antonescu și Iuliu Maniu urmăreau să provoace o intervenție directă anglo-americană - prin debarcări pe teritoriul român - în momentul când era iminentă eliberarea țării de Armata Sovietică?”

Voi formula un răspuns în cadrul unei dezvoltări mai largi, întrucât sunt cauze mai vechi care au creat și întreținut anumite situațiuni, mentalități și psihoze politice ce au lăsat urme în vechea concepție și așezare din România, cum și cauze contemporane intențiunilor la care se referă întrebarea Dvs.

- Fără a scuza sau acuza pe cineva, ne vom limita la constatarea situațiunilor de drept și de fapt, pe baza datelor cunoscute, a informațiilor obținute, cum și a relațiunilor căpătate prin legăturile cu factorii politici determinanți în problema de care ne ocupăm.

- În expunerile ce urmează voi căuta a respecta obligațiunea celei mai stricte

obiectivități, lăsând factorilor ce au dreptul de critică și apreciere toată libertatea de a face deducțiile ce se impun și a trage concluziile de rigoare.

- Pentru lămurirea subiectului propus, consider necesar să evoc aducerea aminte a unor fapte din trecut care au influențat natura relațiilor dintre România și U.R.S.S. cât și cu Puterile Occidentale.

După cum se știe, tratatele de pace, semnate după primul război mondial, au consfințit și garantat fruntariile României, în limitele cărora a fost înglobat un teritoriu litigios asupra căruia se ridica dreptul de apartenență când de o parte, când de alta.

Schimbările intervenite în structura politică și socială a U.R.S.S. erau considerate inconvenabile vechii așezări din țara noastră, care se temea de această influență dintr-un stat cu care aveam frontiere comune. Aceste situațiuni au contribuit - multă vreme - la menținerea unor relațiuni reci între România și U.R.S.S., ba chiar și la lipsa unor legături diplomatice sau cel puțin de bună vecinătate.

Aceste raporturi au fost create - și destul de târziu - prin înțelegerea lui Nicolae Titulescu.

După înlăturarea lui Titulescu din calitatea de exponent al politicii externe a României, și nu se știe dacă în mare măsură n-a contribuit la acest act însuși acțiunea lui de apropiere de U.R.S.S., alți oameni politici români nu s-au mai străduit să adâncească și să dezvolte raporturile României cu U.R.S.S.

Organismele politice ce dezvoltau în țara noastră o ideologie similară celei din U.R.S.S. au fost adesea dizolvate și nevoite să treacă în ilegalitate.

Activitatea membrilor lor a fost supusă sancțiunilor judiciare.

Incidența legiurilor penale în această materie nu apăsa atât de mult asupra activității lor în ordinea internă, ci pentru relațiile lor cu Sovietele.

În schimb raporturile României cu Franța, U.S.A. și, în special, cu Marea Britanie au căpătat o vastă dezvoltare.

Investițiile de capitaluri s-au făcut pe o scară din ce în ce mai largă și, drept urmare, s-au instalat în țară un mare număr de tehnicieni, comercianți, industriași

etc. care au creat relațiuni tot mai strânse cu toată pătura conducătoare românească.

Influența lor s-a resimțit adesea în toată orientarea politicii românești, deoarece mulți exponenți politici aveau și legături strânse cu capitalurile și societățile create după război în România.

În aceeași ordine de idei, nu trebuie neglijat faptul că foarte mulți intelectuali români și-au făcut cultura în Occident.

Din complexul tuturor acestor circumstanțe trebuie să constatăm o rezervă față de puterea din Răsărit și relațiuni cât mai strânse cu Puterile din Occident.

- La menținerea atitudinii rezervate față de U.R.S.S. a contribuit, în bună măsură, și propaganda care s-a făcut împotriva Sovietelor, ani de zile, în Europa, alimentată de toate statele din Apus cât și de Biroul internațional anticomunist de la Geneva.

Din 1933, propaganda germană a dus o ofensivă viguroasă contra Sovietelor.

Ea s-a răspândit și prin mișcările de extremă dreaptă, cu atitudini antisovietice, care au activat intens și în România.

După începerea campaniei în Est în iunie 1941, temele de propagandă lansate de germani au fost îmbrățișate și în România și răspândite cu o mare dezinvoltură.

Presa și literatura antisovietică au consumat valuri de cerneală și de hârtie, răspândind teamă de schimbări politice și sociale în interior în cazul prezenței trupelor sovietice pe teritoriul român.

Toată această acțiune a lăsat urme și a făcut convingeri, creând o psihoză politică specială împotriva U.R.S.S.

- Aceasta era situațiunea de fapt, neutralitatea și atitudinea unei bune părți din pătura conducătoare românească în momentul când trupele sovietice se apropiau de teritoriul român și când circumstanțele de ordin militar și internațional au constrâns guvernul român să înceapă tratative de armistițiu.

- De ce a fost desemnat Barbu Știrbey pentru conducerea tratativelor de Armistițiu?

Era descendent dintr-o veche familie boierească, înrudit cu Brătienii. Liberal ca convingere politică, a făcut parte din oculta politică de la Palat sub Regele Ferdinand.

A servit drept șef de guverne-tampon în situații critice politice pentru liberali.

Adversar hotărât al ex-regelui Carol II și, deci, bun prieten cu Iuliu Maniu.

Mare industriaș, mare proprietar și reprezentant al marii finanțe.

Ca președinte al Societății Reșița și mare acționar la alte societăți, avea vechi relațiuni cu firmele engleze furnizoare de armament Wickers și Armstrong.

Vorbea la perfecție limba engleză și dispunea de suficientă abilitate pentru tratative diplomatice.

Atât personal, cât și prin ginerele său Boxhal, avea și întreținea legături cu oamenii politici din lumea engleză. Barbu Știrbey întrunea, deci, toate elementele rezultate din vechea concepție politică, economică și socială.

Alegerea lui s-a făcut de Iuliu Maniu și Dinu Brătianu și apoi a fost acceptat și de Ion Antonescu.

Mihai Antonescu a avut mai multe conversații prealabile cu Știrbey, urmate de o întrevvedere cu Ion Antonescu.

El plecase ca delegat al opoziției, însă cu știința și concursul lui Ion și Mihai Antonescu.

- Sediul acestor tratative a fost ales la Cairo, pentru o serie de considerațiuni, încadrate în aceeași ordine de idei. Localitatea se găsea sub suzeranitatea engleză și acolo funcționa Comandamentul Interaliat, general Wilson. Maniu păstrase legăturile cu englezii după plecarea lor din țară la Istanbul și apoi la Cairo, unde erau concentrați toți englezii ce activaseră în România - în special în petrol - și unde aveau mari interese și vechi legături cu oamenii politici români.

Comunicând lui Iuliu Maniu cele spuse de Antonescu că are o propunere pentru tratative directe cu U.R.S.S. la Stockholm, acesta mi-a răspuns că este mai indicat ca tratativele de armistițiu să se facă la Cairo pe mână anglo-americană și cu concursul lor.

Aceștia urmau să medieze între România și U.R.S.S. și să intervină în cursul discuțiilor pentru găsirea unor soluțiuni acceptabile de ambele părți.

În realitate, această procedură a fost de lungă durată și nu a condus la rezultatele așteptate.

- Cum întreaga operațiune a tratativelor de armistițiu a fost concentrată la Comandamentul interaliat de la Cairo, desigur că și reușita ei ar fi constituit un succes anglo-american.

- Din faptul că s-a recurs la concursul anglo-american pentru perfectarea acestor tratative, dublat de afirmațiunile lui Chastelain că a fost trimis să găsească soluțiile și legăturile necesare pentru ieșirea României din război, a izvorât și dorința lui Antonescu de a prefera prezența trupelor anglo-americe pe teritoriul român, în locul celor sovietice.

- Ion Antonescu fusese atașat militar la Londra și avea și unele legături cu personalități engleze.

- Între trupele române și cele sovietice fusese un război efectiv și, deci, era de presupus că au rămas resentimente reciproce, ceea ce era și inconvenabil și s-ar fi putut evita prin prezența trupelor anglo-americe. Așa credea Antonescu.

- Cum însă Antonescu avea rezerve morale, cât și ca militar, să părăsească pe fostul aliat, o debarcare a trupelor anglo-americe pe teritoriul român i-ar fi servit la justificarea abandonării luptei alături de Germania și la ieșirea din alianță.

Întrebând odată pe Antonescu ce ar face în cazul când ar fi surprins de o debarcare a trupelor anglo-americe la Constanța, acesta mi-a răspuns:

„Aș aviza imediat pe Hitler că înțeleg să depun armele și să încetez lupta. Aceasta deoarece îmi dau seama că Armata Română nu ar lupta împotriva Puterilor care au creat România Mare după primul război mondial“.

- În afară de motivele de ordin militar, expuse mai sus, pentru care Antonescu ar fi preferat prezența trupelor anglo-americe în locul celor sovietice, mai existau o serie de motive de ordin economic și financiar, care angrenau însă o bună parte din organizațiunile și factorii politici români.

Prezența trupelor anglo-americe în România ar fi fost urmată de o epocă de refacere și amplificare a vechilor legături economice și financiare.

S-ar fi făcut noi investiții de capitaluri pentru refacerea industriilor distruse de bombardamente, cum și în comerț, ceea ce deschidea un vast câmp de afaceri și câștiguri.

Reprezentanții marii finanțe și-ar fi refăcut creditul și influența lor politică, iar consiliile de administrație ale societăților nou create ar fi înglobat mulți din partizanii politici ai vechilor partide.

- Un motiv, mai puternic, pentru care s-ar fi preferat prezența trupelor anglo-americe față de cele sovietice era păstrarea statu-quo-ului politic și social.

Venirea trupelor sovietice în România aducea o nouă ideologie și o nouă concepție politică, cum și exemplul unei noi construcții sociale.

Vechile organisme politice și vechea structură socială se temeau să nu fie înlocuite de noua doctrină și așezare politică și socială.

De aceeași teamă erau cuprinși și reprezentanții marii proprietăți, ai marii finanțe, marii industrii și magnații comerțului.

Cunoscute fiind legăturile exponenților vechii politici cu aceste instituții, care formau în bună parte suportul lor de susținere și rezistență, era normal ca toți reprezentanții vechilor așezări să-și vadă situația lor prejudiciată prin prezența trupelor sovietice în România.

- În afară de motivele de ordin militar, expuse mai sus, voi mai cita problema răspunderilor legate de declanșarea și purtarea Războiului în Răsărit.

Prima parte a campaniei între Prut și Nistru s-ar fi căutat să fie justificată prin rațiuni de revendicări teritoriale.

Sub presiunea aliatului mai puternic, războiul a continuat până în Volga.

Motivele de ordin militar ce s-ar fi invocat - drept justificare - erau foarte relative și discutabile.

În plus, continuarea războiului peste Nistru s-a soldat cu importante pierderi de

oameni și pagube, în interiorul țării, provocate de bombardamentele aeriene.

Problema răspunderilor mai rezulta însă și din comportarea trupelor operative în raport cu regulile prescrise de Dreptul Internațional asupra purtării războiului.

Se spera ca, prin prezența trupelor anglo-americane pe teritoriul român, cât și prin intervențiunile ce s-ar fi făcut de către factorii politici anglo-americani să se obțină o atenuare a răspunderilor.

- Acestea sunt, în general, motivele de ordin militar, politic, social și economic pentru care se urmărea să se provoace o intervenție - directă - anglo-americană pe teritoriul român.

- Cum operațiunea trebuia să fie pregătită, prin noi tratative și de lungă durată, situația a fost tranșată prin intervenția hotărâtoare a trupelor sovietice.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez de bună voie.

ss. Eugen Cristescu

7 aprilie 1950

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 39, f. 127-132).

146 - 1950 iunie 12 – Raport asupra decesului fulgerător al deținutului Eugen Cristescu, fost Director General al SSI (1940-1944).

12.VI.1950

RAPORT

Astăzi, la orele 15, am fost anunțat de tov. plut. maj. șef Dincă Gh., care face post în raza celulei 5, unde se găsea reținutul Cristescu Eugen, ne-a comunicat că reținutului i-a venit rău și trebuie să anunțăm medicul. Imediat ce însă s-a comunicat, eu am dat telefon tov. ofițer de serviciu la cabinet să trimită o mașină și să îmi aducă medic imediat; acest lucru a durat 3 minute.

După aceea, eu m-am deplasat la fața locului să văd cum este cazul și l-am găsit pe reținut mort; cazul a fost fulgerător.

Ofițer de serviciu

ss. indescifrabil

(Arhiva C.N.S.A.S., vol. 39, f. 160).

¹ [Predecesoare ale faimosului KGB, în prezent FSB.](#)

² [A. A. Șkvarțev, ambasadorul URSS la Berlin, numit în septembrie 1939, a fost înlocuit cu V. G. Dekanosov, din cadrele NKVD-ului, în noiembrie 1940 \(v. M. I. Semiriaga, Tainî stalinskoi diplomatii. 1939-1941, Moskva, Vîșșaiia școla, 1992, p. 71-72.](#)

³ [Arbitrajul de la Viena din 30 august 1940.](#)

⁴ [Despre activitatea lui J. P. Ratay în perioada respectivă v. Gh. Buzatu, Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial, I, București, 1988, p. 348 și urm.](#)

⁵ [Cf. Gh. Buzatu, Românii în arhivele Kremlinului, București, Editura Univers Enciclopedic, 1996, passim.](#)

⁶ [Corect – rebeliunii.](#)

⁷ Codul de procedură penală.

⁸ Nu se publică.

⁹ Vezi De vorbă cu Domnul Mareșal Antonescu, în „Almanahul Cuvântul Mareșalului către săteni“, 1943, p. 41- 47.

¹⁰ Inexact.

¹¹ Nu se publică.

¹² Vezi Gh. Buzatu, Hitler, Stalin, Antonescu, Ploiești, 2005, anexa.

¹³ Inexact.

¹⁴ Conferința miniștrilor de externe ai URSS, SUA și Marii Britanii (octombrie 1943).

¹⁵ Al doilea front.

¹⁶ Vezi mesajul datat 21 martie 1944, semnat C. I. C. Brătianu și Iuliu Maniu (Ion Calafeteanu, ed., Iuliu Maniu – Ion Antonescu. Opinii și confruntări politice. 1940-1944, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994, p.126).

¹⁷ Vezi și alte rapoarte ale lui Eugen Tilichi sau ale colegilor săi din alte capitale, în Alesandru Duțu și colaboratori, eds., Atașatii militari transmit..., I-IV, București, Fundația „General Ștefan Gușă“, 2001-2005.

¹⁸ Corect – spionarea lui Iuliu Maniu.

¹⁹ Radu Xenopol s-a ținut de cuvânt, întrucât, așa după cum desprindem din interogatoriul luat lui Lucrețiu Pătrășcanu la 10 septembrie 1952, ex-liderul comunist a dezvăluit: „În procesul lui Ion Antonescu au fost mai multe condamnări la moarte. Această listă a condamnărilor se afla la mine și eu eram acela care trebuia să o prezint regelui pentru semnare. Pe această listă se afla și Eugen Cristescu care a fost Director General al Siguranței și apoi al Serviciului Secret. Înainte de a pleca cu lista la rege, a venit la mine Radu Xenopol, care nu știu prin ce împrejurări ajunsese în contact cu Eugen Cristescu și mi-a transmis din partea lui că, dacă nu va fi executat, va da întreaga listă a agenților Intelligence Service-ului pe mâna autorităților Ministerului de Interne. Pentru

acest fapt l-am scos pe Eugen Cristescu de pe lista celor care trebuiau executați în urma condamnării la moarte de către Tribunalul Poporului (subl. Gh. B.)“.

²⁰ Vezi interogatoriul luat acuzatului Eugen Cristescu aproximativ în același timp (13-15 aprilie 1946) (v. Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, III, ediție Marcel-Dumitru Ciucă, București, 1998, p. 180-269).

²¹ Amiralul Wilhelm Canaris.

²² Vezi J. C. Drăgan, ed., Antonescu – Mareșalul României și războaiele de reîntregire, II-IV, Cannaregio/Veneția, Editura Nagard, 1986-1988; Ion Calafeteanu, ed., Iuliu Maniu – Ion Antonescu. Opinii și confruntări politice, 1940-1944, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1994.

²³ V. depozitia lui Eugen Cristescu din 14 aprilie 1946 (apud Cartea Albă a Securității, I, ed. M. Pelin, București, 1997, p. 259-260).

²⁴ A. G. G. de Chastelain nu a compărut la „proces“ pentru a depune mărturie în favoarea lui Eugen Cristescu, deși, potrivit unor informații, britanicii s-au străduit în epocă să-l ajute pe acuzat (v. Cartea Albă a Securității, I, 23 august 1944 – 30 august 1948, ediție M. Pelin, București, 1997, doc. nr. 93). Totul era inutil, dat fiind că Eugen Cristescu, tocmai pentru a schimba condamnarea la moarte cu detenția pe viață, a tranzacționat-o pe seama ... listei de agenți ai Intelligence Service-ului!

²⁵ V. Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, I, București, 1995, p. 308 și urm.

²⁶ Această scrisoare, care a circulat și s-a editat în mai multe variante, a fost considerată un timp drept „ultima“ adresată de ex-Mareșal soției sale, aflată, de asemenea, în detenție la 17 mai 1946. Pentru diverse variante, v. Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, I, ediție Marcel – Dumitru Ciucă, București, 1995, p. 454-455; Gh. Buzatu, România cu și fără Antonescu, Iași, 1991, p. 337. Textul publicat în acest volum a fost depistat în arhiva „procesului“ din 1946.

²⁷ Despre viața și activitatea fostului șef al SSI-ului, vezi îndeosebi excelenta biografie a lui Cristian Troncotă (Eugen Cristescu, asul serviciilor secrete românești, București, Editura Roza Vânturilor, 1995), precum și volumul de documente editat recent de același în colaborare cu Alexandru-Alin Spânu

(Documente SSI privind spațiul sovietic. 22 august 1939 – 23 august 1944, București, INST, 2004); Florin Pintilie, Serviciul Special de Informații din România (1939-1947), I-II, București, Editura ANI, 2003.

²⁸ Declarațiile (1,2,3) ale deținutului Eugen Cristescu din 1950 trebuie coroborate cu depozitiile acuzatului făcute anterior, mai ales în aprilie – mai 1946, în ajunul și în cursul „procesului marii trădări naționale“ (v. Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, III, ediție Marcel-Dumitru Ciucă, București, 1998, p. 180-269 – interogatoriul din 13-15 aprilie 1946; ibidem, I, p. 308-341 – interogatoriul din 8 mai 1946), precum și la 5-6 octombrie 1944 (v. Cartea Albă a Securității, I, 23 august 1944 – 30 august 1948, ediție M. Pelin, București, 1997, doc. nr. 21-22-23). Vezi și Cristian Troncotă, Eugen Cristescu, p.412-414.

²⁹ Cf. Gh. Buzatu, Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial, I, București, 1988, p. 257-258, 371 și urm.; idem, Din istoria secretă a celui de-al doilea război mondial, II, București, 1995, p. 335 și urm.

³⁰ Vezi J. C. Drăgan, Mareșalul Antonescu..., IV, p. 388-389 (mesaj din 2 aprilie 1944).

V - „JURNAL DE TEMNIȚĂ“ AL EX-MAREȘALULUI ANTONESCU

Excepție făcând atâtea împliniri și eșecuri, veacul al XX-lea a oferit, periodic, românilor și spectacolele mai multor ... „PROCESE ALE SECOLULUI“: procesul comuniștilor din Dealul Spirii (ianuarie-iunie 1922), procesul lui Corneliu Zelea Codreanu (mai 1938), procesul guvernării I. Antonescu (mai 1946), procesul P.N.Ț. (octombrie-noiembrie 1947) și, desigur, ultimul dar nicidecum în cele din urmă, procesul soților Ceaușescu (decembrie 1989).

În fapt, au fost, în ordine strict cronologică, unul mai penibil decât altul, dovedindu-se, cu trecerea timpului, fiecare în parte sau toate la un loc tot atâtea fiasco-uri, sub toate aspectele (organizare, juridic, politic, relevanță, semnificație istorică etc.). Este motivul pentru care istoria deja le-a rânduit, fără menajamente și fără excepții, acolo unde și cum trebuie, ele înscriindu-se, după scurgerea anilor, în rândul „proceselor“, al înscenărilor judiciare de cea mai joasă speță, practic în afara legii. Ceea ce, netăgăduit, spune totul despre „valoarea“, juridică sau simbolică, a „judecăților“ înfăptuite...

După cum cititorul a constatat, în această serie se include și „procesul“ – dacă nu cumva reprezintă „vedeta“ înscenărilor judiciare organizate la/de București?! - al echipei guvernamentale a lui Ion Antonescu³¹, denumit în epocă al „Marii Trădări Naționale“, organizat fiind, ceea ce s-a afirmat și recunoscut chiar în 1946 și consecvent mai apoi, sub egida așa-zisului și penibilului „Tribunal al Poporului“ din București. Lucrurile sunt însă foarte bine cunoscute, mai cu seamă după deschiderea arhivelor în 1990 și apariția a numeroase monografii și volume de documente³². De această dată, avem în atenție un episod cvasi-integral necunoscut³³ din vremea „procesului“ de tristă faimă. Mai precis, după lovitura de stat de la 23 august 1944, membrii guvernului I. Antonescu, fiind arestați, au fost deținuți fie în București, fie, unii dintre ei, în frunte cu însuși Mareșalul și câțiva colaboratori apropiați (Mihai Antonescu, generalii C. Pantazi și C. Piky Vasiliu, prof. Gh. Alexianu, col. M. Elefterescu ș.a.) trimiși în septembrie 1944 la Moscova, de unde avea să fie readuși în țară, în aprilie 1946, cu scopul precis de a fi judecați – după modelul de Nurnberg, unde atunci era în plină desfășurare acțiunea judiciară internațională împotriva foștilor lideri naziști

- drept criminali de război și, în consecință, pasibili să fie condamnați le grele pedepse, inclusiv, dacă nu cumva în primul rând, la moarte.

Se știe prea puțin că, în perioada în care s-a pregătit, s-a desfășurat sau a urmat sentinței „procesului” din 6-17 mai 1946, acuzații, deținuți în condiții speciale la Jilava, iar, în preajma „procesului”, dați în „grija” Direcției Generale a Poliției din București, unde s-au aflat tot timpul sub strictă supraveghere. În mod concret, pentru fiecare deținut s-au asigurat „încadrarea” și observarea, de către „specialiști” ai DGP-ului, 24 de ore din 24, iar, pentru ca la sfârșitul fiecăreia dintre „schimburile” planificate pentru detectivi și gardieni (după programul zilnic - orele 7-15, 15-23 și, respectiv, 23-7), copiii noilor structuri secrete ale guvernului dr. P. Groza trebuiau să întocmească raportări privind comportamentul fiecăruia dintre demnitarii puși sub acuzație³⁴, cărora li s-a adăugat Maria Antonescu, soția mareșalului, încarcerată pentru ... acest motiv, singurul. După cum se vede, toți detectivii sau gardienii rânduiți în fiecăre schimb și-au comunicat la sfârșit observațiile și constatările, ele au fost apoi centralizate și semnate, desigur, semn de garanție pentru precizie ori asumarea responsabilității „misiunii împlinite” ... În acest fel s-a născut un document deosebit pentru istorie, un veritabil jurnal de temniță colectiv³⁵, fiind ținut - caz straniu - nu de inculpați, ci chiar de către cerberii „Tribunalului Poporului”. „Jurnalul”, recent descoperit în arhive, acoperă perioada 3 aprilie - 28 mai 1946, datele limită ale supravegherii grupului Ion Antonescu în condițiile precizate. Valoarea documentară a „Jurnalului” se impune de la sine, grație acestei surse reușind să aflăm detalii noi și precise privind comportamentul și, mai cu seamă, opiniile inculpaților despre faptele anilor 1940-1940 și, nu în cele din urmă, despre drama lor după pronunțarea sentinței la 17 mai 1946, iar, pentru unii dintre ei (ex-mareșalul Ion Antonescu, Mihai Antonescu, prof. Gh. Alexianu și generalul C. Z. Vasiliu), în ultimele lor zile de viață, înaintea execuției la 1 iunie 1946. Altfel spus, ce altceva decât un reportaj cu ștreangul la gât?!

Pentru a-i înlesni cititorului consultarea acestui reportaj, supunem în continuare – după excelenta ediție a Procesului Mareșalului Antonescu - „filmul” sumar al desfășurării dezbaterii judiciare din capitala României (6-17 mai 1946)³⁶:

- luni, 6 mai 1946 - deschiderea „procesului” (ora 8,15): citirea Actului de acuzare și interogatoriul ex-mareșalului Ion Antonescu (cu începere de la orele 17,25);
- marți, 7 mai 1946 – interogatoriile lui Mihai Antonescu, Constantin Pantazi, C.

Z. Vasiliu, Titus Dragoș, Gh. Dobre, Ion Marinescu (dimineata), iar, în ședința de după-amiază, Traian Brăileanu, D. Popescu, Constantin Petrovicescu, Constantin Bușilă, N. Mareș, P. Tomescu, Gh. Alexianu și Radu Lecca;

- Miercuri, 8 mai 1946 – interogatoriul lui Eugen Cristescu, fostul director al Serviciului Special de Informații. Începe audierea martorilor propuși de acuzați, dintre care unii, deși strigați, nu s-au prezentat (istoricul Gh. Brătianu, Iuliu Maniu, liderul PNT), în schimb au depus mărturii generalul Ilie Șteflea, fost șef al MStM, generalul Socrate Mardare, fostul sub-șef al MStM, Gh. Davidescu, Ovidiu Vlădescu, Al. Marcu ș.a.;

- Joi, 9 mai 1946 – Continuă audierea martorilor (Gh. Brătianu, Constantin I. C. Brătianu, Victor Slăvescu, mitropolitul N. Bălan, Tudor Arghezi, Victor Eftimiu, Grigore Niculescu-Buzești ș.a.);

- Vineri, 10 mai 1946 – Continuă audierea martorilor (colonel Radu Daviescu, fost șef al Cabinetului Militar al lui I. Antonescu, dr. W. Filderman ș.a.);

- Sâmbătă, 11 mai 1946 – Continuă audierea martorilor, începând cu ora 8,20 (Iuliu Maniu), după-amiază Iuliu Maniu citește, corectează și semnează depoziția de dimineată (iar, în final, strânge mâinile acuzaților Titus Dragoș, Mihai Antonescu și Ion Antonescu), apoi generalul Aurel Aldea, Oliviu Verenca ș.a.;

- Duminică, 12 mai 1946 – Rechizitoriul acuzatorului public șef V. Stoican (partea întâi);

- Luni, 13 mai 1946 – Rechizitoriul lui V. Stoican (partea a II-a), apoi rechizitoriile acuzatorilor publici Dumitru Săracu și C. Dobrian, urmate de pledoariile apărării (avocat C. Paraschivescu-Bălăceanu pentru ex-mareșalul Antonescu, avocat Eugen Ionescu pentru Mihai Antonescu, avocat Paul Roșu pentru C. Z. Vasiliu ș.a.m.d.);

- Marți, 14 mai 1946 – Continuă pledoariile apărării (avocat Miron Eliade pentru Gh. Alexianu, avocat I. Lucaciu pentru Eugen Cristescu ș.a.), iar în final, între orele 21 și 1,15, s-a acordat ultimul cuvânt acuzaților, în ordine: Ion Antonescu (între orele 21,10 și 23,15), M. Antonescu, C. Pantazi, Titus Dragoș, Gh. Dobre;

- Miercuri, 15 mai 1946 – Se continuă, în absența ex-mareșalului Antonescu, ultimul cuvânt al acuzaților: Ion Marinescu, Traian Brăileanu, D. Popescu, C.

Petrovicescu, C. D. Bușilă, P. Tomescu, Gh. Alexianu, Radu Lecca și Eugen Cristescu, iar, la sfârșit, Curtea anunță verdictul pentru 17 mai 1946;

- Vineri, 17 mai 1946 – Seara se dă sentința nr. 17, deși redactarea documentului s-a terminat abia la 20 mai 1946. Toți acuzații au declarat recurs în ședință, iar recursurile au fost examinate și respinse de Înalta Curtea de Casație și Justiție la 25 mai 1946 și 29 mai 1946.
- Sâmbătă, 1 iunie 1946, orele 18,02 – Începe aplicarea sentinței în privința celor condamnați la moarte în 17 mai 1946 și cărora nu li se comutaseră pedepsele: Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu, C. Z. Vasiliu.

A fost - altfel decât trebuia să fie, ori, cine știe, poate că astfel fusese planificat - mai mult decât o execuție – un măcel, înfăptuit la București, dar proiectat la Kremlin... De către Marele Învingător al lui Adolf Hitler, Generalissimul I. V. Stalin, el însuși ... Hitler al II-lea!

147 - 1946 aprilie – mai, București – „Jurnalul de temniță“ al detectivilor care au supravegheat grupul Ion Antonescu în preajma, în timpul și după „procesul mării trădări naționale“.

RAPORT

de supravegherile făcute arestaților de la Tribunalul Poporului

3 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a luat contact cu avocatul destinat - Decanul Baroului. (Zamfirescu)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - se simte cu dureri de cap. A fost în sala de ședințe și s-a consultat cu avocatul. (I.B.)
4. EUGEN CRISTESCU - a cerut să fie mutat în altă cameră, deoarece unde este acum trage, fiind ciment pe jos. (Agopian)
5. [GHEORGHE] ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)
6. [MIRCEA] ELEFTERESCU - a povestit detectivului de modul cum a fost arestat, cum a stat în Rusia. (Vrânceanu)
7. [I.] TOBESCU - a întrebat dacă și Maria Antonescu a fost adusă aici și unde vor fi judecați. A spus că în Rusia a fost împreună cu Cristescu în aceeași cameră și nu înțelege că și aici nu poate fi împreună. (Almășanu)
8. SALONUL COMUN - toți au fost chemați la anchetă, cu excepția unui anume [C. D.] Bușilă și acesta se plângea că el de ce n-a fost chemat. Au discutat între ei, despre proces și despre avocații care îi apără. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală)
2. MARIA ANTONESCU - se plânge că-i mâncarea proastă, a vomitat iar. S-a plâns, de asemeni, de noua gardă care sunt mult mai proști ca ceilalți. (Ionescu Victoria)
3. MIHAI ANTONESCU - i-a venit rău și a căzut jos, după convorbirea avută cu avocatul său. În sala de ședințe au fost și gazetari de la „România Liberă”. (Miroiu)
4. ALEXIANU - i s-a adus de acasă un pachet cu mâncare. (Moraru)
5. TOBESCU - a fost liniștit, totuși cere să fie mutat în altă celulă (cameră). (Dincă)

6. ELEFTERESCU - a povestit ce a făcut în Capitală pe timpul bombardamentelor. (I. Șt.)

7. EUGEN CRISTESCU - a întrebat dacă Maniu și Brătianu, care sunt puși ca martori ai acuzării, vor încerca să acuze, va avea chiar el personal multe de spus contra lor, întrucât ei sunt cei care au pregătit războiul cu Germania, iar [I.] Gigurtu este acela care a tratat, cu mult înainte, eventuala acțiune antisovietică.

8. SALONUL COMUN - toți deținuții au fost în sala de ședințe până la orele 21, unde au consultat dosarele. (Rusu Ion)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

2. MARIA ANTONESCU - a spus că nu înțelege de ce n-a fost dusă de aici și ea odată cu Elefterescu și ceilalți. A spus că abia așteaptă ca să apară la proces, să vadă cine din Patronaj a furat miliarde. (Butnariu)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)

4. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)

5. ALEXIANU - a spus că a scăpat din Rusia ca să-i împușcăm noi aici, dar nu-i pare rău, că va scăpa România. (Ionescu C.)

6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

7. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

8. SALONUL COMUN - deținuții au dormit liniștiți. (Olimpiu)

RAPORT

asupra deținuților din celulele speciale pe ziua de 10 aprilie 1946

Schimbul 7h - 15h

[CONSTANTIN Z.] PIKI VASILIU - cere să i se pună un robinet la baie, cere să fie scos jumătate de oră la aer și, dacă se poate, câte un ziar de citit.

Spune, de asemeni, că, unde a fost [în Rusia], a fost bine tratat și că și-a schimbat complet părerea ce a avut-o înainte despre această țară. (P.B.)

MIHAI ANTONESCU - se scoală la orele 7,30 plângând, spunând să i se dea un pistol să se împuște singur. A cerut să i se aducă țigări, a băut cafeaua cu lapte și a fost liniștit până la orele 8,30, când a început să dea semne de vădită alienație mintală. Starea mintală zdruncinată, la întrebare nu a dorit nimic. (Moscu)

ION ANTONESCU - a pus întrebarea cine este ministru de Interne și cum a rămas cu Ardealul și cu celelalte frontiere. A fost mulțumit de hrana care i s-a dat, cere să i se schimbe cearceaful și fața de pernă, să i se dea ochelarii, să i se repare robinetul de la baie, de asemeni, să i se dea cărți de citit. (G. Disagă)

[CONSTANTIN] PANTAZI - cere schimburi și prosop pentru baie. (Niculescu S.)

Şeful Echipelor,

Comisar şef,

(ss) Niculescu Ştefan

NOTĂ

de supravegherea lui M. ANTONESCU, pe ziua de 10 aprilie 1946

Orele 15 - 23

Tot timpul a fost nervos şi se fixa cu ochii într-un colţ vorbind ruseşte, dar neputând ca să-l înţeleg decât numai numele „Vasile Nicolaevici“. La prânz nu a mâncat şi nici seara, a fost tot timpul într-o stare nervoasă, iar în timpul zilei spunea ca să nu-l împuşte pe la spate ci în piept, căci el nu este laş. (R.)

NOTĂ

de supravegherea lui PANTAZI, pe ziua de 10 aprilie 1946

Orele 15 - 23

În tot timpul am fost întrebat dacă funcţionează baia cu apă rece şi caldă, pe urmă am fost rugat să stau mai în fund că intră la toaletă. A voit să mă servească cu o ţigară şi i-am spus că-i mulţumesc că am, el a spus că nu a avut în ce să ia, căci ruşii de la Moscova i-au dat foarte multe. Nu-i pare rău că a cunoscut Rusia, întrucât este un popor civilizat.

RAPORT

asupra deținuților din celulele speciale

Orele 23 - 7 dimineața

PIKI VASILIU - a dormit liniștit de la orele 23,30 până la 7 dimineața, sănătos, nimic deosebit de semnalat. (Popilian)

ION ANTONESCU - a fost găsit în pat la orele 23 și la orele 7 a fost lăsat tot în pat. Sănătos, nu a cerut nimic. (Vasiliiu)

MIHAI ANTONESCU - este foarte agitat, dând simptome de alienație mintală, nu a mâncat. (Georgescu)

PANTAZI - a dormit liniștit până la orele 5,30 dimineața, sănătos, a cerut din nou prosop și schimburi. (Stănescu)

Șeful Echipelor,

Comisar șef,

(ss) Șt. Niculescu

NOTĂ

de supravegherea lui C.Z. VASILIU, în ziua de 10 aprilie 1946

Orele 15 - 23

Când a venit Dl. Doctor, a spus că se simte mai bine și l-a rugat ca să deschidă apa, că nu poate să se spele. A mai spus că el a făcut acest local și acum el îl moștenește. A cerut săpun de la Dl. Doctor, săpun care i-a fost trimis prin Dl. Locotenent de serviciu. Mi-a cerut apă și hârtie de closet, spunând că poate să fie și niște ziare vechi. Când s-a stins lumina, a spus că ar trebui să fie lămpi de rezervă. Când s-a adus masa de seară, Locotenentul a spus că încă nu a primit ordinul, el a răspuns că mâncarea ar trebui să o aducă de la restaurantul Continental. (A.O.)

NOTĂ

de supravegherea lui C.Z. VASILIU, în ziua de 11 aprilie 1946

Orele 7 - 15

Sus-numitul a cerut să i se aducă săpun, prosop de șters, pentru ca să facă baie și să i se aducă schimburi căci a făcut păduchi. Spune că tratamentul de aici e incomparabil față de cel din Rusia. Ei stăteau acolo la Castelul Prințului Galikin la 40 km de Moscova, erau păziți de ofițeri, căpitani și maiori, comandați de un general, mâncau în veselă de argint și aveau icre negre la discreție. Pretinde să i se dea libertatea de a ieși o oră dimineața la aer, iar în timpul zilei să se stingă lumina pentru o oră cel puțin căci îl supără la vedere și în acest interval să-și odihnească ochii. (M.V.)

NOTĂ

de supravegherea lui MIHAI ANTONESCU în ziua de 11 aprilie 1946

Orele 7 - 15

De dimineață când s-a sculat mi s-a adresat spunându-mi că a avut o criză cum nu a mai avut în viață. A spus că unde sunt lucrurile lui, că el ar avea nevoie să vorbească cu cineva mai mare care să-i lămurească situația că ieri a fost un domn care i-a spus că Guvernul o să hotărască și o să-i dea drumul. Când a venit Doctorul în vizită i-a promis că o să-i dea vitamine, el răspunzând că, după cum vine, vede că are încă de stat. A căutat să mă întrebe cine sunt miniștrii de Interne și Finanțe, la care nu i-am răspuns, el spunându-mi în completare că în Rusia au fost la curent cu toate, știe că Prim Ministru este Dr. Petru Groza și Vice [-premier] Gh. Tătărescu, după care a început să vorbească singur franțuzește, rusește. (P.B.)

NOTĂ

de supravegherea lui PANTAZI C-TIN în ziua de 11 aprilie 1946

Orele 7 - 15

A cerut un prosop, prosop care i s-a adus de către Dl. Locotenent, de asemenea, a cerut pijama și pantaloni, care i s-au adus tot de către Dl. Locotenent. La ora 10 i s-a adus un ceai, un iaurt și două bucăți de pâine.

La ora 13,30 s-a servit masa de către un Plutonier. Nu a vorbit nimic, având o carte de citit. (B.N.)

NOTĂ

de supravegherea lui ION ANTONESCU pe ziua de 11 aprilie 1946

Orele 7 - 15

Sus-numitul a cerut D-lui Locotenent să pună în vedere soldaților să nu mai armeze și dezarmeze pistoalele în timpul nopții, deoarece nu poate să doarmă. A mai cerut să i se cumpere o pereche papuci de papură și o săpunieră. De felul cum s-a servit masa a fost foarte mulțumit. (S.R.)

RAPORT

de supraveghele din arestul acestei Direcții Generale a Poliției

11 aprilie 1946

Orele 15 - 23

1. MIHAI ANTONESCU - a fost tot timpul nervos și a băut foarte multă apă, a cerut să i se aducă medicul, căruia i-a declarat că, începând din ziua de 12 curent, declară greva foamei, seara nu a mâncat. A rugat pe ambii locotenenți să roage pe Dl. Secretar General [Avram] Bunaciu să vină la arest să vorbească cu el. Este nemulțumit de tratamentul la care este supus, spunând că în U.R.S.S. a fost mult mai bine tratat, pe urmă s-a culcat. (Șt. Vasiliu)

2. C.Z. VASILIU - la ora 15,15 a cerut apă, după care a dormit liniștit. La ora 18,30 a protestat că i s-a schimbat pătura, i s-a luat pătura bună și i s-a dat alta mai uzată. A avut dispoziție bună. (V. Stănescu)

3. ALEXIANU - după ce a intrat în celulă a întrebat pe detectiv dacă poate să-i spună ce guvern este în România? Detectivul nu i-a răspuns, după care a fumat o țigară. (Boris L.)

4. RADU LECCA - a cerut detectivului un chibrit, detectivul a ridicat din umeri că nu are, după aceasta a cerut chibrit pe rusește, detectivul de asemenea i-a răspuns prin același gest. După o trecere de timp s-a dresat din nou, spunând „cu pereții pot vorbi?“, și a mai spus: „Eu vinovat de război, dar cei ce au luat Basarabia în 1918 unde sunt? La cârma țării. Am văzut aici pe Curelea care mi-a luat mașina, cartofii și zeama de pătlăgele roșii“. După un timp iar a început: „Am fost luat în Rusia fără cămașă și m-a trimis înapoi cu această haină“; a arătat detectivului o haină pe care o adusese pe braț. (I. Ștef.)

5. PANTAZI - nu a vorbit nimic în tot timpul decât a cerut apă fiartă pentru băut. (N. Georgescu)

6. TOBESCU - după ce a fost introdus în celulă s-a oprit în fața ferestrei culoarului, întrebând cât e ceasul și dacă poate să se culce; nerăspunzând nimeni, a exclamat: „A, neanimaum“ [A, nu înțelegem], după care s-a dezbrăcat și s-a culcat. (Ion Ionescu)

7. ELEFTERESCU - după ce a intrat în celulă a întrebat pe detectiv cât este ceasul, nu i s-a răspuns nimic, după 5 minute a întrebat dacă merge dușul de la baie; de asemenea, nu i s-a răspuns nimic. Până la urmă a început să mănânce. (Tulbure A.)

8. MARIA ANTONESCU - se găsea într-o stare vizibilă de nervi, deoarece îi tremurau mâinile, a fumat, aruncând scrumul în closet, după care a întrebat pe detectiv dacă closetul are apă, nu i s-a răspuns nimic, imediat a aprins o altă țigară, părând mai calmă. (S.A. Farcas)

9. E. CRISTESCU - a întrebat pe detectiv cine este ministru de Interne; văzând că nu i se răspunde, a întrebat pe detectiv dacă este rus, după care a mai spus că închisoarea este după planul lui construită. (Brumă)

11/12 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - în tot timpul a fost liniștit, a dormit până la terminarea serviciului.

2. MARIA ANTONESCU - a fumat câteva țigări, după care s-a culcat, vorbind, cu capul în jos, din timp în timp se uita la detectiv. Spunea detectivului că este arestată de 1 an și 7 luni și o poartă mereu prin închisori, fără hrană de ajuns, că este suferindă de inimă și plămâni. La ora 11,45 a adormit și s-a deșteptat la ora 12,25 speriată, a fumat două țigări după care s-a culcat din nou. În timpul somnului geme și are tresăriri accentuate. La ora 7 s-a trezit speriată, întrebând cât e ora. A spus că nu are prosop și săpun ca să se spele.

3. MIHAI ANTONESCU - este în stare nervoasă, când a intrat Dl. Secretar General Bunaciu cu Dl. Inspector; după ce au plecat, detectivul a fost întrebat cine sunt acești domni, nu i s-a răspuns. A spus că nu mai recunoaște pe români, că s-au făcut răi. De Dl. Bunaciu a spus că își reamintește că este Tătăranu, adică Dl. Ceaușu³⁷, că așa-i spunea în ziua de 23 august 1944 și că ar vrea să vorbească cu Dl. Tătăranu, având să-i spună mai multe lucruri care ar fi de folos pentru Statul Român; a mai spus că el a venit în țară cu gânduri bune, pentru a arăta greșeala care s-a făcut față de U.R.S.S. Când a fost Dl. Ministru pe la arest i s-a părut că este Dl. Prim Ministru Groza și că ar dori să-i vorbească. A mai întrebat dacă Dl. Lucrețiu Pătrășcanu este tot la Justiție și câți comuniști sunt în Guvern; nu i s-a răspuns nimic. A vorbit foarte mult despre U.R.S.S., cum erau tratați de bine, că rușii sunt oameni foarte buni și disciplinați. A vorbit de starea nervilor în care se găsește, că ostașii vor să-l împuște din ordinul Mareșalului. A vorbit despre Generalul Pantazi, că el ar fi voit să-l curețe pe timpul guvernării, fiind în ceartă cu el și cu Generalul C.Z. Vasiliu și că Mareșalul este însărcinat să formeze Guvernul din ordinul Moscovei, dar el știe cum Mareșalul și-a bătut joc de toți politicienii, folosindu-i 4 ani numai la nevoile lui.

4. C.Z. VASILIU - se găsește într-o stare nervoasă, s-a închinat după care s-a culcat.

5. PANTAZI - a dormit tot timpul liniștit. La ora 5,10 s-a deșteptat, întrebând cât este ceasul.

6. ELEFTERESCU - la ora 11 și-a spălat ciorapii și batistele, a făcut duș, după care s-a culcat și a dormit liniștit.

7. ALEXIANU - a poftit pe detectiv pe scaun, l-a întrebat dacă este român, cât este ceasul. Când e Paștele. Cât costă o pâine. I s-a răspuns numai cât este ceasul. În intervalul de la ora 23 - 7 dimineața vorbea singur și pe urmă plângea.

8. RADU LECCA - la ora 23 a cerut detectivului un foc, spunându-i că știe că n-are voie să vorbească. A spus cum a petrecut în Rusia. A întrebat cine este ministru de Interne și ce politică face? Nu i s-a răspuns nimic. La ora 2,30 s-a culcat și s-a sculat la ora 6,20. A spus că este bolnav, are apă la piciorul stâng și colită. Se află într-o stare completă de deprimare sufletească. A afirmat că nu a avut și nu are posibilitate să se sinucidă.

9. TOBESCU - a dormit tot timpul.

10. E. CRISTESCU - a cerut apă, a fumat mai multe țigări, după care la ora 12,24 s-a culcat.

12 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a făcut observații că i s-a adus săpun prost, cere să i se dea rufe la spălat, să i se dea pernă, să se repare closetul, să i se dea dimineața dacă se poate marmeladă și nuci, cum i s-a adus azi dimineață. Este sănătos. (Vasile Moscu)

2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectiv cât e ora, i s-a arătat ceasul de la mână, după 30 minute a întrebat în câte avem azi, la care întrebare nu i s-a răspuns, a scos atunci un oftat prelung și s-a trântit pe pat din nou. La vreo altă jumătate de oră s-a sculat din nou din pat, s-a îndreptat spre măsuță, a aprins o țigară, s-a așezat pe scaunul de sub fereastră și de acolo am auzit, mai mult murmurând, întrebarea: „D-ta, pe Niki sau Nicu /n-a înțeles detectivul/ l-ai cunoscut?” Desigur, cred că m-a întrebat de fostul Mareșal, soțul său /a bănuțit poate că detectivul este sau a fost militar întrucât era îmbrăcat cu un trenchi kaki/. Nu i s-a răspuns nimic, după care a oftat din nou prelung, plimbându-se în lungul camerei din ce în ce mai agitată. Tot timpul era într-o stare nervoasă și neliniștită. A fost vizitată de Dl. Medic, dându-i și medicamente, după care a mâncat și a adormit. Apoi a cerut să i se dea lenjerie de corp, a rugat dacă se poate face baie. A cerut dacă i se poate da cărți de citit în limbile: engleză, franceză, italiană sau germană. În timpul când nu doarme, fumează. (V. Toescu și V. Orlovski).

3. MIHAI ANTONESCU - la ora 8 când s-a sculat a strigat să vină doctorul să

vadă cum aleargă să-l împuște Mareșalul și cu Generalul Vasiliu. A venit Dl. Doctor și i-a spus că este sănătos. După ce a plecat Doctorul, a început să strige că facem teatru cu el, că am dat drumul Mareșalului și lui Vasiliu, care au vrut să-l împuște în anul 1944 pe sălile Președinției când au ieșit din audiență de la Rege. A continuat să înjure pe Gl. Popescu că este un pungaș, nu a mâncat nimic. Are halucinații când vede ofițeri. (Bocse Nicolae)

4. C.Z. VASILIU - la ora 8 s-a sculat și a făcut patul, după care s-a plimbat prin celulă nervos, a cerut să i se aducă o cană cu apă rece de la chiuveță, i s-au adus în celulă cămăși, pijama, papucii și alte obiecte, la primirea cărora a spus că-i sunt date de ruși, deoarece când au fost ridicați erau doar numai cu uniforma pe ei. Totodată a spus că la ruși este un tratament mai civilizat, evidențiind faptul că la noi a trebuit să se șteargă cu batista în loc de prosop. A refuzat să bea paharul cu lapte, spunând că în locul acelei porcării să i se dea ceai, ceea ce s-a și făcut. În restul timpului a citit o carte. (V. Bulat)

5. RADU LECCA - a spus detectivului că în anul 1941 el a fost Directorul General al Siguranței și că el știe că detectivul nu are voie să vorbească, dar, fără supărare, că el va vorbi cu pereții. La ora 8,20 s-a culcat, după care s-a sculat la masă, a mâncat spunând că bolșevicii în 2 ani de zile nu le-a dat deloc cartofi și ceapă. (Boris Palamarciuc).

6. E. CRISTESCU - a insultat instituția că nu este bine organizată, prin faptul că nu are prosop și batistă. Văzând că detectivul nu vorbește, a întrebat că de când s-a primit educație atât de severă. A fost vizitat de Dl. Medic, starea lui este bună. Nu a fost mulțumit de masă, spunând că o asemenea mâncare nu se dă la nici la animale și că ar fi mai bine să închidem prăvălia. A mâncat toată mâncarea, deși spunea că nu-i place. (K. Agopian)

7. ALEXIANU - a întrebat pe detectiv dacă Dl. Tătărescu este ministru de Externe, dacă s-a făcut reformă la imobile și ce înseamnă F.N.P., inițiale pe care le-a văzut scrise pe o placardă în drum spre București, și cum cheamă pe detectiv. Nu i s-a răspuns nimic. (Senti Romeo)

8. TOBESCU - este sănătos, mai mult a stat culcat, a spus că este reumatic și că a avut câteva crize. (M. Orănescu)

9. ELEFTERESCU - a cerut pastă de dinți și săpun, a mai întrebat de niște zahăr. A spus detectivului de felul cum erau tratați deținuții la Moscova, în sensul că

era mai bine ca și aici. A cerut să fie vizitat de Dl. Medic. A fost vizitat. Detectivul a fost întrebat dacă la Președinție mai este un oarecare Ștefănescu Dămolă, pe urmă a oferit detectivului un pachet cu țigări. A întrebat dacă România este Republică sau nu, că așa a auzit în Rusia. (T.R. Filipescu)

10. PANTAZI - a făcut gimnastică, s-a spălat. A cerut apă fiartă, a mâncat cu multă poftă. Starea sănătății bună. (L. Brinistu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - foarte liniștit, citește cartea De la Liga Națiunilor la San Francisco³⁸. Se mai plimbă prin celulă fără să spună vreun cuvânt. Mănâncă cu poftă și repede. Spală vasele și paharele, le șterge, strânge firimiturile. (B. Lozovschi)

2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă, dacă are voie să fie vizitată de cineva, ofta mereu, a spus că este greu în pușcărie. A cerut un pahar cu apă fiartă pentru a dizolva o doctorie și o listă de lucruri pe care le-a cerut ofițerului de serviciu. A spălat masa, chiuveta și apoi o batistă. (Ionescu Victoria)

3. MIHAI ANTONESCU - la intrarea noului schimb a detectivului a exclamat: „Se schimbă comedia“. A cerut să i se spună D-lui Secretar General Ceaușu să se termine această comedie, mai bine i-ar aduce un revolver. Pe la orele 18,18 a fost vizitat de Dl. Medic, iar în urma sfatului dat de Dl. Medic a mâncat marmeladă, pe la 19,30 a mâncat o felie de pâine cu salată de cartofi. La ora 21,30 a mâncat ouă cu jumări și cartofi prăjiți. (Ionescu Ion)

4. C.Z. VASILIU - citește Quo Vadis, a fost consultat de Dl. Medic. La ora 19 a fost chemat de dl. Ofițer de serviciu și a fost adus înapoi la orele 10 și jumătate. A mâncat. În general, pare calm. (I.S.)

5. C. PANTAZI - nimic de semnalat. (Vasilie Ștefan)

6. ELEFTERESCU - este nemulțumit că se găsește în pușcărie, nu poate să mănânce, zicea că mai bine să i se aducă un pahar de apă și o bucată de pâine și să i se dea cărți de citit căci se tâmpește. (N. Georgescu)

7. ALEXIANU - nimic important de semnalat; a spus detectivului că, venind de

la Moscova, era condus de un General rus care i-a spus ce țară frumoasă aveți, dar ce păcat că peste tot este numai murdărie, spunând că în Rusia este foarte frumos și curat. Pe la ora 21 a fost luat de Dl. Lt. din gardă și adus la ora 22,20. (S.A. Farcas)

8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (L.B.)

9. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (V. Stănescu)

10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Tulbure Andrei)

12/13 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Curteanu)

2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă, cine de la Interne a luat restaurantul Consiliului de Patronaj, altceva nimic de semnalat. (Butnariu Eugenia)

3. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Almășanu)

4. PANTAZI - nimic de semnalat. (Gheorghe N. Gh.)

5. E. CRISTESCU - Pe la ora 2 dormind a bolborosit „tâlhari“, altceva nimic de semnalat. (Aron Oct.)

6. TOBESCU - preferă bec cu lumină albastră. (C. Velea)

7. MIHAI ANTONESCU - a început să vorbească singur în limba rusă. La ora 24 a fost chemat la cercetări și s-a înapoiat la ora 2, plimbându-se enervat prin celulă spunând „mă învinuiți că am furat milioane“, după care s-a culcat. (Clain N.)

8. ELEFTERESCU - a spus că lenjeria o are din Rusia, cu toate că Poliția acolo e mai severă, a început să fredoneze un cântec și să facă gimnastică. (N. Repede)

9. RADU LECCA - a spus detectivului că este o greșeală și o crimă că a fost

arestat, el nu a luat mită de la evrei, din contră el a apărat pe evrei, nu crede că nu se va întoarce din nou roata. La plecarea sa în Rusia spune că a fost jefuit de tot ce avea de către Siguranță și de comuniști. Când a început războiul a spus că Antonescu a avut o întrevedere cu [Iuliu] Maniu și [Constantin I. C.] Brătianu și cu alți oameni de stat și cu toții au fost de acord pentru război contra Rusiei. Este o rușine pentru că noi că am fost în Rusia și că la plecarea lui în Rusia i s-a luat niște aur ce îl avea de la un german să-l predea soției lui. (Disagă Gh.)

10. ALEXIANU - a rupt o pijama și a spălat chiuvea și a șters de praf prin celulă, după care a făcut baie. A încercat de mai multe ori să pună întrebări detectivului, însă nu i s-a răspuns, astfel a întrebat „dacă leul este tare depreciat“, dacă în magazine se găsesc lucruri din abundență, dacă se joacă filme sovietice, ce curs are rubla, care filme sunt mai bune, cele sovietice sau cele americane, a spus că în acest război rușii s-ar fi putut înțelege foarte bine cu germanii dacă n-ar fi avut interes americanii ca aceștia să se bată între ei. În Rusia toate merg ca un ceasornic, Statul funcționează perfect, că rușii nu se încăpățânează la un sistem dacă văd că nu e bun. A vorbit despre căsătoria din U.R.S.S., despre hărnicia femeilor, despre realizările tehnice etc. etc., de literatura sovietică. Între altele a spus că rușii l-au tratat pe el foarte bine, hrănindu-l și cu icre negre, i-au spus că ei nu au nimic cu el, întrucât el n-a făcut nici o crimă în fosta sa calitate de Guvernator al Transnistriei. La un moment dat a spus: „M-ați adus aici ca să mă omorâți, dar cel puțin faceți-o mai repede“. (Abramovici)

13 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - este calm, a citit tot timpul, a mâncat mâncarea servită, a cerut să i se aducă ziar, întrucât în situația în care se găsește se considera îngropat de viu. A cerut că dacă se poate să i se spună și despre familia lui. (K. Agopian)

2. MARIA ANTONESCU - este liniștită, a stat tot timpul în pat. A mâncat tot ce i s-a dat, însă oftează. (V. Orlovski)

3. MIHAI ANTONESCU - la ora 10 i s-a servit ceaiul, pe care l-a mâncat cu poftă, în schimb la prânz nu a mâncat decât puțină supă, restul timpului a dormit. (Senti Romeo)

4. RADU LECCA - a spus că nu știe dacă-i trăiesc soția și copii. La ora 15, când i s-a servit masa, a spus că el nu mănâncă și să fie trimis în Rusia că ei sunt mai civilizați ca noi. (Bocse N.)

5. C.Z. VASILIU - aduce laude Rusiei, fiindcă acolo a fost tratat foarte bine, spune că a asistat la parada victoriei de la Moscova, rămânând cu o impresie foarte bună, din punct de vedere organizatoric al armatelor U.R.S.S., iar de când a venit în România nu se simte așa mulțumit, aici are prea multă pază, mâncare slabă și nu are confort așa cum ar trebui. Spunea că a ținut ascuns pe Dl. Ministru Pătrășcanu 2 ani, iar pe Dl. [Petre] Constantinescu-Iași l-a internat în spital pentru operație. Are o scrisoare de la doamna Constantinescu-Iași, a spus că sunt singurii comuniști pe care-i cunoaște și a întrebat pe detectiv dacă mai trăiesc. Învinuește pe Mareșal. (Chirilă P.)

6. PANTAZI - a cerut Locotenentului de serviciu să-i dea voie să scrie ceva soției sale. După cum a observat detectivul, ar fi scris câteva rânduri soției sale. (Palamarciuc)

7. ELEFTERESCU - a refuzat să mănânce că nu i se mătură în celulă, cere săpun, zahăr. Nu a fost mulțumit de vizita D-lui Ministru Bunaciu, deoarece l-a întrebat de ce mai are nervi, a întrebat pe detectiv „ăsta cine o mai fi?“, Secretar de Stat? (Vasile Moscu)

8. TOBESCU - a spus că trebuie să fie cineva care să plătească și să răspundă pentru un război pierdut. Îi place administrația rusă, că la închisori în interior nu se găsesc santinele înarmate. A spus că-i place ceaiul de astăzi. A întrebat când sunt Paștele. Detectivul i-a spus data. (M. Vrânceanu)

9. EUGEN CRISTESCU - a întrebat pe detectiv: „D-ta ești mai vechi în Poliție? Eu parcă te-aș recunoaște! Cine mai e Directorul General al Siguranței? Tot Radu sau altcineva?“ Văzând că nu i se răspunde, a spus „Înțeleg, în fine, așa aveți consemnul, nu înțeleg un astfel de consemn atât de exagerat, nu-și are nici o rațiune, sau se vede că acesta este special pentru mine“ ... După o pauză a început din nou: „Te rog să chemi pe cineva și să transmiți că eu vreau să vorbesc cu Directorul General al Siguranței...“ A cerut schimburi. După o pauză, iar a continuat: „Văd numai rea voință, când am fost eu aici la Siguranță era altfel, eu am ajutat oamenii, toți v-ați făcut carieră, dar acum se vede că asta mi-e răsplata pe care nu am meritat-o, voi acum sunteți prea exagerați“. Peste o oră a fost vizitat de Dl. Secretar General Bucaniu, crezându-l drept Directorul General

al Siguranței, spunându-i toate cele de mai sus. (Toescu)

10. ALEXIANU - a spus detectivului că el este fostul Guvernator al Transnistriei, a adus lauda Uniunii Sovietice. A descris detectivului felul cum a făcut el Expoziția Transnistria din București, i-a mai vorbit de un avocat evreu, a întrebat dacă se mai ceartă evreii. I s-a adus o carte din biblioteca noastră a Sindicatului. (F.R.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a rugat pe detectiv să roage pe Locotenent să-i aducă ceasul, a mai întrebat pe detectiv că el nu mănâncă. (Aron Octavian)

2. MARIA ANTONESCU - a rugat pe detectivă să-i citească din cartea care o avea în celulă, i-a citit un capitol din Problema leninistă³⁹ de [I. V.] Stalin. A mai întrebat dacă doctorul este comunist și cum îl cheamă. A citit, după care s-a culcat. (V. Ionescu)

3. MIHAI ANTONESCU - este foarte nervos, nu doarme, vorbește singur. (L.B.)

4. C.Z. VASILIU - a povestit modul cum a fost arestat și tratamentul frumos din Rusia, a spus că el a protejat pe cât va fost posibil pe comuniști. (Disagă Gh.)

5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Tulbure Anton)

6. ELEFTERESCU - pe lângă alte obiecte i s-a adus și o pereche de pantofi fără șirete, a tăiat ațele de la pijama și le-a făcut șirete. Se plânge că nu este servit cu tacâmuri la masă, spunând că trebuie să mănânce ca și un câine, cere lenjerie. (Bulat Vasile)

7. RADU LECCA - a povestit detectivului despre viața care a dus-o în Rusia și despre misiunea care a avut-o pe timpul regimului Antonescu în Centrala Evreilor. A bârfit regimul din Rusia. (Gheorghe N. Gheorghe)

8. TOBESCU - n-a vorbit nimic. A fost luat la interogator. Nu a mâncat. S-a culcat îmbrăcat. (I. Șt.)

9. PANTAZI - a vorbit despre regimul din Rusia și de felul cum a fost tratat

acolo la închisoare, spunând că mult mai bine ca la noi este regimul de acolo.
(Boris Lozovschi)

10. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu Ion)

13/14 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - a dormit tot timpul. (C.N.)

2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă cine conduce Guvernul, dacă D-na [Veturia] Goga este arestată, căci ea nu știe nimic de ei și nici de soțul ei⁴⁰. A povestit cum a fost arestată și trimisă la Moscova, ducând [suportând] mizerie de pe urma bestiilor de bolșevici și comuniști, a mai întrebat dacă detectiva știe ceva de soarta legionarilor. Nu i s-a răspuns nimic, a început să plângă, spunând că aici este tratată mai omenește decât în Rusia. (E. Butnariu)

3. MIHAIL ANTONESCU - a fost scos la cercetări, după ce s-a înapoiat n-a vorbit nimic. (Curteanu)

4. E. CRISTESCU - la ora 21,15 a fost chemat la cercetări, după înapoiere a dormit. (C. Velea)

5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Buturugă)

6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Abramovici)

7. PANTAZI - nimic de semnalat. (V. Moscu)

8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Almășanu)

9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Repede Traian)

10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Senti Romeo)

14 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - este extrem de politicoș, tot timpul citește fără să vorbească. (V. Toescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N.B.)
4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (N. Georgescu)
5. ELEFTERESCU - a întrebat pe detectiv ce agenți avem, că el cunoaște pe un anume Cristescu Ion, de asemenea, a întrebat pe detectiv că de ce este așa tăcut că la ruși i se spunea de tot ceea ce se petrecea în țară. (L.B.)
6. GL. PANTAZI - a spus detectivului cum a fost interogat în Rusia. (Abramovici)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (V. Stănescu)
8. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Vasiliu Șt.)
9. RADU LECCA - suferă de picioare, nu poate umbla, a mâncat toată mâncarea servită. Vorbește mult. A spus că legionarii au fost aduși la putere de Maniu, Antonescu a fost adus la putere tot de Maniu și astăzi tot Maniu îi ține pe ei la închisoare ca criminali de război. A spus că Guvernul care este astăzi nu este adus de popor ci de evenimente. A spus că li se servește mâncăruri bune, cu toate ca atunci când a fost mâncare de prune D-lui General Antonescu nu i-a plăcut; atunci detectivul a întrebat că de unde știe că D-lui General Antonescu nu i-a plăcut, i s-a răspuns că ofițerul de afară. (K. Agopian)
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Bocse N.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Disagă Gh.)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Ionescu)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (I. Ionescu)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (L.B.)
5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Tulbure A.)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Ionescu Ion)
7. ELEFTERESCU - a cerut soldat pentru curățenie. A spus că ar dori ceva băutură, preferabil bere. Ar dori să meargă la biserică ca să se pocăiască. (Palamarciuc)
8. E. CRISTESCU - a fost scos la cercetări. (Gh. Gh.)
9. TOBESCU - nimic de semnalat. (Bulat Vasile)
10. RADU LECCA - a vorbit foarte mult despre U.R.S.S., a criticat cât se poate de murdar politica și faptele bolșevicilor. Spune că el nu este vinovat. Învinovățește pe PIKY VASILIU și pe VETURIA GOGA. A mai spus că a rămas numai cu ce este pe el, vila și viile de la Otopeni au fost devastate de Frontul Patrioților. Protesta de lupta care a dus-o contra Guvernului în favoarea evreilor. Mai spunea că are frică de francezi întrucât a scris mult rău de ei. (Aron Octavian)

14/15 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - a fost scos la cercetări, este calm, nu a vorbit nimic. (Abramovici)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat, afară de întrebarea pusă detectivei dacă nu cumva are cărți de joc că i-ar trece timpul mai ușor. (E. Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - a fost scos la cercetări. (Almășanu)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Disagă Gh.)

5. Gl. PANTAZI - a vorbit despre cariera lui militară și despre călărie. (C. Velea)
6. E. CRISTESCU - a fost scos la cercetări. (B. T.)
7. C.Z. VASILIU - timp de două ore s-a rugat. (Curteanu)
8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Repede N.)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (V. Moscu)
10. ELEFTERESCU - a fost luat la cercetări, după ce a fost adus a întrebat pe detectiv că cine au fost cei ce l-au interogat, după care a început să vorbească despre aur, cristal și diamant. (Gh. Gh.)

15 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - este sănătos, bine dispus și a mâncat bine, a cerut să i se aducă geamantanele. (Stănescu)
2. MARIA ANTONESCU - a cerut o foarfecă să-și taie unghiile și nu i s-a dat, este liniștită și mănâncă tot ce i se aduce. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nu a mâncat, altceva nimic de semnalat. (K. Agopian)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Vasiliu)
5. TOBESCU - nimic de semnalat. (N. Georgescu)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (B.S.)
7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Senti Romeo)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Tăbanu Ilie)
9. C.Z. VASILIU - este bine și sănătos. (Vrânceanu)

10. RADU LECCA - avea chef de vorbă, a spus detectivului despre felul cum a fost tratat în Rusia, a spus că sunt o sumedenie de regimuri și nu se aseamănă unul cu altul, el în persoană a fost tratat mai rău, din cauză că n-a vrut să iscălească un act în care trebuia să recunoască că este vinovat. Spunea că românii au greșit că nu l-au lăsat pe Antonescu să se sinucidă sau să-l împuște. A spus că el este tot atât de vinovat ca și Guță Tătărescu, că va aștepta numai până mâine la ora 13 când va cere să i se spună pentru ce a fost arestat și, dacă nu i se va răspunde, atunci va declara grevă. În timpul când vorbea, un soldat din gardă a bătut în fereastra celulei, amenințând pe detectiv că-l va raporta la Dl. Inspector, că stă de vorbă cu arestații. Detectivul nu a vorbit ci numai asculta, atunci Radu Lecca a chemat pe ofițerul de serviciu, întrebându-l dacă are voie să vorbească singur, că el nu a stat de vorbă cu detectivul. (Boris Lozovschi)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Tulbure A.)
2. MARIA ANTONESCU - a vomitat de vreo două ori, plângându-se că suferă mai demult de stomac, a fost vizitată de Dl. Medic. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Erbaru)
4. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Farcas)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat.
6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Ionescu Ion)
7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. A fost la cercetări.
8. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat; a fost scos la cercetări. (Brumă)
9. C.Z. VASILIU - spunea că el n-are nici o vină și că nu-l vede pe Ministrul lui⁴¹ care este principalul vinovat. A spus că masa nu este suficientă și că în Rusia mânca mai bine, a cerut să i se dea bomboane, deoarece el nu fumează. (D. Popescu)
10. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu C-tin.)

15/16 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (E. Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - pare foarte deprimat, nervos și chiar suferind. Este indignat de zgomotul care se face jos. A spus că el nu este tâlhar și nici hoț, să nu fie tratat așa. S-a plâns că se discută mereu în auzul său, probabil de ostași, că va fi împușcat sau spânzurat. (M. Abramovici).
4. RADU LECCA - spune că nu este criminal de război și că ar trebui să fie trimis la Tribunal, întrucât la domiciliul său s-au găsit devize de ale lui [Manfred von] Killinger. (Aron Octavian).
5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Curteanu).
6. ALEXIANU - se plimbă nervos și oftează. (Clain N.)
7. ELEFTERESCU - a spus că nu înțelege să i se facă pază în celulă, căci în Rusia nu s-a făcut. (Repede Tr.)
8. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Palamarciuc B.)
9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Moscu V.)

16 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a fost chemat la interogator, s-a înapoiat puțin agitat, altceva nimic de semnalat. (Boris Lot.)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Disagă Gh.)
4. C.Z. VASILIU - a vorbit foarte mult, arătând tratamentul din U.R.S.S., lăudând pe ruși, a spus că, dacă va scăpa de aici, iar va merge în Rusia să se plimbe. N-a fost mulțumit de mâncarea servită. Cere să fie servit cu masa de la restaurant și să se plătească din solda lui. (K. Agopian)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (B.)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (V. Stănescu)
7. EUGEN CRISTESCU - a povestit cum a venit de la Moscova la București, fără să știe unde; detectivul a fost întrebat cine este ministru de Interne, nu i s-a răspuns, el a auzit că ministru de Interne este [Ștefan] Voitec sau [Gheorghe] Gheorghiu-Dej. (Vasiliiu)
8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (M. indescifrabil)
9. ELEFTERESCU - vorbește foarte mult, singur, spune că este curios să vadă Regimentul de Gardă Călare în ce situație se află în prezent după plecarea sa. (Tăranu Ilie).
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Senti Romeo)

16 aprilie 1946

Orele 7 - 15⁴²

1. ION ANTONESCU - este nemulțumit de faptul că soldații pocnesc cu armele în fața ușii celulei. (Boris)
2. MARIA ANTONESCU - cere mereu foarfeca pentru a-și tăia unghiile. (Violeta Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Disagă)

4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Senti Romeo)
5. C.Z. VASILIU - nu este mulțumit de mâncarea servită, a lăudat tratamentul care l-a avut în Rusia, spunând că dacă scapă de aici va merge la Moscova să se plimbe. Cere să fie servit cu masa de la un restaurant plătindu-se din solda lui. (K. Agopian)
6. RADU LECCA - nimic de semnalat. (S.B.)
7. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (N. Stănescu)
8. EUGEN CRISTESCU - a întrebat pe detectiv cine este ministru de Interne, el a auzit că ministru de Interne ar fi Dl. Voitec sau Gheorghiu-Dej. (Vasiliiu)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (M. Vr.)
10. ELEFTERESCU - vorbește foarte mult singur, spune că ar vrea să vadă Regimentul de Gardă Călare în ce situație se află, în prezent, după plecarea sa. (Țăranu Ilie)

16 aprilie 1946

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a cerut să i se aducă fructe și cafea neagră, a spus că mâncarea este prea grasă, din care cauză are eczemă. A fost servit cu ce a cerut. (I. Șt.)
2. MARIA ANTONESCU - a auzit vorbind pe soțul ei care este în celula de alături, ieșind să-i asculte cuvintele (detectiva propune să fie mutată în altă celulă, deoarece nu se poate să nu se audă unul pe altul). (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Erbaru)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Miroiu)
5. RADU LECCA - a întrebat pe detectiv cine este șeful lui, i s-a răspuns că nu știe. A mai vorbit diferite chestiuni politice. (Gh. Gheorghe)

6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Ionescu)
7. ALEXIANU - a vorbit despre războiul din 1914-1918. (Brumă)
8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Popescu)
9. TOBESCU - nimic de semnalat. (Tulbure)
10. ELEFTERESCU - nimic de semnalat.

16/17 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (P.B.)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (E. Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein N.)
4. ELEFTERESCU - a vorbit majoritatea timpului, diferite chestiuni neimportante. (Gh. Gh.)
5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (B. Tănase)
6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Velea)
7. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Almășanu)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Aron Octavian)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Abramovici)
10. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Curteanu)

17 aprilie 1946

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
2. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Erbaru)
3. ALEXIANU - nu a mâncat nici la dejun și nici seara, a aruncat mâncarea la closet. (Miroiu)
4. Gl. TOBESCU - s-a plâns că nu poate face baie, fiind baia defectată. (Almășanu)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Tulbure Anton)
6. ELEFTERESCU - cere mereu miere de albine, tușește foarte mult. (Ionescu I.)
7. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (I. Șt.)
8. CRISTESCU - nimic de semnalat. (D. Popescu)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (L.B.)
10. MARIA ANTONESCU.

17/18 aprilie

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Abramovici)
2. MARIA ANTONESCU - a spus detectivei că a văzut în arest pe Gl. Dobre. (E. Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - tot timpul este agitat, nervos, după care a dormit. (V. Toescu)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)
5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat.

6. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Aron Oct.)
7. RADU LECCA - a citit până la ora 3,30, când a căzut din pat, după care s-a dezbrăcat și a dormit. (Buturugă)
8. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Curteanu)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Clein N.)
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Palamarciuc).

18 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - s-a pronunțat că mâncarea nu este bine pregătită. (M. Vrânceanu)
2. MARIA ANTONESCU - se plânge că o doare stomacul. (Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - starea sănătății bună, este nervos, a mâncat foarte puțin. (V. Stănescu)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (L.B.)
5. Gl. VASILIU - nimic de semnalat. (Disagă Gh.)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (K. Agopian)
7. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Vasiliu)
8. ELEFTERESCU - vorbește foarte mult. (Tăranu Ilie)
9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Boris Lozovschi)
10. RADU LECCA.

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - tot timpul s-a observat că este nervos. (T.A.)
2. MARIA ANTONESCU - cere să fie servită cu mâncare caldă, întrucât este suferindă. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (D. Popescu)
4. RADU LECCA - a vorbit mult, arătând cât bine a făcut el evreilor, salvându-i de la moarte, ar trebui să i se ridice statuie, nu să-l bage la închisoare. Detectivul roagă a se ancheta Sergentul Major Badea privitor la Antonescu și Elefterescu. (D. Miroiu)
5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Amășanu).
6. TOBESCU - a întrebat pe detectiv câte grame de pâine se dă de cartelă în București, nu i s-a răspuns, atunci s-a adresat: „Bă, asta constituie secret?“. (I.S.)
7. Gl. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
8. ELEFTERESCU - a spus că-i este frig în celulă. (Ionescu I.)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (L. Brumă)
10. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (V. Erbaru)

18/19 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Buturoagă)
2. MARIA ANTONESCU - a pus mai multe întrebări neimportante detectivei, altceva nimic de semnalat. (V. Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein)
4. RADU LECCA - a pus câteva întrebări detectivului, neimportante, la care nu i

s-a răspuns. (Curteanu)

5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (V. Toescu)

6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Palamarciuc B.)

7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Aron Oct.)

8. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (C. Velea)

9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Abramovici)

10. ELEFTERESCU - a întrebat pe detectiv cine este șeful lui și cine este ministru, detectivul l-a rugat să nu-i mai pună întrebări. (Gheorghe Gheorghe)

19 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a refuzat să mănânce fasolea. (L.B.)

2. MARIA ANTONESCU - liniștită, mai bine ca în trecut. (Orlovschi)

3. MIHAI ANTONESCU - mereu trist. (Boris L.)

4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Agopian)

5. E. CRISTESCU - se plânge că nu-i ajunge mâncarea și că-i este frig în celulă, cere să i se dea drumul caloriferului.

6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Țăranu Ilie)

7. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Disagă Gh.)

8. Gl. VASILIU - nimic de semnalat. (Vasilu Șt.)

9. Gl. PANTAZI - a spus că dacă l-ar judeca odată, căci s-a săturat de anchetă. (V.)

10. ALEXIANU - nimic de semnalat.

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)

2. MARIA ANTONESCU - a vomitat deși are regim, spunea că ar fi bine să aibă cancer. (V. Ionescu)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)

5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ionescu G.)

5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (V. Erbaru)

6. TOBESCU - nimic de semnalat.

7.Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Ionescu Ion)

8. ELEFTERESCU - spunea că el este pretențios și recalcitrant și că tot așa se purta și în Rusia. (D. Popescu)

9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (L.B.)

10. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Tulbure A.)

19/20 aprilie

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (E. Butnariu)

2. MARIA ANTONESCU - se plânge că este salteaua prea tare și i s-au înțepenit toate oasele. (E. Butnariu).

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein N.)

4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (C. Velea)
5. RADU LECCA - pare foarte demoralizat, apatic, a dormit încălțat și îmbrăcat. (Abramovici)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Curteanu)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (V. Toescu)
8. EUGEN CRISTESCU - era agitat și nervos, fumează mult. (Aron)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)
10. ELEFTERESCU - a vorbit mult despre viața lui. (Palamarciuc)

20 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a spus că este bolnav de ficat, i-a ieșit un fel de eczemă pe corp. A cerut medicului să intervină să fie mutat într-o cameră, căci astfel se distruge. A spus că dacă ar avea un pistol s-ar împușca. A spus că în Rusia a încercat să se spânzure cu un cearșaf, însă a fost salvat la timp, rușii l-au tratat mult mai omeneste ca noi, cere să i se dea mâncare numai zarzavat și salată verde. A spus că nu știe nimic de soția lui și că este înmormântat de viu. A întrebat cine este ministru de Interne. A spus că, atunci când a fost arestat Petru Groza, el a dat ordin și l-a pus imediat în libertate. A mai spus că Domnul Pătrășcanu a stat 4 ani la Breaza cu domiciliu forțat și el stă la beci. (Vasiliu Șt.)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Violeta Orl.)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
4. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (?)
5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Senti Romeo)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Disagă)

7. ELEFTERESCU - vorbește foarte mult. (Tăranu)
8. E. CRISTESCU - nemulțumit că i se servește ceaiul rece. (Bulat)
9. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Boris L.)
10. RADU LECCA - este nemulțumit că i se aduce fasole, cere să i se aducă mai mult ceai și mai multe țigări, căci în caz contrar este nevoit să se lase de fumat. (L.B.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat.
2. MARIA ANTONESCU - s-a plâns că nu i se dă mâncare caldă și nu poate obține nici un ceai fierbinte, cere îmbrăcămintea de care are nevoie urgentă. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (L.B.)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (D. Popescu)
6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
7. Gl. PANTAZI - felul 2 a refuzat să-l mănânce. (Almășanu)
8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (N. Georgescu)
10. TOBESCU - nimic de semnalat.

20/21 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - a vorbit despre bombardamentele aeriene. (Velea)
2. MARIA ANTONESCU - a vorbit despre obiceiurile din sărbătorile Paștelui, a oftat, aducându-și aminte de trecut, că a fost foarte activă, a lucrat pentru muncitori, copii etc. și nu înțelege pentru ce este închisă. (V. Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - este într-o stare nervoasă, nu a dormit deloc. (Olimpiu)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (?)
5. ELEFTERESCU - a cântat, a dansat prin celulă, după care a adormit. (Clein N.)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Abramovici)
7. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)
8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu)
9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Marinescu)
10. E. CRISTESCU - nimic de semnalat.

P.S. Suntem informați și, după cum reiese și din rapoartele detectivilor, cât și din întrebările puse D-lui Dr. Carașali de către Ion Antonescu, că ar ști că soția sa se găsește arestată în apropiere de el, de asemeni și Maria Antonescu bănuiește că ar ști de soțul ei. Față de aceasta, suntem de părere dacă nu este cazul să fie mutați în celule mai depărtate unul de altul. (Șt. Niculescu)

21 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a spus doctorului că tratamentul de aici nu este uman, în Rusia au fost tratați mai bine. A spus că a auzit vocea soției sale care este la închisoare, ea care în timpuri avea grijă de răniți. (Vrânceanu)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Violeta Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
4. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Tăranu I.)
5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Scurt Gh.)
6. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Ionescu I.)
7. RADU LECCA - a vorbit singur, a cerut voie să-și cumpere cămașă și, dat fiindcă este bolnav, vrea să mănânce brânză cu mămăligă. (Zamfirescu)
8. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Boris L.)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (M. Dincă)
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (L.B.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - a povestit detectivului de tratamentul avut în Rusia, mai bun ca aici. (Tulbure A.)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Parpală P.)
5. E. CRISTESCU - a insistat să fie primită nevastă-sa la el. (Ionescu C-tin)
6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Repede Tr.)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Almășanu)
8. GL. PANTAZI - nimic de semnalat. (D. Popescu)
9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Duma Ion)

10. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (L.B.)

21/22 aprilie

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein V.)

2. MARIA ANTONESCU - nu a dormit deloc, a fost tot timpul agitată.
(Butnariu E.)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)

4. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Dobriță)

5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat.

6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)

7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Marinescu)

8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

9. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat.

10. C.Z. VASILIU - a spus detectivului cine este, cine a fost înainte de arestarea sa. A întrebat dacă l-a văzut pe Mareșal aici, dacă a văzut pe Ică Antonescu, pe Elefterescu sau pe Tobescu; i s-a răspuns negativ. După aceasta, a început să vorbească, timp de trei ore, despre tratamentul din Rusia, cum au decurs evenimentele de la 23 august 1944, cum au fost arestați la Palat. A arătat cum au fost transportați în Rusia, unde li s-au pus la dispoziție ziare, cărți etc., fiind la curent cu toate evenimentele externe și, în special, din România. A știut că la București au fost manifestații de stradă și că s-a tras cu mitraliera în manifestații de către Gl. Rădescu, că acesta a fost ascuns apoi la Legația Americană⁴³. A spus că a citit în gazete cum s-a format guvernul Groza, cu Externele - Tătărescu, Justiția - Pătrășcanu, Internele un oarecare Georgescu, Educația Națională - Voitec și că el este bun prieten cu Pătrășcanu, pe care l-a protejat totdeauna deși era cerut mereu de Gestapou. A spus că nemții nu-l protejau pentru că el proteja

pe oamenii de stânga, ca: Pătrășcanu, Titel Petrescu, Maniu, Brătianu etc. A mai spus că știe de ce au fost aduși aici, pentru a fi judecați de Tribunalul Poporului și că știe că Tribunalul Poporului a mai judecat și condamnat la moarte, dar că Regele a grațiat pe cei condamnați. În ce-l privește, el este sigur că va fi achitat, întrucât n-a dat niciodată vreun ordin în care să ceară măsuri abuzive, ci din contră a luptat împotriva abuzurilor. A mai spus că a știut încă înainte de 23 august de constituirea Blocului Democratic, dar că nu a luat nici o măsură importantă împotriva acestuia.

21/22 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein N.)
2. MARIA ANTONESCU - a fost agitată, nu a dormit deloc, oftează mereu. (Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)
4. RADU LECCA - nimic de semnalat.
5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat.
6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Marinescu)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
9. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Ionescu)
10. C.Z. VASILIU.

22 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - bănuiește că soția sa se află la arest, întrucât o aude tușind, făcând atent pe detectiv, atunci când tușește, că este soția lui. (K. Agopian)
2. MARIA ANTONESCU - după masă a vomitat, cere ca seara să i se servească ceai cu miere. (V. Orlovski)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
4. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (L.B.)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Zamfirescu)
6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Tăranu)
7. ALEXIANU - a spus că de ce nu se termină odată ancheta, să fie judecați mai curând, chiar de ar fi împușcat. A spus că trebuiau împușcați de atunci de când i-a arestat, nu trebuia să-i ducă prin Rusia să fie chinuiți. A spus că la închisoarea din Rusia a stat cu un Amiral german Fos care i-a spus că Hitler cu soția sa s-au omorât la 30 aprilie 1945. (Vrânceanu)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat.
10. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Dincă)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nu este mulțumit de felul cum este tratat, spune că sovieticii au cheltuit nu știu câte milioane cu o vilă ca să le-o pună la dispoziție și românii l-au băgat într-o pivniță. (D. Popescu)
2. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
3. MARIA ANTONESCU - s-a plâns de mâncare, că este întotdeauna înghețată și că este bolnavă și nu poate mânca. Insistă să i se dea regimul prescris de medic. (V. Ionescu)

4. TOBESCU - nimic de semnalat. (L. Brumă)
5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Parpală P.)
6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Rusu I.)
8. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Tulbure)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Repede)
10. RADU LECCA - susține să fie judecat pentru a-și asuma răspunderea vinovăției sale. Întreabă [de] cei vinovați ca: Generalii Arhip și Arbore de la Statul Major și Prințul Sturdza, Filderman, Isvoranu. Temelia războiului este (sic!) IULIU MANIU și BRĂTIANU. (Miroiu)

22/23 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ioan A.)
2. MARIA ANTONESCU - oftează mereu, a povestit despre tratamentul ce l-a avut la Moscova. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
5. TOBESCU - nimic de semnalat. (Clein N.)
6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Marinescu)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
8. ELEFTERESCU - spunea că nici în Rusia nu a dormit pe saltea de paie ca aici. (Dobriță)

9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Ionescu)

10. C.Z. VASILIU - a povestit din nou detectivului amănuntele din închisoarea din Moscova și că este foarte bine pregătit pentru a lămuri ce înseamnă comunismul. (Abramovici)

23 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a vorbit mult despre felul cum și-a petrecut timpul în Rusia. A spus doctorului să aibă grijă de soția sa care se află alături de el, în privința mâncării, tratamentului medical, să-i dea din lenjeria lui și ei. (Vrânceanu)

2. MARIA ANTONESCU - se prezintă bine. (V. Orlovski)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)

4. Gl. PANTAZI - a întrebat pe detectiv dacă s-a întors din Turcia (Ankara) Grigoraș Dinicu, după care a făcut educație fizică. (I.B.)

5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (M. Dima)

7. TOBESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)

8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Zamfirescu)

9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Boris L.)

10. ELEFTERESCU - vorbește foarte mult din trecutul său și de felul cum a comandat Regimentul de Gardă. (Tăranu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu D.)
2. MARIA ANTONESCU - după ce a mâncat a vomitat. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală P.)
4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
5. RADU LECCA - vorbește mult despre trecutul său. (I. Șt.)
6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Aron Oct.)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (B. Toma)
8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Popescu)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Rusu Ion)
10. PANTAZI - nimic de semnalat. (Tulbure A.)

23/24 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dobriță)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - pare demoralizat. (Abramovici)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu)
5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (N. Ionescu)
6. Gl. PANTAZI - s-a deșteptat pe la ora 4, spunând că nu mai poate dormi. (Pucleanu)
7. ELEFTERESCU - a pus detectivului diferite întrebări fără importanță. (C. Velea)

8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Olimpiu)

9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat.

10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

25 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - la ora 10 a chemat medicul și i-a spus că știe sigur că soția lui este alături de el și roagă să-i dea îngrijire și a voit să-i dea fularul lui. (Zamfirescu)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovski)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Agopian)

4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (L.B.)

5. ELEFTERESCU - a povestit detectivului despre regimul avut în Rusia. (Almășanu)

6. Gl. PANTAZI - a întrebat pe detectiv cât costă ziarul „Adevărul” și ce salariu are el. (Scurtu)

7. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

8. RADU LECCA - a spus detectivului că nu este vinovat, populația evreiască ține la el, că ziarele din America și Turcia îi aduceau laude de tot felul cum el trata pe evrei. (Vrânceanu)

9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Palamarciuc)

10. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)
2. MARIA ANTONESCU - s-a plâns că mâncarea a fost foarte proastă. La ora 20 a fost transportată la celula 13, plângându-se că abia spălase și curățase în celulă și o mută într-una murdară. (Ionescu Victoria)
3. MIHAI ANTONESCU – a avut o stare nervoasă, nu a dormit deloc, nu a mâncat seara. (Rusu Ion)
4. C.Z. VASILIU - este trist. (Moraru)
5. PANTAZI - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Parpală)
7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Repede)
8. TOBESCU - de la orele 20 a fost transferat în celula nr. 8. Nu a spus nimic. (I. Șt.)
9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (I. Brumă)
10. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Popescu)

25/26 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dobriță)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Olimpiu)
5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Clein)
6. ALEXIANU - a întrebat dacă s-au terminat formele de trimiterea lor la

moarte, adăugând că știe că asta îi va fi soarta întrucât a luptat și pierdut, dar el s-a resemnat. (Abramovici).

7. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (N. Ioana)

8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)

9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Ionescu)

10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

26 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - este agitat, în special după interogatoriu. (Scurtu)

2. MARIA ANTONESCU - este nervoasă, a vomitat iar. (Orlov)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Vrânceanu)

4. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (M. Dincă)

5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Agopian)

6. ELEFTERESCU - a spus detectivului că el face pușcărie de 2 ani, fiind antrenat, la fel și vouă când va veni rândul să faceți pușcărie⁴⁴ n-o să vă vină greu. Nu este mulțumit cu mâncarea. (Palamarciuc)

7. ALEXIANU - a spus că ar vrea să joace șah, după aceasta a spus că ce să se mai târăgănează lucrurile, căci, dacă este vinovat, să-l împuște. (Almășanu)

8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Bedereag)

9. TOBESCU – nu-i ajunge mâncarea. (Zamfirescu)

10. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Wagner)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a căutat să afle unde este mutată soția lui care este răcită, spunând că i se rupe inima când o aude tușind. (Rusu I.)
2. MARIA ANTONESCU - i-a fost rău, a vomitat și tușește, în restul timpului a dormit. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Miroiu D.)
5. ELEFTERESCU - a vorbit despre tratamentul avut în U.R.S.S. (Repede)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Brumă)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (Parpală Petre)
8. PANTAZI - nimic de semnalat. (Popescu)
9. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Moraru)
10. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)

26/27 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dobriță)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Clein)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Olimpiu)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Abramovici)

7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (N. Ionescu)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Velea)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
10. Gl. PANTAZI - la ora 5 s-a sculat, plimbându-se nervos, spunând că i se apropie văleatul. (Marinescu)

27 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a spus că pe Lecca n-a putut să-l schimbe de la conducerea Centralei Evreilor, întrucât era susținut de germani, și că Lecca a stors mulți bani de la evrei. (Vrânceanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Orlovschi V.)
3. MIHAI ANTONESCU - a cerut ofițerului de serviciu să-i înlesnească o audiență la Dl. Secretar General Bunaciu. (L.B.)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Palamarciuc)
5. PANTAZI - cere să fie interogat, pentru că mai are de adăugat la declarație în ceea ce privește armistițiul. (Agopian)
6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
7. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Wagner)
8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
9. C.Z. VASILIU - a spus că a trăit foarte bine în Rusia, a citit toate operele lui Lenin. (Zamfirescu)
10. ALEXIANU - a spus că el a adus cereale și zahăr din Transnistria, neavând bani să plătească pe funcționarii de acolo, a făcut împrumut la Banca Românească, care este o bancă a ticăloșilor de liberali. (Almășanu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Moraru)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
4. RADU LECCA - se plânge că nu-i ajunge mâncarea și că-l dor picioarele. (D. Popescu)
5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Repede)
6. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (I. Brumă)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Parpală P.)
10. Gl. PANTAZI - când a fost scos cineva la cercetări, a întrebat dacă este Mareșalul. Nu i s-a răspuns, atunci a spus detectivului că nu cere să-i confirme.

27/28 aprilie 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Olimpiu)
2. MARIA ANTONESCU - a spus detectivei că a fost interogată asupra banilor de la Consiliul de Patronaj, a spus că a dat bani de la ea și de la bărbatul ei pentru patronaj, nicidecum să fure, au furat oamenii statului și că ea nu poate fi responsabilă de ce au făcut alții. (Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

4. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Dobriță)
6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Ionescu)
7. C.Z. VASILIU - a spus că s-a plictisit și preferă să termine cu viața decât nesiguranța în care trăiește.
8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Clein)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
10. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Marinescu)

30 aprilie 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a spus medicului că a vindecat pe soția lui, prin mutarea ei în altă celulă mai departe. (Agopian)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovski)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Wagner)
5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (L.B.)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Abramovici)
7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Toma)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Vrânceanu)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
10. RADU LECCA - a refuzat ciorba la prânz, speră că în viitor li se va da

mâncare mai bună. (Zamfirescu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dobriță)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - s-a plâns că nu sunt bune țigările și a rugat pe detectiv să-i schimbe câteva țigări. (Rusu I.)
4. RADU LECCA - nimic de semnalat. (I. Șt.)
5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (D. Popescu)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Parpală)
7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Moraru)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Miroiu)
10. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Brumă)

30/1 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă dacă este timp frumos afară pentru serbare⁴⁵. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ionescu)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Palamarciuc)

5. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Olimpiu)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Repede)
7. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Clein)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)
9. PANTAZI - deținutul a spus că nu se dezbracă pe motiv că le schimbă celulele și va pleca. (C. Velea)
10. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)

P.S. Deținuții în general se plâng că sentinelele fac gălăgie și nu pot să se odihnească.

1 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - i s-a înmănat legea în baza căreia va fi judecat⁴⁶ și apoi actul de acuzare⁴⁷, după care s-a plimbat încruntat murmurând câteva cuvinte din care s-au putut desprinde „Tribunalul Poporului“, „Poporul Român“, „Ha! Act de acuzare!“ (Abramovici)
2. MARIA ANTONESCU - după dejun iarăși a vomitat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - a citit actul de acuzare, pare foarte deprimat. (Zamfirescu)
4. RADU LECCA - i s-a adus legea nr. 312/1945, a studiat-o, după care a spus că nu se găsește nici un articol de lege în care să-l bage pe el și pe Elefterescu. (L.B.)
5. ALEXIANU - a studiat dosarul (actul de acuzare). (Almășanu)
6. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Vrânceanu)

7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
8. C.Z. VASILIU - a studiat dosarul de acuzare. (Wagner)
9. ELEFTERESCU - spune că el nu este vinovat cu nimic. Se găsește într-o stare nervoasă. (Agopian)
10. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Dima)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (B. Toma)
2. MARIA ANTONESCU - se plânge că mâncarea e prost gătită și-i face rău. A întrebat pe detectivă dacă manifestația⁴⁸ a fost frumoasă. (I. Violeta)
3. MIHAI ANTONESCU - arată deprimat. După citirea actului de acuzare este nervos, nu a mâncat nici la prânz și nici seara. (I. Șt.)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Moraru)
5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
6. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (D. Popescu)
7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Tăranu)
8. Gl. PANTAZI - după ce a citit actul de acuzare este foarte nervos față de zilele trecute. (Rusu Ion)
9. ALEXIANU - a citit actul de acuzare, după care face observații spunând că nu vede în act pe: fostul ministru de Interne [Constantin] Petrovicescu, fostul ministru [Ion V.] Gruia de la Justiție, care a făcut legea contra evreilor, Dr. [N.] Lupu care a fost la Odessa și care a ținut un discurs în care a arătat că Transnistria a fost românească, la fel Gh. Brătianu. (Miroiu)
10. RADU LECCA - a spus că ceea ce scrie în actul de acuzare sunt niște minciuni și că el nu este vinovat. (Gh. N. Gheorghe)

1/2 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Palamarciuc)
2. MARIA ANTONESCU - a dormit foarte puțin. A spus detectivei că a auzit desfășurarea parăzii de 1 Mai prin megafonul de afară. A întrebat dacă a fost lume multă și dacă a luat parte și Regele. A mai spus că, dacă i s-ar pune întrebarea să aleagă între închisoare sau moarte, dânsa preferă moartea. (V. Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - este complet deprimat, nu a putut dormi decât 2 ore. A chemat ofițerul de serviciu pentru a-l întreba cât mai are de gând să-l mai ție și dacă se poate să-i dea un pistol să se împuște. (C. Velea)
4. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Repede)
5. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
6. Gl. PANTAZI - se prezintă nervos. (A. Olimpiu)
7. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Ionescu N.)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Clein)
9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Pucheanu)
10. ALEXIANU - este foarte nervos. (Marinescu)

2 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - după ce a citit dosarul de acuzare spunea că l-a acuzat ca cel mai mare trădător... pedeapsa cu moartea, ocnă... (L.B.)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - a spus că în loc de mâncare să i se dea revolver. Caută să se agațe de ceva. (M. Vrânceanu)
4. C.Z. VASILIU - a spus că actul de acuzare este fără temei în ce-l privește. Ceea ce este important a spus despre Alexianu că el este un mare bandit și a dat multe amănunte în ce privește felul cum jefuia Transnistria și că lucra în strânse legături cu Maria Antonescu și Veturia Goga. Despre Mareșal a spus că nu crede ca el să fi furat, îl știe ca om cinstit. (Abramovici)
5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)
6. RADU LECCA - nimic de semnalat. (Dincă)
7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Agopian)
8. Gl. PANTAZI - a rugat pe ofițerul de serviciu să vină avocatul care l-a ales el, căci mai vrea să pună câțiva martori. (Almășanu)
9. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Zamfirescu)
10. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a spus că a dat o mulțime de bani lui Piky Vasiliu să facă o închisoare model, dar asta este moarte sigură și a spus că, în timpul cât a fost Conducător, a vizitat mai toate închisorile și asta nu. (Rusu Ion)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - după ce a mâncat a început să plângă. (Moraru)
4. E. CRISTESCU - este într-o stare nervoasă. (Gh. Gh.)
5. RADU LECCA - aduce învinuiri lui Maniu și Brătianu, care, împreună cu Antonescu, au hotărât începerea războiului contra U.R.S.S. De asemeni, a spus că el era prieten cu Killinger și că în seara zilei de 23 august 1944 i-a predat 2

000 de napoleoni și un lingou de aur de 12 kgr. Pentru a-i preda lui Mihai Antonescu, ca acesta să aibă grijă de soția și fiica lui. De asemeni, a spus că Maniu și Brătianu au încercat de mai multe ori să intre în Guvernul lui Antonescu, dar nu au ajuns la nici un rezultat. (Popescu)

6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Parpală D.)

7. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (I. Șt.)

8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)

9. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Dumitru Miroiu)

10. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Aron Octavian)

2/3 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat până la ora 3, când a fost transportat⁴⁹. (Pucleanu)

2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă când se va ține procesul și că are impresia fermă că ceilalți arestați au plecat din celulă. (V. Coțec)

3. MIHAI ANTONESCU - a început să plângă, iar, când a fost transportat, a cerut un pistol să se împuște. (N. Ioana)

4. TOBESCU - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

5. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Repede)

6. E. CRISTESCU - este nemulțumit de noua lui celulă. Spune că este friguroasă și că nu poate scrie sau consulta un dosar. (Velea)

7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

8. RADU LECCA - nimic de semnalat. (N. Ionescu)

9. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Clein N.)

10. C.Z. VASILIU - a spus că va sta alături pe banca de acuzați cu legionarii care de către ei au fost arestați. A spus că are o dorință, ca să i se dea dreptul să scrie o scrisoare acasă să afle de soție și băiat. (Palamarciuc)

4 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, Gl. PANTAZI și C.Z. VASILIU - toți au luat contact cu avocații, de la orele 10-13,30. Gl. Pantazi a primit de la familie îmbrăcăminte, țigări și alimente. (Zamfirescu)

2. MARIA ANTONESCU - se simte mai bine. (V. Orlovski)

3. MIHAI ANTONESCU - se simte rău, cu dureri de cap, vorbește singur și gesticulează din mâini, a fost în sala de ședințe până la ora 13,30. (L.B.)

4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)

5. EUGEN CRISTESCU - a trimis prin avocat un bilet acasă. (Agopian)

6. TOBESCU - a primit rufărie, alimente și țigări de acasă și un bilețel. A spus că familia lui a fost dată afară din casă și el nu înțelege, căci nu este vinovat și crede că va fi achitat. (Almășanu)

7. ELEFTERESCU - a spus că dacă va fi pus în libertate va cere să fie avansat General. (Vrânceanu)

8. SALONUL COMUN - arestații au fost și și-au consultat dosarele. La întoarcere s-au pronunțat că le este frică că îi va acuza, de Mareșal fiind siguri că nu va vorbi. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală P.)

2. MARIA ANTONESCU - cere să i se dea voie să primească mâncare de acasă. A spus că e o mare mizerie la această închisoare și nu vine nimeni ca să vadă, dânsa când avea cantinele le făcea mereu inspecție. (V. Ionescu)
3. MIHAI ANTONESCU - este bolnav, nu mai reacționează. După masă a fost în sala de ședințe, a avut întrevederi cu avocatul. (Miroiu D.)
4. EUGEN CRISTESCU - a fost în sala de ședințe. A spus că adevărații vinovați de războiul antisovietic sunt Maniu și Brătianu care au mijlocit intrarea României în legătură cu Germania și intrarea în război. Este hotărât să declare toate acțiunile pe care le-a dus Maniu și Brătianu în timpul guvernării lui Antonescu. (D. Popescu)
5. ALEXIANU - a consultat dosarul din sala de ședințe împreună cu avocatul. (Moraru)
6. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
8. SALONUL COMUN - au fost duși în sala de ședințe, unde au luat contact cu avocații și au consultat dosarele. Ing. [N.] Mareș citește un memoriu în care arată că Gh. Tătărescu în 1937 a scos o broșură în care spune că România trebuie să se orienteze cu fața spre marea politică europeană și că el a început relațiile cu Germania. (Rusu I.)

4/5 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
4. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

5. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea C.)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
8. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

5 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, Gl. PANTAZI și C.Z. VASILIU - au fost vizitați de avocații lor în camere. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovski)
3. MIHAI ANTONESCU - a consultat dosarul, împreună cu avocatul său. (L.B.)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Vrânceanu)
6. EUGEN CRISTESCU - a studiat dosarul tot timpul. (Agopian)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)
8. SALONUL COMUN - toți sunt de treabă, cu moralul bun.

P.S. Ar trebui să nu se mai aducă mâncare la prânz decât pentru Tr. Brăileanu, căci ceilalți primesc de acasă din abundență și nu mănâncă mâncarea care se dă de la noi. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a stat de vorbă cu avocatul și au consultat dosarul. (Parpală P.)
2. MARIA ANTONESCU - se plânge că ea a muncit pentru țară și astăzi se găsește în închisoare. (I. Anitta)
3. MIHAI ANTONESCU și TITUS DRAGOȘ - au stat de vorbă cu avocații, lui M. Antonescu i s-au adus medicamente. (Miroiu)
4. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (I. Șt.)
6. EUGEN CRISTESCU - a stat de vorbă cu avocatul și și-a consultat dosarul. (D. Popescu)
7. ALEXIANU - a studiat dosarul și a vorbit despre scumpețea de pe piață. (Moraru)
8. SALONUL COMUN - toți și-au formulat memorii de apărare. Toți au convingerea că vor fi achitați. (Rusu I.)

5/6 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - a întrebat dacă mâine începe procesul celorlalți (detectiva a întrebat cine i-a spus acest lucru, a spus că a auzit de la soldați). Se simte mai bine. A mai spus că nu știe când o judecă, ar vrea să știe în ce situație se află și mai vrea să știe unde se află soțul ei. (Coțec și Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
5. ELEFTERESCU - a întrebat pe detectiv câți ani de serviciu are în poliție, care sunt gradele și cu ce studii se poate intra în poliție și ce studii are el. (Marinescu)

6. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
7. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
8. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

6 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, Gl. PANTAZI și C.Z. VASILIU - la ora 8 au fost conduși în sală. În cursul audienței au fost supravegheați mai de la distanță și nu s-a putut vedea dacă au luat contact și cu alte persoane străine. Pe urmă, Mareșalul a spus că a auzit că băiatul soției sale (acela infirm) s-ar fi omorât. (Zamfirescu și Repede)
2. MARIA ANTONESCU - se simte mai bine. Dorește să vorbească cu Dl. Acuzator public Săracu. (L.B.)
3. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
4. ALEXIANU - a fost scos în sală de la 8-13. (Wagner)
5. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Vrânceanu). Detectivul cere să fie înlocuit întrucât suferă de reumatism, are picioarele umflate.
7. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală P.)
2. MIHAI ANTONESCU și TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (D. Miroiu)
3. MARIA ANTONESCU - a vorbit despre soțul ei, că a făcut numai bine pentru

țară și a luptat numai în interesul poporului. (Ioanid Anița)

4. VASILIU și PANTAZI - au fost duși în sala de ședințe, unde nu au luat contact cu nimeni. (Lepădatu)

5. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

6. EUGEN CRISTESCU - a fost la ședință. (D. Popescu)

7. ALEXIANU - a stat de vorbă cu avocatul, spunând că el n-are să fie împușcat. (Moraru)

8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Ion Ștefan)

9. SALONUL COMUN - și-au exprimat bucuria de felul cum a răspuns Mareșalul. (Rusu I.)

6/7 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Butnariu și Coțec)

3. MIHAI ANTONESCU și TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (N. Ioana)

4. PANTAZI și VASILIU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)

5. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)

6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)

7. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

9. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

7 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, PANTAZI și VASILIU - la ora 9 au fost scoși în sală, unde au început interogatoriile. La ora 11, ședința s-a suspendat și ei au fost duși la camerele lor. (Zamfirescu și Repede)
2. MARIA ANTONESCU - a fost liniștită, nu a mai vomitat. (Elisabeta Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU și TITUS DRAGOȘ - au fost scoși la ședințe, iar la suspendarea ședinței s-au înapoiat. (S.B.)
4. ELEFTERESCU - cere să vorbească cu Domnul Secretar General Bunaciu și să i se aducă ziare să citească. Cere să i se facă tratament dentar și masă mai bună. (Vrânceanu).
5. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
6. Gl. POPESCU și TRAIAN BRĂILEANU - au venit avocații lor cu care au stat de vorbă. (Hailil Hailil Cadi)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)
8. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
9. SALONUL COMUN - nimic de semnalat, afară că semnalează detectivul că sunt trei detectivi pentru 7 deținuți. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a fost în sala de ședințe de la ora 16 până la ora 20. (Parpală Petre)
3. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă dacă mai trăiește Hitler, a răspuns că nu știe, apoi s-a plâns că i se servește mâncarea, mai ales ceaiul rece.

(P. Voiculescu)

3. MIHAI ANTONESCU - este foarte tulburat și neliniștit, a luat contact cu avocatul. (D. Miroiu)

4. C.Z. VASILIU - a fost în sala de ședințe. Detectivul semnalează că fostul ministru al Sănătății⁵⁰, a vrut să înmâneze unui avocat un bilețel, prin locotenentul care se găsea lângă boxă, atunci detectivul nu a dat voie. Locotenentul s-a pronunțat către mine și un alt coleg, care a înregistrat cele scrise, că suntem caraghioși, că nu permitem nici atâta lucru. Locotenentul ar fi Comandantul Companiei. (Comisar aj. I. Ciodatu)

5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Lepădatu)

6. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Ion Ștefan)

7. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat.

8. MARINESCU - nimic de semnalat. (Bobeanu A.)

9. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Stanciu)

10. Gl. POPESCU D. - nimic de semnalat. (Clein)

11. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Coldea I.)

12. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (L.I.)

13. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Moraru)

14. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Peța M.)

15. EUGEN CRISTESCU - a fost în sala de ședințe, după care și-a consultat dosarul. A spus că în anul 1944 a dus o activitate ca om de legătură între Mareșal și partidele istorice. (D. Popescu)

16. DOBRE GHEORGHE - este nemulțumit că n-a putut lua contact cu avocatul. (Tr. Alecu)

17. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (Rusu Ion)

7/8 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ducă)
2. MARIA ANTONESCU - spune că atât ea cât și soțul ei au făcut numai bine, și că datorită lor evreii și comuniștii din România n-au fost omorâți de nemți și legionari. Acum, de câteva zile, primește mâncare mai bună, de care este mulțumită. (Butnariu și Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
4. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)
5. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Gh. Iliescu)
6. EUGEN CRISTESCU - este bine dispus. (C. Velea)
7. ALEXIANU - nimic de semnalat, afară de faptul că deținutul deschide geamul de la mijloc pe unde ar putea să fugă, cere ca acest geam să fie bătut în cuie. (Pucleanu Gh.)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)
9. MARINESCU - nimic de semnalat. (Mițu)
10. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Niculescu I.)
11. POPESCU DUMITRU - nimic de semnalat. (Sachelărescu)
12. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bădulescu)
13. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
14. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
15. MAREȘ - nimic de semnalat. (V. Petre)

16. Gl. DOBRE - nimic de semnalat. (Demescu D.)

8 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, PANTAZI și VASILIU - la orele 8,30 au fost introduși în sala de ședințe, unde a fost audiat Eugen Cristescu. După terminarea ședinței au fost vizitați în camerele lor de avocați, afară de avocatul lui I. Antonescu, care n-a venit. (Zamfirescu)

2. MIHAI ANTONESCU, T. DRAGOȘ - au fost în sala de ședințe. M. Antonescu este tot nervos. (I. Elise)

3. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovski)

4. Gl. PANTAZI - la ora 8,30 a fost introdus în sala de ședințe. După terminarea ședinței a fost vizitat de Dl. Avocat. (Repede)

5. TOBESCU - a vorbit despre realizările formidabile din Rusia. (Almășanu)

6. ELEFTERESCU - a fost vizitat de dentist. (M.)

7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Wagner)

8. C.Z. VASILIU - în boxă s-a auzit o discuție între PETROVICESCU, Gl. POPESCU, PANTAZI și VASILIU și anume: Cum ați găsit voi Ministerul, nici Dumnezeu nu vă iartă; și alte fără importanță. (C. Dragnea)

9. EUGEN CRISTESCU - a rămas circa 5 minute numai cu avocatul Stănescu, fiindcă aveau de discutat o chestiune secretă, aceasta cu cunoștința superiorilor⁵¹. (K. Agopian)

10. DOBRE și BUȘILĂ - nimic de semnalat. Detectivul semnalează că M. Antonescu a avut o convorbire cu Dl. Stoicescu, convorbire înlesnită de către Dl. Locotenent ce se afla la boxa acuzaților. (Nițu)

11. Gl. POPESCU și Tr. BRĂILEANU - după înapoierea de la ședință, Popescu

a luat contact cu avocatul Antofiloiu în privința procesului său. (Halil Hailil Cadi)

12. SALONUL COMUN - se găsesc DOBRE, MAREȘ și BUȘILĂ. Au fost în sala de ședințe. După înapoierea din sală, Mareș a stat de vorbă cu Avocatul Antofiloiu, cu care s-a tocmit asupra onorariului. Antofiloiu i-a cerut 5 milioane, Mareș i-a aprobat numai 3. După care Mareș a scris un bilețel la nevastă-sa, îi cerea să-i dea lui Antofiloiu 3 milioane. De remarcat a fost în momentul când Eugen Cristescu și-a expus depoziția, vorbind despre Maniu⁵² și testamentul lăsat de Codreanu. La cele auzite, cei din sală au rămas uimiți. (Abramovici)

13. MARINESCU și TOMESCU - nimic de semnalat. (Gh. Gh.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU.

3. MARIA ANTONESCU - este foarte nervoasă și nu poate dormi. (P. Voiculescu)

3. MIHAI ANTONESCU - a cerut să fie exclus de la ședință, întrucât se simte bolnav. (D. Miroiu)

4. MAREȘ NICOLAE - nimic de semnalat. (Rusu Ion)

5. TITUS DRAGOȘ - după ședință a fost vizitat de avocații Lucaci și Crăciun Șerbănescu. (Nedelcu T.)

6. ALEXIANU - a luat contact cu avocatul, care i-a spus unele lucruri de pe acasă. A mai spus avocatului că el știe că are să-i omoare și că mai bine ar fi să se omoare ei singuri. (Moraru)

7. EUGEN CRISTESCU - a fost la sala de ședințe. (Popescu)

8. Gl. POPESCU D. - nimic de semnalat. (Clein N.)

9. Tr. BRĂILEANU - a luat contact cu avocatul, iar în sala de ședințe a auzit pe Piky Vasiliu întrebând pe Alexianu cam ce pedeapsă li se va da și crede că li se

va da pedeapsa cu moartea, dar n-o să-i execute. (Leiba Samy)

10. Gl. DOBRE GH. - în sala de ședințe, a luat contact cu avocatul său, spunându-i să-i aducă de acasă schimburi și o pereche de ochelari. (Alexe Traian)

11. Dr. TOMESCU - a luat contact cu avocatul în sala de ședințe, iar în pauză cu Piky Vasiliu. (Stanciu)

12. ELEFTERESCU - este bolnav de măsele. A întrebat dacă Horia Sima este mort. (Dincă). A mai făcut o notă, care se anexează, prin care cere să i se aducă de acasă îmbrăcăminte și alimentele care le cere.

13. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Coldea Iosif)

14. MARINESCU - a luat contact cu avocatul său, este nervos. (Bibeau Anghel)

15. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. Detectivul semnalează că atât în sala de ședință, cât și pe săli se observă ziare de-ale țărăniștilor și liberalilor, de existența cărora acuzații nu știu. (Lepădatu)

8/9 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)

3. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)

4. MAREȘ - nimic de semnalat. (Babea Petre)

5. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Niculescu)

6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu Gh.)

7. Gl. DOBRE - nimic de semnalat. (D.)

8. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)
9. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
10. POPESCU D. - nimic de semnalat. (Sachelărescu)
11. C. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)
12. PIKY VASILIU - când a ieșit de la W.C. a văzut pe Pantazi dormind și a spus: „Pantazi doarme foarte bine, n-are nici o grijă, și în Rusia când erau dormea tot așa de bine“. (Gh. Iliescu)
13. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)
14. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

9 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, PANTAZI și P. VASILIU - la orele 8,30 au fost duși în sala de ședințe, până la ora 13. Starea lor este bună. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - a fost în sala de ședințe. (Peța M.)
4. Gl. PANTAZI - a fost în sala de ședințe. (Repede)
5. PIKY VASILIU - înainte de a intra în ședință a vorbit despre Maniu, care astăzi face pe nevinovatul. (C. Dragnea)
6. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
7. ELEFTERESCU - nimic de semnalat.
8. ALEXIANU - a fost în sala de ședințe. (Wagner)
9. Tr. BRĂILEANU și Gl. POPESCU - au fost în sala de ședințe. Tr. Brăileanu a

spus avocatului că ar fi bine să nu citeze pe [Ion] Nistor ca martor, că ar fi în detrimentul lui, cât privește pe [Vasile] Băncilă poate fi chemat. (Halie C.)

10. DOBRE, BUȘILĂ și MAREȘ - nimic de semnalat. (com.aj. N.)

11. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)

12. DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Elisei)

13. TOMESCU și MARINESCU - au fost în sala de ședințe, după care au luat contact cu avocații. (E. Eșeanu)

14. SALONUL COMUN - s-a observat că, după audierea lui Dinu și Gh. Brătianu, aceștia s-au dus la boxa acuzaților dând mâna cu Dobre, Bușilă și Vasiliu, după care a intervenit locotenentul ca să nu vorbească cu arestații, poftindu-i [pe martori] afară. Mareș a cerut avocatului Antofiloiu să telefoneze unui oarecare Moscu la nr. 4.50.50.; de asemenea, să i-a contact sau să telefoneze unuia cu numele de „O’Keilly“. I-a mai cerut să ceară de acasă de la Mareș broșura „Tătărescu. 1940“, o lege agrară. (Abramovici și Gh. Gh.)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - a fost în sala de ședințe, unde a pus câteva întrebări martorilor. (Parpală)

3. MARIA ANTONESCU - nu doarme deloc. (P. Voiculescu)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)

4. Gl. PANTAZI - a fost în sala de ședințe, unde a luat contact cu avocatul. (Lepădatu)

5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ciobotaru)

6. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (M. Dinu)

5. TITUS DRAGOȘ - după ședință a fost vizitat de d-nii av. Ion Lucaci și Crăciun Șerbănescu. Din discuțiile avute acuzatul a refuzat serviciile av. Ion

Lucaci. (T. Nedelcu)

8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Moraru)

9. EUGEN CRISTESCU - a luat contact cu avocatul său. (Popescu)

10. MARINESCU - a provocat discuții cu Dr. TOMESCU, care i-au fost interzise. Este nervos. După ședință a luat contact cu avocatul. (Bibeau A.)

11. Gl. DOBRE GH. - a stat de vorbă cu avocatul său. După ce a luat masa de seară de care a fost foarte mulțumit a cerut să i se aducă un „Monitor Oficial“. (Tr. Alecu)

12. POPESCU DUMITRU - nimic de semnalat. (Clein N.)

13. BUȘILĂ - în ședință a pus câteva întrebări martorului [Grigore] Niculescu-Buzești în legătură cu apărarea sa. A luat contact cu avocatul. (Coldea Iosif). P.S. Detectivul semnalează pe Subof. Mazilu Carol din gardă că are o purtare ostilă polițiștilor, pe care caută să-i îndepărteze din apropierea deținuților.

14. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Leiba L.)

15. ELEFTERESCU - este nemulțumit, fiindu-i insuficientă masa, spune că-l dor dinții. (I. Ștefan)

16. Dr. TOMESCU - i s-a adus schimburi de acasă. Este foarte calm. (Stanciu)

17. SALONUL COMUN - Ing. Mareș a fost agitat în boxă. (Rusu Ion)

9/10 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - s-a deșteptat la orele 2 și nu a mai dormit, stând pe gânduri. Dimineața, înainte de a intra în baie, s-a pronunțat că se împlinesc doi ani de chinuri, e mai greu pe timpul nopții decât ziua. Spune de s-ar termina și s-ar alege într-un fel. (Dincă)

2. MARIA ANTONESCU - și-a arătat oarecare nedumerire în privința mutării

sale de aici. (V. Coțec)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)

4. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

5. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)

6. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)

7. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Iliescu)

8. Gl. DOBRE - nimic de semnalat. (Cenușe)

9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

10. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)

11. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)

12. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)

13. MAREȘ - pe la ora 2 noaptea i s-a făcut rău, a fost dus 10 minute la aer, după care s-a culcat și a dormit până dimineața. (P. Petre)

14. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)

15. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

16. BRĂILEANU și POPESCU D. - nimic de semnalat. (Niculescu I.)

10 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, PANTAZI și VASILIU - la orele 8,40 au fost conduși în sala de ședințe, unde au fost audiați o serie de martori. După terminarea ședinței, în timpul pauzei, au fost vizitați de avocații lor. (Zamfirescu)

2. MARIA ANTONESCU - a fost liniștită. (V. Orlovski)

3. MIHAI ANTONESCU - când a fost invitat în sala de ședințe a refuzat să meargă, spunând că este bolnav, totuși a mers la ședință, nevorbind nimic. După ședință a luat contact cu avocatul său, căruia îi spune că Dinu și Gheorghe Brătianu trebuie să recunoască că au dat tot sprijinul guvernului cât și nemților în războiul contra Rusiei. Avocatul i-a spus că la o nouă audiere a lui Gh. Brătianu să-i pună întrebarea că de ce s-a înscris ca voluntar pentru front și că de ce ținea atâtea discursuri pe front, făcând propagandă contra Rusiei. (Peța Marin)

4. ALEXIANU - după terminarea ședinței, a luat contact cu avocatul său, care i-a spus că Maniu nu poate să se prezinte la proces decât mâine. (Ionescu C.)

5. DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Elisei)

6. EUGEN CRISTESCU - cere să i se dea voie să vorbească cu Mihai Antonescu, ca să-l sfătuiască⁵³ ca să declare tot ce a fost în trecut, să recunoască așa cum a fost cu Gh. și D. Brătianu, demascându-i, de asemenea, și să pună unele întrebări lui Maniu, când acesta va fi audiat. (K. Agopian)

7. TOMESCU - după proces a luat contact cu avocatul. (Wagner)

8. G. PANTAZI - după ce a fost adus din sala de ședințe a luat contactul cu avocatul. (Repede)

9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. Detectivul semnalează că Mareșalul s-a pronunțat că-i pare rău de Mihai Antonescu că se va prăpădi, spunând că este un geniu. Mihai Antonescu a cerut Tribunalului să nu mai asiste la proces, iar Tribunalul i-a respins cererea. (Dragnea)

10. MARINESCU - refuză să mănânce pe motiv că suferă de stomac. A fost vizitat de avocatul său pe care l-a rugat să facă intervenții grefierului pentru a trimite invitații tuturor martorilor propuși de el, pentru a putea dovedi nevinovățiile lui. (E. Eșanu)

11. TRAIAN BRĂILEANU și D. POPESCU - ambii într-o stare morală bună. Brăileanu a cerut avocatului să intervină ca să fie vizitat de medic, avocatul după câteva minute a adus aprobare scrisă pentru a fi ținut la regim alimentar. (Halil Hailil Cadi)

12. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)
13. TOBESCU - a întrebat dacă au fost aduși la proces Maniu, Gh. și Dinu Brătianu, căci desigur vor fi și ei implicați. (Almășanu)
14. DOBRE, MAREȘ și BUȘILĂ - nimic de semnalat. (N. Petru)
15. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (Abramovici și Gh. Gheorghe)

Orele 15 - 23

1. CAMERA MAREȘALULUI - a consultat dosarul personal, după care, la ora 16, a intrat în camera de ședință, unde s-a anunțat amânarea pentru a doua zi la ora 8. (Parpală P.)
3. MARIA ANTONESCU - este curioasă pentru ce este ținută închisă atât de mult, fără să fie judecată. (Niculescu)
3. MIHAI ANTONESCU - a fost vizitat de Dl. Doctor și de avocat. Avocatul l-a pus în gardă, spunându-i că nu trebuie să ascundă pe Maniu și Brătianu. (Miroiu)
4. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Popescu)
5. C. BUȘILĂ - s-a observat că este mai îngrijorat ca și de obicei, nu mai vorbește. Detectivul mai semnalează că Subofițerul Mazilu, care face de pază la Tribunal, continuă să bruscheze pe polițiști, dându-i afară din sala de ședințe și îi ține cât mai la distanță de acuzați. (Coldea Iosif)
6. MAREȘ NICOLAE - nimic de semnalat. (Nedelcu)
7. TITUS DRAGOȘ - a fost vizitat de avocat, care i-a adus de acasă medicamente, starea normală bună. (Rusu I.)
8. MAREȘ - a fost vizitat de avocat. (Sachelărescu)
9. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ciobotaru)
10. Gl. DOBRE - a stat de vorbă cu avocatul. (Tr. Alecu)

11. MARINESCU - și-a studiat dosarul. (Bibeanu Anghel)
12. TR. BRĂILEANU - a fost vizitat de medic, după care a stat de vorbă cu avocatul său. (Leiba Sami)
13. ELEFTERESCU - se plânge că-l doare o măsea. (I. Ștefan)
14. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dinu)
15. Gl. PANTAZI - a fost vizitat de cei doi avocați ai lui, cu care au discutat numai chestiuni care interesează procesul. (Lepădatu)
16. ALEXIANU - a fost vizitat de avocat, cu care, de asemenea, a discutat chestiuni ce interesează procesul. (Moraru)
17. SALONUL COMUN - Dr. Tomescu a pus câteva întrebări lui Marinescu, acesta nu i-a răspuns. Marinescu pare a fi recalcitrant. Ședința de astăzi după masă fiind suspendată, toți acuzații s-au înapoiat la locurile lor. (Stanciu)

10/11 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
2. MARIA ANTONESCU - a întrebat pe detectivă despre desfășurarea evenimentelor de 10 Mai, întrucât a auzit manifestația. (V. Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)
4. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Codreanu)
5. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Iliescu)
6. POPESCU DUMITRU - nimic de semnalat. (Clein N.)
7. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Niculescu)
8. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Olimpiu)

9. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
10. MAREȘ - nimic de semnalat. (Velea P.)
11. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
12. ELEFTERESCU - a întrebat dacă a fost frumoasă parada și dacă rușii au defilat. El crede că de 10 Mai 1947 va defila ca Comandant în armată. În 1945 a fost la Moscova, de 10 Mai 1946 a defilat în Celula Ministerului de Interne, după care s-a culcat. (Marinescu)
13. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
14. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)
15. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)
16. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
17. DOBRE - este foarte indispus, nu a putut dormi. (D. Enescu)

11 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU, PANTAZI și VASILIU - la ora 8,40 au fost conduși în sala de ședințe, unde a fost audiat ca martor și Iuliu Maniu. Atmosfera în sală, calmă, de multe ori s-a produs și ilaritate prin răspunsul martorului Maniu, care căuta să ocolească întrebările ce nu-i conveneau. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (V. Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - a arătat foarte vesel când i-a spus avocatul că vine Iuliu Maniu. După sfârșitul ședinței, Ică arată foarte posomorât. (Peța Marin)
4. ALEXIANU - pare nervos după audierea martorului Maniu. (Ionescu C.)
5. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Repede)

6. DOBRE, MAREȘ și BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Nițu)
7. DRAGOȘ TITUS - nimic de semnalat. (Gheorghe Gh.)
8. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
9. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
10. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Senti Romeo).
11. PIKY VASILIU - fiind într-o cameră cu Mareșalul și Pantazi, Mareșalul s-a adresat celor doi: „Nimeni nu vă mai amintiți de nimic!“, „ca și cum nu de la voi ar fi primit ordinele!“, „nu este nimic, am să-mi iau eu asupra mea toată răspunderea, dar nu trebuie să uitați că acesta este un proces istoric“. Mai spune că în repetate rânduri a cerut lui Maniu să ia conducerea statului și acesta a refuzat, pentru considerentul că legionarii ar fi organizat echipe de sacrificiu pentru atentate contra oamenilor politici. (C. Dragnea)
12. TRAIAN BRĂILEANU și Gl. POPESCU - a luat contactul cu avocatul lui Brăileanu, după care au ieșit din sală. (H. Codri)
13. D. POPESCU și MARINESCU - au fost scoși în sala de ședințe unde au ascultat pe martorul Iuliu Maniu. (E. Eseanu)
14. SALONUL COMUN - nimic de semnalat, afară de faptul că în depoziția martorului Maniu acesta a declarat că în Partidul Comunist sunt legionari, pentru care fapt publicul a început să vocifereze contra lui. Unii au strigat „Grivița“. (Abramovici și Elisee)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - la plecarea lui Maniu din sală, a dat mâna cu Ion Antonescu și Mihai Antonescu, acest gest a alarmat publicul din sală și a început să huiduiască pe democratul de la Bădăcin. Starea de spirit a acuzatului Antonescu Ion este calmă. (Parpală)
3. MARIA ANTONESCU - vorbește mereu de operele sale de binefacere și că n-ar fi cazul să stea la închisoare. (Voiculescu)

3. MIHAI ANTONESCU - în ședință a fost unul din cei principali care a pus întrebări lui Maniu, fiind montat de Cristescu⁵⁴ și avocat. (D. Miroiu)
4. PIKY VASILIU - a întrebat pe avocat cam ce pedeapsă vor lua după legi? Avocatul i-a răspuns că toate acestea [actele] comise sunt și în afara legilor și crede că vor fi și mai grav pedepsiți. (Ciobotaru)
5. Gl. PANTAZI - a luat contact cu avocatul, căruia i-a mai dat niște relații în legătură cu procesul. (Lepădatu)
6. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Moraru)
7. MARINESCU - este nervos. (Bibeau)
8. TR. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Leiba Sami)
9. MAREȘ - în timpul ședinței a fost calm. (Sachelărescu)
10. Gl. DOBRE - nimic de semnalat. (Tr. Alecu)
11. TITUS DRAGOȘ - a luat parte la ședință, punând întrebări. A discutat cu avocatul chestiuni în legătură cu procesul. (Rusu Ion)
12. BUȘILĂ C. - a fost foarte agitat de depoziția lui Maniu, care la plecare a dat mâna cu acuzații, după care a fost huiduit de publicul din sală. Apoi a urmat depoziția martorului Verinco⁵⁵ care a depus revoltător de favorabil pentru acuzatul Alexianu și care la plecare a fost pălmuit de o femeie din sala de ședință. (Coldea Iosif)
13. EUGEN CRISTESCU - a fost în sala de ședințe, iar seara a luat contact cu avocatul său. (D. Popescu)
14. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (M. Dincă)
15. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (Stanciu)

11/12 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - a spus că nu poate dormi, a cerut ofițerului de serviciu câteva pastile de somnalin; după ce a fost servit, a adormit. (Dincă)
2. MARIA ANTONESCU - a făcut baie, după care a dormit bine. (V. Coțec și Butnariu)
3. MIHAI ANTONESCU - este liniștit, starea sănătății bună. (N. Ioana)
4. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
5. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
6. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)
7. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)
8. Ing. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
9. TRAIAN BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Niculescu I.)
10. POPESCU DUMITRU - nimic de semnalat. (Clein N.)
11. Gl. DOBRE - nimic de semnalat. (Demesea)
12. MAREȘ - nimic de semnalat. (Vale)
13. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)
14. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Iliescu)
15. CONST. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)
16. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
17. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

12 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - la ora 8,50 a fost introdus în sala de ședințe, unde a început rechizitoriul D-lui Acuzator public Săracu, care a înfierat toate crimele și dezastrul [României], datorită guvernării lui Antonescu, cerând pedeapsa cu moartea [a] acuzaților, la care s-a asociat și publicul din sală, aplaudând și strigând „moarte criminalilor“ și „la spânzurătoare cu ei“, și „Trăiască Tribunalul Poporului“. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - este suferindă, având dureri de stomac. A fost vizitată de Dl. Medic. (V. Orlovski)
3. MIHAI ANTONESCU - a fost în sala de ședințe, după care a luat contact cu avocatul său, este foarte agitat. (Wagner)
4. PIKY VASILIU - a fost dus în sala de ședințe. Starea lui este nervoasă. (Gh. Gh.)
5. Gl. PANTAZI - idem, idem. (Repede)
6. TRAIAN BRĂILEANU și Gl. POPESCU - au fost în sala de ședințe, după care Brăileanu a stat de vorbă cu avocatul său. (Hailil Cadir)
7. E. CRISTESCU - nimic de semnalat. (Agopian)
8. DOBRE, MAREȘ și BUȘILĂ - au fost în sala de ședințe, unde s-au dezbătut toate faptele criminale ale lor, după care s-au văzut rușinați de acestea. (Petraru D.)
9. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ionescu C.)
10. TITUS DRAGOȘ - după terminarea ședinței, s-a pronunțat că de ce nu ne trage un glonte să termine mai repede cu noi. (Peța Marin)
11. TOMESCU și MARINESCU - au discutat despre gestul făcut de Iuliu Maniu, când a dat mâna cu Dragoș, Ion și Mihai Antonescu, după care au intrat în sala de ședințe, ascultând rechizitoriul acuzatorului public. (E. Eseau)
12. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
13. ELEFTERESCU - speră ca peste câteva zile să-și reia funcția avută în primire și crede că va fi despăgubit pentru faptul că a fost arestat nevinovat, și

crede că va fi avansat la gradul de general. (Dragnea)

14. SALONUL COMUN - nimic de semnalat. (Abramovici și Elisei)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - la orele 17, a intrat în sala de ședință, în care timp a venit și o delegație de invalizi cu o moțiune, care a fost citită. Tot poporul din sală a fost impresionat și a strigat „Moarte criminalilor“, după care Dl. Acuzator public Stoican a expus crimele și bestialitățile comise la Odessa și Iași, din ordinele acuzaților din boxă, arătându-se, prin proiecții, diferite clișee de cruzimile comise de acuzați. După terminarea ședinței cei din sală s-au retras într-o stare de spirit foarte încordată strigând „Moarte criminalilor din boxă“. (Parpală)

3. MARIA ANTONESCU - vorbește mereu de munca grea care a dus-o împreună cu soțul ei pentru țară. (V.)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)

4. Gl. PANTAZI - nimic de semnalat. (Lepădatu)

5. C.Z. VASILIU - nimic de semnalat. (Ciobotaru)

6. Gl. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

7. EUGEN CRISTESCU - după terminarea ședinței, a avut o discuție cu avocatul său în legătură cu apărarea. Când au venit din nou în sala de ședințe a avut un schimb de cuvinte cu Mihail Antonescu, care i-a zis: „Ce faci, D-le, faci teatru cu mine?“ (Popescu)

8. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Moraru)

9. TITUS DRAGOȘ - după ședință a stat de vorbă cu avocatul său, căruia i-a spus că el nu a făcut parte din guvernul Antonescu la declanșarea războiului contra U.R.S.S. (Rusu I.)

10. MAREȘ - nimic de semnalat. (Sachelărescu)

11. BUȘILĂ - după terminarea ședinței detectivul a auzit pe Ion Antonescu adresându-se lui E. Cristescu cu cuvintele: „Să știi că ne vor condamna la moarte“. (Coltea Iosif)

12. TOMESCU - după ce s-a înapoiat din camera de ședință s-a pronunțat că acuzatorul public este un bun orator, iar, cu privire la fotografiile procurate, privind crimele comise de agenții lor, chiar dl. av. public a spus că aceste fotografii s-au găsit asupra soldaților nemți, deci nu noi suntem de vină, ci nemții. (Stanciu)

13. GH. DOBRE - nimic de semnalat. (Tr. Alecu)

14. TR. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Leiba)

15. MARINESCU - starea lui este nervoasă. (Bibeanu)

16. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (I. Ștefan)

12/13 mai 1946

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

2. MARIA ANTONESCU - a spus detectivei că atât ea cât și soțul ei sunt curați ca cristalul, nu au nici o vină, pe unde au trecut au făcut numai bine. A dat ca exemplu Transnistria, unde populația îl adora pe Mareșal. Apoi a început să critice sistemul socialist din Rusia, spunând că acolo este cea mai cruntă dictatură. Nu i s-a răspuns nimic. (V. Coțec)

3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (N. Ioana)

4. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Iliescu)

5. Gl. CONST. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)

6. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (C. Velea)

7. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)

8. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
9. POPESCU D. - nimic de semnalat. (Clein N.)
10. TR. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Niculescu I.)
12. GH. DOBRE - nimic de semnalat. (Dinescu)
13. Dr. TOMESCU - nimic de semnalat. (Bărbulescu)
13. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
14. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)
15. MAREȘ - nimic de semnalat. (Vale)
16. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)
17. ELEFTERESCU - este nemulțumit că nu are saltea de lână. (Marinescu)

13 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a fost introdus în sala de ședințe, unde a început apărarea lui de către Decanul Baroului Ilfov, Avocat [Constantin] Paraschivescu - Bălăceanu. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Violeta Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - în sala de ședințe a avut un incident cu Președintele, apoi nu a mai vorbit nimic. (Wagner)
4. PANTAZI - nimic de semnalat. (Repede)
5. C.Z. VASILIU - după apărare, publicul din sală a manifestat cerând pedeapsa cu moartea acuzaților: „La moarte cu tâlharii și bestiile hitleriste“, „La ștreang cu ei“ etc. (Gh. N. Gh.)

6. Dr. TOMESCU și MARINESCU - nimic de semnalat. (Eșanu)
7. ELEFTERESCU - îl dor măselele. (Petraru)
8. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
9. TRAIAN BRĂILEANU și D. POPESCU - nimic de semnalat. (Cadri)
10. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Peța Marin)
11. ALEXIANU - este nervos, spunând că se termină cu el. A încercat în ședință să vorbească cu ceilalți dar a fost oprit. A spus detectivului: „Merg la moarte“. (Ionescu C-tin)
12. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
13. DOBRE și BUȘILĂ - după ședință au discutat împreună cu Marinescu despre atitudinea patriotică a avocatului care a pledat pentru Mareșal. (Dragnea)
14. COMUN - toți sunt sănătoși. (Elisei și Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - după ședință a luat contact cu avocatul. (Parpală)
3. MARIA ANTONESCU - a avut o criză de stomac. (Voicu)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu D-tru)
4. Gl. TOBESCU - a spus detectivului că face greva foamei dacă nu i se aduce la timp. (Dincă)
5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Ion Ștefan)
6. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)
7. TOMESCU - nimic de semnalat. (Stanciu)
8. MAREȘ - nimic de semnalat. (Sachelărescu)

9. C.Z. VASILIU - în pauză a fost o discuție între el și Cristescu. Cristescu i-a spus că Mihai Antonescu este continuu supărat, în special pe el, pentru că a provocat discuții de contraziceri între Mihai Antonescu și Maniu. De asemeni, mai semnalează că Mihai Antonescu a cerut plecarea sa din ședință care i-a fost aprobată de către Tribunal. (Ciobotaru)

10. Gen. PANTAZI - a fost dus în sala de ședințe, unde avocatul său a pledat pentru el. În acest timp nu s-a produs nici un fel de manifestație din partea publicului, totul decurgând în liniște. (Lepădatu)

11. TRAIAN BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Leiba)

12. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Rusu Ion)

13. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Moraru)

14. Gen. DOBRE - nimic de semnalat. (Traian Alecu)

15. MARINESCU - nimic de semnalat. (Bibianu)

16. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Nedelcu)

17. Gen. D. POPESCU - nimic de semnalat. (?)⁵⁶

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dincă)

2. MARIA ANTONESCU - se plânge că nu mai are țigări. Mâncarea a fost puțină și proastă și se aduce târziu masa. Insultă Guvernul, spunând că sunt niște bestii și bandiți, blestemând că atât să aibă ei cât i se dă ei acuma. (Butnariu Eug. și Coțec)

3. MIHAI ANTONESCU - a încercat să meargă la Cristescu, cu care voia să stea de vorbă, însă a fost oprit. (Ioan A.N.)

4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Scurtu)

5. CRISTESCU EUGEN - nimic de semnalat. (Niculescu Ion)

6. DOBRE - nimic de semnalat. (Deneșea)
7. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Nițu)
8. MAREȘ - nimic de semnalat. (Velea)
9. Gen. D. POPESCU - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
10. Gen. PANTAZI - nimic de semnalat. (Teodorescu)
11. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Ieremia)
12. VASILIU PIKY - nimic de semnalat. (Klein)
13. ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
14. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Gh. Iliescu)
15. Dr. TOMESCU - s-a plâns de dureri de cap. (Bărbulescu)
16. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Marinescu)

14 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - a asistat liniștit în ședință, nimic de semnalat. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - nu a mers la proces și a lucrat la apărarea lui. (Wagner)
4. ELEFTERESCU - s-a plimbat tot timpul prin celulă fiind nervos. (Gh. N. Gh.)
5. TOBESCU - se plânge că nu are cărți de citit. (Almășanu)
6. ALEXIANU - vorbește cu avocatul său, nimic de semnalat. (Ionescu C.)

7. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. (Peța Marin)
8. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (K. Agopian)
9. PANTAZI - nimic de semnalat. (Repede)
10. VASILIU - nimic de semnalat. (Elisei)
11. DOBRE - nimic de semnalat. (Dragnea)
12. MAREȘ - nimic de semnalat. (Petraru)
13. BUȘILĂ - a vorbit cu avocatul care la plecare a încercat să-i dea un ziar, dar a fost observat și nu a reușit. Nimic de semnalat. (Petraru)
14. BRĂILEANU și POPESCU - nimic de semnalat. (Cadri)
15. TOMESCU și MARINESCU - nimic de semnalat. (Eșanu)
16. COMUN - nimic de semnalat. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală)
3. MARIA ANTONESCU - nu a fost mulțumită de mâncare. (Voiculescu)
3. MIHAI ANTONESCU - nu a participat la proces pentru a-și face apărarea. (Miroiu)
4. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (?)
5. TOMESCU - nimic de semnalat. (?)
6. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat. Avocatul i-a adus niște acte. (Rusu)
7. MAREȘ - nimic de semnalat. (Sachelărescu)
8. PANTAZI - puțin nervos. Nimic de semnalat. (Stanciu)

9. DOBRE - nimic de semnalat. (Alec Tr.)
10. MARINESCU - nimic de semnalat. (Bilianu Anghel)
11. BUȘILĂ - a fost foarte abătut, nu a mâncat nimic. (Nedelcu)
12. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
13. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (?)
14. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Leiba)
15. D. POPESCU - a fost nervos, a studiat dosarul său. (Leiba)
16. EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)
17. ALEXIANU - era nervos, nimic de semnalat. (Moraru)
18. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (?)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - a dormit. (Marinescu)
2. MARIA ANTONESCU - a dormit. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - s-a culcat îmbrăcat, a dormit. (Ioan)
4. BUȘILĂ - toată noaptea s-a învârtit în pat, deși părea că doarme. (Erem)
5. POPESCU D. - ieșind din ședință obosit s-a culcat imediat. (Klein)
6. BRĂILEANU - ieșind din ședință s-a culcat imediat. (Klein)
7. DRAGOȘ - s-a culcat după ședință. (Andrei Olimpiu)
8. CRISTESCU EUGEN - a dormit liniștit după ședință. (Niculescu Ion)
8. ALEXIANU - a dormit, nimic de semnalat. (Pucleanu Gh.)

10. MARINESCU - a dormit continuu. (Nițu)
11. DOBRE - a dormit, nimic de semnalat. Nemulțumit de Mareșalul Antonescu.
12. TOMESCU - a dormit până la 6,30. (Bărbulescu)
13. MAREȘ - a dormit. (Velea)
14. PIKY VASILIU - a dormit. (Iliescu)
15. PANTAZI - a plecat din ședință și s-a culcat.
16. TOBESCU - nimic de semnalat.
17. ELEFTERESCU - a dormit. (Lepădatu)

16 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Zamfirescu)
2. MARIA ANTONESCU - cere să-i fie trimis doctorul. (Violeta Orlovschi)
3. MIHAI ANTONESCU - scrie continuu. (Wagner)
4. PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Gh. N. Gh.)
5. PANTAZI - a predat hainele rudelor, altfel nimic de semnalat. (Repede)
6. EUGEN CRISTESCU - cere mereu să vorbească spunând că deține secrete politice relativ la Maniu și Brătianu. Depune un memoriu. (Agopian)
7. DOBRE, MAREȘ și BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Petraru)
8. ALEXIANU - nimic de semnalat, așteaptă verdictul. (Dragnea)
9. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășeanu)

10. ELEFTERESCU - cere un doctor și mâncare mai multă, citește. (Vasiliu)
11. TOMESCU și MARINESCU - au scris memorii pentru recurs. (Eșanu)
12. COMUN - nimic de semnalat. Vorbesc între ei și spun că Maniu le-a creat o situație grea prin depozitia lui. (Abramovici)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat. (Parpală)
3. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Zuncea)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Miroiu)
4. BRĂILEANU - a dormit o oră, restul timpul a scris. (Leiba)
5. MAREȘ - nimic de semnalat. (Sachelărescu)
6. TITUS DRAGOȘ - nimic de semnalat.(Rusu)
7. TOBESCU - nimic de semnalat. (Dincă)
8. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Ștefan)
9. TOMESCU - nimic de semnalat. (?)
10. ALEXIANU - se plânge că va fi omorât când el a făcut atâta bine pentru popor și că și-au făcut datoria, în special Mareșalul. (Moraru)
11. TOMESCU și MARINESCU - nimic de semnalat. (Anghel)
12. VASILIU și PANTAZI - cer obiectele reținute la Direcția Generală a Poliției, fiecare dintre ei enumerând obiectele sale. (Ciobotaru)
13. BUȘILĂ - a citit și discutat cu ceilalți. (?)
14. COMUN - nimic de semnalat. (Nedelcu)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU - nimic de semnalat, a dormit liniștit. (Lepădatu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU - nimic de semnalat. (Ioan)
4. CRISTESCU EUGEN - a lucrat la memoriu, nimic de semnalat. (Niculescu)
5. TOBESCU - nimic de semnalat. (?)
6. PANTAZI - a fost nervos. (?)
7. PIKY VASILIU - nimic de semnalat, a dormit. (Iliescu)
8. BRĂILEANU - nimic de semnalat. (Dincă)
9. MARINESCU - nimic de semnalat. (Nițu)
10. Nimic de semnalat⁵⁷. (Bărbulescu)
11. ALEXIANU - nimic de semnalat, a dormit. (Pucleanu Gh.)
12. DRAGOȘ TITUS - nimic de semnalat. (Andrei Olimpiu)
13. MAREȘ - nimic de semnalat. (?)
14. BUȘILĂ - nimic de semnalat. (Eremia)
15. POPESCU DUMITRU - s-a sculat de trei ori noaptea. (Klein)
16. DOBRE - a avut o noapte agitată. (Demeșanu)

18 mai 1946

Orele 7 - 15

1. LECCA și PANTAZI - nimic de semnalat. (Andrei Olimpiu)
2. MIHAI ANTONESCU și CRISTESCU EUGEN - se gândesc mereu la recurs. (Moraru)
3. ION ANTONESCU, ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ioan)
4. TOBESCU - nimic de semnalat. (Almășanu)
5. ELEFTERESCU - nimic de semnalat. (Zamfirescu)
6. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Vasilescu Tatiana)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - au stat în curte, nimic de semnalat. (Parpală)
2. ION ANTONESCU - după ce s-a dat sentința de condamnare⁵⁸ era agitat.
3. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat, știe că și soțul ei este aici. (Dinu Elena)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Coțec)
3. VASILIU, EUGEN CRISTESCU și MIHAI ANTONESCU - au discutat de recurs. (Lepădatu)
4. RADU LECCA și PANTAZI - nimic de semnalat.

19 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - vorbesc despre recurs și cer să li se instaleze sobe deoarece camerele sunt foarte umede. (Ioan)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Vasilescu)
3. MIHAI ANTONESCU, CONSTANTIN VASILIU și CRISTESCU EUGEN - acesta din urmă a discutat cu avocatul său despre recurs și i-a spus avocatului că în timpul procesului i s-a comunicat de la Maniu ca să nu-l atace, să nu divulge conversațiile avute cu el pentru armistițiu, că are să-i dea ca martor pe nepotul lui Zaharia Boilă, care să dea relațiuni favorabile la proces, și că el ar fi refuzat. Toți vorbesc de recurs făcând planul că, dacă va fi respins, să se adreseze M.S. Regelui. (Zamfirescu)
4. PANTAZI, RADU LECCA - nimic de semnalat și cer să li se instaleze sobe deoarece este foarte frig.

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - au fost nervoși, nimic de semnalat. (Parpală)
2. MARIA ANTONESCU - se plânge de dureri de cap. (Dinu Elena)
3. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Velea)
4. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (Marinescu)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Butnariu)
3. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (Niculescu Ion)

4. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. (Lepădatu)

20 mai 1946

Orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - Ex-mareșalul este agitat și nemulțumit pentru faptul că toți colaboratorii săi din timpul guvernării s-au sustras de la răspunderi aruncându-i în spate toate vinile. Nimic de semnalat. (Ioan)

2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Vasilescu Tatiana)

3. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - au fost vizitați de familie, nimic de semnalat. (Zamfirescu)

4. PANTAZI și RADU LECCA - povestesc impresii din călătorii, Pantazi a refuzat vizita soției și a fiului său. Se plâng că nu au țigări. (Andrei Olimpiu)

Orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nu au mai fost agitați. A venit avocatul ex-mareșalului și acesta din urmă a vrut să-i dea ceasul de aur ca să-l predea familiei, dar agentul de pază s-a opus. În acest sens agentul cere lămuriri asupra comportării. (Parpală)

2. MARIA ANTONESCU - cere să fie scoasă la aer și să i se aducă mâncarea mai caldă. (Dinu Elena)

3. MIHAI ANTONESCU și RADU LECCA - au vorbit cu avocatul discutând despre punctele de acuzație. (Marinescu)

4. Agentul Velea raportează de la Jilava că nu are nimic de semnalat. (Curelea Aureliu)

Orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU, EUGEN CRISTESCU și PIKY VASILIU - nimic de semnalat. (Niculescu I.)
4. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (Scurtu)

21 mai 1946

orele 7 - 15

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat, vorbesc cu avocatul despre recurs și cererea de grațiere. (Ioana Nicolae)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat, cere să fie scoasă la aer. (Vasilescu Tatiana)
3. MIHAI ANTONESCU, E. CRISTESCU, C. VASILIU - nimic de semnalat, vorbesc cu avocatul și Mihai Antonescu cere să vorbească avocatul cu locul în drept, pentru a-și pleda singur procesul. (Zamfirescu)
4. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat, nu a putut fi vizitat Pantazi de familie deoarece nu au avut autorizația necesară. (Andrei Olimpiu)

orele 15 - 23

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - pe ex-mareșal l-a vizitat doctorul. (Parpală)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Dinu Elena)
3. MIHAI ANTONESCU, E. CRISTESCU, C. VASILIU - nimic de semnalat. (Marinescu)

4. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (Velea)

orele 23 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Pucleanu)
2. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Butnariu și Coțec)
3. MIHAI ANTONESCU, E. CRISTESCU, C. VASILIU - nimic de semnalat. (Lepădatu)
4. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat, au cerut să fie vizitați de doctor. (Velea)

22 mai 1946

orele 7 - 19

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ioan)
2. Nimic de semnalat din partea detectivului Moraru. (Curele)
3. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat. (Vasilescu Tatiana)
4. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU, EUGEN CRISTESCU - nimic de semnalat. E. Cristescu nu a predat motivele de recurs. (Zamfirescu)

orele 19 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Marinescu)
2. PIKY VASILIU, MIHAI ANTONESCU și E. CRISTESCU - nimic de semnalat, vorbesc de recurs și Mihai Antonescu e trist. (Velea)
3. PANTAZI și RADU LECCA - nimic important de semnalat. (Andrei Olimpiu)

4. MARIA ANTONESCU - nimic de semnalat atât ziua cât și în timpul nopții.
(Butnariu, Vasilescu Tatiana și Dinu Elena)

23 mai 1946

Orele 7 - 19

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - sunt vizitați de familie și stau de vorbă în vorbitor circa ½ oră despre chestiuni familiare și recursul lor. Ex-mareșalul semnează o procură, care se anexează în copie. (Pucheanu)

3. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - sunt vizitați de familie, care aduc ceva alimente și lenjerie și discută în vorbitor despre chestiuni familiare și despre recurs. (Lepădatu).

3. PANTAZI și RADU LECCA - nimic important de semnalat.

Orele 19 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Ioan)

2. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - nimic important de semnalat, numai E. Cristescu a spus că păcat mare este că nu se găsesc dosarele lui din care s-ar putea vedea toată pleava politicii de partid, dar că din capul său nu se poate șterge nimic. (Zamfirescu)

3. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (Moraru)

4. MARIA ANTONESCU - a fost vizitată de dentistă și de doctor, a vorbit că toată nenorocirea țării de la Lupeasca și Carol II se trage, că atunci s-au organizat legionarii, și a cerut hârtie și creion căci se apropie și procesul ei și vrea să facă unele însemnări. (Butnariu și Coțec, Kemter și Vasilescu)

28 mai 1946

Orele 7 - 19

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat, sunt deprimați și vorbesc de respingerea recursului⁵⁹. (Ioan)
2. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - au discutat de respingerea recursului și despre executarea lor, neavând nici o speranță nici în Secțiunile Unite și nici la Palat. (Zamfirescu)
3. PANTAZI și RADU LECCA - au discutat despre respingerea recursului și nu mai au nici o speranță de scăpare. (Moraru)

Orele 19 - 7 dimineața

1. ION ANTONESCU și ALEXIANU - nimic de semnalat. (Marinescu)
2. MIHAI ANTONESCU, PIKY VASILIU și EUGEN CRISTESCU - sunt deprimați și calculează cât mai au de trăit. (Velea)
3. PANTAZI și RADU LECCA - nimic de semnalat. (A. Olimpiu)
4. MARIA ANTONESCU - nimic important de semnalat. Gen. Tobescu cere batiste și medicamente din geamantanul său. (Repede și Antonescu)

³¹ [Vezi Gh. Buzatu, coordonator, Mareșalul Antonescu la judecata istoriei, București, Editura Mica Valahie, 2002, 463 p.](#)

³² [Vezi, îndeosebi, Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, vol. 1-3, editor Marcel-Dumitru Ciucă, București, Editura Saeculum I.O./Editura Europa Nova, 1998; Ioan Dan, „Procesul” Mareșalului Ion Antonescu, București, 1993; Gh. Buzatu, Mircea Chiritoiu, eds., Agresiunea comunismului în România, vol. 1-2, București, Editura Paideia, 1998.](#)

³³ [Cele dintâi informații și probe le-am publicat în cursul acestui an \(v. Gh. Buzatu, Din Jurnalul de supraveghere a grupului Ion Antonescu, întocmit de gardieni, în perioada 3 aprilie – 28 mai 1946, în „Historia”, nr. 2/2005, p. 40-43;](#)

Gh. Buzatu, Stela Cheptea, Marusia Cîrstea, eds., „Jurnalul de temniță“ (aprilie-mai 1946) al grupului Mareșalului Antonescu), în Istorie și societate, II, București, Editura Mica Valahie, 2005, p. 513-601).

³⁴ Aceștia erau: (în detenție) ex-mareșalul Ion Antonescu, profesorul Mihai Antonescu, generalul Constantin Pantazi, generalul Constantin Z. Vasiliu, Titus Dragoș, generalul Gheorghe Dobre, Ion Marinescu, profesorul Traian Brăileanu, generalul Dumitru Popescu, generalul Constantin Petrovicescu, Constantin Bușilă, Nicolae Mares, dr. Petre Tomescu, profesorul Gheorghe Alexianu, Radu Lecca și Eugen Cristescu, iar (în contumacie) erau judecați Horia Sima, Constantin Dănulescu, Vasile Dimitruc, Mihail Sturdza, Ion Protopopescu, Corneliu Georgescu, Constantin Papanace și Vasile Iașinski, în total 24 de persoane, acuzate conform legilor nr. 312/1945, nr. 61/1946 și Codului de Procedură Penală în exercițiu (articolele 241 și următoarele) (cf. Procesul Mareșalului Antonescu, vol. 1, p. 60 și urm., Actul de acuzare nr. 1 din 29 aprilie 1946).

³⁵ Arhiva CNSAS, București, fond 40 010, „Tribunalului Poporului“, 1946, Ministerul Afacerilor Interne al R.P.R., vol. 44, filele 6-10, 14-75, 188).

³⁶ Procesul..., vol. 1, p. 28-32.

³⁷ Confuzie: Inginer Ceaușu - Emil Bodnăraș!

³⁸ Autoare: Genevieve Tabouis.

³⁹ Titlul corect: Problemele leninismului (diverse traduceri din limba rusă, după 1945).

⁴⁰ Desigur, detectivul nu a înțeles – Octavian Goga murise din 1938.

⁴¹ General Dumitru Popescu, ministru de Interne în cabinetul mareșal Antonescu.

⁴² După cum se observă, două rapoarte pentru același spațiu de timp: 16 aprilie 1946, orele 7-15 (filele 48-49, 58), iar, în unele privințe, după cum se constată, ele se repetă.

⁴³ Eroare – Legația Marii Britanii din București.

⁴⁴ Previziune sumbră care, în bună măsură, avea să se adevărească!

⁴⁵ De la 1 Mai 1946!

⁴⁶ Referire la legea 312/1945 și la decretul-lege pentru urmărirea și sancționarea celor vinovați de dezastrul țării și de crime de război, București, 21 aprilie 1946, semnat de Regele Mihai I și de Lucrețiu Pătrășcanu, ministrul Justiției (apud Procesul Mareșalului Antonescu, vol. 1, p. 54-59).

⁴⁷ Actul de acuzare nr. 1 din 29 aprilie 1946 (apud Procesul..., vol. 1, p. 60-183).

⁴⁸ De 1 Mai 1946!

⁴⁹ De la Jilava în arestul DGP-ului, pentru a fi mai lesne la „dispoziția” ... „Tribunalului Poporului”.

⁵⁰ Doctorul Petre Tomescu, profesor universitar.

⁵¹ Este mai mult decât sigur că, în cadrul unor astfel de întrevederi, „aprobat de superiori” (?!), Eugen Cristescu a tranzacționat dezvăluirea unor secrete ale faimosului SSI sau dosare ale Serviciului cu scoaterea sa din rândul celor condamnați la moarte. Vezi și declarațiile sale la „proces” despre liderii PNT și PNL, compromițătoare pentru aceștia, dar convenabile guvernului dr. P. Groza și comuniștilor.

⁵² Vezi nota precedentă.

⁵³ Vezi supra.

⁵⁴ Vezi mai sus.

⁵⁵ Corect: Oliviu Verenca, fost secretar al prof. Gh. Alexianu, ca guvernator al Transnistriei. A publicat ulterior Administrația civilă română în Transnistria, 1941-1944, ediția a II-a, îngrijită de Șerban Alexianu, București, Editura Vremea, 2000.

⁵⁶ Așa în original – nu se indică cine a făcut raportul.

⁵⁷ Așa în original.

⁵⁸ Hotărârea nr. 17 a „Tribunalului Poporului” dată în ședința publică din 17 mai 1946 privind condamnarea grupului Ion Antonescu (lotul XVI) (apud

Procesul..., vol. 2, p. 209-308). Pedepsele pronunțate de „Tribunal”: Ion și Mihai Antonescu, Horia Sima (în contumacie), Constantin Pantazi, Gh. Alexianu, C. Z. Vasiliu, Eugen Cristescu, Mihail Sturdza (în contumacie), Radu Lecca – la moarte (ibidem, p. 278-307), iar restul – la termene diverse, inclusive detenția pe viață. Dintre cei prezenți și condamnați la moarte, la 31 mai 1946 „Recomandarea” transmisă Regelui Mihai I menținea pedeapsa dictată la 17 mai 1946 pentru Ion și Mihai Antonescu, Gh. Alexianu și C. Z. Vasiliu, dar nu și pentru Constantin Pantazi, Eugen Cristescu și Radu Lecca, condamnați la detenție pe viață (ibidem, p. 422). În consecință, „Raportul” prezentat, în aceeași zi, suveranului de către Lucrețiu Pătrășcanu, titularul Justiției, susținea „Recomandarea” premierului (ibidem, p. 423), ceea ce Mihai I a avizat, astfel că la 1 iunie 1946, prin decret-regal, s-a comutat pedeapsa cu moartea la detenție pe viață pentru Constantin Pantazi, Eugen Cristescu și Radu Lecca (ibidem, p. 427). Execuția lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu și C. Z. Vasiliu a avut loc în după-amiaza aceleiași zile (vezi raportul anexat, din 3 iunie 1946).

⁵⁹ Vezi Sentința Înaltei Curți de Casație și Justiție (Secțiunea a II-a) din 27 mai 1946 privind respingerea recursului făcut de acuzați contra Hotărârii „Tribunalului Poporului” nr. 17/1946 (apud Procesul..., vol. 2, p. 312 și urm.).

VI - 1 Iunie 1946: STALIN A ORDONAT, IAR PISTOLARIII S-AU CONFORMAT

... Închisoarea Jilava – sâmbătă, 1 iunie 1946, după orele 18,00: Sub gloanțele unui pluton de execuție, compus din gardieni, supremă ofensă adusă Oastei Țării, al cărei ultim Mareșal se afla EL ÎNSUȘI în bătaia pistolarilor nenorociți selecționați pe bază de „voluntariat“, cădeau secerați în Valea Piersicilor, ION ANTONESCU, Conducătorul Statului Român din perioada 1940-1944, și câțiva dintre cei mai apropiați colaboratori ai săi – Mihai Antonescu, Gh. Alexianu și C. Piky Vasiliu. Execuția, în fapt MĂCELUL, trebuia, în intenția organizatorilor, politicieni și comuniști complotiști, români și de aiurea, aflați în solda Kremlinului ori în serviciul comandat al Marilor Puteri învingătoare în războiul mondial din 1939-1945, să rămână pentru cât mai mult timp posibil înfăptuită în mister. Nu avea să fie așa! Nu a fost posibil să fie astfel! Martorii asasinatului de la 1 iunie 1946 au fost cei dintâi care au rupt vâlul tăcerii. Operatorul Ovidiu Gologan, pe lângă faptul că – alături dar separat de „omologul“ său desemnat de Puterea Ocupantă, URSS – ne-a lăsat pelicula surprinzând principalele momente ale CRIMEI, s-a aflat între cei care au relatat în detaliu faptele. Pe de altă parte, persoane anume desemnate au consemnat, în sinteze și procese-verbale, cele petrecute. Documentele respective, păstrate zeci de ani sub șapte lacăte, au ajuns, după deschiderea arhivelor începând cu 1989 și următorii, la dispoziția istoricilor și, în consecință, la știința cititorilor.

Este inutil să subliniem că, excepție făcând presa de inspirație moscovită și internaționalistă, unele grupuri interne și o bandă de scelerați, care se „remarcase“ organizând penibilul „proces al mării trădări naționale“ (sic!) sub egida „Tribunalului Poporului“ din București, poporul Român, cercurile democratice, forțele armatei naționale, prestigioase personalități, române și străine, au dezaprobat MĂCELUL, situându-se evident între cei care și-au asumat o incontestabilă prioritate în stabilirea, peste voința nevolnicilor „învingători“ aflați în postura de ocupanți vremelnici ai României, a posterității Mareșalului Antonescu⁶⁰.

Faimosul diplomat Grigore Gafencu, aflat departe de țară, în Elveția, a consemnat, chiar în seara zilei de 1 iunie 1946, în amplul său Jurnal inedit:

„... Radio București anunță că azi, la orele șase seara, Mareșalul Antonescu, Ică Antonescu și alți patru demnitari în fapt, doi au fost „executați“. Grația regală nu a putut, deci, interveni. Rușii au cerut moartea lor. Să nu fie cumva semnalul unei cumplite dezlănțuiri de patimi sângeroase. Păcatele Mareșalului au fost oarecum spălate prin abuzurile regimului de azi și prin primejdia de moarte pe care sovieticii o țin întinsă asupra țării. Întâmplările care au urmat prăbușirii sale au așternut uitarea peste campania nenorocită pe care el a purtat-o în Rusia, ca și peste oarba înverșunare cu care s-a aruncat în brațele lui Hitler. Ieri, încă vinovat, MAREȘALUL CADE CA UN MARTIR AL CAUZEI ROMÂNEȘTI, PENTRU CĂ ROMÂNIA NU MAI CUNOAȘTE DECÂT O SINGURĂ AMENINȚARE: RUSIA, ÎN JURUL LUI SE VA NAȘTE O LEGENDĂ CARE VA ÎNDULCI JUDECATA ISTORIEI. MOARTEA CE I SE TRAGE DIN MÂNIA IMPERIULUI VECIN ÎL AROPIE DE SUFLETUL UNUI POPOR CARE SE SIMTE, ÎN ÎNTREGIME, AMENINȚAT DE ACEASTĂ ÎMPĂRĂȚIE“.

La trei ani după faptele relatate, ziaristul american Reuben H. Markham reținea, la rându-i, în amintirile sale apărute în original în SUA: „Ion Antonescu petrecuse doi ani în captivitate la Moscova (1944-1946) așteptând judecata Tribunalului Poporului, așa cum un șoarece prins în cursă așteaptă să fie înecat. Națiunea română știa că, de fapt, cea care avea să-l judece în 1946 era Rusia, ale cărei trupe ocupau țara. Mai știa că judecătorii erau uneltele Moscovei și că cei doi procurori comuniști erau agenți fanatici ai acesteia. O mare parte din ziariștii aflați în sala Tribunalului, cei mai mulți ne-români, erau agitatori aflați în serviciul Moscovei și întrețineau o atmosferă ostilă Mareșalului. Ei au salutat zgomotos decizia Tribunalului dirijat de ministrul comunist al justiției Lucrețiu Pătrășcanu de a-l condamna la moarte. Majoritatea românilor a avut atunci sentimentul că ei înșiși căzuseră în capcana rusească împreună cu Mareșalul și că, de fapt, ei erau judecați, luați în derâdere, condamnați. Antonescu a avut o conduită plină de calm și demnitate. El a înfruntat Rusia și de această dată, refuzând să-și ceară scuze pentru faptul că de a o fi atacat. A repetat chiar că a luptat pentru a învinge. Mulți români au văzut în atitudinea sa un simbol al respectului de sine ca națiune și l-au fost recunoscători pentru că le-a oferit acest simbol. Nu l-au putut ajuta cu nimic, dar au jubilat văzând că un român, deși cu funia rusească deasupra capului, stătea demn și îi înfrunta cu calm pe bolșevici. O tăcere grea s-a lăsat peste inimile românilor, când acest a fost condus în celula condamnaților la moarte și ea s-a transformat în consternare când s-au răspândit, peste tot în țară, vești despre felul în care a fost executat. El a dorit, firește să fie executat nu prin spânzurătoare ci prin împușcare, așa cum e practica în cazul

ofițerilor, pretutindeni și dintotdeauna. Și a murit după cum I-a fost dorința, cu fața la plutonul de execuție, refuzând să fie legat la ochi. Mareșalul însuși a dat plutonului de execuție comanda „foc“, dovedindu-se mai stăpân pe sine decât ei. Ani de zile, Antonescu fusese apreciat ca cel mai remarcabil militar al țării. Avea o expresia severă, o privire scrutătoare și reputația de a fi plin de voință, dur, aspru. Când tinerii soldați gardieni, care se aflau la mică distanță în fața sa, cu degetul pe trăgaciul armei, I-au întâlnit privirea vie, au tremurat o clipă. Când au tras, Mareșalul a căzut, dar nu era mort și nici măcar nu-și pierduse cunoștința. Ridicându-se puțin, a întins mâna dreaptă spre soldații din pluton, strigându-le: „Trageți încă o dată, băieți, trageți!“ Ei au început să tragă salvă după salvă, iar un ofițer a folosit pistolul. Când această relatare, mereu înfrumusețată, a început să circule, din gură în gură, crimele lui Antonescu au fost acoperite de compasiunea poporului pentru dânsul, iar în mintea oamenilor el a început să dobândească statura unei victime. Ultima variantă a acestei relatări ce căpătase dimensiuni de legendă îi descria pe cei care l-au împușcat pe Mareșal ca nefiind români. Nici un român nu fusese găsit, se zicea, pentru a-l ucide pe Conducător. Căzut în genunchi, cu sângele șiroind, cu ochii larg deschiși, ANTONESCU SE ÎNFĂȚIȘA CA SALVATORUL ONOAREI ROMÂNEȘTI“⁶¹.

Documentele anexate (148-150) confirmă ori, mai degrabă, întregesc informațiile deja cunoscute. Ele trebuie însă coroborate cu izvoarele editate. Reține în chip deosebit atenția, din documentele anexate, Referatul din 6 iunie 1946, descoperit și semnalat de colegul Cezar Măță în Arhiva SRI din București. Pentru anume detalii, documentul în discuție constituie chiar o sursă unică: într-un cadru precis, închisoarea Jilava, se desfășoară o dramă ai cărei eroi, în rândul întâi Mareșalul Antonescu, își „joacă rolul“ cu desăvârșire – ultimul prânz dinainte de execuție, cele din urmă „vizite“ și declarații. Se impun, în context, recunoașterile Mareșalului cuprinzând și crezul existenței sale, și anume că: „Dacă mor, este pentru Bucovina și Basarabia. De ar fi să reîncep aș face la fel“.

Totodată, Antonescu nu a socotit necesar să-l „ierte“ pe Suveran, dimpotrivă, prezicându-i și un final de domnie sub comuniști în privința căruia s-a înșelat cu numai 17-18 luni: „Regele este un monstru moral, într-o lună își va pierde tronul“.

În strict raport cu succesiunea faptelor, asistăm, în continuare, la împărtășania celor patru condamnați la moarte, la deplasarea lor spre locul denumit Valea Piersicilor, la incidentul cu gazetarii străini, inclusiv un rus, opriți să asiste la execuție. Se surprinde comportamentul condamnaților, pentru ca în centrul

obiectivului să se afle însăși scena execuției, cu exemplul de-acum celebru al celui de-al III-lea Mareșal al României, care a dovedit că știa să moară astfel cum a trăit, iar asta în condițiile în care asasinii, mai mult decât au împlinit un ordin, au înfăptuit un masacru!... Nu este cazul să stăruim, întrucât Referatul, care trebuie numaidecât completat cu Sinteza purtând numărul 2, este zguduitor și vorbește de la sine. Nemaifiind necesare comentarii! Nu lipsite de interes, în sfârșit, sunt paragrafele ultime din Referat, înregistrând ceea ce ar fi reprezentat... „zvонurile diversioniste și agitatorice“ pe marginea execuției de la 1 iunie 1946.

Subliniem că doc. 149 a mai fost tipărit, într-o formă ușor modificată, dar, oricum, incompletă⁶². Textul valorificat de această dată a fost depistat în arhivele militare din Pitești de regretatul coleg V.F. Dobrinescu și col. dr. Gh. Nicolescu. Documentul în atenție reprezintă, dacă mai era cazul, proba supremă că execuția grupului Antonescu s-a confundat CU UN MĂCEL... După două salve ale plutonului de execuție, s-a „remarcat“ gardianul-șef – un anume Frugină – care, separat, le-a aplicat loviturile de grație celor ce, în stare inconștientă, nu sucombaseră totuși la primele focuri, și anume lui Antonescu și Piky Vasiliu, ciuruți cu pistolul în... trei și, respectiv, în șase reprize! De asemenea, doc. 148 și 150 cuprinse în volum au fost valorificate⁶³.

În urmă cu mai mulți ani, prefăcând seria volumelor intitulate Mareșalul Antonescu în fața istoriei din colecția României în istoria universală (volumele 11, 12, 14, 21, 27, 98 și 100), concluzionam referindu-ne la sfârșitul Mareșalului și al colaboratorilor săi survenit, în condițiile cunoscute, în tragica zi a istoriei naționale de 1 iunie 1946; „... MAREȘALUL ION ANTONESCU PLECA ÎN ISTORIE, ADICĂ ACOLO DE UNDE VENISE, AIDOMA TUTUROR ANTEMERGĂTORILOR LEGENDARI AI NEAMULUI ROMÂNESC!“

148 – 1946 iunie 3, București - Raport asupra execuției lui Ion Antonescu, Mihai Antonescu, Gh. Alexianu și C. Piky Vasiliu⁶⁴

3 iunie 1946

Domnule Secretar General,

În conformitate cu ordinul Dumneavoastră verbal, am onoare [a] raporta următoarele⁶⁵:

În ziua de 1 iunie a.c. ora 14, am sosit în închisoarea militară Jilava pentru a asista la convorbirile ce trebuie să aibă loc între marii criminali de război și rudele lor.

La ora 14,45, a sosit soția lui Ion Antonescu, însoțită de doi agenți. Convorbirea a durat 30 de minute. Sus-numiții au vorbit în franțuzește, Ion Antonescu recomanda soției sale să fie tare și să suporte cu seninătate vitregia soartei. Maria Antonescu s-a plâns că nu mai poate îndura „torturile interogatoriului” și situația în care se găsește.

La sfârșitul convorbirii Ion Antonescu a rugat-o pe soția sa să-l ierte pentru necredința în viața conjugală, la care rugămintea a primit răspunsul „nu pot”. Ion Antonescu a fost foarte dezolat și a avut un gest de disperare. În urma acestora Ion Antonescu s-a arătat foarte rece în tot restul convorbirii. La despărțire au plâns amândoi.

Convorbirea lui Mihai Antonescu, de asemenea, a durat 30 de minute la care au participat 5 membri din rudele sale. Mihai Antonescu a fost foarte dezorientat și vorbea despre diferite lucruri fără nici o importanță. Generalul Rodrig Modreanu era cel mai deprimat și disperat din acei care au venit să-l viziteze pe Mihai Antonescu.

Alexianu Gh. a primit vizita familiei. Soția a fost foarte rece și distantă, copii au plâns foarte mult, determinând și pe Alexianu să plângă tot timpul.

Convorbirea lui Constantin Vasiliu a decurs în tot timpul într-un plâns continuu, atât al condamnatului cât și al rudelor.

Apoi a urmat convorbirea lui Ion Antonescu și a rudelor sale în care timp Ion Antonescu a spus mamei că „fiecare român trebuie să moară pentru patrie și eu mă consider că mor pentru fericirea și idealul Țării Românești”.

În general, convorbirile au decurs în liniște și fără nici un incident.

La ora 17,20 condamnații au fost conduși în capela închisorii unde s-au spovedit și s-au împărtășit. Mihai Antonescu a refuzat să se împărtășească. Preotul închisorii se ținea după el rugându-l tot timpul să se împărtășească. La urmă, când toți au plecat, Mihai Antonescu a fost tras de mână de preot și rugat încă o dată, în urma cărui fapt s-a întors câțiva pași și s-a atins de lingurița cu împărtășanie, totodată având un surâs batjocoritor la adresa preotului.

În urma acestora, condamnații au părăsit închisoarea fiind încadrați de plutonul de execuție.

În primul rând au mers Ion Antonescu și Constantin Vasiliu, iar în spate Alexianu cu Mihai Antonescu.

La ieșirea din poarta principală, Vasiliu Constantin, văzând pe gardienii din plutonul de execuție, a exclamat: „Ăștia nu știu să tragă, or să ne chinuiască“.

Convoiul, ajungând în dreptul pavilionului Administrativ, a fost întâmpinat de raportori fotografi ai diferitelor ziare străine și reprezentanții presei românești.

S-au făcut mai multe fotografii.

Convoiul a ajuns la locul execuției „Valea Persicului“ fără nici un incident.

La sosire, Vasiliu Constantin s-a rugat de gardă să fie legat la ochi și de stâlp, în care scop a adus un fular.

La 18 și 2 minute s-a comandat „foc“.

În urma salvei au căzut toți patru la pământ. În clipa următoare Ion Antonescu s-a ridicat sprijinindu-se pe o mână și a strigat: „Domnule, nu m-ați omorât“, după care efort a recăzut jos. Alexianu și Mihai Antonescu au rămas nemișcați, iar Constantin Vasiliu se zbătea gemând.

La ordinul medicului legist, s-au tras din pistol mai multe focuri până când viața a încetat în cadavrele muribunde. În Constantin Vasiliu s-a tras și cu armă fiindcă tot se mai zbătea. Focurile trase ulterior au fost de prisos, convulsiile sunt inerente în astfel de situații.

Cam după la vreo oră cadavrele au fost încărcate în două camioane ale Salvării. S-a ordonat să se puie gardă la fiecare camion (ambulanță).

Ambulanțele Salvării au fost escortate de brețul Prefecturii până la Crematoriul „Cenușa”. Aici a fost totul pregătit, însă medicul legist a declarat că lipsesc certificatele de „verificarea morții”. Prim-procuror Săndulescu s-a opus la incinerare și a trebuit să se piardă timp până la 21 și 15 minute când a început incinerarea. Incinerarea fiecărui cadavru a durat o oră și jumătate. După fiecare incinerare cenușa a fost pusă într-o urnă, introducându-se un bilet cu numele executatului, de asemeni, s-a scris și pe capacul urnei numele fiecăruia.

Incinerarea a luat sfârșit la ora 2, pe ziua de 2 iunie 1946.

Urnele au fost transportate de Prim-procuror Săndulescu și subsemnatul la Prefectură, luându-se semnătura Comisarului de serviciu pentru primirea lor.

În timpul aducerii la cunoștința sentinței definitive de către primul procuror, condamnații au declarat că n-au nici o dorință, în afară de Mihai Antonescu, care a declarat că dorește ca biblioteca personală să fie dată Facultății de Drept.

Sub-inspector,

ss. indescifrabil

149 – 1946 iunie 6, București – Referat asupra execuției din 1 iunie 1946.

R E F E R A T

asupra execuției marilor criminali de război Ion Antonescu, Mihai Antonescu, C.
Piky Vasiliu și Gh. Alexianu

Execuția marilor criminali de război a avut loc la Jilava în ziua de 1 iunie 1946, ora 18,00.

Pe tot timpul deținerii lor la Jilava, condamnații la moarte au avut un regim din

cele mai bune. Pentru hrana fiecăruia se alocase o sumă de 10 000 lei pe zi. Astfel, ultimul prânz a fost format din: caș cu mămăligă, borș de miel, cartofi cu carne de miel, vin și sifon.

Condamnații au stat în celule separate, fiecare însă supravegheat de câte un gardian care nu părăsea nici un moment celula. În felul acesta s-a evitat orice tentativă de sinucidere, eventual de evaziune.

Vizitele primite înaintea execuției au fost următoarele:

Ion Antonescu a fost vizitat de mama sa Doamna Baranga, de doamna Rodica Mărculescu și de soția sa Maria Antonescu. Pe aceasta din urmă nu o mai văzuse de la 23 august 1944.

Doamna Baranga i-a adus diferite alimente, în special bomboane și șocolată, la primirea cărora ex-Mareșalul a spus că nu mai are timpul să le mănânce.

La ora acestei întâlniri, doamna Baranga, în urma speranței dată de arhiducesa Ilana, nu avea certitudinea că fiul ei va fi executat.

Ion Antonescu și-a întovărășit mama până la ușă; deși știa că va fi împușcat, i-a ascuns acest lucru. Totuși, a avut două precizări politice: „Dacă mor, este pentru Bucovina și Basarabia. De ar fi să reîncep aș face la fel”; apoi a continuat: „Regele este un monstru moral, într-o lună își va pierde tronul”.

Întrevederea cu soția, a durat circa o jumătate de oră. Maria Antonescu i-a adus un buchet de flori, din care a dat câte o floare ultimilor veniți să-l vadă.

Mihai Antonescu a fost vizitat de frații săi Comandor de marină Nicolae Antonescu și Dumitru Antonescu, precum și de soții Rodrig și Elena Modreanu.

La Piky Vasiliu au venit soția și fiul său, medic, care s-a interesat la preotul închisorii dacă tatăl său e tratat creștinește.

La Alexianu au venit cele două soții pe care le-a avut și trei copii, între care o fată de 19 ani. Copiii se agățau cu disperare de tatăl lor, plângând. La un moment dat, una din soții – o persoană mai în vârstă și de aspect sever – s-a adresat lui Alexianu și copiilor: „Nu mai plânge așa că râd jidanii de noi”.

Ultimele 24 ore care au precedat împușcarea condamnații și le-au petrecut în

rugăciuni, cu excepția lui Mihai Antonescu, care tot timpul a stat întins și nemișcat în pat. Nu a ieșit în curte, nu a scos nici o vorbă și nici nu a mâncat nimic.

Semnalăm, cu această ocazie, pe confesorul închisorii, preotul Totolici, care era mai deprimat decât condamnații. Abia putea să se țină pe picioare, lamentându-se că mai bine nu se făcea preot decât să asiste la astfel de lucruri.

Puțin înainte de execuție, condamnații au fost aduși de către gardieni. Grupul a trecut prin fața unei echipe de corespondenți străini, în fruntea căroră se găseau O'Brien, de la Associated Press, și F. Shea, atașatul de presă al USA.

Corespondenții de presă străini nu au fost lăsați să pătrundă în curtea unde trebuia să aibă loc execuția. De aci au luat naștere unele incidente. Astfel, la un moment dat O'Brien, care avea permis de a asista la execuție și care totuși nu a fost lăsat să intre, a spus domnului Secretar General Avram Bunaciu: „Am fost în munți, unde am văzut un cimitir cu sute de aviatori americani omorâți fiindcă criminalul Antonescu ne-a declarat război. Ca american, vreau să asist la execuția acestor criminali“.

După un alt schimb de vorbe, O'Brien a adăugat că bugetul Agenției Associated Press e mai mare decât al României.

De asemenea, nu a putut pătrunde la locul execuției nici maiorul Smirnov, din serviciul de informații sovietic, care a fost tot timpul răspunzător de paza lui Antonescu.

Interzicerea ziariștilor străini de a asista la această execuție istorică a provocat un curent de nemulțumiri unanim, așa încât corespondenții străini au refuzat seara invitația domnului Prim-ministru de a merge la mitingul de la Iași al Frontului Plugarilor. Chiar și presa străină simpatizantă, cum este, de exemplu, agenția lui Tito, reprezentată prin Mesarovici, se consideră ofensată de insuccesul ei profesional de a nu fi putut asista la execuțiile de la Jilava.

În drum spre locul execuției, ex-Mareșalul pășea destul de demn; se vedea însă că atitudinea lui era forțată. Deși mersul său părea mândru, fața îi era descompusă, bărbia căzută și ușor tremurândă. Purta haine civile și panglică tricoloră la rever.

Ică Antonescu era complet descompus, obrazul galben avea reflexe cenușii.

Picioarele ăi erau moi, iar bărbia avea un neînterupt tremur nervos. Fostul colaborator al Mareșalului pășea mecanic, ca un automat.

Piky Vasiliu s-a ținut mai bine, a găsit chiar tăria să glumească cu oamenii din plutonul de execuție, cărora le recomanda să ochească bine în regiunea inimii. Totuși, până la urmă l-au părăsit puterile, cerând să fie legat la ochi cu fularul său.

Spre surpriza tuturor, cel mai bine s-a comportat Alexianu, care, cu o atitudine marțială, înainta bărbătește spre locul execuției, fără de nici o șovăire.

Mareșalul a primit prima salvă salutând cu pălăria; el împreună cu Piky Vasiliu n-au fost uciși imediat, așa că a fost nevoie de încă o salvă și câteva focuri suplimentare. Când medicul legist s-a apropiat să constate moartea, fostul Mareșal s-a ridicat, proptindu-se în mână, spunând: „Domnule procuror, nu am murit încă!“ Gardienii au mai tras atunci câteva focuri în cap.

Cam același lucru s-a petrecut și cu Piky Vasiliu, care, ridicându-se în patru labe, a cerut să i se tragă în inimă. În regiunea inimii i s-au tras trei focuri, fără un rezultat decisiv.

În total s-au tras 12 focuri suplimentare peste cele regulamentare, pentru ca Ion Antonescu și Piky Vasiliu să poată fi, într-adevăr, uciși.

Ică Antonescu și Alexianu au căzut de la prima salvă. Imediat s-au primit la direcția închisorii cererile familiilor respective ca să se predea corpurile execuțiilor. Primul Procuror a respins însă cererile, urmând ca execuții să fie incinerate, iar cenușa lor risipită.

Scena execuției a fost filmată de operatori cinematografici, ale căror filme au fost însă confiscate de către Prim-Procurorul Jean Nicolau.

După execuție, maniștii și liberalii continuă să răspândească diferite zvonuri diversioniste și agitatorice, ca:

- Execuția a fost simulată, pentru ca să se vadă reacțiunea opiniei publice. În realitate toți sunt vii și ținute ascunși.
- Armata a refuzat să tagă în fostul ei Mareșal și de aceea s-a recurs la o echipă de gardieni publici.

- Echipa de gardieni a fost formată „exclusiv din evrei comuniști“, căci nici un român n-ar fi îndrăznit să tragă în cel ce ne redăduse Basarabia și Bucovina.

- Printre executorii lui Antonescu s-ar fi identificat și trei evrei, cunoscuți membri ai Apărării Patriotice.

Această informație este difuzată intimilor chiar de Maniu, care deplânge slăbiciunea regală de a nu fi putut frâna setea de sânge și de răzbunare a comuniștilor.

În general, reacțiunea este foarte afectată de executarea lui Antonescu și a complicilor săi. Suveranul a lămurit însă pe Brătianu că nu are nici o posibilitate de a face un act de clemență fără consecințe grave pentru țară și pentru tron.

Maniu susține că Regele a pierdut subit din imensa sa popularitate, fiindcă apare ca un om mic și rău, care s-a răzbunat pentru umilirile la care a fost supus de Antonescu.

Gh. Tătărescu și D. Negel ar fi pledat pentru respingerea grațierii, ultimul jucând un oarecare rol și în decorarea Primului Ministru. Toată această manevră a fost făcută de Negel pentru a-și salva situația personală la Palat și pentru a fi scutit și de alte neplăceri judiciare ca fost membru în guvernul Antonescu.

În casa Doamnei Baranga, unul din nepoții ex-Mareșalului, un băiat tânăr și brun – tip de exaltat -, a spus că va ucide pe Suveran – „această canalie încoronată care s-a pus în slujba jidanilor și a comuniștilor“.

Se observă că întreaga ură a familiei Antonescu, ca și de altfel a unei părți a opiniei publice, se îndreaptă împotriva regelui Mihai și a ingraturii regale.

Printre tineretul universitar liberal și național-țărănesc se agită ideea de a se purta, ca semn de protest pentru executarea lui Ion Antonescu, o rozetă tricoloră barată cu doliu.

Execuția a fost făcută în condițiuni mizerabile, o atmosferă de improvizație stăruia la fiecare pas; preotul deprimat și incapabil de a întări pe condamnații care trebuiau să moară, plutonul de execuție, neinstruit, era format din elemente care parcă nu mai ținuseră niciodată o armă de foc în mână. Gloanțele primei salve au nimerit pe condamnați în abdomen, prilejuindu-le și așa o agonie chinuitoare.

Uciderea lui Ion Antonescu și a lui Pîky Vasiliu a semănat mai mult a masacru, decât a execuție.

În felul acesta, solemnitatea execuției, care ar fi trebuit să aibă un aspect sobru și justițiar, s-a transformat într-un spectacol penibil și sanguin.

Semnalăm cu acest prilej pe comandantul închisorii Jilava, Colonelul Pristava, care în 1943 era comandantul închisorii Curții Marțiale; un om de o cruzime patologică.

În timpul dictaturii maltrata arestații politici, supunându-i la un „regim special“.

În acea vreme trăia cu deținuta Bella Șatova, căreia, voind să-i dea o cameră în care să locuiască singură, a trimis pe celelalte 19 deținute – tovarășele ei de cameră – cu o dubă într-un alt loc, unde deja exista o aglomerație înăbușitoare.

Pristava, nu știu prin ce împrejurări, a ajuns astăzi într-un post mai important, deși sub regimul trecut era un convins persecutor al luptătorilor democrați.

(Arhiva SRI, București, fond „DL“, dosar 4427, filele 142-149).

150 – 1946 iunie, București - Relatare asupra execuției din 1 iunie 1946 descoperită în arhivele militare⁶⁶

EXECUTAREA⁶⁷ sentinței date de Tribunalul Poporului pentru pedepsirea cu moartea a marilor criminali de război⁶⁸

În închisoarea Jilava, următorii condamnați la moarte așteaptă executarea prin împușcare:

- MAREȘALUL ION ANTONESCU

- MIHAI ANTONESCU

- GHEORGHE ALEXIANU

- GENERALUL PIKY VASILIU

Sâmbătă, 1 iunie 1946, orele 16,00, doamna Mareșal Maria ANTONESCU vine cu o mașină de la București și aduce soțului și celorlalți, la cererea lor, 16 m panglici tricolore (culorile naționale românești).

Ea vine liberă (nu este arestată)⁶⁹ și stă de vorbă cu soțul ei (Ion Antonescu) timp de aproape o oră, așezați de o parte și de alta a unei mese care este continuu supravegheată de un agent și un jandarm.

Înainte de ora 17, în ziua de sâmbătă, 1 iunie 1946, vine la celula condamnaților un preot care îi împărtășește pe toți, mai puțin pe Ion Antonescu, care refuză, spunând: „IARTĂ-MĂ, PĂRINTE, DAR REFUZ ÎMPĂRTĂȘANIA DEOARECE AM PE MIHAI ANTONESCU PE CONȘTIINȚĂ; EL TREBUIA SĂ RĂMÎNĂ LA UNIVERSITATE, UNDE ERA UNUL DIN CEI MAI EMERIȚI PROFESORI, DAR EU SUNT VINOVAȚ DE ASTA CĂ L-AM LUAT CU MINE LA CÂRMA ȚĂRII“.

Au fost duși cu escorte puternice de gardieni la locul de execuție în așa-zisa Vale a Piersicilor, permițându-se doar jandarmilor, ce erau de gardă, să asiste, plus operatorii de cinematograf ruși și români, plus câțiva ziariști (ziariștilor englezi și americani nu li s-a permis intrarea la acest trist ceremonial).

Condamnații s-au așezat de voie pe locul de execuție în dreptul unui par, anume aranjat.

În careu, plutonul de execuție, format din gardieni, plus ceilalți jandarmi, au format careu în formă de „U“, iar magistratul Procuror a citit cu glas rar și tare sentința de condamnare la moarte în fața condamnaților.

Procurorul a cerut condamnaților ultima dorință.

Condamnații răspund pe rând :

- ION ANTONESCU cere să fie executat de armată, nu de gardieni, i se răspunde că nu, la care Mareșalul răspunde: „Canaliilor, canaliilor“.

- MIHAI ANTONESCU spune că nu are nimic de spus, fiind complet epuizat.

- ALEXIANU - idem.

- Generalul PIKY VASILIU a spus să fie împușcat de jandarmii lui, jandarmii îngrămădindu-se să-l vadă. Procurorul răspunde că nu se poate. Vasiliu spune: „Atenție, jandarmi“ – făcând un semn cu mâna a salutat jandarmii, apoi a spus: „Adio“. Făcând un semn cu mâna a mai spus: „Rog pe domnul procuror să roage pe camarazii gardieni să occhească bine să nu ne mai chinuiască“, apoi a cerut să fie legat la ochi; i s-a răspuns că „nu avem cu ce“, iar el și-a scos fularul gri de la gât, spunând: „Legăți-mă cu fularul meu“.

A urmat comanda execuției, prin încărcarea armelor, iar, la comanda de foc, Mareșalul a salutat ridicând mâna dreaptă cu pălăria în sus, după care au căzut toți la pământ. Mareșalul s-a ridicat imediat pe mâna dreaptă, sprijinindu-se de cot și zicând: „Nu m-ați împușcat, domnilor, trageți“ – după care șeful gardienilor s-a dus cu pistolul la ANTONESCU, trăgându-i două cartușe în cap; a trecut apoi doctorul să constate moartea, spunând că Mareșalul și Vasiliu nu sunt morți. Comandantul gardienilor a mai tras câte un foc de pistol în pieptul lui ANTONESCU și VASILIU, apoi iar au fost examinați de doctor și spunând că tot nu sunt morți. Comandantul gardienilor s-a dus din nou cu pistolul în mână spre VASILIU și, vrând să tragă, s-a defectat, rămânând glonțul în gura țevii, crăpată, a luat apoi o armă de la un gardian, trăgând un foc în capul lui VASILIU, dar s-a defectat și arma, având dublă alimentație.

A schimbat-o cu alta și a mai tras trei focuri în VASILIU, în diferite părți ale corpului; după aceea s-a îndreptat spre Mareșal, trăgând trei focuri în piept; doctorul, constatând, a spus că ANTONESCU este mort, iar VASILIU încă mai trăiește.

Din nou s-a îndreptat gardianul cu arma spre VASILIU; încă una în cap și apoi examinarea medicală.

Rezultatul: VASILIU, având creierii ieșiți din cap din cauza gloanțelor și încă mai mișca și mai vorbea ceva neînțeles. Gardianul s-a dus din nou la el, trăgând două focuri în cap; după asta doctorul a constatat că a murit și VASILIU.

Au fost puși pe tărgi, băgați în dubă și expediați.

Din momentul când au plecat condamnații din celulă și până la îmbarcarea cadavrelor în autobuze, au fost filmați de către două aparate de filmat la care au operat un român și un rus.

Numele gardianului: FRUGINĂ.

Observațiuni: Pentru execuție s-au oferit 17 gardieni, din care au fost aleși 12⁷⁰.

Nu vom încheia acest capitol de istorie, fără a insista asupra unei probleme deosebită însemnătate. Din „Jurnalul de carceră“, publicat integral, îi identificăm lesne pe „eroi“, adică pe cei anchetați care, după 6 mai 1946, au compărut ca acuzați în fața „Tribunalului Poporului“ – ex-Mareșalul Antonescu și unii dintre foștii săi miniștri (Mihai Antonescu, Gh. Alexianu, Constantin Pantazi, Eugen Cristescu ș.a.). Este lipsit de orice îndoială că, pentru organizatorii „procesului“ sau pentru istorici, comportamentul membrilor grupului Antonescu în ajunul, în timpul și după judecare a prezentat cel mai mare interes. În chip concret, orice amănunt trebuia reținut în ceea ce-i privea pe cei destinați plutonului de execuție ori temnițelor. De unde se vede că osândiții, meritând toate cheltuielile, au și fost puși sub strașnică supraveghere, după sistemul „clasic“ – 24 de ore din 24! În asemenea context, precizam mai sus, merită toată atenția să aflăm însă și cine au fost paznicii? Poate că, astăzi, identitatea lor nu mai spune mare lucru sau, chiar, absolut nimic. Dacă este așa, lucrurile nu au stat astfel și în 1946! Întrucât, ei, paznicii de la 1946, gardienii și mai ales detectivii, erau „toboșarii vremurilor noi“, ai regimului comunist în curs de consolidare. Erau, mai direct spus, copoii autorităților comuniste ce vor înfăptui, cu rezultate catastrofale, holocaustul roșu în România. Antonescu și colaboratorii săi, se cunoaște, au fost judecați și condamnați ca ... fasciști... Fără comentarii. Dar supraveghetorii ex-Mareșalului și ai foștilor lui colaboratori ce pedeapsă și-au primit, pentru ceea ce au făcut atunci, în 1946, ori după aceea? Ei n-au fost „fasciști“, dar rinoceri, cu siguranță! Atunci e bine să-i cunoaștem, măcar după nume, pentru că și acestea tot indică ceva, pot constitui un cap de acuzare ... Este motivul pentru sugerăm cititorului să-i rețină – din documentul anexat - pe toți detectivii de la 1946 (detectivele, în cazul Mariei Antonescu!), cunoscut fiind că, întrucât cauza n-a fost și nu putea fi judecată în deplină libertate și exemplar, ea nu poate fi considerată „închisă“ în istorie. Iată de ce stăruim, în finalul comentariilor noastre, asupra listei cuprinzând numele copoilor din 1946 și pe care, repetăm, cititorul o poate lesne

reconstitui dacă urmărește cu atenție procesele-verbale zilnice cuprinzând, în majoritatea situațiilor, numele „observatorilor“. Pentru nimic altceva. Atâta doar: pro memoria. Cu numele și, unde este cazul, cu prenumele ori doar cu inițialele lor (după cum și-au semnat „rapoartele“!), întrucât cunoașterea trecutului trebuie să fie completă, fiindu-ne știute numele tuturor călăilor, mari sau mici. În ordinea cea mai firească, aceea în care ei au „intrat și ieșit din scenă“ în aprilie-mai 1946 și, deci, după „frecvența“ cu care apar că au semnat rapoartele de urmărire, în celulă, în salonul comun ori la debaterile „procesului“. Au avut, cu toții, peste 1 050 de „apariții“ în aproximativ 60 de zile. Cu adevărat, ei au fost „eroii“ acelor zile și au rămas, de vreme ce, pe dintre unii dintre ei, aveam să-i mai aflăm în decor, întrucât s-au ... remarcat în continuare, în „zorii“ construcției socialismului în România, căci dintre ei s-au recrutat unii dintre zbirii temnițelor comuniste și ai Canalului, sau unii dintre îndrumătorii școlilor de spionaj și poliție ori dintre inchișitorii moderni ai lui Iuliu Maniu, Gh. I. Brătianu, I. Mihalache, Lucrețiu Pătrășcanu, C. Argetoianu, M. Manoilescu, C. Titel Petrescu, Gh. Tătărescu, Nichifor Crainic, Petre Țuțea și atâția alții. Erau aceiași care, în 1946, cu toții au respectat strict scenariul și ordinea rolurilor în care au fost distribuiți de către Marele Închișitor al timpului. Dintre detectivii Marelui Închișitor de la 1946 reținem unele nume și inițiale, bineînțeles pe cele excelând prin frecvență:

Zamfirescu - I.B.- K. Agopian – Wagner – Almășanu – Abramovici – Parpală - Ionescu Victoria – Miroiu – Moraru – Dincă - I. Șt. - Rusu Ion – Pucleanu - N. Ioana – Ionescu C. – Marinescu – Scurtu – Olimpiu - P.B. - Niculescu Șt. - R. - Vasiliu - Georgescu – Stănescu - A.O. - M.V. - P.B. - Ion Ionescu - Vasile Moscu - Valeria Orlovschi - Boris Palamarciuc - Senti Romeo - Butnariu Eugenia - Aron Oct. - C. Velea - Clain N. - N. Repede - Disagă Gh. - M. Vrânceanu - Disagă Gh. - Tulbure A. - Gheorghe N. Gheorghe - Boris Lozovschi - Repede Traian - Țăranu Ilie - Clein N. – Orlovschi - Halil Hailil Cadi - Leiba Sami - Vasilescu Tatiana și, doar o singură dată, un anume ... Antonescu!

Raportându-ne la ziua de 1 iunie 1946, nu putem ignora, în context, că, numai cu doi ani mai devreme, mai precis la 2 iunie 1944, felicitându-l pe Mareșalul Antonescu la împlinirea vârstei de 62 de ani, Regele Mihai I, același care – alături de Lucrețiu Pătrășcanu – a semnat decretul de execuție a fostului Conducător al Statului român, se exprimase într-un mod total diferit:

„Cu ocazia zilei de naștere, scumpa Mea Mamă și cu Mine vă exprimăm

urările noastre de multă sănătate și viață îndelungată – MIHAI R.“⁷¹.

... Era, evident, o urare fățarnică, nesinceră. Care nici nu se putea împlini, de vreme ce însuși expeditorul, „în numele Poporului“, s-a grăbit să-l trimită la moarte pe Mareșal. Acesta și-a intuit sfârșitul, care a fost unul de epopee, dar nici nu a conceput să apeleze la mila regală. Nu peste mult timp, Suveranul însuși va fi forțat de comuniști să abdice și – nu mai puțin – complotiștii de la 23 august 1944, în imensa lor majoritate, dacă nu toți, au devenit victime ale Holocaustului Roșu ce s-a extins peste România.

⁶⁰ V., în acest sens, [contribuțiile sau grupajele de documente găzduire în revistele „Dosarele istoriei“; „Magazin istoric“; „Document“ și, îndeosebi, „Revista de istorie militară“ nr.1-2/1994, 5/1994, 1/1995.](#)

⁶¹ [Reuben H. Markham, România sub jugul sovietic, traducere, București, 1996, p.70-80.](#)

⁶² [„Revista de istorie militară“, nr.1-2/1944, p. 54-56.](#)

⁶³ [Vezi Istorie și societate, II, p. 601-604.](#)

⁶⁴ [Arhiva CNSAS, fond 40 010, vol. 44, filele 11-13.](#)

⁶⁵ [Vezi și procesul-verbal din 1 iunie 1946, ora 20, întocmit de Comisia Parchetului Tribunalului Ilfov, semnat Alfred V. Petrescu, procuror, Gh. Săndulescu, procuror asistent, Gh. Colac, grefier \(apud Procesul Mareșalului Antonescu. Documente, vol. 2, ediție Marcel-Dumitru Ciucă, București, 1995, p. 435-439\). Alte detalii și bibliografie, în Gh. Buzatu, coordonator, Mareșalul Antonescu la judecata istoriei, București, Editura Mica Valahie, 2003, p. 342-333.](#)

⁶⁶ [Documentele trebuie coroborate cu celelalte publicate: Procesul-verbal din 1 iunie 1946, ora 20, semnat de Alfred V. Petrescu \(procuror\), Gh. Săndulescu \(procuror asistent\) și Gh. Colac \(grefier\), în Procesul..., p. 435-439; doc. intitulat Executarea Mareșalului Antonescu, datat 1 iunie 1946, pus în circulație de Inspectoratul General al Jandarmeriei, idem, p. 448-450.](#)

⁶⁷ Gh. Buzatu, coordonator, Mareșalul Antonescu la judecata istoriei, p. 349-351.

⁶⁸ V. și alte relatări, în Cartea Albă a Securității, I, 23 august 1944-30 august 1948, ediție M. Pelin, București, 1997, p. 296-297, 504-505. Potrivit lui M. Pelin, Procesul-verbal din 1 iunie 1946, menționat, reprezintă „cea mai autentică relatare a execuției“, motiv pentru care este reeditat (Cartea Albă a Securității..., I, p. 505-506).

⁶⁹ Inexact, în acel moment Maria Antonescu fiind încarcerată la Malmaison. Menționăm că în perioada septembrie 1944–august 1946 Maria Antonescu a fost arestată, trimisă în Rusia, pe urmele Mareșalului, de unde a revenit în aprilie 1946. În anii 1946-1950, Maria Antonescu a avut domiciliu obligatoriu la casa mamei sale din București; a fost iarăși încarcerată (1950-1955), pentru ca în ultimii ani ai vieții (1955-1964) să fi fost surghiunită la Lătești în Bărăgan (v., sub titlul Calvarul Mariei Antonescu – Golgota, relatările Domnicăi Negulescu-Chiriceanu, în Cartea Albă a Securității, I, p. 497-499; Domnica Negulescu-Chiriceanu, Consiliul de Patronaj al operelor sociale: Mareșalul și Doamna Antonescu. Amintiri, în Omagiu istoricului V. F. Dobrinescu, Focșani, 2003, p. 609-618).

⁷⁰ Despre execuția Mareșalului v. îndeosebi I. T. Lazăr, Moartea Mareșalului Ion Antonescu, București, 1991; Viorel Domenico, Istoria secretă a filmului românesc. 1940-1950, București, 1996; Ultimele zile ale Mareșalului Ion Antonescu, colecția „Caietele Magazin Istoric“, nr. 1, București, 1993; Adrian Pandeia, E. Ardeleanu, Armata Română refuză execuția Mareșalului Antonescu, în „Revista de istorie militară“, nr. 5/1994; Tiberiu Tănase, Executarea unei sentințe nedrepte, idem, nr. 1-2/1994; Florin Șperlea, Procesul și execuția Mareșalului Ion Antonescu în percepția opiniei publice și a armatei, idem, nr. 3/2000; idem, De la armata regală la armata populară. Sovietizarea armatei române(1948-1955), București, Editura Ziua, 2003; Cartea Albă a Securității, I, 23 august 1944-30 august 1948, București, 1997 (doc. intitulat Executarea Mareșalului Ion Antonescu, datat 1 iunie 1946, ora 18, p. 296-297, comentariile lui M. Pelin, p. 504-506); Gh. Buzatu, Mareșalul Ion Antonescu în fața morții, în vol. Omagiu istoricului militar Jipa Rotaru, Constanța, 2001; Gh. Buzatu, V. F. Dobrinescu, eds., România și al doilea război mondial, Focșani, 2000; Gh. Buzatu, coordonator, Mareșalul Antonescu la judecata istoriei, București, 2003 (colaborările lui Cezar Măță, Mihai Lupoi, C. Fiță); Gh. Buzatu, Stela Cheptea, Marusia Cîrstea, eds., „Jurnalul de temniță“ (aprilie-mai 1946) al grupului Mareșului Antonescu, în Istorie și societate, II, București, 2005.

⁷¹ [ANR, fond Cabinetul Militar, dosar 258/1944, f. 57.](#)